הפלת משטר מפא"י וגרוריה — תנאי להטבת מצב המדינה ומעמדה

חרות

לשלמות המולדת-לקבוץ גלויות-לצדק סוציאלי-לחרות האדם

תל-אביב
רחוב מקוה ישראל 22
טלפונים: 4071 .5722
ירושלים
רח' הסולל 5. טל. 3680
חיפה
רח' חיים 4. טל. 3644
העורך: י. רובין
דפוס „אלישע" בע"מ
רח' ינובסקי 5. ת"א
טלפון 3208

עתון יומי, תל-אביב | גליון 807 | 1 YUNI 1951 יום ו', כ"ו אייר תשי"א | המחיר 65 פר' | HERUT TEL-AVIV ISRAEL

מוסאדק מציע להמשיך בהלאמה

טהראן, 31 (יו. פר.) — בישיבת סודית של הפרלמנט קרא היום ראש הממשלה מוחמד מוסדאק להבעת אימון. בהתאם למה שנמסר אמר ראש הממשלה שחברי הפרלמנט בלבד יכולים להכניס שינויים בחוק ההלאמה.

ראש הממשלה מסר דו"ח על שיחותיו האחרונות עם שגריר בריטניה וארצות הברית והדגיש שאין הוא מ[illegible] להכניס כל שינויים בתכניות ההלאמה.

בינתיים קיים מיניסטר החוץ הפרסי ד"ר קאזמי, פגישה עם שגריר בריטניה סיר פראנסיס שפארד. לא נמסרו כל פרטים על שיחתם.

מקורות בריטיים אמרו שהצלבנית הבריטית „[illegible]ס" ביטלה את תכניות ביקורה באפריקה כדי להשאר [illegible] הכן למקרה של צורך לפנות [illegible] אזרחים הבריטיים מפרס.

הצנחנים עוד לא יוצאים

מיניסטר המלחמה הבריטי ג'והן סטרייצ'י הכחיש אתמול בבית הנבחרים את הידיעה כי הבריגדה ה־16 של הצנחנים העומדת לצאת בקרוב למזרח התיכון, קיבלה קריאה דחופה לצאת מיד לדרך.

נאסרו 4 עובדי הצירות הרוסית בטהרן

פקידי ממשלה מסרו שאמש חקרה המשטרה את ארבעת עובדי השגרירות הסובייטית בטאבריז, אשר נעצרו ביום ב' בשעה שקראו לצבור להשתתף בהפגנות האנטי בריטיות ואנטי אמריקניות.

עתונאים בריטיים נצטוו לעזוב

שני עתונאים בריטיים נתבקשו לעזוב את פרס תוך 24 שעות — הודיע אמש רדיו טהראן.

שני העתונאים הם הייג ניקלסון מסוכנות ידיעות רויטר וספטון דלמר סופר הדיילי אקספרס הלונדוני.

בן גוריון סיים „מסע הנצחון"

מר דוד בן גוריון סיים אתמול את „מסע הנצחון" שלו ברחבי ארצות הברית והפליג באניה „קווין מרי" לצרפת בדרכו לישראל.

במסיבת עתונאים שערך ערב צאתו את ארצות הברית הודה על קבלת הפנים היפה שזכה לה ועל היחס היפה כלפיו מצד העתונות.

הוא הזכיר את פגישתו עם הנשיא טרומן, מיניסטר החוץ אצ'סון והגנרל מרשאל ואם כי סרב לגלות את תוכן השיחות אמר, כי הוא יוצא את ארצות הברית תחת הרושם כי האנשים הקובעים את מדיניות ארצות הברית מכירים יותר ויותר בתפקיד אשר ישראל יכולה לקחת במזרח התיכון בשמירה על שלום העולם.

„ישראל מוכנה בכל עת לכרות שלום עם שכנותיה" — הוסיף ראש הממשלה. — אין הוא מודאג באופן מיוחד ביחס לסכסוך הנוכחי עם סוריה. תוך חיוך הוסיף: „כמובן לא אומר דבר בקשר לפקידתה האחרונה של מועצת הבטחון" אולם כל צרותינו עם השכנים היו חולפות אילו הפעיל האו"ם את כל החלטותיו הקודמות".

ראש הממשלה סירב לומר דבר על סיכויי ישראל לקבל הענקה ממשלת ארצות הברית. הוא אמר רק: „אינני יכול למסור מה נאמר לי על ידי פקידי ממשלה אמריקניים, אולם ארצות הבית מכירה יפה בחשיבות המזרח התיכון.

על מפעל המלוה אמר ראש הממשלה, כי הענות הצבור האמריקני למפעל אגרות החוב היתה מעודדת ביותר".

קראו בגליוני היום:

מ. בגין: על מה רגשה מפא"י

מעצמות המערב קוראות את מ.סקבה להוועד בואשינגטון

אחרי 13 שבועות של דיוני סרק בועידת הסגנים

פאריס, 31, (יו. פר.) — שלש מעצמות המערב פנו היום ישירות בקריאה דרמטית למוסקבה שתסכים לקיום ועידת מיניסטרי החוץ של ארבעת המעצמות בושינגטון ב־23 ביולי ש.ז. ללא כל ויכוח נוסף על רשימת הנושאים אשר יש לכלול בסדר היום לועידה זו. נציגי ארה"ב, בריטניה וצרפת מסרו היום לאנדרי גרומיקו נציג ברית"מ, שלש אגרות, כמעט זהות, בי נכללת הצעתן. גרומיקו הסכים להעביר את האגרות לממשלתו.

האגרות הוגשו לאחר 13 שבועות של ויכוחי סרק, בישיבת הסגנים של מיניסטרי החוץ.

לפי הסכם קודם מתקיימות פגישות 4 מיניסטרי החוץ בבירות ארבעת המעצמות, לפי תור. עד כה לא נתקיימה כל פגישה כזו בואשינגטון לעומת כמה פגישות שהתקיימו כבר בלונדון, פאריס ומוסקבה.

באגרותיהן לא איימו שלש מעצמות המערב בהפסקת הדיונים בפאריס במקרה שרוסיה תדחה את הצעתן זו. אולם המערב השתמש בהזדמנות זו כדי להטיל על רוסיה את כובד האחריות לכל דחיה נוספת.

אל האגרות היו מצורפים שלש נוסחאות לסדר היום ובאגרות צויין שמעצמות המערב סבורות שאם גם לא הגיעו לידי הסכם מוחלט, על אף אחת מהן, הרי הושגה מידה מספקת של הסכמה כללית כדי לאפשר את קיומה של ועידת המיניסטרים. עם זאת מציינות מעצמות המערב שמבין שלש הנוסחאות הן נוטות יותר לקבלת הנוסחה השניה. סדר היום מורכב לפי נוסחה זו כדלקמן: א) סיבות המתיחות בעולם והשפעתה. ב) היקף ההזדיינות והאמצעים לצמצומו. ג) דמיליטריזציה של גרמניה. ד) חוזי שלום עם גרמניה ואוסטריה. ה) הפעלת סעיפי חוזה השלום עם איטליה והסעיף הנוגע לטרי[illegible] [illegible] המלחמה והמצב [illegible] התוקפות.

האגרות מטעימות „שאפשר היה להגיע לידי הסכם על הנוסחה השניה אלמלי עמדה המשלחת הסובייטית על הצעתה הנוגעת לברית הצפון אטלנטית". האגרות מציינות שהמערב רואה אפשרות לקיום ועידת ארבעת הגדולים גם אם לא הושג הסכם בשאלה זו ורוסיה מתבקשת להודיע אם היא מוכנה לותר על דרישתה ולהופיע לפגישה במועד המוצע.

בריטניה נגד
נגד הסגר ימי

לונדון, 31 (יו. פר.) — מקורות רשמיים אמרו היום שבריטניה איננה מצדדת בהטלת הסגר ימי על סין העממית מטעם האו"ם. המקורות אמרו שבריטניה סבורה שהאמברגו אשר הוטל ע"י האו"ם מהווה פעולה מספקת ואפשר יהיה להגדיל את היקפו „באם יהיה צורך בכך". אולם שאלת הטלת הסגר ימי על סין העממית איננה נמצאת כעת בעיון. המקורות אמרו שלא חל כל שינוי בעמדת בריטניה בענין זה.

ישיבת הממשלה

הממשלה שמעה בישיבתה השבועית מפי שר החוץ על הדו"ח של ראש מטה או"ם למועצת הבטחון.

שר הפנים, אשר חזר מארצות הברית, מסר על הפעולה של מלוה העצמאות ושל המגבית היהודית המאוחדת.

אושרה הצטרפותה של ישראל לאמנת ג'ניבה של הצלב האדום הבינלאומי.

הוחלט על הצטרפות ישראל אל הפרטיכל הבינלאומי על בוררות ואל האמנה בדבר הוצאה לפועל של פסקי בוררות של חוץ לארץ.

הוחלט להגיש לכנסת הצעת חוק לתיקון פקודת הגבלת שכר דירה, הקובע את המבנה של בית דין על שכר דירה.

נידון הסדר של הגשת חוקים לכנסת על ידי הממשלה.

בסיסי האספקה של הצפוניים בטווח התותחים של כוחות או"ם

טוקיו, 31, (יו. פר.) — כוחות האו"ם התקדמו היום שני מילין בגזרה המזרחית של החזית המרכזית. אולם בחזיתות אחדות נבלמה רדיפתם אחרי הכוחות העממיים ע"י מזג אויר רע וע"י התנגדות העממיים ההולכת וגוברת.

„משולש הברזל" של צ'ורוון וקומהה, המשמש כבסיס אספקה גדול לכוחות העממיים, נמצא כעת בטווח תותחים של כוחות האו"ם. שני הצדדים מתארגנים כעת לקראת המערכה הבאה, באותו השטח בו החזיקו שני הצדדים לפני חמשה שבועות בעת שהכוחות העממיים פתחו באופנסיבת האביב שלהם.

שרמן: הבסיסים בים התיכון חשובים מאד לארצות הברית

ואשינגטון, 31 (יו. פר.) — האדמיראל פורסט שרמן, מנהל מבצעי הצי האמריקני, הופיע כעד בפני ועדת הסינאט החוקרת את מסיבות הדחתו של גנראל מק'ארתור.

בעדותו אמר האדמיראל שבדצמבר אשתקד היה מק'ארתור סבור שיש להגיע לידי שביתת נשק בקוריאה „בתנאים הטובים ביותר שאפשר להשיג ובהקדם האפשרי".

האדמיראל אמר שארה"ב פעלו במהירות במאמציהם להביא לידי הטלת אמברגו כלכלי נגד סין העממית, אולם מדינות אחרות החברות באו"ם חייבות לתרום את חלקן הן כדי להפסיק את זרם החומרים החיוניים המאפשר לסין העממית להמשיך בפעולותיה הצבאיות. הוא הוסיף ואמר שכאשר יהיה האמברגו בתקפו יהיה צורך להטיל הסגר ימי מוחלט.

בהמשך עדותו אמר האדמיראל שבסיסי הצי ובסיסי האויר באיזור הים התיכון חשובים מאד לארה"ב ו„חשוב מאד" שהפיקוד על הכוחות האמריקניים באיזור זה ישאר בידים אמריקניות.

האדמיראל ציין שבחודש דצמבר היו סבורים אנשי צמרת הפיקוד הן בושינגטון והן בטוקיו שעלול להוצר מצב אשר יאלץ את כוחות האו"ם לצאת מקוריאה ולעבור ליפאן.

בקשר לזאת ציטט האדמיראל קטע ממכתב של מק ארתור, שנכתב באותה תקופה ובו נאמר: „כוחות האו"ם הולכים ונשחקים בהתמדה ובסופו של דבר יהרסו כליל".

לונדון מבקשת לכלול את מצרים במסגרת הברית הצפון אטלנטית

לונדון, 31, (יו. פר.) — נמסר שבלונדון מעיינים במידה מסוימת בהצעות פורמליות לכלול את מצרים במסגרת הברית הצפון אתלנטית באם תורכיה ויון תעשינה לחברות בארגון זה.

פקידי ממשלה סרבו לומר דבר על חילופי הדברים האחרונים בין הממשלה הבריטית לבין שגריר מצרים בלונדון וממשלת מצרים. עם זאת נרמז לסופר יונייטד פרס שהצעותיה של מצרים אשר נכללו בתזכירה האחרון לא נתקבלו על דעת ממשלת בריטניה.

נמסר שבריטניה קשורה בהתחייבויות במזרח התיכון במסגרת תכניות ההגנה של מדינות המערב והתעקשותה של מצרים ביחס לפינוי הצבא הבריטי מאיזור התעלה מונעת כל אפשרות של „פשרה מציאותית" ברגע זה.

דובר מיניסטריון החוץ סירב להגיב על דבריו של סלאח א דין, מיניסטר החוץ המצרי, בהם הזהיר שמצרים עלולה לבטל את החוזה משנת 1936 באם בריטניה לא תקשיב „לקול התבונה". (יו. פ.)

אדמירל בריטי בצפון אירופה

לונדון, 31, (סי"צ) — האדמיראל הבריטי סר פטריק ברינד יתחיל ביום מפקד עליון על כוחות בנות הברית באירופה הצפונית, ארגון האמנה האטלנטית מודיע. באותו תאריך יתחיל מייג'ור ג'נרל רוברט ק. טיילור לכהן כמפקד עליון של כוחות אויר בנות הברית באירופה הצפונית.

אין הסכם ביחס לפיקוד בים התיכון

„משך המו"מ בין הארצות המשתתפות באמנה האטלנטית הצפונית בדבר מינוי מפקדים ראשיים באוקינוס האטלנטי הצפוני ובים התיכון", ראש הדוברים בבית הנבחרים הבריטי, מר צ'וטר איד, בתשובה לשאלת מר וינסטון צ'ורצ'יל. „מיניסטר ההגנה מר שינוול משתדל להשיג פתרון מהיר לבעיה זו, אם כי ללא תוצאות עד עכשיו", הוסיף מר צ'וטר איד.

תמרון אוירי מצרי-בריטי

קהיר, 31 (יו. פר.) — נודע היום שהתמרון האוירי המצרי הגדול ביותר בתקופה שלאחר המלחמה, ייערך בין ה־25 ל־29 ביוני.

בתרגיל ישתתפו חילות האויר של מצרים ושל בריטניה

הסורים טוענים שהפילו מטוס ישראלי

דובר צבאי ישראלי מכחיש וטוען שאם הופל מטוס כל שהוא הרי זה מטוס סורי או עיראקי

דמשק, 31, (יו. פר.) — מטוס קרב ישראלי נפגע והופל היום על ידי מטוסי קרב סוריים אשר מסרו שהם גירשו את המטוס הישראלי מעל לטריטוריה סורית.

ידיעות ראשונות מוסרות שסבורים שהטייס הישראלי נהרג. כן מוסרות הידיעות שהמטוס הישראלי נתגלה מעל לעיר דרעה, 40 מילין מזרחית לים כנרת.

מחוגים ישראליים הכחישו כאילו מטוס ישראלי היה אתמול בשמי סוריה.

הודעת הדובר הצבאי

לידיעה ששודרה אמש ברדיו רמאללה, כי הסורים הודיעו שהפילו מטוס ישראלי מעל לשטח סורי, אמר דובר צה"ל שלאחר ששום מטוס ישראלי לא עבר את הגבול ולאחר ששום מטוס ישראלי אינו חסר ממילא אין כל אמת בידיעה.

הוא הוסיף ואמר, כי אם נכון הדבר שהסורים הפילו מטוס, יכול זה רק להיות אחד ממטוסיהם — הם אי אחד המטוסים העיראקיים שנשלחו להם לאחרונה כעזרה צבאית.

הסורים לא ישתתפו ביום ב' בישיבת ועדת שביתת הנשק

המשלחת הסורית לא תשתתף בישיבת ועדת שביתת הנשק המעורבת העומדת להתקיים ביום א' ה־3 ביוני — הודעה זו מסר הדובר הצבאי הסורי לפי השידור של תחנת המזרח התיכון. בדברו על המצב בחולה ציין הדובר כי סוריה מחכה להחלטתה של מועצת הבטחון אחרי הדו"ח של הגנ. ריילי בו הוא קובע, כי לא נתן הסכמתו לחידוש העבודה בשטח המפורז מחוץ ל־28 הדונמים השייכים לערבים.

הודעת הדובר הצבאי הסורי באה אחרי הויכוח המדיני שנערך בפרלמנט הסורי על הודעת ראש ממשלת סוריה בדבר הסכסוך עם ישראל וחוזה הבטחון הקבוצי של הליגה הערבית.

נוכח הודעתו של הדובר הצבאי הערבי גילה דובר ישראלי, כי למעשה לא קיבלה ממשלת ישראל כל הודעה ישירה מגנראל ריילי על „אי ההבנה" ועל הדרישה להפסיק את העבודה בכל השטח המפורז. הדו"ח כשלעצמו שהועבר לעת עתה אך ורק למועצת הבטחון אינו מחייב לדעת ממשלת ישראל כל החלטה מצידה.

בישיבת הממשלה שנתקיימה אתמול הוקדש דיון מיוחד לדו"ח של הגנרל ריילי ומר שרת סקר את השתלשלות הענינים בשבוע האחרון בענין החולה.

מניחים שגנראל ריילי יגיע בימים אלה לישראל לשיחה עם שר החוץ בה ידרוש מישראל להפסיק את העבודה בכל האיזור עד אשר יעלה בידו להגיע להסדר בין הצדדים.

כל הסימנים מעידים על כך שהגנראל ריילי יסתמך על הודעתו של מר שרת בכנסת, כי ישראל תכבד כל החלטה אפילו אם היא תהיה בלתי צודקת ומופנית נגדה.

מגילויי העתונות הערבית

שבוי יהודי בידי הסורים מספר בדותות על ישראל

— מאת סופרנו בירושלים —

העתונות הערבית מפיצה בימים אלה סיפורי־זוועה מפי שבוי יהודי שנפל לידי הסורים בימי הקרבות באזור הגבול „ומסרב עתה לשוב לישראל בהעדיפו להישאר עם הערבים". בסביבת עתונאים בדמשק הרצה השבוי היהודי מהמצב הנוכחי בישראל. העתונים „בירות מסה" ופלשתין מוסרים כי השבוי ציין ש„החיים בישראל נמאסו עליו ונעשו ללא נשוא ומשום כך החליט לא לשוב עוד לישראל. הוא סיפר כביכול שהיהודים הביאוהו בכח לישראל מעיר מולדתו טריפולי ואף איימו עליו באם יסרב להגר לישראל. בישראל — טען העריק — שורר מחסור בצרכי אוכל וכל הצעירים מגויסים מיד עם בואם לצבא ישראל. את החיילים מביאים לחזית עוד לפני שהם מתאמנים במדה מספקת בשימוש בנשק. אותו הביאו לסביבות כנרת ישר לקו החזית אם כי לא ידע כיצד משתמשים ברובה פשוט. „הקצין שלי אמר לי להתקיף את היחידות הסוריות בגבול ולשם פעולה צבאית זו רוכזו 700 חיילים ישראליים מהם 400 מחיל המילואים". את היהודים „יוצאי ארצות המזרח — הוסיף השבוי לספר לפי העתונים הערביים — משפילים בישראל בדרכים שונות. החלטתי לבסוף להסגיר את עצמי לידי הסורים ואין לי כל רצון להילחם עם היהודים. אחזור לטריפולי ולא אשוב עוד לישראל.

סוריה אשרה הסכם הבטחון

דמשק, 31 (יו. פר. ר. ושרות „חרות") סוריה היא המדינה הערבית הראשונה אשר אשרה את ההסכם לבטחון צבורי ולשיתוף פעולה כלכלי אשר נחתם בקאהיר בהתחלת 1951 ע"י כל המדינות החברות בחבר הערבי, מלבד עבר הירדן. ההסכם אושר אתמול.

ראש ממשלת סוריה חלד עזם גילה שעוד מדינה. אחת חוץ מעירק הציעה לסוריה עזרה צבאית להדפת התקפה של ישראל. אולם הוא סרב לגלות מי היא המדינה הזאת.

לסופרנו נודע ששר החוץ המצרי דרש לחוש לעזרת סוריה ולשלוח לשם כוחות אויריים. לעומתו תבע שר הפנים פואד סרג' אל־דין עמדה ניטרלית בציינו כי הסכסוך כולו אינו מענין את מצרים במאומה. הממשלה המצרית קיבלה לבסוף את דעתו של שר הפנים והחליטה לא לשלוח אוירונים לסוריה.

בעית הסואץ למועצת הבטחון

קהיר, 31 (סי"צ) — בעית המעבר של אניות נפט בתעלת סואץ תועבר בקרוב להכרעתה של מועצת הבטחון — סבורים בחוגים המדיניים בקהיר.

חוגים אלה סבורים שעצם המעבר של אניות הנפט בסואץ איננו אלא בעל חשיבות משנה. העיקר היא הניטראליות של הסואץ וזכות מעבר חפשי לאניות דרך שטח ריבוני מצרי. בעיות אלה דורשות הכרעה של מוסד בינלאומי מוסמך.

בוטלו תלונות הדדיות בפגישת אתמול עם הירדניים

ועדת שביתת הנשק הישראלית־עבר ירדנית נתכנסה אתמול בין השעות 11.00—13.00 בשער מנדלבאום לישיבות רשמיות ובלתי רשמיות, בראשותו של קולונל ב. דה־רידר.

לאחר שנדונו תלונותיהם של 2 הצדדים על התנגשויות גבול באיזור בית גוברין — עידנה, והמצב הנוכחי באיזור זה — קיבלה ועדת שביתת הנשק פה אחד את ההחלטה הבאה:

„ועדת שביתת הנשק מקבלת לתשומת לבה את הירידה הנכרת במספר הפגיעות בגבול, באיזור בית גוברין — עידנה בחודש האחרון ומציינת כי המקרים של גניבות גבול הולכים ופוחתים. לאור זאת מכיר כל צד בועדה ברצונו הטוב של משנהו לעשות כמיטב יכולתו לשם שמירה קפדנית על הסכם שביתת הנשק באיזור הנ"ל ומבטלים בזה את תלונותיהם על מקרים שקרו לאחרונה בשטח הנ"ל.

המשלחת הישראלית הודיעה למשלחת עבר הירדן שיחידת סיור ישראלית הבחינה באיזור הירבת אל בורג' צפונה לבאר שבע בציוני גבול שהועתקו ממקומם ועל פגיעות אחרות בגבול. כן הובחן בעבירות גבול של גניבת גבול באיזור הנ"ל. המשלחת הישראלית דרשה לדאוג לתיקון מידי של המצב. אם משמרות ישראליים ימצאו שלמרות התראה זו נמשכות הפגיעות בגבול — יאלצו לנקוט פעולה.

כן הושג הסכם לפיו יאופשר לנזירים מבית המנזר של לטרון להוציא לפועל בשבועיים הקרובים כמה עבודות תכופות באדמותיהם שבשטח ההפקר. העבודות יבוצעו תחת השגחתם של צה"ל והלגיון הערבי במטרה להבטיח שתיעשנה בהתאם למוסכם.

החזית הדתית התפוררה

הפועל המזרחי החליט להופיע לבחירות בנפרד

התפוררותה של החזית הדתית היא מעתה עובדה קיימת. כפי שנודע החליט הועד הפועל המורחב של „הפועל המזרחי" להופיע בבחירות הקרובות לכנסת השניה ברשימה עצמאית או ביחד עם פועלי אגודת ישראל. זוהי כנראה התמורה שניתנה לסיעת „למפנה" עבור הסכמתה לקבל עליה את מרות המפלגה בכל הענינים, וגם בענין הצטרפות להסתדרות.

היהדות החרדית תופיע משום כך לפחות בשלוש רשימות ואולי יותר. את ההחלטה הסופית בענין זה יפרסם הפועל המזרחי ביום א' אחרי התיעצות הסיעות. בשעת שהותו של מ. שפירא בארצות הברית נפגש עם ד"ר בורג מסיעת למפנה וביניהם נקבעו ראשי פרקים אלה של הופעה עצמית של הפועל המזרחי.

בישיבה האחרונה הוברר כי קרוב לודאי שהפועל המזרחי יופיע כגוף עצמאי אעפ"י שלא מן הנמנע שאחר הבחירות ינסו להזור ולהתקשר עם מפלגות חרדים אחרות כדי ליצור קואליציה חרדית.

בינתיים מנהל הפועל המזרחי משא ומתן עם פועלי אגודת ישראל (פא"י) על מיזוג והקמת הסתדרות פועלים דתית מאוחדת. אם כי אין בטחון שהמיזוג יצא לפועל לפני הבחירות, יתכן ששתי הסתדרויות אלה תופענה ברשימה מאוחדת לבחירות.

משא ומתן דומה מתנהל בין המזרחי ואגודת ישראל על רשימה משותפת.

ח

חבר אוהד, חשוב רגע על תוצאות יעילות מאמציך בחוג מכריך למען תנועתנו. לפעמים וגורל ציר נתון בידך. חשוב ופעל. המאמץ הכללי יוכתר בהצלחה — במידת פעילותך האישית. הכרה, מסירות, ואחריות — יובילונו לנצחון.

בו ברית חדש-ישן למשטר מפא"י

מנהיג ציוני „כללי" מציע קואליציה מפא"י־„הכלליים"

אישור נוסף לשאיפתם של הציונים ה„כלליים" להשתתף בממשלה קואליציונית תחת הנהגתה של מפא"י, עליה מרבים לדבר בפגישות פנימיות של ראשי המפלגה האופוזיציונית ה„כללית" — ניתן בימים אלה ע"י אחד מראשיה של מפלגה זו, מי שהיה פעם תושב הארץ והמתכונן לבוא ולהשתקע בה מחדש הדר. ע. ניומן, יד ימינו ועוזרו הנאמן של דר. סילבר. דר. ניומן פירסם ב„טאג" הניו־יורקי [illegible] מקיף בו הוא מציע למפא"י קואליציה עם הציונים ה„כלליים" במקום הקואליציה הנוכחית עם הגוש הדתי.

שבחים לבן גוריון

במאמרו גומר ניומן את ההלל על בן גוריון ומציגו כ„מק־דונלד היהודי" שהשכיל להניח את האינטרסים של ה„ציונות העובדת" ושל מעמד הפועלים וליהפך מנהיג „לאומי כללי".

תוך כדי להט המחמאות לבן גוריון משוה מחבר המאמר את בן גוריון למחנה „האקטיביסטים" יחד עם הציונים „הכלליים" ב' ואף מצטט את אמרתו של בן גוריון שהוא „ציוני כללי".

גם בשטח הסוציאלי מופיע בן גוריון במאמרו של ד"ר ניומן כבן בריתם המובהק של הציונים הכלליים. לדעת דר. ניומן ויתר בן גוריון על הסיסמה של „סוציאליזם בימינו" שבן גוריון אף פעם לא התיחס אליה ברצינות. ויש לו ראיה לכך, למר ניומן: בזמן האחרון המיר בן גוריון את סיסמת „הסוציאליזם בימינו" בסיסמה של „משטר פשרה", התואם את תכנית הציונים הכלליים.

בסיכום המאמר מציע ד"ר ניומן לבן גוריון ומפלגתו להחליף את החזית הדתית כשותף בקואליציה — בציונים הכלליים".

הכחשות שנתבדו

מאמר זה מאשר את הידיעה שפרסמנו בזמן ביקורו האחרון של ד"ר ניומן על מאמציו להגיע לידי הסדר עם ראשי מפא"י בדבר כניסתם של ה„כלליים" לקואליציה המפא"ית. בזמן שהותו של ד"ר ניומן בארץ הוכחשו ידיעות אלה בתוקף על ידי הבריו וגם על ידי ד"ר ניומן — והנה נתגלתה האמת על טיבן של הכחשות.

מאמר זה המגלה את תכניתם של ה„כלליים" לאחר הבחירות גרם לאי־שביעות רצון בחוגים מסויימים של מפלגת „הכלליים" בארץ, המתיחסים ברצינות להצהרות האופוזיציוניות של ראשי המפלגה. חוגים אלה טוענים שלמען תפיסת מקומם של הדתיים בקואליציה עם מפא"י ולמען היגררות אחריה כפי שעשתה זאת החזית הדתית, אין צורך ואין טעם לכל הודעותיה המלחמתיות של הציונים „הכלליים" כי אין זה משנה הרבה מי ומי המספק את שלט „הכלליות" למשטר המפא"י.

התגוששות הזרמים בועידת מפ"ם

מפ"ם לא תשתתף בכל ממשלה עם מפ"ם

— מאת סופרנו רפאל שלט —

הבדלי גישות עקרוניים, ההשקפות האידיאולוגיות הנוגדות והקרעים בין הסיעות כפי שהן משתקפות במצעים ובדברי הנואמים באו לידי בטוי בועידת מפ"ם המתקיימת זה היום השני באוירה של הסתגרות קונספירטיבית באולם „אספיתאטרון" בחיפה.

בשעות הבוקר נאם גלילי נציג „אחדות לעבודה" שנכנס בפולמוס עם השומר הצעיר ועמד על כך כי הוא תרמך בזיקת מפ"ם למחנה המהפכה אם כי הוא דוגל גם בשמירה על הקו הציוני העצמאי.

לעומתו תבע נציג החזית („השומר הצעיר") י. חזן שלוב מלא של מפ"ם במחנה המהפכה.

י. חזן אמר כי אחת היא הדרך להגשמת הציונות והיא להיהפך לחלק בלתי נפרד של מחנה המהפכה והודיע כי סיעתו — סיעת הרוב תעמוד על כך כי הועידה תקבל מצע רעיוני־פוליטי אחיד שיחייב את כל חברי המפלגה. ישראל ניצבת כעת בחסדו של בן גוריון ומפא"י לפני הברירה ירושלים או וולסטריט — עצמאות ישר־ישראל או הפקרת עצמאותה בעד נזיד עדשים של שעבוד לתכניות התוקפניות של האימפריאליזם. הנואם התקיף קשות את מפא"י על הפלוג בקבוץ המאוחד. כן טען כי מפא"י מקריבה את הפועל כקרבן לקנוניות קואליציוניות. הוא תבע שמפ"ם תיהפך למפלגה יהודית ערבית.

בהתקפה חריפה על סיעת לאחדות העבודה עמוד השדרה של הקבוץ המאוחד — יצא א. ל. פראי מהשומר הצעיר. פראי התקיף את מצע סיעה ב' על כי לא מופיע בו כל פיסקה הקורא את למלחמה בטיטואיזם.

כן התקיף הוא קשות את סיעה ב' על כי ממצעה משתמע כאילו מסכימה הסיעה שההסדר לשלמות הארץ לא יהיה מבוסס אך ורק על דרכי שלום וזכות ההגדרה העצמית לערבים. אנחנו חיים בסימן של קרע גמור בינינו ובין מפא"י — אמר הנואם.

גם ארם (פועלי ציון שמאל) אמר כי לאור דרכה של הממשלה בעניני פנים וחוץ תם הויכוח על השתתפות מפ"ם בממשלה.

ועידת מפ"ם סגורה ומסוגרת. הכניסות לועידה שמורות בקפדנות.

כפי שנודע לא הובטח עדיין כי לא יחול קרע בין הסיעות בנקודות העיקריות במחלוקת כגון השאלה לגבי הבעיה הערבית, שאלת הניטראליות והעמדה לגבי מפא"י. מארגני הועידה ערשים הכל למען לא יסתננו הדברים החוצה.

חג העצמאות — חג בורגני

הכחשה מורה הקריא אתמול אחר הצהרים בועידת מפ"ם י. ניר שניהל את האסיפה. בהודעה נאמר: החבר בובי מהמשמרת הצעירה מבקש להודיע כי החבר ארם לא התבטא בפני חברי החטיבה כאילו חג העצמאות איננו חג שלנו, אלא של הבורגנות...

הזדמנות
הגורל בידך
לזכות
25.000 ל"י
ע"י קנית מאתנו המלוה עממי
במזומן ובתשלומים חדשים
קניה, מכירה, חליפין
הגרלות המלוה העממי
קונים מלוה עממי, לאומי, ומלחמה
דרושים סוכנים־יות
למכירת המלוה, ובטוח
במשכורת ובקומיסיון
הסוכנות הלאומית
יהודה הלוי 25, קומה ב', תל־אביב

עומר לצרכן
ירושלים
רחוב בן יהודה 136
להשיג:
נעלי עור לגברים (כל המספרים) עבודת יד)
כלי־בית, סירים, מאלומיניום ואמאיל. מיבחר גדול של תוצרת „פלאלום".
בגדי ילדים, חליפות, שמלות, סוודרים. מיבחר גדול, מתוצרת משובחת.
טקסטילים וקונפקציה, לגברות ולגברים. חולצות חלוקים. שמלות.
מבחר גדול של סחורות שונות
בקרו בצרכניה!

ח תנועת החרות ח
סניף באר שבע
ביום ראשון, כ"ח אייר תשי"א (3.6.51)
בשעה 8.30 בערב בקולנוע „באר־שבע"
אסיפת בחירות
על הנושא:
נצחון החרות נצחונך
ינאמו: חיים לנדאו חבר הכנסת (עברית) אייזק רמבא (אידיש)
גדליהו (דלי) רוזנצוייג (רומנית) אלברט סטארא (צרפתית)
ע"ד א. רוזנברג (הונגרית).

להרצל נס ומשפחתו
ברכות להולדת הבת
מאחלים: אפרים רוטנברג ומשפחתו
משפחת אשר נס

לבצלאל עמיצור ורעיתו
ברכת מזל־טוב
להולדת הבן
תנועת החרות
הלשכה המרכזית ללוחם ולחייל

לדב מילמן וצבי הדסי
ברכות לבביות לרגל קבלת תואר עורך דין
נתניה ד"ר בנימין בקמן

אביבה ויעקב דייבר
מודיעים בשמחה על
הולדת הבן
ולרוני — אח
ומתכבדים בזה להזמין את קרוביהם, ידידיהם ומכריהם
לטכס הכנסתו בבריתו של אאע"ה
שיתקיים ביום שני, כ"ט באייר, תשי"א,
4 ביוני 1951, בשעה 1 אחה"צ, באולם
הסתדרות העובדים הלאומית, רח' מזא"ה 7

שפרה וצבי גרף
פתח־תקוה
מרים וצבי דינביץ
פתח־תקוה
מתכבדים להזמין את כל קרוביהם
מכריהם וידידיהם לשמחת כלולות בניהם
ברכה עב"ל מרדכי
שתתקיים אי"ה בשעטו"מ ביום ג' א' סיון
תשי"א, 5.6.51, באולמי ה„הצפור הכחולה"
ברח' רוטשילד פתח־תקוה, בשעה 7 בערב.
— ואת מכבדנו נכבד —
הזמנות פרטיות אינן נשלחות — נא לקבל הזמנה זאת כאישית
למברקים: דינביץ — גרף, פתח־תקוה

למר בצלאל עמיצור ורעיתו
ברכות להולדת הבכור
מאחלים:
אורי גורביץ
אברהם חמיש
חיים אברהמי
יחזקאל ארן
אליעזר יצרן
זלמן נוישטט
שמואל מנביץ
יהודה הוכמן
יוסף שטרנשוס
יהודה אהרונוביץ
אברהם בלאו
שמואל יונגשטיין
יעקב דוב
אלישע בצלאל

רבקה גולדשמיד
ירושלים
נתן בן ענת (קלפוס)
רמת־גן
נשואים
החופה תתקיים ביום שלישי ראש חדש סיון תשי"א 5.6.51
בשעה 7.30 בערב בפנסיון „פוליצר", רח' שלמה בן־יוסף רמת־גן
קרובים, חברים וידידים מוזמנים
נא לראות את ההודעה כהזמנה אישית
למברקים: גולדשמיד — בן־ענת, רמת־גן

למה רגשה מפא"י?

נאומו של מ. בגין בויכוח על מדיניות החוץ בסכסוך הסורי

כבוד היושב־ראש.

תהיינה העובדות אור לעינינו ומדריך לשיקולינו. ברביעי באפריל ה־שתא...

מ. שרת, שר החוץ: בארבעה.

מ. בגין: אני מצטער מאד מר שרת, אינני מקבל לא את המדיניות שלך ולא את הבלשנות של מר בן־גוריון. אני מבקש לכתוב — „ברביעי באפריל" — התקדם משמר סיור עברי בדרך צפונה בואכה אל־חמה. הוא נעצר על ידי שוטר של המשטרה הצבאית הסורית. השוטר הזה הזעיק כוחות סוריים מזויינים ובהתנגשות נפלו שבעה שוטרים עבריים, אחרים נפצעו ואחרים נלקחו בשבי. זה היה מאורע דמים מן החמורים ביותר שארעו מזמן קום המדינה. קודם כל, נפלו שבעה מבנינו; שנית, הם נפלו באזור עליו חלה ריבונות ישראל לא רק לדידנו — לדידם של אנשים המאמינים אמונה שלמה, — וגם אמונתם זו תתגשם, — כי חברון, בית־לחם, שכם ורבת־עמון הם חלקים בלתי נפרדים של המולדת העברית — אלא גם לדידם של אנשי החלוקה, של משלימי הויתור, של חסידי הביתור, — באזור זה נעצר משמר עברי וכמעט הושמד. באזור זה נמצאו כוחות צבאיים סוריים, ואני מדגיש, אף על פי שהאזור קרוי „מפורז", חלה עליו ריבונותה של מדינת ישראל.

מדוע לא נמסר דו"ח על רצח השבעה

אנחנו דרשנו דין־וחשבון מלא על מה שאירע עם המשמר העברי ההוא. ואני חייב להשמיע תלונה באזני הכנסת גם על המטה של צבאנו, שהוא יקר לי מאד, וגם על הממשלה, שהיא אינה יקרה לי כלל, על שעד עכשיו לא קבלנו את הדין־וחשבון המבוקש, אם כי מאז חלפו כבר כמעט חודשיים. אני חייב להודיע שאם יימשך הזלזול הזה מצד מוסדות הביצוע ברצונו של בית־המחוקקים העברי, נאלץ להציע להקים ועדת חקירה פרלמנטרית, שתביא בפני הכנסת את הפרטים ותברר אם לא היתה הזנחה פושעת במקרה זה. אין בדעתנו לנקר עיני צבאנו בגלל כשלון או אבדות, באשר הצבא יקר לנו תמיד, ואנחנו יודעים שכל צבא עלול לעמוד בפני כשלון ובפני אבדות.

מאחרי כוחותינו לא היתה תגבורת

אולם עובדה אחת אינה זקוקה עוד לחקירה והיא דורשת תשובה מצד האחראים, גם מצד הממשלה וגם מצד פיקוד הצבא, איך אירע הדבר כי במקרה של התנגשות בין כוחותינו לבין כוחות אויב באזור שלנו, לא היתה בכלל תגבורת צבאית עברית מאחרי כוחותינו אנו. אלא אנחנו הזמנו ובקשנו קצין צרפתי, העומד במקרה בראש ועדת שביתת הנשק המעורבת, שיואיל להפסיק את הישיבה של אותה ועדה, להפסיק את האש ולהוציא את חללינו. האם נבי־דניאל היא אל־חמה? האם מזמן נבי־דניאל, כשבא קצין בריטי והתערב בטובו להוציא עשרות חברי הגנה, בתנאי שימסרו את הנשק בידי האויב, לא קם צבא, לא קמה מדינה? בקצין צרפתי נתלה את הוצאת חיילינו וחללינו?

למה לא הוחשה תגבורת, למה לא הוציאו את חללינו, ולמה לא השמידו את האויב? על כך לא באה כל תשובה. אכן היה זה אחד המאורעות הרציניים ביותר, גם מבחינה צבאית, גם מבחינה מוסרית גם מבחינה מדינית.

בן־גוריון ראוי לנזיפה חמורה מצד עם ישראל

אחרי המאורע הזה החליטה הממשלה לשלוח את חיל האויר שלנו ולהפציץ את האזור המפורז בסביבת אל־חמה. האוירונים שלנו הטילו מספר פצצות בסביבה ההיא, ולמחרת היום הופיע מר בן־גוריון במועדון הסוחרים ונשא נאום, ובו אמר בין השאר שני דברים חמורים מאד: ראשית, נמחו שני כפרים ערביים מעל פני האדמה; שנית, „אני מקוה ששום מוסד של האו"ם לא יאסור עלינו לייבש את ביצת החולה, ואם יאסור לא נשמע לו". עוד אשוב לנאום הגרנדי־אלוקוונטי הזה של מר בן־גוריון, בעיקר מבחינת רצינות תוכנה, אולם עלי לומר מיד כי מר בן־גוריון ראוי לנזיפה חמורה מצד עם ישראל, גם בהעדרו, על דברים בלתי שקולים, בלתי זהירים ובלתי נבונים, אשר השמיע בפומבי לאחר מעשה מלחמתי.

לאחר הודעתו זו של מר בן־גוריון התברר שבוושינגטון, וכנראה גם בבירות אחרות, קם רעש גדול נגד הפצצת התגובה, או תגובת ההפצצה. ומר מק־גי, ממלא מקום שר החוץ האמריקני, קרא לשגרירנו ונזף בו, או בממשלתנו על־ידו, על מעשה ההפצצה.

נזיפת אמריקה — פגיעה קשה בריבונותנו

אני רוצה לומר מראש ומיד שאנו רואים בנזיפה זו של הממשלה האמריקנית בממשלתנו פגיעה חמורה בריבונותנו; אנחנו רואים ב„נזיפה" מעשה־חוצפה מצד מדינה זרה בממשלת ישראל, על שהיא החליטה להגיב על רצח אנשינו.

אנחנו רוצים בידידותה של ארצות הברית. אנחנו מאמינים שהעם האמריקני הוא עם גדול וחפשי. החקירה המתנהלת היום בפני עם ועדה בסנט האמריקני, החקירה שבה מופיעים גדולי המצביאים האמריקנים, ועומדים בדחילו ורחימו בפני נבחרי העם ומצטדקים ומסבירים דרכם — מוכיחה שזהו עם חפשי באמת.

איננו רוצים להיות סטליטים לא של אמריקה ולא של כל מדינה אחרת, ואין כל זכות מוסרית או סמכות מדינית לממשלת אמריקה לנזוף בממשלתנו, על מעשה שהיא החליטה לעשותו. אולם, הממשלה שלנו לא עשתה את הדבר שהיתה חייבת לעשותו במקרה דנן. כלומר, להחזיר את אגרת הנזיפה, להודיע למר מק־גי עול הימים „אין לך זכות לנזוף בנו — אנחנו עשינו את הדבר הזה על פי החלטתנו הריבונית".

הממשלה קיבלה את הנזיפה, הרכינה ראש, כופפה גב, משום שהממשלה הזאת, כפי שהיא חולה בתסביך התנשאות כלפי גורמים פנימיים, כן היא חולה בתסביך נחיתות כלפי גורמים זרים. היא קיבלה את הנזיפה ולא עוד, אלא החליטה אחרי קבלת הנזיפה, לתת הוראה למר אבא אבן להתנצל על תגובת ההפצצה.

והריני דורש ממר שרת להביא בפני הכנסת, לפחות תקדים אחד בתולדות הדיפלומטיה, שלפיו מדינה ריבונית התנצלה בפני גורמים זרים על מעשה אשר היא, על ידי ממשלתה, החליטה לעשותו. יש תקדימים להתנצלויות של מדינות על מעשי אזרחים, אשר המדינה לא סמכה מראש ידה עליהם; הנה, האוירונים האמריקנים הפציצו בטעות חילות בריטניה בקוריאה והממשלה האמריקנית התנצלה; אוירונים אמריקנים עברו, כפי שהממשלה האמריקנית טוענת, בטעות את הגבול הקוריאני־סיבירי והפציצו כברת אדמה סובייטית, והממשלה האמריקנית ביקשה סליחה, הביעה צער, התנצלה. אין לי זמן להרבות בדוגמאות כאלה.

ד. צ. פנקס: תקח את „קאנוסה" לדוגמה.

מ. בגין: אני מודה לך מאד — זו דוגמה טובה. אולם, לא היה תקדים, אולי מלבד „קאנוסה", שמדינה ריבונית תתנצל על מעשה שהיא עשתה. היא שלחה את האוירונים האלה — בודאי אחרי שיקול הדעת רב ולפיו נתקבלה החלטה שזו הפעולה המתאימה — והיא מתנצלת!

אני זוכר שאחרי הפצצת משטרת אל־חמה ועוד אובייקטים מסויימים באזור ההוא, כתבה העתונות המקורבת אליכם כי הנה עכשיו למדנו לקח את הסורים האלה, עד עכשיו דברנו אתם בלשון רכה והם התחצפו כלפינו, „אבל עכשיו הרמנו נגדם ידנו האמיצה, לימדנום לכבד את כוח הצבא העברי, לא עוד ירימו ראש".

מן ההתנצלות הבינו הסורים כי מותר להתקדם

לא התלהבנו ביותר, כפי שחברי ועדת החוץ והבטחון יודעים זאת, מפעולת ההפצצה הזאת. אולם, נכון הדבר שהעם הסורי עם פרימיטיבי הוא והפגנת כוח מסויימת עלולה אולי להשפיע עליו. אבל דוקא כלפי אומה פרימיטיבית ההתנצלות שבאה אחרי המעשה מחסלת את כל ערכו הפסיכולוגי, כי הרי בהתנצלות הזאת אמרתם לסורים ולכל העולם כולו „מעשה כזה לא עוד ייעשה, אנחנו מצטערים שעשינוהו, הוא נבע מתוך התמרמרות הציבור שלנו, הממשלה הזו לא יכלה לעמוד בפני הלחץ שלו, לא עוד נחזור עליו". אז הבינו הסורים כי מותר להתקדם.

ההתנצלות הזאת, שהיא מחפירה באותה מידה כפי שהתפארותו של בן־גוריון היתה התפארות שוא, היא שהחציפה את הסורים, היא שהביאתם לרעיון כי אפשר להוסיף ולהתקיף את מדינת ישראל — ואת אשר יגורנו בא.

למרות סערת הרוחות שחוללו נאומו של מ. בגין בין שורות מפא"י, נתבקש מ. בגין מיד עם גמר ישיבת המליאה ע"י שר החוץ ל„שיחה אישית", שהתנהלה בעמידה, באולם הכנסת הריק מעבר לשולחן הממשלה, כששני היריבים המדיניים מנסים תוך שעה ארוכה להוכיח ולשכנע איש את רעהו. מתוך האזנה חטופה, אך לקויה בהחלט — מהאזנה מיציע הכנסת — התברר, כי השיחה בין שר החוץ וראש האופוזיציה המדינית התנהלה על „פליטת־הפה" של שרת בנאום התשובה שלו, עת גילה כי „היה מצדנו ויתור יותר גדול משנדרשנו" ע"י ראש מטה או"ם בפיוס היריב הסורי במערכת החולה.

והנה ימים מספר לאחר שאתם התנצלתם מעל במת מועצת הבטחון, תפשו הסורים שטח מסוים לא באזור המפורז, אלא במדינת ישראל מחוץ לאזור המפורז, התבצרו בו ואמרו: „לנו הוא". ורק אז הוזעק הצבא כדי לגרש אויב שהתבצר. התבצרות מרחיקה לכת בשטח של מדינת ישראל והתחולל הקרב הידוע בתל אל מוטילה.

בודאי נרכין ראש בפני חללינו שנפלו על הגנת מדינת ישראל, אולם גם הקרב בתל אל מוטילה דורש חקירה. קודם כל אנחנו רוצים לדעת כיצד אירע הדבר שאויב יכל ביום או בלילה להכנס לתוך מדינת ישראל, להתבצר בשטח שלם באין מפריע ולהביא לידי כך שצבאנו יצטרך להסתער עליו בכח רב בחיל רגלים ולשלם עבור החזרת הסטטוס־קוו מחוץ לאזור המפורז, שבו עדיין יושבים כוחות סוריים מזויינים.

...אתם באים בטענות, על שמועצת הבטחון גינתה את מעשה ההפצצה שלכם. למה תתמהו? הרי אתם הודיתם שעשיתם את מעשה ההפצצה, ואילו הסורים לא הודו בשום דבר. אמנם הסורים הרגו את השוטרים, אבל ממשלת סוריה אמרה: „לא אני עשיתי זאת". אמנם הסורים נכנסו למדינת ישראל, אבל ממשלת סוריה אמרה: להיפך, צבא ישראל נכנס לסוריה. אתם הודיתם והתנצלתם והובלתם את העם גם במקרה זה מכשלון לכשלון. ואז בא הצו של מועצת הבטחון: ראשית, להחזיר את הבורחים, שנית, להפסיק את ייבוש החולה; שלישית, הגינוי שעליו כבר דברתי.

אמרתם שלא תכנעו ונכנעתם

באשר לשני הצוים הראשונים, כפי שכבר הזכרתי, שמענו הכרזה גרנדי־אלקוונטית של מר בן גוריון: לא נכנע למוסד או"ם אשר יאסור עלינו את יבוש הביצה, והנה מיד לאחר הדברים האלה באה הממשלה והודיעה, שהיא מקבלת את החלטותיו של או"ם, שהיא תבצע אותן. אמנם אלו הן החלטות שיש לגנותן משום שהן מאשרות תוקפנות, אבל אנו „ילדים טובים", וכחברים של האו"ם, נקבל את הדין.

האם תקבלו את פקודתו של ריילי? האם תחזירו את הבורחים?

אתם אמרתם קודם שלא תיכנעו, אך נכנעתם. אותה תיאוריה האומרת כי על האדמות שלנו נעבוד ועל אדמות הערבים לא נעבוד, הרי זה „חוק הקרקעות" בזעיר אנפין.

עתה נתקבלה הידיעה הבאה: ראש מטה משקיפי או"ם, הגנרל ריילי פקד על איסור כל עבודה באיזור החולה. אני רוצה לשמוע תשובה: האם תחזירו את הבורחים או לא? אם תחזירום, תזכרו כי מאחוריהם עומדים בורחים אחרים, וענין זה ישמש התקדים בה' הידיעה.

למה נמסר ענין החולה למועצת הבטחון?

עכשיו שאלה: למה מסרתם את כל ענין יבוש החולה למועצת הבטחון. סעיף 7 של מגילת או"ם אומר: „שום דבר הנכלל במגילה זו לא יעניק סמכות לאו"ם להתערב בענינים שהם מיסודם בגדר שיפוטה המקומי של איזו שהיא מדינה. ולא יחייב את חברי האו"ם למסור אותם לפתרון על פי מגילה זו".

יבוש החולה, שעליו חלה רבונות ישראל, כלום אינה דוגמה קלאסית למה שהמגילה קוראת Domestic jurisdiction למה מסרתם את הענין כולו לשיפוטה של מועצת הבטחון? למה עכשיו אינכם אומרים, כי אין בכלל סמכות לאו"ם לטפל בענין זה.

הצעה למ. שרת

ומאחר שאין לי עוד זמן, אני רוצה לסיים בפניה אישית למר שרת. מר שרת, בעצם, בימים האחרונים, אני משתתף בצערך. הוטלה עליך מעמסה איומה — אתה ראש ממשלה, שר הבטחון, שר החוץ, ובגלל סבה שהיא לצער כולנו, אתה גם שר החנוך.

מ. שרת: הייתי גם שר העליה, שר הפנים ושר הבריאות.

מ. בגין: אני אומר שמעמסה כזו, אפילו אדם גדול היה כורע תחתיה. ואני משתתף בצערך. אולם, מר שרת, אתה נכשלת מאד, כנראה, מתוך ריבוי התפקידים, קודם כל הכשלת את עצמך. פעם אמרת, שאתה רוצה שמשטר המדינה יהיה דומה לזה שבדניה ולא לזה שבאלבניה. והנה בא המקרה הראשון, ואת לא „דנת", כי אם „הלבנת" את פני המדינה והשחרת את פני העם, על ידי פתיחת מחנה רכוז. בגללך חייב אני, איש אצ"ל, לעשות מחמאה לבריטים. הם התנהגו בצורה יותר הוגנת כלפיך, מאשר אתה התנהגת כלפי בני עמך. אמנם הם הפעילו נגדך את סעיף 111, אך הם לא הריצו אותך בלטרון, נתנו לך אוכל יותר טוב מאשר דוב יוסף נתן ולבון נותן לאזרחי המדינה החפשית. (קריאות ורעש באולם).

קריאות: בוז! אין זה נכון! זה שקר לא ישבתה שמה! תפסיק לדבר! אתה לא תמשיך לדבר!

מ. בגין: אני אדבר, בוז לכם!

א. הרצפלד (מפא"י) מלה כזו לא תסולח לך. היו"ר, הוא אינו יכול להמשיך, זו מלה מכוערת, זוהי מלה גסה.

ד. יוסף: שיקח בחזרה את דבריו.

מ. בגין, לא אקח שום דבר בחזרה. (צעקות באולם).

א. הרצפלד: חברת הכנסת רזיאל־נאור! זאת חסרת לחם? ההשתוללות הזו היא משובע ולא מחוסר לחם! כיצד יכול לעמוד אדם על הבמה ולדבר בפני עם ועדה על רעב?

אסתר רזיאל: „אל תשויץ"... אל תשויץ כ"כ!

היו"ר: בלי ספק הנואם דבר לא לענין. קפץ מענין לענין, מפרשה לפרשה, כי איננו דנים על מחנה רכוז, אנו מדברים על הסכסוך הסורי־ישראלי. חבר הכנסת בגין, סיים את דבריך, זמנך עבר.

מ. בגין: אני דיברתי לענין, ואני מסיים את הענין שעליו דיברתי: עוד מעט ויבוא בן גוריון, אני מניח שהוא ינזוף בך על כל מה שעשית בהעדרו, כפי שאתה היית בודאי מוכן לנזוף בו על מעשה ההפצצה ועל דבריו ביחס להחלטות או"ם. אני מסכים לשתי הנזיפות גם יחד. אז תשתחרר מתפקיד ראש הממשלה ושר הבטחון, ותהיה בפניך הבחירה בין התפקידים: שר החוץ או שר החנוך, וכל עוד במפלגתך תלויה חלוקת התיקים, הרי לטובת עמנו אולי תחליט להיות שר החנוך ותו לא?!

(קריאות וצעקות מספסלי מפא"י).

היו"ר: כיושב ראש, אני מודיע לחבר הכנסת בגין שאת דבריו בעניני הבטחון זאת הנוכח בנוגע לעלבון אישי (?!) אביא בפני ועדת הכנסת.

מ. בגין: נברר זאת שם. גסי רוח. מדוע אדוני איננו מגנה אותם?!

יוחנן בדר: אנו שמענו כאן מילות עלבון. אני מבקש שאדוני יגיב על כך.

היו"ר: שמעתי את דברי הנואם. אם שמעתם צעקות, תביאו גם אתם את דבריכם לועדת הכנסת.

אסתר רזיאל נאור: נביא את הודעת היושב ראש לועדת הפירושים.

א. אברהמס (לונדון)

חוצפה וטפש"ת גרמו לכשל"ן בחולה

החולה, הדבר אינו מוטל כבר בספק, מהוה כשלון פוליטי חמור לישראל. התגובה העולמית לא היתה חיובית ביותר. הן ביחס להכנה מדינית והן בבחירת הזמן גילתה ממשלת בן־גוריון אזלת יד רבה. משרד החוץ הישראלי שבראשית יצירתו יצא לו שם טוב בלי סיבה מספקת לכך, הוכיח רק לעתים רחוקות שהוא מסוגל לטפל במצב, אף במקרים כשיצירת מצב הענינים היתה נתונה בידיו.

ברור מתוך העובדות שכל ענין החולה התפתח בהדרגה. האיזור המפורז היה כמובן ידוע במשך כל הזמן כמתנגש עם האיזור שהיו כלפיו תביעות. את האיכרים הערביים בשכנות צריך היה כמובן להעביר. חלק גדול מהאיזור היה נתון לאש רובים ישירה, ואף תותחים. בקיצור, ההחלטה להתחיל בעבודות בחולה במצב הענינים הנוכחי, לא יכלה להתקבל — או לא צריך היה לקבלה — מבלי לקחת בחשבון שורה שלמה של תוצאות ומבלי להתכונן לקראתן.

זה שנה ומעלה הושמעו אזהרות על ידי כותב הטורים האלה ועל ידי אחרים, כי כל בעית הבעלות והניצול של מימי ישראל הנמצאים ליד הגבולות מן ההכרח שתהפוך לקשיים רבים. עוד בשלבים הראשונים של מלחמת העולם הושמעו [illegible] בדינים וחשבונות של משרד המושבות בדבר חלוקת מימי הירדן, או בדבר הטלת איסור על היהודים להשתמש בהם לצרכי פיתוח יהודי מלבד, אם תתקבל לכך הסכמת ממשלת עבר־הירדן ויתכן גם של ממשלת סוריה. נערכה תכנית לעיבוד אינטנסיבי של עמק הירדן, וצוין גם, שהשימוש במימי הירדן למפעל החשמל של רוטנברג צריך שיהיה נתון להסכמת הערבים.

אין כל ספק שכל זה, ואף יותר מזה, היה ידוע לממשלת ישראל. מעל לכל ידועה היתה העובדה, כי על בעית השימוש במקורות הירדן וניצול החולה היתה לשלטונות הבריטיים דעה יציבה. מובן מאליו, שצריך היה להיות ברור לממשלת ישראל, כי דעות אלה תתחזקנה עוד, לאחר שחלק גדול מארץ־ישראל המערבית סופחה לעבר־הירדן וממלכתו של עבדאללה הפכה למדינה המשתרעת משני עברי הנהר.

עובדה היא, כי ממשלת ישראל שגתה מיד בהתחלה בסיימה את הלחימה בנקודות שמן ההכרח היה, כי הן תקשינה במדה רבה מאוד על מצבה של המדינה היהודית בעתיד. העובדה שלא נכבש המשולש הערבי ואי־כיבוש איזור חברון השאירו בידי הערבים חלק ניכר מהירדן, וכן חלק רב־ערך של צדו המערבי של ים־המלח. בדומה לזה השאידה ותזכה בתמיכה בכל רחבי העולם — צפונה, את בעית הגבול עצמו כשהיא פתוחה, — בידי ישראל לא נשאר אף שעל של אדמה סורית, בעוד שהאיזור המפורז אינו אלא אדמה יהודית בלבד, חלק מארץ־ישראל המנדטורית.

עובדה היא, שממשלת בן־גוריון נהגה בענין חולה בחוסר כל כשרון. כפי שנאמר היה זה ענין שאפשר היה לחזותו מראש, ביחוד מאחר שהיזמה היתה במשך כל הזמן בידים יהודיות, החלטה להתחיל בעבודות היבוש בהתאם לתנאי שביתת־הנשק.

ממשלות בעלות־נסיון אינן פועלות בדרך שבה נהגה ממשלת בן־גוריון. החשבון היה, כי יבוש החולה, עבודה בעלת חשיבות הומניטרית רבה, תעורר אהדה ותזכה בתמיכה בכלרחבי העולם — אבל היתה זו אהדה שאפשר היה לזכות בה רק בעזרת תעמולה מחושבת והסברה נבונה על גדולת המפעל, חשיבותו בחיים הכלכליים של רבבות פליטים ערביים, הערך הבריאותי של יבוש הביצות ותרומתו לשלום, לו גם על ידי יצוב התנאים באיזור, אשר היה פראי וחסר־פיקוח במשך שנים רבות. בסך הכל, בידי מיניסטריון מוכשר היתה עלולה פעולת הסברה זו, אילו כוונה לגבי החוגים הנכונים, להניח את היסודות לדעת קהל רבת־תועלת, אשר היתה מעמידה אותנו במצב נוח ברגע הפסיכולוגי. זוהי פעולה שלמעשה יכלה לבצעה בצורה הטובה ביותר ההסתדרות הציונית העולמית. היא היתה יכולה גם לסדר תערוכה נודדת בבירות האירופיות החשובות ביותר ובמרכזים האמריקניים, כדי להסביר את אופי המפעל בחולה.

הצבור בכל מקום רגיש מאוד למפעלים כלכליים השואפים ליצור קרקע כשרה לעיבוד או להרחיב את שטחי המטעים. יחד עם הקשר עם החלום על עליה המונית לישראל, היתה תכנית החולה מקבלת את ממדיה הנכונים בדעת הקהל, והיתה יוצרת את היסוד להמשכה מוצלחת של תעמולה בינלאומית מאורגנת יפה.

ועתה באה השגיאה העיקרית בשיטתו המדינית של בן־גוריון. זו היתה השגיאה של חוצפה וקלות־ראש. נצחונות מדיניים גדולים מושגים על ידי זריזות וחישוב לוח הזמנים, אך לעולם לא על ידי חוצפה. כל פעולה מדינית, הן פעולה המורכבת ממלים והן המתבססת על כח, צריך שתהיה מחושבת, ולא רק בקשר לתוצאתה המידית, אלא גם לתוצאותיה הרחוקות. [illegible]לת הכח הסופית, ההתערבות באמצעים צבאיים, צריך שתהיה מחושבת, וביחוד כך הוא הדבר במקרה כשבידי צד אחד נמצא היתרון של יזמה, הוא הצד שקבע את הזמן להתחלת הפעולה, ועל כן יש לשער שהוא יודע את הזמן בו תהיה דרושה פעולה מדינית והתערבות צבאית.

בשני המקרים האלה הוכיחה ממשלת ישראל כי היא מטפלת בעניינים בינלאומיים בצורה בה טיפלה בענייני פנים, בבעיות פנים היא חושבת את עצמה לממשלה דיקטטורית שיש בכחה להתעלם ממדעותיהם של אחרים, שכוחות הממשלה עומדים לרשותה לשם מטרות מפלגתיות, והיא אינה דואגת לתוצאות. בבעיות פנים קרה ואחרי הכרזה של ראש הממשלה היום באה הכרזה מנוגדת של ראש הממשלה מחר. גם פעולות פנימיות של הממשלה בוצעו לא פעם ללא כל סיבה וטעם, כפי שהיה הדבר בהפסקת משלוחי החבילות, ביטול הרשיונות, או חיפושים המוניים בבתי מסחר, אשר לא ניתן להם זה שנתים רשיון יבוא.

ממשלת בן־גוריון, אם כי היא מעמידה פנים בבית, והיא נהנית כאן מתמיכתה של העתונות המפלגתית שלה, אינה יכולה לסמוך על תמיכה כזו מעבר לגבולות הארץ.

אילו היה בן־גוריון ראש ממשלה נבון ולידו שר־חוץ פיקח, היתה ניתנת פקודה לכבוש תכף שטח ליד הגבול של 500 קמ"מ על האדמה הסורית. במקום הצהרה טפשית, כי ישראל תסרב לציית לכל הוראה אשר תתנגד למפעל חולה, צריכה היתה להישמע הכרזה, כי ישראל נאלצה להקים איזור הגנה מורחב, והיא מוכנה לפרזו תחת פיקוח האו"ם. פעולה מעין זו והכרזה כזאת, ביחוד אילו באה אחרי תקופת הגנה בחוץ לארץ, היתה מוסיפה כח למדיניותה של ישראל. היו מעריכים אותה כמבצע מדיני ובאי גם יחד. מעל לכל היה מתחיל ויכוח לא רק על איזור חולה, אלא סביב האדמה הסורית שהסורים היו תובעים אותה.

חשובה יותר מכל דבר אחר היא העובדה שישראל הודיעה על ידי כך, כי אין היא מוכנה להיכנע עד אין סוף להסגר הערבי. וכאן מגיעים אנו לנקודה נוספת חמורה מאוד, העבודות בחולה נכפו על ישראל בזמן זה, לא רק על ידי צרכי העליה הגדלים והולכים, אלא גם על ידי העובדה שהארץ תלושה ממקורותיה הרגילים של מזון זול, והם מדינות ערב השכנות. תעמולה מוצלחת שהיתה מתנהלת מראש ולפי קוים אלה, ביחוד בבריטניה, צרפת ואמריקה היתה מכשירה את הקרקע למבצע הצבאי והמדיני שעליו דובר לעיל. אבל רצון יש להדגיש מחדש שזהו סוג עבודה שאין בכחה של ממשלת ישראל בלבדה לנהלו, וודאי שלא ממשלה המסרבת להבין שני דברים: שאין ביכלתה להעביר את הרגליה בבית לזירה העולמית, ושבלי שיתוף פעולה מצד הדות העולם היא נשארת מדינה לבנטינית קטנה בלבד שתהיה נתונה להגבלות מצד צרפת, בריטניה או אמריקה. באותה צורה כשם שדבר זה חל על ארצות כגון לבנון, סוריה, עירק או ערב הסעודית. במשך שתי עשרות השנים האחרונות.

יתכן כמובן שממשלת בן־גוריון אינה שואפת למשהו יותר מלבנט — בתנאי שהיא תוכל לשמור על יתרונותיה כלפי פנים. אבל העם העברי שואף למשהו יותר מזה. בקשר לזה יש להזכיר את המימרה, כי „כל עם זוכה באותה ממשלה שהוא ראוי לה". צבור הבוחרים בישראל יצטרך להוכיח בקרוב, כי הוא ראוי למשהו טוב מזה שהיה לו עד כה.

בעית הפליטים הערבים — אחת הבעיות החמורות ביותר

סבור משרד החוץ האמריקאי

ואשינגטון, (יו.פי.) — משרד החוץ האמריקאי סבור, כי בעית הפליטים הערביים מארץ ישראל היא מן הבעיות „החמורות והדחופות ביותר" העומדות בפני העולם החפשי — דברים אלה כלולים בפרסום הנושא את הכותרת „עזרה לפליטים הערביים מארץ ישראל", אשר הופץ כאן בציבור הרחב.

בהמשך הדברים נאמר: „מצבם של הפליטים רחוק מלהיות בעל משמעות מקומית בלבד. מצב זה עלול להשפיע במישרין על יכולתן של האומות החפשיות לקיים כלכלה עולמית בריאה ולשמור על הסדר בעולם. תכניות הסיוע שקיבל על עצמו האו"ם הן לא רק בעלות משמעות אנושית לאנשים חסרי־בית אלה, אלא הן נוגעות גם ליציבות הכלכלית והפוליטית של „המזרח הקרוב".

עדות לענין הרב שמשרד החוץ מגלה בגורלם של הפליטים יש לראות בהמלצה אשר תוגש בקרוב לקונגרס, בדבר מתן סיוע לפליטים. הערבים בסך 50 מיליון דולר בשנת הכספים הבאה.

בהמשך הפרסום נאמר, כי משרד החוץ מכיר בחשיבותם האיסטרטגית של מדינות המזרח התיכון, שהן צומת של דרכים עולמיות ושהן מכילות מקורות נפט עצומים.

משרד החוץ סבור, כי האפשרות להחזרת הפליטים למקומותיהם הקודמים הן מוגבלות ביותר, נוכח המצב הקשה בו נתונה כיום הכלכלה הישראלית. אולם סבורים, כי אם תינתן בחירה חפשית לפליטים, ירצו להישאר ברובם הגדול במדינות הערביות אשר בהן מצאו מקלט, והנכונות לשתף פעולה עם מוסדות הסיוע של האו"ם.

המורדים בהודו־סין פתחו בהתקפה רבתי

סאיגון, — 20.000 מתמרדים קומוניסטיים ויאטמיניים פתחו היום בהתקפה בהודו־סין, אשר כונתה על ידי הצרפתים בשם „הקרב על שדות האורז". האופנסיבה של המתמרדים באה לאחר שורה של התקפות מצד הצרפתים, שהיו מכוונות להגן על שדות־האורז תוך נסיון להציל את היבול.

הודעה רשמית שפורסמה היום אומרת, כי כוחות ויאט־מיניים של 20 או 30 אלף איש התקיפו לכל אורכו של הנהר בטונקין במזרחית, בחזית המשתרעת מפולבי, 20 מילין דרומית להאנוי, עד מין־בין, 50 מילין דרומית להאנוי. ההודעה הצרפתית מוסיפה, כי חיל התעופה הצרפתי ויחידות הצי הצרפתי מעכבות את התוקפים בגזרת פאט־דיאם. לפי שעה לא נתקבלו כל ידיעות על מהלך ההתקפה של המתמרדים ועל מספר האבידות שנגרמו.

ידיעות שהגיעו לפאריס מהאנוי אומרות, כי תגבורות צרפתיות וויאטנאמיות, בצירוף סיוע אוירי, הגיעו לאזור הקרבות והם מתאמצים להדוף את המתפרצים המנסים לנתק את פיגילי ומין־בין, על מנת להכריע לאחר זאת את הצרפתים בטקטיקה של „מבול־אנשים". הידיעות מוסיפות, כי המכסיס של המתמרדים הצליח בחלקו, אך התגבורות הגיעו בזמן כדי למגוע את הצלחתו המלאה. הידיעות אומרות, כי „הקרבות מתפתחים בצורה מניחה את הדעת". (יו. פי.)

ק. מסתכל

משולש הכוחות במזרח התיכון

עודנו עומדים תחת הרושם — והרבה זמן נעמוד תחת הרושם — של המפלה שהונחלה לישראל באו"ם. מכה זו היא, כפי שכבר נאמר והוגד, הקשה ביותר שהונחתה למדיניות הישראלית מאז העצמאות. משגים פוליטיים, כגון אי יצירת עובדות קיימות בשטח המפורז בחדשים הראשונים לשביתת הנשק הקשו על מצבנו וגרמו לא מעט לתבוסה. אלמלא נעשו משגים אלה, כי אז היה מעמדנו במחלוקת עם הסורים נח יותר. גם משגים פסיכולוגיים היו מאד בעוכרינו. ובאמרנו זאת אנו מתכוונים להפצצה בה התפאר בן גוריון.

דעת הקהל בעולם הגדול היא סלחנית גם למעשים בנוסח דיר יאסין עת שהם נעשים בעתות של מלחמת אזרחים אכזרית וברוטאלית; עת שהם נעשים בשעות שבהם עצם קיומו של צבור תלוי על חוט השערה ושבהן שני הצדדים הלוחמים אינם מקפידים הרבה על שמירת החוק. אולם, מאידך, אותה דעת קהל עולמית מתיחסת בשלילה רבה לכל צעד שאין בו מן האמצעי של מלחמה ממש נגד אויב והוא איננו אלא פעולת תגמול.

ועל כן אין פלא שהנסיון של בן גוריון לזכות בזרי דפנא קלים על ידי הפצצת כפר ערבי בשטח ישראל לא עורר „התלהבות" אצל גורמים זרים. יתרה מזו: ניתן לומר, כי מלחמה ממש נגד סוריה היתה מעוררת בעולם פחות תרעומת מכפי שעוררה אותה ההפצצה של הכפר הערבי.

ללא תכלית מקיפה

המשגים של המדיניות הישראלית שהוליכו לתבוסה הם עתה ברורים מאד. ואם מר שרת מנסה להעלים אותם אין הדבר עולה בידו. ההתעלפות של אבא אבן מדברת בשתיקתה יותר מכל נאומי שרת בענין החולה, בין אלה שהושמעו ובין אלה שעתידים להישמע. אולם כמו בדברים אחרים כן גם [illegible] מענין אותנו יותר מהמשגים הפוליטיים עצמם המקור והשורש של משגים אלה.

מקור זה הוא לפי דעתנו העדר מדיניות מזרח־תיכונית מקיפה מצד הממשלה הזאת והמשטר השליט כולו. הערבים רוצים לחסל את מדינת ישראל ולהטיל אותנו הימה. זו מגמה אכזרית מאד, אולם אין לשלול ממנה את התכונות של שלמות ושל עקביות. הבריטים מבקשים להשיג במינימום של כסף ודם מכסימום של נפט ובשר תותחים עבור עצמם. לכך חותרים גם האמריקנים.

גם המטרות הללו הן מקיפות, עקריות ובעלות שלמות. אולם מה רוצה המדיניות הישראלית? על שאלה זו מן הנמנע להשיב תשובה ברורה. כל בר־דעת מכיר שאין מדינת ישראל יכולה להתקיים בגבולותיה הנוכחיים ובתוך המאזן הנוכחי של הכוחות הפוליטיים במזרח התיכון. יתרה מזו: הלחץ שבו נתונה המדינה עקב מצבה הגאוגרפי והפוליטי לא יקטן אלא יגדל עקב ריבוי האוכלוסין כתוצאה מן העליה. על מדינת ישראל לחרוג ולהחלץ איפוא ממיטת הסדום שלתוכה הוטלה. אולם המשטר הנוכחי אף אינו מנסה לומר כיצד ייעשה הדבר. משטר זה מנסה להשיג „מה שאפשר" במסגרת המצב הקיים החתום בחותם של חוזי שביתת הנשק ופיקוח או"ם. מסגרת זו היא מצומצמת מאד ואינה מניחה מקום לשום יזמה עצמאית ומאידך פיקוח או"ם הוא חמור מאד לגבי כל דבר עקרוני, ואפילו יהיה דבר זה נוגע ליבוש דונאמים מעטים באזור המפורז. ועל כן כל נסיון של ישראל לחרוג מן המסגרת שלתוכה הוכנסה גורר אחריו תבוסות, כפי שנחלנו לאחרונה באזור החולה.

הכוחות המתמודדים

אמרנו שממשלת ישראל היא חסרה תכנית מקיפה לגבי המזרח התיכון. לאמיתו של דבר היא חסרה תכנית כלשהי, פרט לרצון להשיג „מה שאפשר": בנידון זה מדיניותו של מר שרת היא המשך ישר להתרוצצותו בזמן המנדט. יתרה מזו, המצב כיום הוא גרוע עוד יותר מכפי שהיה אז. שכן אז, כתוצאה מן ההטפה הז'בוטינסקאית במשך הרבה שנים נתגבשה אצל חוג ניכר למדי מן הקהל השקפה עקרונית ומקיפה על צרכי ודרכי המדיניות הציונית. אולם דבר זה איננו קיים עתה לגבי המזרח התיכון. איזור זה, על עניניו ובעיותיו זר הוא לרובו של הקהל הישראלי.

אי־התמצאותו של קהל זה היא במיוחד נוכח ריבוי תניגודים במזרח התיכון המתמודדים אהדדי. ננסה איפוא למנות את הניגודים הללו מן הקל אל הכבד:

א) ניגוד של המדינות הערביות בינן לבין עצמן.

ב) הניגוד שבין כולן ולבין ישראל.

ג) הניגוד שבין המדינות הערביות כולן ולבין הישבנות האנגלו־סאכסית שנכנה אותם בשם קולוניאליזם חדש.

ד) התחרות בין אנגליה ואמריקה על חלוקת שללו של קולוניאליזם זה.

ה) הניגוד שביניהן ובין ישראל.

ו) הניגוד בין מדינות הגוש המערבי ושותפיו ובין רוסיה הסובייטית.

מן הרשימה הזאת מסתבר שמצויים שלושה כוחות עיקריים שבמעגל הסדר העולמי הקיים הם נאבקים על השפעה במזרח התיכון. הכוחות הללו הם:

א) הקולוניאליזם החדש.

ב) ישראל.

ג) מדינות ערב.

כך נוצר משולש של כוחות מזרח תיכוניים הנאבקים ומתמודדים ביניהם. יכולתה של ישראל למצוא לעצמה את המקום הנכון במשולש זה יקבע את גורלה בשנים הקרובות, אם לא לתמיד.

הקולוניאליזם החדש

כפי שצויין כבר על ידי כותב הטורים בהזדמנויות אחרות מתחולל עתה שינוי מעמיק ביחסן של המדינות המערביות אל הארצות הקולוניאליות במזרח התיכון. לפני מלחמת העולם השניה היתה אנגליה עוסקת בטיפוח העצמאות של המדינות הערביות ואילו עתה תובעים האינטרסים שלה מגמה הפוכה. ואף האינטרסים האמריקניים כן. הרקע לשינוי היחסים נובע מזה שהלאומיות של העמים הילידים מתקוממת נגד ניצול הקונצסיות לזרים. פרס מלאימה את מפעלי הנפט. עיראק עלולה לעשות כן בעוד שנים מספר. בתור האחרון תבוא ערב הסעודית, שהיא לפי שעה המפגרת ביותר בהתפתחות מבין כל הארצות הערביות. למצרים אין מעינות נפט. לעומת זאת עוברת באדמתה תעלת סואץ. על כן מציקה מצרים למערב בנקודה זו ועושה קשיים למעבר תקין של הספנות בתעלה. סיכומו של דבר הוא איפוא שהלאומיות של העמים הילידים במזרח התיכון מחבלת קשה באינטרסים חיוניים מאד של המערב.

על נזק זה לא יוכל מערב לעבור בשתיקה. כבר הוגד, שהפרעות בשדות הנפט בפרס עלולות להביא לקיצוץ בכמות נפט באירופה כולה. נקל לשער מה תהיינה התוצאות אם גם סוריה ועיראק ילכו בעקבותיה של פרס. בנסיבות אלה ייאלץ המערב לנקוט באמצעים חמורים מאד נגד העמים הילידים שנשתחררו — ואם הוא לא עשה כן עד עכשיו הרי אך ורק מחשש סיבוכים בינלאומיים. ניגוד זה אנו מגדירים בתור קולוניאליזם חדש.

ארה"ב מול אנגליה

ארצות הברית ואנגליה מאוחדות במגמה של ריסון הלאומיות המקומית במזרח התיכון. אולם מאידך הן מתחרות ביניהן על השלל הקולוניאלי שיפול לידן. השלל הזה הוא בעיקרו נפט. 40 אחוז מאוצר הנפט העולמי מצויים במדבריות המזרח התיכון ויתכן שהאחוז הוא גבוה עוד יותר. אם אנגליה תבטיח לעצמה מנה יפה באוצר זה יש לה תקוה לקיים מידה מסויימת של עצמאות. אם לא כן היא יורדת למדרגת מדינת חסות של ארה"ב. המאבק על הנפט המזרח תיכוני בין שתי המעצמות האנגלו סכסיות הוא קשה ומר. הוא גם עלול להתמיד זמן רב; אולם אין ספק שסופו להגמר בפשרה. שכן החוטים המקשרים בין שני העמים האנגלו־סאכסיים הם מרובים וחיוניים במידה כזאת שלא יינתקו גם עקב תחרות מרה זו על הנפט המזרח־תיכוני. התחרות זו היתה איפוא חזיון עובר בעוד שהניגוד בין עמי המזרח התיכון והקולוניאליזם החדש הוא חזיון קבוע.

ישראל מול מערב וערב

הפרעות הסורים בעד ניקוז החולה והפרעותיה של פרס להפקת הנפט הם משורש אחד. אלה הם שני גילויים של הלאומיות המקומית במזרח התיכון המתנגדת להפרחתו בידי כוחות אירופים. לכאורה היו חייבים מדינות המערב לסייע לישראל שכן מגמתה נמצאת במידה רבה בקו מקביל לשלהן. אולם למעשה הן כתנגדות לה. שכן מטרתו היא להפיג את המרירות של המדינות הערביות נגד הקולוניאליזם החדש על ידי שהן תומכות במדינות אלה במלחמתן בישראל. כך הוטלה מדינתנו למצב קשה מאד. משלושת הכוחות במזרח התיכון ניצבים שניים — כלומר ערב והאנגלו סאכסים — כנגדה. כל עוד מצב זה נמשך לא תוכל ישראל לחרוג ממטת הסדום שלתוכה הוטלה.

בזמן ההתמודדות עם הבריטים הצליחה המחתרת להשקיט את חששותיהן של הערבים. באופן כזה עמד מולנו בשנות המרד רק כח אחד. זה של הבריטים. אחרי כן, במלחמת העצמאות, עמד מולנו שוב כח אחד בלבד, זה של הערבים. אולם עתה לוחמת בישראל בקואליציה של מערב וערב. מתפקידה של המדיניות העברית להתור לשותפות עם צד אחד בין שלושת הצדדים במזרח התיכון. צד זה אינו יכול להיות בשום פנים הצד של העמים הערביים, אלא אך ורק זה של האנגלו־סאכסים החותרים לקולוניאליזם חדש. המטרה שאנו משרטטים אותה מחייבת לדעת כותב הטורים האלה מפנה יסודי בתפיסה שהיתה לתנועתנו עד עכשיו. קרוב לודאי שמפנה זה צריך לבוא שלבים שלבים. אולם מה שברור הוא, כי ישראל לא תוכל להתמיד במצב הנוכחי של גורם העומד בניגוד הן לכח הערבי והן לכח המערבי במזרח התיכון. ועוד מה שברור הוא כי משני הכוחות האחרון הוא זה שנוכל להתחבר עמו ביתר קלות מאשר עם הראשון.

נקבעו לוחות שיש בחדרים ההיסטוריים בכלא עכו

זמן מה בסמוך ליום הזכרון העשירי לנפילתו בגבורים של המפקד דוד רזיאל הי"ד וליום הזכרון לחללי המחתרת הונצח בכלא עכו זכרם של עולי הגרדום ואבי המרד ז. ז'בוטינסקי על־ידי קביעת לוחות שיש בחדר הגרדום ובחדר בו היה כלוא ז'בוטינסקי. מפעל הנצחה זה בוצע על־ידי של"ח בעזרת מכון ז'בוטינסקי.

לוחות השיש כ"א בגודל 1.20 מ' על מטר נקבעו בקיר חדר הגרדום ובתא הכלא בו ישב זאב ז'בוטינסקי כאשר נידון למאסר ועבודת־פרך.

בחדר הגרדום

על לוח השיש בחדר הגרדום נחקק הקטע האחרון משיר בית"ר:

תגר, על כל מעצור ומיצר, אם תעל או תרד, בלהב המרד, שא אש להצית, אין דבר, כי שקט הוא רפש, הפקר דם ונפש, למען ההוד הנסתר — למות או לכבוש את ההר.

מתחת לכתובת זו מצידה השני מתנוססת כתובת: כאן הועלו לגרדום הרוגי המלכות בדורנו, חיילי הארגון הצבאי הלאומי (להלן הובא פירוט של שמונה הרוגי המלכות מש. בן־יוסף ועד מאיר נקר הי"ד, ובסוף נאמר: במותם נצחו את המוות, נשמתם יצאה בשירת החרות ואהבת העם, באמונה בנצחון, בטהרה, בקדושת הגבורה.

בתא ראש בית"ר

השלט השני נקבע בתא, בו היה כלוא ראש בית"ר, ושם נאמר: „כאן ישב מי' באייר התר"פ עד כ"ב בתמוז התר"פ זאב ז'בוטינסקי, מגן ירושלים, יוצר הגדודים העברים, מורה הדור, אבי המרד העברי שנידון ל־15 שנות עבודת־פרך.

השלטים הוכנו ונקבעו ע"י של"ח בעזרת מכון ז'בוטינסקי.

ביום קביעת הלוחות נערך טקס צנוע ביותר בנוכחות נציגי הלשכה למען הלוחם והחייל י. קדישאי ו[illegible] הר־זהב, י. פעמוני מטעם מכון ז'בוטינסקי וא. ל. ריטרבנד וא. מלניק. הטקס הרשמי של גלוי הלוחות נדחה למועד מאוחר יותר שעליו תבוא הודעה מיוחדת.

החלק ההיסטורי במבצר — נשמר

מנהל מכון ז'בוטינסקי מר י. פעמוני מסר לסופרנו את הפרטים הבאים:

במבצר עכו נמצא עתה בי"ח לחולי רוח ונמצאים בו כ־450 חולים, גברים ונשים. החדרים בעלי ערך היסטורי לא נתפשו ע"י בית החולים וההנהלה שומרת עליהם באותה הצורה כפי שהיו קודם לכן. כך למשל נשמר כל המנגנון הטכני של חדר הגרדום. בחדר זה תלתה הנהלת בית־החולים שני דגלי לאום עם סרטים שחורים, וכן סמל המדינה, ומתחתיו רשימה ארעית בה נאמר: לזכר הגבורים שנפלו בחדר זה, וכן פירוט שמות עולי הגרדום.

כן נשמרו הכתובות שנחקקו ע"י נדונים פוליטיים על הרצפה והמעקה של גג בית הכלא שמעל המגדל. גם בצינוק, בו בילו נדונים את ימיהם האחרונים, נשמרו מספר כתובות.

רושם מיוחד עושה סמל של אצ"ל שנחקק כנראה בצפרני הנדונים עם חתימות ברורות של מאיר נקר ויעקב וייס. בחדר בו ישב ראש בית"ר נמצאת זמנית מתפרה, אבל הנהלת בית החולים הבטיחה לפנות את החדר מיד. צינוק הנדונים נשמר כמקודם עם מטות ברזל. גם החדר הגדול בו ישבו נדונים פוליטיים נשמר בצורתו המקורית.

נוסף ללוחות ה„יזכור" מתנהל מו"מ על קביעת ארונות מזוגגים בהם יישמרו מיסמכים וחפצים הנוגעים לפרשיות התליה, כגון: תלבושת המוות, מכתבים אחרונים וכד'.

הרוב בעירית רמת־גן בעד העלאת שעור המסים

לראשונה מאז הבחירות לעיריות נשאר הרוב בעירית רמת־גן במעוט. ישיבת המועצה, שהתקיימה ביום רביעי בערב, עמדה בסימן פולמוס נוקב על הצעת ההנהלה להעלות את המסים באחוז ניכר, ללא הבאת ההצעה לתקציב ההוצאות.

סיעת חרות יצאה נגד נוהג זה, ודרשה להוריד את הסעיף מסדר היום עד שהנהלת העיר תביא את הצעת התקציב המלא. מר מי־מדוביץ נציג „חרות", אמר גם כי יש להפסיק את הנוהג של הזמנת חברי העיריה לישיבות רק כשאין אפשרות לחכות עוד. הצעת ההנהלה להגדלת המסים אינה הגיונית מאחר שלא פורטו הצרכים הדרושים של העיריה.

ההנהלה אשר התמהמהה יתר על המידה בהכנת התקציב תבעה לדון בסעיף זה עוד הערב, ואף הודתה כי מצבה הכספי הוא חמור. לטענת נציגי חרות, כי בדירות אזרחי ר"ג נתקבלו כבר הערכות והודעות על הגדלת המסים ואפילו גובים כסף על סמך זה, וחלק מן התושבים אף שלח לעיריה ערעורים על ההערכה הגבוהה — השיבה ההנהלה כי לא נכון הדבר. כדאי לציין כי בידי נציגינו ישנן עובדות ושמות המערערים.

הצעת חרות נדחתה מאחר שקיבלה רק 3 קולות.

לאחר זה החל ויכוח ממושך על העלאת המסים, ובו"כ השמאל דרשו הגדלתו של מס מגרשים, אולם הסכימו גם להגדלת המס הכללי ל־35%. לבסוף נתקבלה הצעת ההנהלה להגדלה עד 40%.

סיעת חרות הצהירה כי בגלל נוהג זה של הבאת סעיפי תקציב לדיון ללא הבאת הצעת התקציב בכללותו תמנע סיעת חרות מהצבעה על כל סעיפי המסים.

סיעת „חרות" היתה היחידה שדרשה רביזיה גמורה של שיטת המסים. אביאל כ"ץ שהופיע בשמה דרש לקבוע את גובה המסים על בסיס של מס הכנסה, שאז כל אדם ישלם לפי הכנסתו. הוא תקף את הממשלה על כי היא לוקחת לעצמה את „מס השבות" ו„מס וירקו" ואינה מאפשרת לעיריות לאזן את תקציביהן.

מצבה של הקואליציה היה קשה ביותר בויכוח זה מאחר שלישיבה הופיעו רק 7 מחבריה לעומת 8 חברי האופוזיציה.

בסוף הישיבה קבל מר קריניצי, ראש העיר, על הטעות שהופיעה באחד העתונים, שלפיה רמת־גן אינה קולטת עליה. אין זה נכון, טען מר קריניצי, קלטנו אלפים רבים של עולים חדשים קשי־סדור, המוטלים על שכם העיריה והעזרה הסוציאלית ואנו נמשיך לקלוט. גם מעברה נביא לר"ג בקרוב והעיריה תקים עבורם בתי קבע, כיאות לר"ג.

בתחילת הישיבה הזכיר מר קריניצי במלים חמות את האיש אשר הלך מאתנו בזמן האחרון, שר החנוך, מר דוד רמז ז"ל.

שיא בטיסה נועזת מעל לקוטב הצפוני

פיירבנקס (אלסקה), 30 — הטייס צ'רלי בלייר ביצע היום זו הפעם הראשונה בהיסטוריה טיסת־איש־אחד מעל לקוטב הצפוני, במטוס־קרב מסוג „מוסטאנג" בעל מנוע אחד.

הטיסה לכאן מטרומסו שבנורווגיה נמשכה עשר שעות ו־30 דקות. לפני כן השיג בלייר את השיא בטיסה ללא חניה מניו־יורק ללונדון, במשך 7 שעות ו־48 דקות. הוא אמר כי לא נתקל בכל קושי רציני בטיסתו מעל לקוטב הצפוני.

בלייר ערך את טיסתו לשם המשכת חקירות הטיס באיזור הקוטב, מקום שם אין המצפן המגנטי פועל. חוץ מן השמש לא היה בידו כל אמצעי לקביעת הכיוון במשך כל הטיסה משפיצברגן שבנורווגיה ועד פוינט בארו שבאלסקה.

פקיד של חברת נתיבי האויר הפאן־אמריקאיים אמר, כי בלייר הוא הטייס הראשון שעליו ידוע כי עבר לבדו את הקוטב הצפוני במטוס בעל מנוע אחד.

בתפוצות ישראל

משתדלים למען שבעת הנאצים

וושינגטון. בבירור המתנהל בפני השופט באסטיאן בקשר עם הצוו שהוציא לדחית ביצוע פסקי דין המוות נגד שבעת פושעי המלחמה הנאציים החשובים האחרונים, הכלואים בלאנדסברג באזור הכיבוש האמריקאי של גרמניה, נשמעו הטענות הבאות:

לדעת הסניגור אין להוציא את הנדונים להורג בגלל השיפור שחל ביחסים בין גרמניה וארה"ב, וגם לאור העובדה שבגרמניה המערבית אינו קיים עונש מוות.

לדעת פרקליט המדינה פיליפ פרלמן ממילא כבר היתה הפרזה במידת ההתחשבות, שהופגנה כלפי אנשים אלה.

סטודנטים הבריחו מביתו את ראש הניאו־נאציים

ניו־יורק. סטודנטים מברלין המערבית הבריחו מביתו ברובע שארלוטנבורג את אברהארד שטרן, יו"ר „המפלגה הסוציאליסטית הגרמנית" הבלתי חוקית. הוא נמלט דרך חלון הדירה, הנמצאת בקומת הקרקע, ונעלם מן העיר.

„ניו־יורק טיימס" מספר שהנאספים, אשר באו להתוכח עמו על הקו הניאו־נאצי של קבוצתו, עקרו אח"כ מקיר הדירה והעלו באש דגל שחור־לבן־אדום עצום, שדמה מאד לסמל המפלגה הנאצית.

ראש „קבוצת המאבק נגד פעולות בלתי אנושיות" שהשתתף בפעולה זו, דר. ריינר הילדבראנט, הודיע בשבת במסיבת עתונאים ששטרן ברח כשתבע ממנו לחזור בו משתיים מהצהרותיו הפוגעות ביותר — היינו, שעדיין לא הוברר להלוטין מי אשם במותם של ששה מיליוני יהודים, וכי לוחמי המחתרת האנטי־היטלריסטית היו בוגדים שפלים.

תעשיינים אמריקאיים יבקרו בארץ

ניו־יורק. קבוצה של מאה תעשיינים ואנשי עסק יצאו מניו יורק ב־22 ליוני בדרך האויר לישראל מקום שם ישהו כחודש ימים על מנת לחקור ממקור ראשון את האפשרויות הכלכליות של הארץ. הסיור אורגן על ידי המכון לתכנון למען ישראל שבראשו עומד מר ישראל טרובה, יו"ר המחלקה הכלכלית של הסתדרות ציוני אמריקה. הסיור הוא חלק מהתכנית הכלכלית של הסתדרות ציוני אמריקה להגביר את ההשקעה של אנשים פרטיים בישראל, כמה מהמשתתפים ישארו גם לקונגרס הציוני.

50 יהודים באיגוד יהודי פולין בפורטוגאל

ליסאבון. מספר החברים באיגוד יהודי פולין בפורטוגל, שהוקם בשנת 1932 ע"י יוצאי ארץ זו וארצות אחרות במזרח אירופה מפליטי מלחמת העולם הראשונה, ירד השנה לחמשים, בעיקר מפאת הגירת החברים לארצות אחרות. עקב זאת נבלעה אגודתם באיגוד המרכזי של יהודי פורטוגל.

(סט"א)

אבּ-א אחימאיר

עם קריאת הגבר

הקומונה הפריזאית

מידי שנה בשנה נזכרים הסוציאליסטים הצרפתיים, על כל פלגיהם, בזה, שידוע בז'רגון שלהם כ„קומונה הפריזאית". (ערך פולחן רבתי של שנאה כלפי הכופרים, הידועים בפי הסוציאליסטים תחת המונחים „בורגנים", „קפיטליסטים", „קלריקלים", „ריאקציונרים". השנה מלאו שמונים שנה ל„קומונה הפריזאית". השנה הגדילו בעתונות הסוציאליסטית הצרפתית וגם בזו שמחוץ לצרפת.

לעומת זאת, אין מתנגדי „הקומונה הפריזאית" מתיחדים עם זכר החפים מפשע, שנרצחו על ידי הקומונרים בתור „בני תערובות".

בעתונות האדומה העברית נערך אף היא פולחן „הקומונה הפריזאית". ולכן אין זה מיותר כלל וכלל, שגם בעתון עברי וציוני, חד-נסי, לא שעטנזי; תובע דעתו של „צד השני", דעתו של אחד, „הנמצא מהעבר השני של המתרס". מה קרה לאמיתו של דבר במעמד „הקומונה הפריזאית"? נשתדל לדבר בלשון העובדות.

לואי נפוליון או נפוליון השלישי לא היה כה קטן, כפי שמתארו מתנגדו החריף ויקטור הוגו. בשלושה דברים ניכר היה שנפוליון השלישי היה מדינאי גדול. הוא מקים קואליציה יחד עם אנגליה ומכה את רוסיה של ניקולי הראשון; הוא גרם לאיחודה של איטליה יותר מכפי שגרמו לכך מאציני וגאריבאלדי. ואחרון אחרון, יותר מאיזה שהוא מדינאי בן זמנו הוא מבין מה גדולה הסכנה מגרמניה מאוחדת. מתחת לסף הכרה, אולי, מבין נפוליאון ה-3 שיש לעמוד בפרץ לבל תשתלט פרוסיה על גרמניה וגרמניה — על אירופה.

אכן נפוליון השלישי לא היה מדינאי גדול עד הסוף. אין הוא מכה את רוסיה עד חרמה לבל תוסיף קום. אבל עוד יותר שגה במדיניותו כלפי גרמניה. נפוליון הראשון הגדול לא הבין שאין בכוחה של צרפת לאחד סביבה את אירופה. נפוליון השלישי לא הבין שצרפת לבדה לא תוכל נגד הקואליציה הגרמנית. נפוליון השלישי לא הבין, שצרפת בלבדה לא תוכל להעמיס על עצמה את המשימה הכבירה של הכשלת ההגימוניה של פרוסיה ואת איחודה של אשכנז. במקרה של רוסיה מצא נפוליון השלישי בעל ברית בדמות אנגליה. במקרה של פרוסיה לא נמצא לו בעל ברית.

ובזה גדלותו של טייר. הוא הבין, שצרפת מהמאה הי"ט אינה צרפת של פיליפ-אוגוסט, של רישלייה, (מכשיל איחוד גרמניה במעמד „מלחמת שלושים השנה") טייר הבין שצרפת בת זמנו אינה זו של לואי הי"ד, קו וחומר של נפוליון הגדול.

החטא של איחוד גרמניה חל על אנגליה מזה ורוסיה מזה. האנכיות האנגלית המיוחדת במינה היתה גורם ראשי להקמתו של „הרייך השני", האב החוקי של „הרייך השלישי". לא פחותה היא אשמתה של המדיניות קצרת הראות של רוסיה. ביסמארק הקדים וקנה את נייטרליות רוסיה בשנת 1870 בשל יחס פרוסיה למרד פולין בשנת 1863, ומפני שאנגליה (גולדסטון ודיזרעלי!) ורוסיה היו נייטרליות בשנת 1870, לכן מוכרחות היו להקיז דם רב בשתי המלחמות הקוסמיות של 1914—18 ושל 1939—1945. בשנת 1879 מספיק היה אולטימטום בריטי-רוסי, בכדי לבלום את ביסמארק יחד עם מולטקה. ומפני שאולטימטום זה לא נשלח בשנת 1870, לכן קרה מה שקרה באוגוסט 1914 ובספטמבר 1939.

ולאחר רוסיה ובריטניה, האשם השלישי הוא האינטרנציונל. הא כיצד? הקואליציה הגרמנית הציפה את כל צפון צרפת; פאריז הבירה במצור גמבטה מנסה להציל את צרפת, כשם שבשנת 1793 הצילה דאנטון ובשנת 18—1917 קלימנסו, וכשם שבשנת 1940 הציל את [illegible] דה-גול. אבל מה עושה האינטרנציונל? הוא תוקע סכין בגב צרפת האומללה, העומדת במלחמה מול גייסות הפרוסים. האינטרנציונל מכריז מרד בפאריז בממשלה הצרפתית החוקית. אמנם צרפת כלה לא נענתה לקריאת המורדים שבפאריז. בראשם עמד ערב רב של זרים פולנים, הונגרים ויהודים פיזיולוגיים. הקומונרדים יוצרים שכם אחד עם פרוסיה „חזית שניה" נגד צרפת. הם מוציאים להורג אנשים חפים מפשע, הם חולמים על חורבן פאריז, כחורבן ירושלים על ידי טיטוס. קרה לה נס לפאריז וצבא צרפת מתגבר בעוד מועד על „הקומונה".

תקיעת סכין בגב המולדת מטעם האינטרנציונל חזר כידוע ביתר שאת בשנת 1917, לכשהבולשביקים מחסלים את צבא רוסיה, העומד בחזית המלחמה מול גרמניה. אגב, זהו נושא נכבד על „רומן האפל" בין גרמניה לבין האינטרנציונל...

אגב, לזכותם של כמה סוציאליסטים, ומהגדולים שבתוכם, — הם „מכים על חטא", אם כי באיחור זמן. במעמד הבגידה של דימרוואלד-בריסק „מכים על חטא", פליכנוב וקרופוטקין ובמעמד „הקומונה הפאריזאית" „מכה על חטא" לואי בלאן. אבל הדימגוגים שלנו משכיחים בזדון עובדה יבשה זו.

„כרמן"

איני יודע, איך הוא הדבר לגבי „הצברים" או לגבי ילדי ארצות המזרח, לדידנו, ילידי מזרח אירופה, המושג „צוענים" שייך לאחד המושגים העיקריים מימי הילדות שלנו. הפחד הוא חלק בלתי נפרד מחיי הילדות. לכשהגדולים רצו להעניש אותנו הילדים, היו מאיימים עלינו בצוענים. כך בוודאי מאיימים הגויים על ילדיהם ביהודים. ואמנם כבר חיצוניותו של הצועני היתה מפילה עלינו הילדים אימתה ופחד. שערותיו של הצועני היו שחורות משחור ועיניו היו נוצצות ביום כעיני החתל בלילה. בעית הצוענים בדמיון הילד היהודי מהעירה או מהכפר המזרח אירופיים בשעתם פותחת צורה להבנת בעית היהודים בעיני השקצים.

אם הכלכלה היהודית בגולה נראתה שלילית בעיני מרקס, זומברט, היטלר והסוציאליסטים היהודיים, הרי קל וחומר שלילית היתה הכלכלה של הצוענים. היה רק משלוח יד פרודוקטיבי אחד של הצוענים: הנפחות. אבל עיקר הפרנסה של הצוענים היתה בסיסות (בעיקר גניבת סוסים), בגניבות סתם ובמעשה להטים סתם ובפרט בקלפים. סתם צועני היה גנב. כך נראה הדבר לנו, כשם שסתם יהודי הוא סוחר. כך נראה הדבר בעיני הגויים.

וראה פלא. היהדות עוררת תנועת שינאה כלפיה. אבל הצוענות לא עוררה כלפיה שום תנועה „אנטישמית". לא היתה זו עד בוא היטלר. יותר מזה. היחס לצוענים לא בלבד שלא קמה תנועת שינאה, אלא להפך. האמנות האירופית החדשה היא שיר מזמור כלפי הצוענים. מי מאתנו, שישב על ספסל הגימנסיה הרוסית אינו זוכר על-פה קטעים מה„צוענים" לפושקין. מאז עברו ארבעים שנה וקטעים אלה טרם נמחקו מהזיכרון שלנו. המספר הצרפתי כתב את „כרמן" ובא הקומפוזיטור הצרפתי ביזה וחיבר את האופירה האהובה ביותר על קהל השומעים שבעולם כולו. ניטשה רואה ב„כרמן" את הטובה שבאופירות. ואפשר לסמוך על טעמו של ניטשה. יחסו לגרמנים מוכיח... ולא רק הטובה והפופולרית שבאופירות שרה שיר מזמור לצוענות, אלא גם הפופולריות שבאופרטות, היא „ברון הצוענים" כל המוסיקה ההונגרית (אגב, הטובה שבמוסיקה העממית) נחשבת, משום-מה, כיצירת הצוענים. במקרה, שסופר גדול כותב על צוענים, הרי הוא כותב עליהם בחמימות. אנו נזכרים בוויקטור הוגו. בטולסטוי. אגב, צועני לפי רוחו ואולי לפי גזעו היה הדיקטטור של רוסיה ערב הרבולוציה. אנו מתכוונים לראספוטין. אגב, פסק הדין של ההיסטוריה כלפיו לא יהיה שלילי. כפי ששלילי היה יחס הדור קל הדעת, דור רוסיה של תקופת „פברואר". ואף בספרות המערבית ישנה יצירה חשושה, מוקדשת לצוענים. אנו מתכוונים ל„צוענית העבריה" ליהודה שטיינברג. הבסרבאי הזה שר שיר מזמור לצוענים, בדיוק כפושקין הקדמון. מה פושקין ברוסיה, כך יהודה שטיינברג בבסרביה.

מהו סוד הדרוזים לעומת הסוד של הצוענים. הצוענות היא ההופעה האנושית המפתיעה ביותר. הצוענים הם הבידואים בחלקים האסיים של אירופה. רוסיה, רומניה, הונגריה וספרד. לכאורה, — דתם היא דת הסביבה. הצוענים הם קאתולים בספרד, ופרובוסלבים ברוסיה. אבל כל זה מלבר. הם העלו מהודו דת שלהם, שאיש לא עמד על מהותה. הם שמרו על הז'רגון ההודי שלהם. היש להם געגועים ל„ציון" שלהם שבהודו? הן הם ברחו מהודו מחמת החורבן שהעלה עמו הכיבוש המוסלמי האכזרי. הצוענים הם מקילים מצוות „לי שלי — שלך שלך". והם עושים זאת לא מתוך רדיפה אחר הון. הגניבה היא בדמם. האם ישנם „פרטי כלים של זקני" הצוענים?

היהודים נשאו תמיד עיניהם לציון ותמיד רצו לחסל את גלותם. דומה והצוענים מחוסרי געגועים ל„ציון" שלהם וחיי הגולה מוצאים חן בעיניהם. היו נסיונות מבחוץ לשם פתרון „שאלת הצוענים". זרים רצו להפוך את הבידואים האלה לפלחים. ממשלות הקציבו שטחי אדמה ותקציבים לשם כך. לשוא. הצועני לא יכול היה להפרד מסדנתו, סוסיו, קלפיו. אבל הנה בא היטלר ופתר את בעית הצוענים. כשם שהוא פתר את בעית היהודים. הן הצוענים באו מהודו, „ערש האריות", לפי תורת הגזע. אבל הודו זוהמה במובן גזעי והצוענים סימלו בעיני היטלר זיהום זה.

גם ברוסיה הסוביטית נעשה נסיון „לפתור שאלת הצוענים" באופן רשמי. דיברו ברוסיה הסובייטית על פיתוח „תרבות" הצוענים. הגישו להם אלפא-ביתא. והן הצוענים הם ההיפך הגמור מ„עם הספר". בתנאי המדיניות הסוביטית לא יכלו הצוענים לנדוד ממקום למקום, כפי שהיה הדבר קודם.

„הבלטריסטיקה" התעסקה רבות בצוענים ושרה לכבודם שירי מזמור. ברם, הסוציולוגיה פסחה על אחת הבעיות של החברה האנושית המורכבות והמעניינות. עוד דור ולא ישארו צוענים, יותר נכון לא תישאר צוענות. והעם הזה (או קראו איך שתקראו) ייעלם ויוריד עמו לקיברו הקולקטיבי את סודו. ועוד „ייאמר עלינו, המערביים, שאנו סקרנים...

„כתר כהונה"

אוי לה למדינה לכשכתר כהונה נוטל לעצמו כתר מלכות כלומר, אוי לה למדינה, שבה השלטון המדיני, החילוני נמצא בידי אנשי הדת. זאת אפשר ללמוד מכמה דוגמאות. ערב נחרבה ותהי למדבר שממה לאחר שהשליטים בה הם כהני האיסלם. אותו הדבר בטיבט הבודהיסטית. רוסיה נחרבת והולכת ונהפכת למדבר בשל שלטון הכמורה המרקסיסטית הקיצונית.

היכן מקור הסכנה של השתלטות כתר כהונה על החברה? הסכנה טמונה במהותה של התיאוקרטיה. תיאוקרטיה נתונה ראשה ורובה לדאגה ל„עולם הבא", והיא מסיחה דעתה מדאגת „עולם הזה". אין תיאוקרטיה ללא דאגה ל„עולםהבא". לא האמונה באל, באלילים היא גרעין התיאוקרטיה, אלא האמונה ב„עולם הבא", שהוא כליל השלמות לעומת „העולם הזה", השלילי ביסודו.

ובנידון הפולחן של „עולם הבא", אין הבדל בין הדתות השונות. היסוד של „עולם הבא" הוא עיקר העיקרים של כל הדתות, כעכו"מיות, כמונותיאיסטיות וכאפיקורסיות-ניהיליסטיות של זמננו. המרקסיסזם או הגוביניזם (תורת הגזע) חדורים פולחן „עולם הבא" לא פחות מדת המצרים הקדומה עם החנוטים והפירמידות, לא פחות מהאיסלם, לא פחות מהנוצריות ולא פחות מהיהדות שהתפתחה אחר החורבן „השני".

ואין לזלזל בערך האמונה ב„עולם הבא". אדם יכל לחיות ללא „הבלי עולם הזה" ורוסיה העכשוית תוכיח. אבל אין אדם מסוגל להיות ללא אמונה ב„עולם הבא". ותקראו ל„עולם הבא" איך שתקראו. „עולם הבא" יכל להיות חנוט בפרמידה, יכל להיות הרמון משוכלל, כפי שמתואר באיסלם, יכל להיות „וולוז'ין" של מעלה; האמונה „בפרוגרס" היא האמונה המודרנית ב„עולם הבא".

משוט באירופה

מאת מ. בגין

2

היהודים בהולנד

טיילתי ברחובות רוטרדם, האג, אמסטרדם, ליידן, הרלם וכו'. ביקרתי במסעדות, בבתי קפה, בבתי קולנוע וכמעט שלא פגשתי יהודים. האמנם הולנד, שבמשך מאות שנים שימשה מרכז כה חשוב בחייהם של עמנו בגלות אירופה, הולנד של שפינוזה, של אוריאל אקוסטה — האמנם הולנד הפכה „יודנריין"?!

לא תמיד כמובן אפשר להכיר את היהודי. אבל האפשרות של טעות היתה די קטנה. לתייר עינים די גדולות. הוא מסתכל בתשומת לב בכל מה שהוא רואה. חוץ מזה, היהודי בדרך כלל „מושך את העין". „רק טווין פעם אמר שהוא ראה במו עיניו שני מיליונים יהודים בניו יורק. אנחנו — עמא פזיזא, עם של תנועה. יש גם לקבל בחשבון שהולנד היא ארץ צפונית וכי שם ה„ארי" איננו דומה ליהודי כלל. בצרפת, באיטליה או במדינה לטינית אחרת קשה להבחין בין יהודי לנוצרי, מה שאין כך בארצות הסקנדינביות או בהולנד.

סו"ס מצאתי יהודים בהולנד. בפעם הראשונה מצאתי אותם בבית הכנסת הספרדי ברחוב היהודים באמסטרדם. (באותו הרחוב נמצא, אגב ביתו של רמבראנדט, שהפך למוזיאום.) באחרון של פסח. בית הכנסת הזה הוא בנין מונומנטלי. אפילו הגרמנים הכירו בערך ההיסטורי של הבנין ובזמן הכיבוש הם ציוו על היהודים בעצמם לשמור עליו. זה היה, כמובן, עוד לפני שכל האוכלוסיה היהודית נשלחה למחנות ריכוז. נגשתי לבית הכנסת בבוקר. באולם הגדול שיש שם מקום למאות אנשים, היו רק כעשרים מתפללים. אחרי סיום התפילה, שאלתי את אחד הגבאים — איש קטן קומה עם זקן, שכאילו ירד מתמונה של רמבראנדט — מדוע כה קטן מספר המתפללים. הוא הסביר לי שמספר היהודים שנשארו בהולנד הוא בכלל לא גדול — כעשרים אלף בערך במקום מאה וארבעים אלף שלפני המלחמה — והספרדים תמיד היו מעוט קטן. הרוב המכריע של הישוב הנוכחי — יהודים הולנדים שהגרמנים לא הספיקו להשמיד במחנות הריכוז ושחזרו אחרי המלחמה להולנד.

— ישנם בודאי גם פליטים מפולניה או מארצות אחרות, שאלתי אני. „בעל הקריאה" למשל, הוא בודאי יהודי ממזרח אירופה.

— זה נכון — ענה הגבאי. אבל מספר הפליטים הוא די קטן. מיד אחרי המלחמה היה מספרם יותר גדול, אבל כ. [illegible] ארצה, כמה אחרים הגרו לאוסטרליה. [illegible] לא [illegible] מאות איש שקיבלו רשיון לעבודה.

בתשובה לשאלתי, אמר הגבאי שלא זו בלבד שהאנטישמיות קיימת בהולנד אלא שהתנועה הזאת יותר חזקה משהיא היתה לפני המלחמה. הסיבות הן לפי דעתו, השפעת תעמולת הנאצים וההתנגדות של הנוצרים להחזרת הרכוש של היהודים.

הגבאי לא יכול להסביר לי במה מתבטאת האנטישמיות. היחס של הממשלה הוא הוגן בהחלט. היהודי הוא שוה זכויות. אי אפשר להגיד כי ישנם איזה שהם סימנים של יחס בלתי ידידותי מצד הצבור. אבל למרות זאת, מרגישים אצל היהודים שהיחס אליהם השתנה לרעה.

אותה תשובה נתנו לי כמה יהודים אחרים: האנטישמיות גדלה, אבל קשה להגיד במה היא מוצאת את ביטויה.

שיחה מענינת על הנושא הזה היתה לי אחר כך עם מר מלקמן, העורך של העתון „השבועון היהודי החדש". השבועון הזה (בשפה ההולנדית) קיים כבר יותר מיובל שנים. מר מלקמן הוא אחד מהיהודים החשובים ביותר בהולנד. הוא מדבר עברית צחה, אעפ"י שרק פעם ביקר בארץ ושהה שם כחודש ימים. צעיר לימים, הוא עושה רושם של איש מדע. הסתכלתי בספרים התופשים את כל הכתלים בחדר: ספרי פילוסופיה, היסטוריה, סוציולוגיה. הרבה ספרים שמוקדשים לתולדות ימי עם ישראל. הוא עוקב אחרי העתונות הישראלית ויודע את כל מה שמתרחש בארצנו. קשה להאמין כי אפשר לשלוט בגלות בעברית המודרנית, כמו ששולט בה מר מלקמן. הוא יודע להשתמש בכל המונחים החדשים, בכל המלים החדשות, אשר רק לפני זמן קצר נכנסו לשפה. מר מלקמן פעיל בכל המוסדות היהודיים שקיימים בהולנד. הספר „ישראל" שהוא פרסם בהולנדית מהווה מחקר יסודי על תנועת השחרור ויצירת המדינה. הספר עורר ענין רב בהולנד ובקרוב תופיע מהדורה שניה.

לפי דעתו של מר מלקמן האנטישמיות היא עכשיו יותר חזקה משהיא היתה לפני המלחמה, למרות העובדה שמספר היהודים בארץ הזאת פחת בהרבה, אלא דוקא הודות לזה. האם לא אישרה המציאות את המימרה של הרצל כי היהודים בעצמם מביאים, מכניסים את האנטישמיות? מר מלקמן עומד על דעתו. לפני המלחמה, כאשר מספר היהודים בהולנד היה יותר גדול, היו היחסים בין היהודים והנוצרים יותר קרובים. עכשיו השתנה המצב — ההתקרבות הסוציאלית פחתה, והנוצרים מתחילים להתרחק מהיהודים. מותר, כמובן, לחלוק על דעתו של מר מלקמן — ואני חולק בהחלט עליה — אולם מענין, כי השקפה כזאת קיימת, וקיימת היא אצל איש נכבד היודע היטב את המצב בהולנד.

מר מלקמן, אגב סיפר לי שהרבה מהנוצרים מעונינים מאד במדינת ישראל. יצירת המדינה עשתה רושם כביר על הנוצרים החרדים. כומר אחד פרסם זה לא כבר ספר מלא אהדה לעם היהודי. ולספר הזה יש פרסום רב בהולנד. כמובן, עוד יותר גדול ענינה של האוכלוסיה היהודית למדינתנו.

התנועה הציונית היא די פעילה בהולנד. מספר חברי הסתדרות הציונית לפני המלחמה היה כארבעת אלפים. ועכשיו, כאשר הישוב היהודי מהוה רק חמישה עשר אחוז ממה שהיה אז, — עולה מספר חברי ההסתדרות לשלושת אלפים. אין כמעט משפחה יהודית שאיננה מיוצגת בהסתדרות. בהולנד, אגב, מאחדת ההסתדרות הציונית את כל הזרמים בתנועה. כל ציוני, תהיה אשר תהיה השתייכותו המפלגתית, הוא חבר ההסתדרות. למרות ה„ציוניזציה" של הישוב העברי, אין לצפות בעתיד הקרוב לעליה של יהודי הולנד לישראל.

והאנטישמיות, אשר את עובדת קיומה והתפתחותה מאשרים מכל הצדדים? האנטישמיות בצורה כזאת, שהיא קיימת בהולנד, לא תשדל אף יהודי אחד לעזוב את הולנד.

אליזבט סטארה

הגיאוגרף בעל החלומות

היש למנות את מר בן-גוריון עם הפוליטיקאים המוכשרים, על החלוצים האידיאליסטים או על הוגי-הדעות העמוקים? אילו רצינו להאמין לו, היינו צריכים ליחס לו את כל שלוש הסגולות האלו בבת-אחת. כך נוצרת אגדה שהבעוניין הראשי אינו מהסס כלל וכלל לתרום לה באופן פעיל. ידידיו עוסקים בעריכת „חיים למופת" של גבורים, עם תמונות עשויות בכשרון ותמימות, שיש בהן כדי להשפיע על הדמיון העממי.

במובן מסוים עוסק מר בן-גוריון בהפיכה למשהו מעין „אברהם של בני ישראל", על הגאון האוניברסאלי שדמות כזאת כוללת. גומרי ההלל והתעמלנים שהוטל עליהם הבצע עבודת פירסום זו אינם נבוכים בגלל האמת ההיסטורית. שום דבר אינו מפריע להם להציג את בן-גוריון כחלוץ הראשון בארץ, כמיסד הגדוד העברי, ואף כיוצרו של רעיון המדינה העברית. ולמה יוותרו על זאת? הם פונים לצבור של צעירים שאין לו כל מושג על העבר, או לעמי-הארצים שאין להם כל אפשרות לגלות את התרמית, או לחסידים המקבלים מראש כל שקר שיהיה, בלבד שהוא יישא עליו את הגושפנקה של המפלגה. מה שנוגע לאחרים, לאלה היודעים, לאלה שיכולים לועת את המציאות, הם אינם אלא מיעוט שטכנאי המפא"י מקריבים אותם ברצון על המזבח של נצחון הבחירות. באין ביכלתם לשכנע את הנבחרים, הם גמרו אומר לרמות את ההמונים הנבערים או השכחנים.

אולם אין הם מוותרים גם על סימנים חיצוניים של אינטליגנציה. זקוקים הם גם לשיפוץ תרבותי, מאחר שהם יודעים איזו פרסטיז'ה דבר זה מוסיף. אף בעיני בנים עם-הארצים של עם-הספר. הנה למה הם מתאמצים לייחס למר בן-גוריון את התכונות השכליות הגבוהות ביותר, „אה, ידוע לכם, הוא קורא את אפלטון במקורו היווני"... דבר זה מזכיר לי ציוני פעיל שהיה גם רופא. הוא לא הזהיר בכשרונות מיוחדים לא בשטח האחד ולא בשני של פעולתו. זה היה עסקן ציוני חיור ורופא פחות מבינוני, וכן היו נוהגים לומר עליו: „אצל הרופאים הוא ידוע כציוני מצוין, ואילו בחוגי הציונים הוא מוכר כרופא טוב".

מה שנוגע לי איני מתקשה להגיד, כי בעיני הפילוסופים ידוע מר בן-גוריון כמדינאי גדול, ואילו בחוגים המדיניים חושבים אותו כפילוסוף גדול. אחרי ככלות הכל, קצת חכמה מתבזית אין בה כדי להזיק לשרינו. אבל קיים מדע, בו לא יוכל המבקר האדיב ביותר לתת אף ציון נמוך ביותר לראש הממשלה. הכוונה היא לגיאוגרפיה הטובה והפשוטה, הגיאוגרפיה המדינית וכן בגיאוגרפיה הכלכלית.

בגיאוגרפיה המדינית נתן מר בן-גוריון הוכחות בולטות של חוסר-ידיעה. בפעם הראשונה היה זה, כשהוא טען בהתלהבות לחלוקה של ארץ-ישראל ותמך ללא כל סייג בתכנית החלוקה של או"מ, דבר שעלה לנו בגבולות הבלהות שלנו. הפעם השניה היה הדבר כשניתנה לנו ההזדמנות הודות להתקפה של הליגה הערבית לשים קץ ל„חידת המלואין" שנגזרה בתוך הבשר החי של מולדתנו ולהרשית לצבא שלנו לכבוש את אדמת אבותינו לכל הפחות עד הירדן ועד גבול מדבר מצרים. הפעם השלישית, בשעה שהוא חתם על הסכמי שביתות הנשק עם האיזורים המפורזים שנקבעו בתוך תוכה של ארצנו, על כל התוצאות שאפשר לראותן כיום. התוצאה של כל שגיאות אלו היא שלא יכולנו להשיג את השלום אשר הובטח לנו על ידי מפא"י ושהאומה כורעת תחת נטל התמיד שמצב המלחמה מטיל עלינו.

גם בשטח הגיאוגרפיה הכלכלית מזהיר מר בן-גוריון. הוא נתן לנו זה עתה הוכחה חדשה. באחד הנאומים שנשא בארצות הברית הוא הצהיר: „אחרי ככלות הכל, אינו החרם על ישראל מצד שכניה מהליגה הערבית דבר כה גרוע כפי שאפשר לשער. דבר זה הכריח אותנו לחפש שווקים באיזורים רחוקים יותר, באמריקה, באירופה ובאסיה. היינו חייבים לצאת לשם כיבוש שווקים נידחים ועלינו לשמוח בכך".

פעם נוספת נותן לנו מר בן-גוריון דוגמה לסילוף של רעיון צודק בשעה שהוא משמש ענין רע. אין כל ספק, שהתפשטות המסחר לעבר אפקים ההולכים ומתרחבים בלי הרף הנה מטרה צודקת של כל אומה שיצורה גדל והולך. אבל גם כאן מצוה ההגיון לעבור בהדרגה משלב אחד למשנהו. הדבר הטבעי והדרוש ביותר הוא להשיג קודם כל גישה לארצות הקרובות ביותר, — ביחוד במקרה כשיש תעשיה הנמצאת בחיתוליה, כזו שלנו. אל נשכח, כי ביצוא מעבר לימים, מהוה קיומו של צי מסחרי גדול ועצמאי תנאי הכרחי, [illegible] עדיין משועבד היצרן למוביל. (למשל, ליזמת העצמאות של פרס, בענין הלאמת הנפט, צפויה סכנה שהתבטלה מאליה מיד בראשיתה, אם טהראן לא תמצא אמצעים להתנגד לאיום הבריטים לסרב את השימוש בספינות ההובלה שלהם לשם הובלת הנוזל היקר).

בין כל הדברים שהוא שוכח עליהם, התעלם בן-גוריון ממצבו הרופף של המסחר שלנו ושל תעשיתנו, התלויים כעת כליל בלקוחותיהם מעבר לימים במקרה של סכסוך בינלאומי. אם יחול דבר כזה תפסיד ישראל בין-לילה את כל נפח האניות הדרוש לה לשם משלוח סחורותיה, מאחר שהמעצמות הלוחמות תצטרכנה ללא כל ספק לגייס את כל אניותיהן לשם תפקידים יותר דחופים. ואחרון, אחרון — כדאי לשמוח ברכישת שווקים חדשים, בתנאי שאין מאבדים בעת ובעונה אחת את אלה שהיו כבר בידיה.

והנה, החרם של הליגה הערבית שרף את הגשרים בין ישראל לבין שכניה, אשר לא זו בלבד שהם ספגו חלק גדול מתוצרתה, והן מסוגלות לקנות גם יותר, אלא שיש ביכלתם של שכינינו לספק לנו את עיקר יבואנו היסודי (מזון וחמרי-גלם) בזמן מלחמת עולם אי אפשר יהיה למצוא תחליף למקורות אלה. אבל כבר בזמן שלום גורם לנו המחסור בהם קשיים חמורים ויקרים. אין צורך להיות מומחה גדול, כדי שנוכל למסור לעצמנו דין וחשבון, כי חידוש יחסים תקינים עם ארצות אלו ישחרר משכנתא כבדה מאוד שאנו משלמים — משכנתא של מחסור וקרבנות כספיים רבים. כיצד זה קרה שיועציו של מר בן-גוריון המספקים לו עובדות ממשיות לתרגילי הנואם שלו, לא הפנו את תשומת לבו לכך?

וחמורה מזו היא העובדה, שראש הממשלה מקבל בקלות כזאת ובשמחה את החרם הערבי, כאילו בברכה הכתוב דיבר, ודבר זה מעיד על הלך-רוח מסוכן. או שאין כל ערך לדבריו של מר בן-גוריון, או שפירושן הוא, כי ישראל חייבת להסתגל למשך זמן בלתי-מסוים ליחסים כמו שהם קיימים כרגע. או יותר נכון כפי שהם אינם קיימים בינה לבין שכניה. משום שההסגר שאנו הננו קרבנותיו אינו אלא אחת הצורות של המלחמה שהליגה הערבית מנהלת נגדנו ואשר מטרתה הוא החנק שלנו. להיכנע בפאסיביות לחרם, פירושו של דבר, להשאיר בידי האויב את השימוש המוחלט בנשק איום. ופירושו גם לחזק בו את רצון האיבה, משום שהוא מצא לבסוף שטח, שבו נדמה לו כי אין לו מה לפחד מפני מפלה.

דבריו של מר בן-גוריון שהוא הריע אותם כמשהו אמיץ, אינם אלא ביטוי של חוסר-אחריות. אי אפשר אלא לתת להם פירוש אחד ויחידי, — [illegible] שממשלתנו וראשה קובעים ב[illegible] בנוחיות רבה ככל האפשר את ה[illegible], שיש ביכלתה של ישראל לה[illegible] את המבנה הכלכלי והמדיני תוך [illegible] למציאויות גיאוגרפיות. מר ב[illegible] מדבר כאילו ישראל היתה אי [illegible] להחזיק מעמד מחוץ לתחומי [illegible] השכנות. כלום יש לראות בכך [illegible] של המחשבה כפי שהפכה תוך [illegible] עם הבריטים במשך למעלה [illegible] יובל שנים? עובדה היא, שה[illegible] בדלני זה אין לו כל קשר עם [illegible] שנחרץ עלינו להוות חלק בלת[illegible] ממזרח קרוב, שבו כרוך עתידנו [illegible] שוכנים בלב הים התיכון על ידי צו ההשגחה, ומר בן-גוריון בכבודו ובעצמו לא יוכל לבטלו.

כאן נרשם גורלנו. הוא קשור קשר בל-ינתק ל„הינטרלאנד" המקיף אותנו מכל עברינו. ואם בן-גוריון אינו יודע לקרוא במפה, צריך יהיה לצרף אליו גיאוגרף שחולם בהקיץ פחות מעלוי זה.

קוריאה והונג-קונג

מאת י. טריוויש

קוריאה אינה רק נקודה של מלחמה מוסוית בין אמריקה ורוסיה הסובייטית, — זהו גם סבך של בעיות רבות בשטח המדיני, הכלכלי, הלאומי והצבאי על הרקע המסובך של המזרח הרחוק. זהו סבך של הרבה תסבוכות בודדות שיצרו קשר גורדי כללי, אשר אחד מקצותיו נמצא בקוריאה. קשה להאמין, כי אפשר יהיה להתיר קשר זה בהתאם לחוקי השכל הישר ולאינטרסים, כאן התנגשות של אינטרסים מנוגדים והשכל הישר הוא חסר-אונים. זהו מצב הדברים כשהזכויות, הטענות והתביעות של הצדדים הם בני מאות שנים, כשהכל צודקים והכל אשמים, כשהאידיאולוגיה משתלבת בכללה, וכשהכל מתרחש במקום שמצטלבים בו בעקיפים הדרכים של כל העולם.

בתוך בליל זה של בעיות מסובכות מתבלטת עכשיו בעית הונג-קונג, אשר מלבד היא הולכת לכאורה יד ביד עם הקו האמריקאי הכללי בקוריאה, ואילו למעשה אין בינה לבין המדיניות של בן-בריתה ולא כלום, ויתכן שקיימים גם ניגודים.

הונג-קונג וסינגאפור הנם שני מעוזים רבי-ערך של בריטניה במזרח הרחוק, חשיבותן כנקודות-משען של בריטניה עלתה לאחר שהודו השיגה את עצמאותה. ואם לסינגאפור יש בעיקר חשיבות אסטרטגית, הרי הונג-קונג כוללת לא רק חשיבות של בסיס צבאי, אלא גם של בסיס כלכלי וכספי. גורם אחרון זה הוא בעל חשיבות מיוחדת לבריטניה הגדולה, מאחר שהוא נותן לה רווחיות רבה בעלת אופי כלכלי. עבור ארצות הברית דבר זה, לא זו בלבד שאינו מהוה יתרון, אלא הוא מהוה ליקוי, כיון שהוא מפריע לה לשמור על מעמדה של יאפאן המתחרה בהונג-קונג בסחר הימים במזרח הרחוק. ארצות הברית היתה רוצה לעזור ליאפאן בהתחרות זו, כדי להכניס אותה ביתר קלות בתחום המדיניות הלוחמות מלחמה פעילה ברוסיה הסובייטית. כאן קיים אנטגוניזם מוסתר אך עקשני של שתי בנות ברית גדולות.

הונג-קונג הוא השער השני אחרי שאנחיי של סין לעולם החוץ. זוהי העמדה החזקה והחשובה ביותר של אנגליה בכל הסכסוך הקוריאני. באותו זמן ששאנחיי מהוה מרכז לא רק של המסחר הבינלאומי, אלא גם של ההתחרות המסחרית הבינלאומית, הרי נמצאת הונג-קונג בידיה של אנגליה בלבד, וכל הריוח מהמסחר במקום מופק רק על ידי אנגליה, ז. א. במלים אחרות, מכל המדינות שפעלו על שטחה של סין, הפיקה את התועלת הגדולה ביותר אנגליה.

ודוקא עכשו כששאנחיי בתור נמל בינלאומי ומרכז מסחרי הניפה דגל אדום וכמעט שמתה, קיבלה הונג-קונג את כל תפקידיה והיא פועלת בקצב מוגבר. משום כך אין כל פלא, שאנגליה, אחרי צאתו של צ'אן-קיי-שק לפורמוזה, הזדרזה להכיר בממשלת הקומוניסטית של מאו-טסה-טון בפקין.

הונג-קונג מגדירה את כל עמדתה של אנגליה בסין הנוכחית. לאבד עכשיו את הונגקונג — פירושה עבור אנגליה לאבד את כל השוק הסיני העצום. אין ביכלתה וברצונה לעשות זאת.

בירת סין הדרומית. יחד עם חצי האי סין, על מפרץ קאנטון, מול קאנטון, האי הונג-קונג שוכן ליד חופיה של קובלון ואיים קטנים בשם „האדמה החדשה" המקיפים את האי הונג-קונג מהוה כל האיזור הזה מושבה בריטית בשם כולל הונג-קונג. האיזור כולו הפך למבצר גדול שצויד בנשק החדיש ביותר. אבל הגנרלים האנגליים יודעים יפה, כי הגורם העיקרי במלחמה הם לא תותחים וטנקים, אלא החייל החי. ואין הונג-קונג רוצה שמולה יעמדו 500 מיליונים של בני-אדם נסערים.

אין אנגליה רוצה לסכן את הונג-קונג, ז. א. את עמדתה החזקה ביותר כאן, ואת נוחיותה בסין. יש לקחת בחשבון, שהמחזור המסחרי של הונג-קונג עולה למיליארד דולארים לשנה, ומחזור המסענים שלה עולה ל-100 מיליונים טונות בשנה. אם כי הונג-קונג הנה מושבה בריטית הרי לעשה היא מהוה גשר כלכלי בין סין ועולם החוץ, שדרכו עובר בלי הרף זרם של אורז, סוכר, פחם וכו'. כל האיזור הזה עשיר בעפרות נחושת, עופרת, ברזל, וולפראם, כסף, בדיל וכו'. ובמשך השנים האחרונות הפך איזור זה למרכז תעשייתי הנמצא כולו בידי אנגלים. כאן מוצרים עכשיו מלט, זכוכית, אריגים, וכן חמרי בנין ומצרכים טכניים.

המלחמה הממושכת בקוריאה גורמת למלחמה מוסוית או גלויה עם סין, וכמעט מיד אחר כך למלחמה עם רוסיה. מנקודת השקפתו של מק-ארתור והעומדים מאחוריו אין להימנע מדבר זה. ומנקודת השקפה זו יתכן וצריך לא לדחות התנגשות בלתי-נמנעת היסטורית זאת. אבל לדעתה של הדיפלומטיה ההפכפכנית של אנגליה, אין זה הכרחי כלל וכלל שהמלחמה בקומוניזם תישא אופי צבאי; באיתו זמן כשבמלחמה צבאית מסכנת אנגליה את כל מעמדה במזרח הרחוק ואת כל השפע שיש ברשותה — בגלל פיזורן של מושבות הקיסרות, — פטורה היא ארצות הברית מסיכון כזה. אנגליה זוכרת יפה, כי סינגאפור נפלה תוך 3 ימים בשעה שהותקפה ע"י היאפאנים, ואין היא רוצה לזכות פעם שניה לדבר כזה. מתנגדיה של אנגליה בארצות הברית טוענים, כי מקארתור הודח מתפקידו בעקב מאמציה של הדיפלומטיה האנגלית. לנו כמובן אינם ידועים הכוחות הסמויים הפועלים בדיפלומטיה הבריטית אבל גם בלי סוד זה ברור מאוד, כי הדרכים והאמצעים למלחמה בקומוניזם במזרח הרחוק של ארצות הברית ואנגליה אינם זהים. רק בימים אלה כתב „טיימס", כי טעות היא לחשוב את סין לגרורה של רוסיה. יתכן וסין מבצעת אצלה נסיון קומוניסטי, אבל אין זה אומר שהיא מזדהה עם רוסיה. כנראה שלפני עיניו של „הטיימס" עומדת יוגוסלביה ולעתון רב-השפעה זה יש ודאי נתונים מספיקים לשם תמיכה בטענתו.

אמריקה היא כיום חזקה מאנגליה והיא יכולה ללחוץ עליה, אבל רק עד גבול מסוים. אנגליה לא תסכים לויתורים, אשר מסכנים לפי דעתה את קיומה. מאידך, להסתכסך עם אנגליה אין ביכלתה של אמריקה. אין אנגליה יכולה להסכים בשום פנים בקוריאה להעברתה של המלחמה לשטחה של סין.

בקוריאה נמשכת המלחמה והיא יכולה להסתיים בנוסח שביתת-הנשק שלנו עם הערבים: התקדים המסוכן נוצר: לא שלום ולא מלחמה. אבל כל יום יכול להצית תבערה חדשה.

ש. אסף

רודנות בכסות כבשים...

אירע מאורע בישראל אשר כל שוחר חופש יקדמונו בברכה ובגיל — הכנסת מחתה את חוקי ברקר וקאנינגהם מספר החוקים הבלתי כתוב של המדינה. עובדא מלבבת זו הסירה מעל מדינתנו הצעירה אות קלון שהיתה במצחה בשחרית קיומה. וראה זה פלא, שימו לב לקקפוניה המאורגנת שהקימו תומכי חוקים דרקוניים אלה. קירות הבתים בעיר ובכפר כוסו במודעות ענק בהן קוראת המפלגה השלטת תגר נגד החזית המלוכדת שהנחילה תבוסה לשלטון המפוטר. לשוא תחפשו דברי הסבר לתבוסה המדינית בלייק סכסס ובחולה. בשטח זה, בזירה החיצונית נאלמו העטים השכירים. אולם בחזית הפנימית מתגלית ה„אבירות" ועצמת הזרוע. בהתחסדות צבועה וטפוסית מנסים הם לקומם את דעת הקהל נגד צעד גאה זה של הכנסת. תובעים הם מהצבור, בצורה המגוחכת ביותר לעמוד לימינם למען הצל את חוקי ברקר מכליון. חוקים אלה נועדו, לדבריהם השופעים „נועם" ו„פטריוטיות", להגן כביכול על משטרה הדימוקרטי של המדינה.

אין ספק כי הנמוקים ה„משכנעים" של דברי המפלגה השלטת הנם תוצאת מבוכה אחת גדולה ומקיפה שאחזה בשלטון המתמוטט. חשוב חשבה מפא"י כי בהתאם למוסר הדמוקרטי שלה, בנוסח מפא"י, יכולה ממשלה מפוטרת להמשיך בשלטונה ללא כל התחשבות במציאות הפועלת נגדה. סבור סברה מפא"י כי לפי מוסרה היא רשאי שלטון בינים זה להמשיך לעשות ככל העולה על רוחו. כיון שהדימוקרטיה בנוסח מפא"י אומרת ששלטון דמוקרטי פירושו רק כשהוא נמצא בידי מפא"י. כי הרי כך כתוב במפורש באימרות חז"ל: משה קבל שלטון מסיני ומסרו ליהושע, יהושע לזקנים, זקנים לאנשי כנסת הגדולה, ואנשי כנסת הגדולה למפא"י. ומשום כך בשעה שהשלשלת המסורתית מנותקת ומפא"י מוצאת את עצמה במיעוט הרי הרוב שנגדה איננו יותר דמוקרטי אלא דיקטטורי פאשיסטי וכו'.

וראו נא את הפרצוף המתחסד ברגעי מבוכתו. המפלגה השלטת מכריזה ומדגישה כי החלטת הכנסת הנ"ל עברה בשלשה קולות בלבד. שימו נא לב מי היא המפלגה הלועגת וכופרת במושג האלמנטרי של רוב. אולי ושמא ינסו נא אבירי הדמוקרטיה ממפא"י להטריח את עצמם, יעלעלו נא בדפי „דברי הכנסת" ושם לבטח ימצאו מה היה מספר הרוב בכנסת אשר החליט בשעתו לאמץ את ילד שעשועיה בדמות חוקי ברקר לחיקה של המדינה הצעירה?

תנועת-החרות אינה שוכחת אף לרגע כי בודדה כמעט היתה במערכה נגד חוקים שרירותיים אלה. יתר על כן, גאה היא על כך שהיזמה למערכה מתמדת נבעה מתוך סלדתה של התנועה בפני חוקים רודניים אלה. כיון שחבריה וראשיה יודעים את משמעותם של חוקי חירום. אלפים רבים של לוחמי חופש חשו זאת על גופם ובשרם. במעלית גרדומים בתאי צינוק חשוכים בישימוני אפריקה ובמבצרי עכו ירושלים ולטרון. אלפים אלה אשר חירותם נשללה מהם בעזרת „חוקי חירום" אלה לשנות סבל רבות, יודעים אנה מובילים העקבות ומה הוא השביל אליו מוליכים חוקי חירום. ומשום כך הזדעזעו עד עמקי נשמתם בעלי ותק ישיבת אלה, בשמעם מפי שר עברי של מדינה עצמאית על ועדה מיוחדת הבודקת את תיקי העצורים. משפט קצר זה יצר אסוסיאציה עמוקה בלבות אלפים ומשפחותיהם על השופט מאניגג אשר ישב בירושלים תחת דגל אליון. בחיוך ג'נטלמני היה מקבל נשי עצורים ותינוקות על זרועותיהן; תשובה קצרה היתה בפיו: הועדה בדקה את תיק בעלך והחליטה כי עליו להמשיך „לשבת" עד ל„בדיקת" התיק הבאה. ומשום כך לחמה התנועה בכל כוחותיה נגד תופעות של גידולי פרא ממאירים בגופה של המדינה הצעירה. כיום התרחבה החזית גדלה שורת הלוחמים התלכדו הקצוות ובכוח משותף הצליחו לנתח ולבער את הנגע בדמות חוקי חירום.

עשירה היא המפלגה השלטת. אוצרותיה מי ימנה, קרנות גלויים ונסתרים עומדים לרשותה ומשום כך אפשרויותיה לסנוור את עיני ההמונים הנם כמעט בלתי מוגבלים. ובשורת עלי התעמולה תפגשו גם עתון יום יומי מסוים אשר פולו כספית רועמת ומערכתו פקעת עצבים אחת גדולה. [illegible] של עתון זה יאמר שהוא צייתן [illegible] מעתי, מקיים בהקפדה את [illegible] ה„בוס" שלו על מהותו של עתון. כי מה אמר אותו „בוס": „מה זה עתון? שוכרים פועלים ואומרים להם מה שתכתבו". וכדי לקיים את אימרת חז"ל: ומורא רבך כמורא שמים הרי כל מה שהרבי אומר קודש קדשים והמנסה להרהר ולערער על כך הרי הוא כופר בעיקר או פאשיסט רחמנא ליצלן, דיקטטור ומחבל במדינה. לדעת אותו עתון הרי החזקת עולים בגיטו רוחני ובהסגר מלא בפני השפעה שלא מאנ"ש פירושו „מאבק לקליטת עליה". יצירת תחום מושב בתוככי המדינה כדוגמת בית שאן בהווה ומגדל-גד בעבר הרי א לדעת עתון זה „התישבות מופתית". ניצול מעמד אחד אחר משנהו באמצעות טרוסטים כבידים העושים ככל העולה על רוחם ומצפצפים בגלוי על חוקי המדינה לזאת יקרא בלשונם „החברה השיתופית המתקדמת". וברור כי לאור מוסר זה הרי חוקי חירום, מעצר ללא דין ומשפט הרי זה „מאמץ שגיב לבטחון המדינה". וכתוצאה מתורה זו הרי המתנגד לכך ונאבק בכל כוחותיו למען הבטיח לעצמו חרות מפחד שרירות הרי הוא מחבל במדינה ובערפיה.

יש לציין בספוק את התפכחותו של הצבור אשר רואה גבוהה אנה מועדות פנינו. אין מתרשמים יותר מצווחותיו של נואם רשמי ואין מתרגשים מדברי בלע של עתון על אף נשאו ברוש את שמה המפורש של הכת השלטת. הצבור למד להתיחס בצורה הנאותה והקולות ל„אמת" זו המקושטת בגדרפים הפוגעים, גם במוסדה העליון של המדינה — הכנסת.

ומה מגוחך הדבר לקרא מעל טורי העתון הנ"ל את ההאשמה הנזרקת כלפי היריב: חבלנים. כתקליט שחוק חוזרת ונשנית האשמה זו כמעט מידי יום ביומו תוך כדי לטיפה עצמית והתעטפות בטלית שכולה תכלת. שכחו הללו כי משהו נשתנה במשך השנים האחרונות. היו ימים, כשכל דבר טמא עטוף היה במילת קסם שעמה „מוסדות הישוב". והאדם מן הרחוב אשר טרם הסתגל למהפכה הלאומית שהתחוללה עם ראשית המלחמה בשלטון הזר בראותו את הגושפנקה של מוסדות הישוב בצורותיה השונות היה עונה כאדוק בתפילתו אמן! קדוש, קדוש קדוש. זמנים אלה חלפו ולא יחזרו יותר כי בינתים למד האזרח לבור את האמת. ללמוד ולדעת מי הם נאמני המדינה והיכן יש לחפש ולמצוא את המחבלים בה.

יקצר המצע, ואולי גם מיותר מלמנות ולפרט מחדש את שורת החבלות הגלויות במדינה בשטח הכלכלי כבשטח המדיני. הצבור למד להכיר את תשוקתם ה„[illegible] של דמוקרטיה" אלה לראות כל אזרח סוגד למזכירי המפלגה ה[illegible] תוך כוננות ודריכות למלא אחר כל היוצא מפיהם. ואם יסלח לי הקורא אביא

(סוף בעמוד ד')

י. נץ

עם בן גוריון לאמריקה

ג. ליד קברו של ז. ז'בוטינסקי

העתונים לא הודיעו על כך; המקרבים דחו כל צל של אפשרות לכך — אך אני ידעתי כי בוא יבוא לכאן — כי מוכרח יהיה לבוא להתיצב ל„עמוד דום" בפני הענק אשר לשוא הוא משתדל ומתאמץ בשנים האחרונות לחקותו, להעלים את זכרו, לסלף את דמותו ולרשת את ירושתו...

הוא יבוא, הוא מוכרח לבוא. — אמרתי בלבי — הרי עוד בימי חייו, כל אימת שהיה בא ללונדון היה הולך אליו בחשאין ויושב לפניו כתלמיד בפני רבו. ובעוד יתר העתונאים עסוקים בהזדנבות בלתי פוסקת אחר בן-גוריון מבנקט לבנקט ומסיור לסיור — החלטתי לגשת אותו לילה לבית הקברות בו טמונה גופתו של מנהיג הדור, אבי המרד וסולל הדרך לשחרור.

• •

הלילה היה אפל וקודר. הכוכבים במרום נראו רחוקים מאד ונצנצו עמומות. דממה שררה בכל. רק אי שם, באופק הרחוק הבהיקו אורותיה של ניו-יורק הגדולה והזורה. מפעם לפעם פלח את האפלה ברק פנסיה של מכונית עוברת, שהגביר את האופל שבעתים.

התקרבתי אל מצבת האבן הפשוטה, כשהדבר נאלם מפי והתייצבתי בחרדת קודש ליד קודש קדשיה של תנועת השחרור. רק שתי מלים חרותות על המצבה: זאב ז'בוטינסקי — אולם מה רב התוכן והלהט שבהן! והדי בשתי מלים אלו נמזגה תורת המדינה העברית על כל סעיפיה ותגיה. משמיע אתה את המלים: „זאב ז'בוטינסקי" — ומיד מופיעה לנגד עיניך שורה ארוכה של מונחים: הגנה עצמית, ציונות, שפה עברית, גדוד עברי, צבא עברי, מדינה עברית, שתי גדות הירדן, צדק סוציאלי, הדר — והרשימה ארוכה ונמשכת...

אולם קשה היה לי להמשיך בהרהורים. לפתע חדר את האופל ברק פנסי מכונית מתקרבת. טרטור המנוע נדם ליד שער בית הקברות וחלופי מלים נשמעו:

— ללוות אותך?

— לא, אלך בעצמי.

כן, זה היה קולו של בן-גוריון.

הסתתרתי מתחת למצבה הסמופה ועצרתי את נשימתי...

•

כן, זהו! בלוריתו הלבנה הבהיקה בחושך. הוא התקדם בצעדים איטיים ומהירים גם יחד... הוא נראה כמטולטל בידי כח נעלם המתגבר עליו. וסוחב אותו בעל כרחו... קומתו היתה שחוחה. לא היה כאן זכר מהעמידה ה„נפוליונית-הוליבודית" ב„מדיסון סקוור גרדן". מאז נתרחשו הרבה דברים. מן השמים נפתחו ארובות-ארובות של צרות צרורות, מבית ומחוץ גם יחד. הסורים המנוולים מצאו את שעת הכושר המתאימה לסכסוך, כשהוא נמצא כאן ליד שולחנו של טרומן ולא ליד שולחנה של התאחדות הסוחרים בת"א, ואינו יכול להתפרץ, ולו למראית עין בלבד... ואם זה אינו מספיק — הרי באו האידיאוטים בארץ וקלקלו את הכל עם המעצרים האדמיניסטרטיביים. דוקא עתה, כשהוא נמצא בארצות-הברית והולך לבתי-כנסת ולרבנים ולקהלות — דוקא עתה הוכנס לפתע לתוך מלחמה בדת, ולמצב של השארת מפא"י בכנסת במיעוט מבודד... יכול אני לתאר לעצמי, הוא נאנח, מה יהיה „לאחר מאה ועשרים", כשזה ה„עתונאי" לשעבר ישב ליד ההגה במקומי...

והנה באה גם יד ה' ומפליאה את מכותיה: רמז הפקח והמקובל שבחבורה הולך ומסתלק לו... קפלן מקבל התקפת לב... אבא אבן מתעלף... גולדה מאירסון נאלצת להפסיק את פעילותה בארה"ב ולחזור ארצה כתוצאה ממות בעלה...

מכות ומהלומות מימין ומשמאל, מלמעלה ומלמטה...

האמנם החלה ההתדרדרות? האמנם הגיעה ראשית הקץ?

•

ירח לוחש כולו באש ארגמן עולה באופק. לאורו נגול לעיני המחזה...

הנה הוא נגש אל המצבה שוחה קימעה ומניח עליה צרור פרחים ענקי. הוא משמיע מלים מספר... אני קולט רק את המלים: „באתי לבקר את קברך ולדימיר..." מרוב התרגשות שכח להשמים את המלה „את"... „אני עכשיו ראש ממשלת ישראל"...

— חה חה חה! פרץ לפתע רעם של צחוק... „אתה ראש ממשלת ישראל? וכיצד הצלחת להתגבר על עצמך?... הפכת ל„ריאקציונר", „מיליטריסט" ו„פאשיסט..."

הכרתי את הקול. זה היה קולו — הקול שנסר הדהד להט והצית, סער והסעיר בכל תפוצות ישראל במשך עשרות בשנים — ורעד עבר בעצמותי... הוא לא נשתנה כמלוא נימה. רק נוספה לו בת-הד — הד ממרחקים — מרחקי זמן ועולמות...

— ומה מעשיך עתה כאן בנכר? — המשיך הקול ושאל. עתה לאחר שעליתם על דרך המלך של המדינה, הפסקת ודאי כבר את ה„שנור"... ההון היהודי זורם ודאי ארצה ללא מעצורים מצד שלטונות הספר הלבן... הארץ טובלת כולה בשמחת היצירה. ים המלח מנוצל במלוא תפוקתו, התעשיה הישראלית כובשת את שווקי המזרח, ומקבלת כחליפין את התוצרת החקלאית מהארצות השכנות... הכותנה המצרית... הנפט הסעודי... והצבא שלנו — החזק ביותר במזרח התיכון עומד על משמר ארצנו בהרי החורן הבשן והגלעד...

לרגע שררה דממה. כל תשובה לא באה. אחריה נשמעה אנחה עמוקה...

• •

— מדוע שותק אדוני? — נשמע הקול מעמקי הקבר.

— מבין אתה ולדימיר, העינינים אינם דופקים כהלכה... לא היינו מוכנים לכך... לך יכול אני לספר את כל האמת...

— ומדוע לא הייתם מוכנים לכך?

— כן, נו, לא נחזור לויכוח הישן. הצדק היה אתך, כרגיל...

— ועכשיו באת פה שוב לאסוף כספים, כמו אז בימי הסוכנות.

— כן, אלא שעתה יש צורך בסכומים עצומים.

— ומדוע לא הכרזתם על מלוה לאומי, כפי שהצעתי אני עוד לפני שנים רבות?

— הוי ולדימיר היקר! צדקת גם בזאת. אנו הכרזנו עכשיו על כך, אלא...

— אלא שכרגיל אחרתם „במקצת"...

— נכון. לו היינו מכריזים על המלוה מיד עם הקמת המדינה, היינו מצליחים.

— ומה בקשר לתעשיה. ההנכם ממשיכים להתנגד לה...

— לא, אדרבא, אנו מכירים בערכה הרב, אלא שיש לנו צרות רבות... כל יום שביתות... ומלבד זאת אין פריון עבודה... התוצרת עולה ביוקר ואין אפשרות להתחרות בתוצרות יתר הארצות... אין גם חמרי גלם...

— ומדוע לא הכריזו על „בוררות חובה לאומית", ועל משטר של שביתת נשק בשטח העבודה והייצור למשך תקופת בנין המדינה, כפי שהטפתי לכך עוד לפני שנים רבות...

— נכון, נסינו לעשות זאת, אלא...

— אלא שעכשיו מאשימים אותך ודאי הפועלים בפאשיזם ובריאקציה ובשנאה למעמד הפועלים, ומשתמשים לשם כך בארגומנטציה שהשתמשת פעם נגדי...

— חדל ולדימיר! אנא, חדל לזרות מלח על פצעי. הרי ידעת כי תמיד הערכתיך והערצתיך, ובאופן אישי — היינו ידידים... כלום שכחת את המכתבים שכתבתי לך...

— וגוסף לכך, המשיך בן גוריון, באה העליה הגדולה העולה לנו בסכומים עצומים וגוזלת את...

— חדל! נשמע הקול מעמקי הקבר, בזעם. אל תחזור לפני על הנמוק הבריטי הישן המדבר על „יכולת הקליטה", כל עליה, ותהא העניה ביותר — קולטת את עצמה, ומקימה מקום קליטה לעולים חדשים, ואם נותנים לה את האפשרות לכך. ובפרט, שודאי.

— ובזאת סומך אני עליכם — גייסתם המון כספים מהתפוצות למטרה זו... לשם קליטת העליה מן ההכרח בשני תנאים עקריים: א) להבטיח שהכספים עבור העולים יוצאו באמת עבור העולים עד הפרוטה האחרונה; ב) מתן אפשרויות קליטה והתנחלות חפשית לעולים.

פתחו את קרקעות המדינה בפני כל עולה ועולה!

חלקו את אדמת הארץ כבימי יהושע בן נון! יקים לו כל איש את ביתו — כטוב בעיניו. יכונן לו את נחלתו — באשר ידרוש ובאשר ייטב בעיניו! העשיתם כזאת?...

— אבל הבטחון גוזל מאתנו סכומים עצומים... את החלק הארי של ה„תקציב"...

— מה? הבטחון? לשם מה סכומים עצומים? הרי ממערב מגן הים על המדינה, ממזרח — המדבר, וצפון — שרשרת הרים שמאחוריהם מדינה רעועה ורקובה, בדרום — שוב מדבר...

— אבל, המצב הוא אחרת... אצלנו „חלוקה"... הגבול הוא עצום ועובר בלב המדינה. כל נקודה עברית — עומדת בגבול או בקרבת הגבול... רציחות ושוד — הם מעשי יום יום. עשרות קרבנות כבר נפלו ועוד ייפלו... ואפילו הסורים האלה מתגרים בנו...

— גם זאת הזהרתיכם מראש — נשמע הקול מהקבר...

— ומדינות ערב — המשיך בן-גוריון — אינן רוצות לבטל את החרם נגדנו...

— ומה עם ירושלים, נשמע לפתע הקול, האם היא בידינו...

— כן... כלומר.. חלק...

— ודאי רחביה והאוניברסיטה... אולם מה עם ירושלים העתיקה... הכותל המערבי...

— האוניברסיטה היא אמנם בידינו. אבל אי אפשר לגשת אליה... הדרך חסומה, וירושלים העתיקה — איננה קיימת עוד, הכל נהרס ונחרב שם עד היסוד — רק הכותל נשאר...

דממה מעיקה נשתלטה לרגעים מספר.

• •

בן-גוריון המשיך ואמר: באתי אליך לשאול בעצתך...

— „שאול בעין דור"? — נשמע הקול מהקבר...

— אנא, אל תורה מלח על פצעי הרבים. אובד עצות אני: המדינה המקוצצת כורעת תחת המשבר הכלכלי. ומהחוץ אין לנו נחת — כל העולם נגדנו, המזרח והמערב גם יחד...

— כלומר, המדינה אינה מדינה. ומה עם הצבא, מדוע לא יבטל את עניבת החנק הכלכלית מסביב לישראל?

— אי אפשר... או"ם לא ירשה...

— כלומר, כבימי הבריטים ממש. אפשר לפעול אך ה„גוי" אינו מרשה: במלים אחרות, גם הצבא אינו למעשה צבא חפשי, אלא מעין צבא „הגנה" של ישראל.

— זהו באמת שמו הרשמי...

— אין לי אלא להסיק, איפוא, שגם הממשלה אינה ממשלה ושגם אתה אינך ראש ממשלה...

— להלכה זה אמנם כך. הממשלה שלי במצב של התפטרות ואני ראש הממשלה מפוטר.

אנא ולדימיר! הרי תמיד ידעת לנבא ולהתוות דרך מראש. הראה נא לי את הדרך להחלץ מהבוץ — מהמצוקה הכספית והמדינית. אובד עצות אני.

— קרא בכתבי!

— קראתי ואני משנן את דבריך בעל פה. יגעתי וחפשתי — ותשובה לא מצאתי.

— צריך לדעת איך לקרוא, וצריך גם להבין... הרי אוהב אתה את המספר שלש ובכן, ישנו משפט בן שלש מלים שבו הפתרון לכל הבעיות שלנו: „שתי גדות לירדן ו"

סופרינו מחוץ לארץ כותבים:

ת. א. (לונדון)

היחליף נמר עורו?

כשנסתיימה המלחמה ומעשי האכזרות הגרמניים הוצגו לראווה בפני עולם שרוי באימה, נתעוררה מעצמה השאלה על שפתי כל: איך יכול היה לקרות, שאפשר היה לבצע פשעים כאלה שלא יאומנו בקרב אומה בת 70 מיליון ללא כל מחאה או פעולת התנגדות? היו שהאמינו, כי היו ודאי אי אלה צעדים של התנגדות מצד קבוצות בודדות של גרמנים או יחידים, ואשר דוכאו ודאי על ידי הצנזורה הנאצית, וכך נידונו לשכיחה זמנית. אלה שלא היו מוכנים להשלים עם מצב של כניעה ללא גבול לרצון היטלריסטי, האמינו, כי יתכן ובכנסיות הנוצריות, בין ותיקי המפלגה הסוציאליסטית הישנה, הליברלים, או האחרים, נעשו מאמצים כדי לשים קץ למעשי ההשמדה, או לכל הפחות כדי לקבוע, שאין הם רואים אותם בשויון־נפש גמור.

עתה ידוע שהיטלר לא נתקל בשום התנגדות במעשיו ללא־תקדים, בתכניתו לעקור מן השורש את היהדות האירופית ולהשמיד גם קבוצות אטניות אחרות. בשום מקום לא נתגלתה התנגדות גרמנית כלשהי למעשי ההשמדה. לא נודע אף גרמני אחד שסיכן את חייו או את חרותו במאבק נגד מדיניותו האכזרית של היטלר.

משפטי נירנברג קבעו ללא כל ספק את האשמה והשותפות בפשע. הם נסתיימו בפסקי דין מוות ומאסר למנהיגי הנאצים ואחרים שהיו אחראים אישית למעשי הרצח והעינויים. אבל הם לא גרמו להטלת האשמה על לעם הגרמני כולו. המנהיגים יכלו, למעשה, לטעון, הם נתפסו על ידי מכונה אכזרית ולהצביע על העובדה שהעם הגרמני כולו נכנע, כמוהם, ללא כל התנגדות.

אולם התרבות ממאנת לקבל את הטענה הזאת והיא טוענת בצדק שיצור אנושי חייב בנסיבות מסוימות להתקומם, לסכן את חייו במלחמה נגד רודנות ולהתנגד לרצח המוני לו גם תחת סכנת מוות. בנסיבות אלו חיכו רבים אחרי המלחמה, כדי לשמוע מה יגידו סופרים, עתונאים, אנשי־מוסר מושבעים ופילוסופים גרמניים, איך יצדיקו את שתיקתם ואי פעילותם? ציפו כמובן לטענה על אי־ידיעה מצד רבים, אם כי טענה זו לא יכלה לעמוד אף רגע, מאחר שאיש לא היה נותן אמון באפשרות של השמדה המונית, שהיתה כרוכה בהעסקת רבבות גרמנים, מבלי שתסתנן האמת.

לאחר שבמחו של אדם עולים הרהורים כאלה, הוא פונה בהתעניינות ובסקרנות לספרים שנתפרסמו בשנתים או שלוש השנים האחרונות על ידי ראשי המחשבה הגרמנית, אותם אנשים שאפשר היה לצפות, כי יישמעו קולותיהם נגד הפשע הנאצי הגדול בעצם ימי המלחמה. אולם, על אף כל חיפושיך, לא תמצא אף התנצלויות כאלו, זאת אומרת, ביטויים בלתי מחייבים של חרטה. יש נסיונות של הסברה, הנמקה ואף הבעות צער, אבל רק לעתים רחוקות אפשר למצוא גינוי של המאמץ להשמיד עם שלם, אשר כמעט יצא לפועל. יתר על כן, הדבר האפייני ביותר הוא, שאף ההתנצלויות החלקיות הללו לא פורסמו בגרמניה, אלא בכל המקרים נתפרסמו בשוייצריה. קיימת ההרגשה, שהם יוצרו בעיקר לתצרוכת חוץ; שהסופרים היו יותר מעוניינים לזכות מחדש ביחס כבודו של עולם החוץ, מאשר להשפיע על העם הגרמני.

דוגמה אפיינית משמש ספר שפורסם על ידי הפילוסוף הגרמני הידוע קארל יאספרס, בשם „בעית האשמה". הספר הופיע בציריך, מרכז התרבות של שוייצריה הדוברת גרמנית. בסגנון גרמני טיפוסי, מחלק פרופסור יאספרס את כל בעית האשמה לסוגים שונים, פלילי, פוליטי, מוסרי, וכו', כאילו יש לפשע אספקטים שונים בהתאם לכינויין השונים. אבל הדבר המעניין ביותר הוא שיאספרס מטיל את כל כובד משקלו המדעי נגד המושג של „אשמה קולקטיבית", והוא שואף בצורה ברורה להוריד מהעם הגרמני את האחריות ולהטילה בעיקר על המנהיגים ועל המשטר. אולם האמת היא, כי אין הוא משחרר כליל את גרמניה מן הפשע, והוא מודה פה ושם שאלה אשר התנגדו לרייך השלישי לא הצטרכו להסתפק בשתיקתם. הוא מודה: כי הוא ואחרים אשמים שנשארו בחיים בעוד ש„אחינו", היהודים הובלו לטבח. אחרי זאת באות התנצלויותיו של הפרופסור, ואלו הן אותן התנצלויות שבהן השתמשו הנאצים בהקמת משטרם ובהחזקתו: חוסר ההגנה הגרמנית והצורך בצבא גרמני חזק נגד אויבים מן החוץ: ההכרה שניתנה לנאצים מצד מדינות זרות וההסכמים השונים שארצות כגון בריטניה, צרפת ורוסיה חתמו אתם.

ספר בעל אופי שונה במקצת הוא זה של אולריך פון האסל. גם ספר זה הופיע בציריך ולא בגרמניה. האסל משתייך למעמד הדיפלומטי הישן, מאחר ששרת במשך כמה שנים לפני המלחמה כשגריר הגרמני בוואתיקן, כולל ארבע שנים כמעט תחת ממשלתו של היטלר. נושאו הראשי הוא נסיון להסביר את היעדרם של כל התנגדות מחתרתית גרמנית. תהיה אשר תהיה ההתנגדות אשר קמה למעשה, הרי לתוצאותה היתה התנקשות־נפל בחייו של היטלר. אבל האסל נאלץ להודות, כי היה זה יותר קשר צבאי שאורגן ע"י קבוצה מצומצמת של קצינים ללא כל תמיכה בשיכבות העם. נוסף לזה היו הטעמים להתנגדות זאת — שגיאותיו הצבאית והתכסיסיות של היטלר. מטעמים אלה הוא מגנה גם את הפשע נגד היהודים, ולא מטעמי הומניות. זוהי למעשה ההשקפה שנתקבלה בדרך כלל בגרמניה החל מזמן המלחמה, תוך נקיטת עמדה, שסילוק היהדות הגרמנית, הבזבוז הרב של מרץ וחומר בקשר לתכנית ההשמדה ואיבת העולם היו אחראים בעד הכשלון.

הספרים האחרים שנכתבו על ידי גרמנים, גם הם פורסמו בשוייצריה, והם טעונים בדיקה מצדנו. האפייני ביותר למטרתנו הוא ספרו של קונסטנטין סילנס. זהו מאמץ לטהר את העם הגרמני מכל אשמה ולהטילה אך ורק על היטלר, גבלס, הימלר ועל שאר המנהיגים. כדי לטהר את העם הגרמני בעזרת השוואה, מתוארים מנהיגים נאציים אלה כ„על־אנשים" העומדים מחוץ למסגרת הכללית של האנושיות, ועל כן גם מחוץ לגוף הגרמני. המסקנה היא שאין כל דרישה לחרטה כללית גרמנית, ואין כל צורך ברפורמה מוסרית של עם, אשר לא סרח.

הספר השני, מאת ווילהלם רפקה, נוקט באותו קו. הפשעים בוצעו על ידי הגרמנים הרעים המעטים. הגרמנים הטובים הרבים נשארים ללא כתם. הספר נותן רגש של קורת־רוח לקורא הגרמני שטוהר על ידי כך מכל אשמה והוא רשאי להרים את ראשו.

ספר מסוג אחר, הנו הספר המפתיע שנתפרסם זה עתה בשטוטגרט על ידי הרברט פון דירקסן, השגריר הגרמני בלונדון בשנות 39—1938, וקודם לכן שגריר במוסקבה ובטוקיו. ספר זה מעורר ענין מיוחד, מאחר שהוא מראה באיזו מדה הרעילו התורות הנאציות את מוחותיהם של אלה שעברו לשרותם מן המשטר הקודם. הוא מדגים גם את הנסיונות הילדותיים הנעשים עתה על ידי המשרתים לשעבר של הרייך הנאצי לתאר את עצמם כמעט כקדושים בכור העוני בתקופת השלטון הנאצי. הספר „זכרונות והרהורים של עשרים שנות מדיניות חוץ גרמנית", כוונתו לנתח את המגמות במדיניות החוץ משנת 1919 עד 1939, תוך הקדשת תשומת־לב לתפקיד שמילא המחבר. מה שנוגע לנו, אנו מעונינים בעיקר בהשפעה שהוא הושפע מהמדיניות היהודית של הנאצים. כשאתה קורא את הספר בלבד, אתה עלול לקבל את הרושם, שדירקסן המתמרמר נגד עמדתו של היטלר לגבי היהודים גם לפני ההשמדה, מאחר שספר זה אינו דן במאורעות שלאחר 1939. כך הוא מגנה בפירוש את הפוגרומים של ה־10 בנובמבר 1937, והוא מתאר אותם כ„הצגה גועלית של אותו יום — הצתת בתי־כנסת, שוד והתעללות, שעוררו בכל רחבי אירופה גל של זעם ובחילה".

רוצה המקרה ודירקסן פירסם בשנת 1935, להפצה פרטית, ספר בשם „מאזן־בינים". כשהצבאות הרוסים נכנסו לשלזיה הגרמנית הם מצאו במעון הקיץ של דירקסן אוסף תעודות שכללו נייר רב־משמעות תחת הכותרת „תזכיר על היחסים הגרמנו־בריטיים ממאי 1938 עד אוגוסט 1939". תזכיר זה פורסם אחר כך על ידי מיניסטריון החוץ הסובייטי. יחד עם הספר שהודפס באופן פרטי, משמשת תעודה זו כדי להדגים את הדו־פרצופיות הגרמנית כעת בנסותם להסתייג משנאת־ישראל הקודמת שלהם. דירקסן משנת 1935 ומהתזכיר אינו מביע את הרגשות של דירקסן משנת 1950.

„מאזן בינים" ספוג אנטישמיות. החוקים הארים נותנים לו הרגשה של קורת־רוח: „הייתי גאה בדם הגרמני שלי זמן רב לפני הופעת התורות המקובלות עתה" הוא כותב תוך גידופים על הזמן בו קיבלו משפחות רבות „שהוכתמו" בדם יהודי תארי אצילות מפרידריך השלישי. במקום אחר באותו תזכיר שנמצא על ידי הרוסים, הוא כותב על הפוגרומים של ה־10 בנובמבר, אם כי לא באותן מלים שהוא משתמש בהן בספרו האחרון אשר נועד לתצרוכת הציביליזציה. הם לא מתוארים כרדיפות אנטי־יהודיות, אלא כהפגנות אנטי־יהודיות. אותו רגש בחילה בעולם של הספר האחרון מתואר כאן כ„תגובה חזקה באנגליה המבוססת בחלקה על חוסר הערכה מספיקה של נקודת ההשקפה הגרמנית ועל תעמולה מחושבת". הוא מטיח כלפי גורמים פרו־יהודיים על הגינוי בכל רחבי העולם. הוא מתקיף גם את „קרן הלורד באלדווין לפליטי גרמניה" על שהיא משמשת מכשיר לתעמולה אנטי־גרמנית.

באותו ספר אחרון, בכתבו על תגובתו האישית לפוגרומים, הוא מצהיר: „מעולם במשך כל ימי חיי לא הרגשתי בושה כזאת".

אין כל ספק שהנמר הגרמני לא החליף את עורו, יעשה מה שיעשה כדי לכסות את חברבורותיו. דירקסן הדיפלומט־לשעבר, יאספרס הפילוסוף, האסל השגריר לשעבר בוואתיקן — כולם שואפים לטהר את גרמניה ללא מעשה חרטה וכפרה. אם העולם מרומה, הרי שתרמית זו יכולה להיות בעלת־תוקף רק הודות לנכונותו של העולם לחיות מרומה.

אורח בפאריז

מאת סופרנו בפאריז הרמן פקלר

לפני זמן קצר שהה בפריז „מלך היצור האמריקאי" צ'ארלס ווילסון. הממשלה ערכה לו קבלת־פנים נאה ועשתה הכל, כדי שאורחה האמריקאי יקח אתו את הרשמים הטובים ביותר. אבל ראש המשרד האמריקאי לגיוס ההגנה לא העיף מבט על יופי העיר, לא היה לו זמן להקדיש תשומת־לב לתענוגות המטרופוליה, כפי שנוהגים רבים מבני עמו, וכפי שמסרו אחר כך אנשים הקרובים לו, הוא יצא במצב רוח רע. כי מבט אחד בלבד על התכניות שהועמדו לרשותו על ידי ממשלת צרפת, גילה את הפיגור הרב ביצור שנועד להגנה.

מארחו למעשה, הגנרל אייזנהאור, שביקשו לבוא לאירופה, כדי שייצור לעצמו תמונה במו עיניו על מצב הגיוס התעשייתי למען הגנתה של מערב־אירופה, ביקש ממנו סבלנות וסיפר לו קצת על נסיונותיו ועל מצב הצבאי. יש „למלך" במשרדו בוואשינגטון דאגות משלו, סכסוכי משכורות ומחירים, ותוך טיפול בכל זה שכח על דבר פעוט אחד: המציאות האירופית. בעיות השיקום הכלכלי, שבלעדיו תהיה כשרה הקרקע לקומוניזם, הבעיות הסוציאליות. ועל כולן הטרגדיה של חמרי הגלם. במלים אחרות: הזיון האמריקאי בלע כה הרבה חמרי גלם, שהכמויות אשר נקבעו לאירופה מהוות רק פירורים דלים משולחנו של הדוד העשיר. כי לאנגליה היה ענין רב יותר בשנים האחרונות במילוי מלאי הזהב והדולארים שלה, מאשר בצבירת חמרי גלם, והוא הדין ביחס לצרפת, אם כי בקנה מדה אחר.

הפקידים הצרפתיים של קיי־ד'אורסיי והמומחים הכלכליים הוכיחו בעזרת נתונים אחרים, למה היצור שלהם מפגר. מהזמן שאורחם, מר ווילסון, מסר את הזמנותיו הראשונות בסך 20 מיליארד דולארים בארצות־הברית, עלה הצמר ב־240% והנחושת ב־100%, וסוכניו נוסעים בכל רחבי אירופה ומוסרים שם הזמנות ללא שימת־לב למחירים. ברם, על ידי כך הם משרתים אינטרסים של מפעלים גדולים בודדים ולא של הכלל האירופי. אין לאירופה האפשרויות של ארצות־הברית, ואין ברשותה דולארים ומקורות של חמרי גלם, ואף לא המכונות החדישות ביותר.

משהתעצבן מר ווילסון והוא רצה לשכנע את אנשי־שיחו שאין אירופה חייבת להיות על חשבונה של ארצות־הברית, הוא הותקף על ידי מבול של האשמות. ניתן לו שיעור כי לא מספיק להכין הכל לקראת ההגנה מבלי לדאוג לאנשים. בעוד שהאמריקאים לא נאלצו עד כה לוותר על הרגליהם בחייהם הפרטיים, החל מהמקרר וגמור במכונית, החל במזון וגמור במלבוש, גרמו הקרבנות שנאלצו בני אירופה להקריב להרעת תנאי החיים של השיכבה העובדת שהיו קשים גם בלאו הכי. עקרת הבית הצרפתית מביאה היום מן השוק הביתה, על אף העלאת משכורתו של בעלה, פחות מלפני שנה, וקניה, כגון בגד, מהוה בעיה, לא בגלל חוסר אריגים, אלא בגלל חוסר כסף. והפועל האנגלי חי חיי צנע, שהגיעו לקצה גבול היכולת. והאקלים הסוציאלי חשוב מנקודת מבט צבאית לא פחות מתותחים. יש לקחת בחשבון לא רק בעיות הזיון, אלא גם את אלו של הבראת אירופה, ואם גם לא יסכימו לדעתו של ביוואן או מנדס־פראנס, כי הא בהא תליא, הרי יש אמת רבה באזהרותיהם.

ומשסיימו אנשי הכלכלה באו אנשי הפוליטיקה והם אמרו לאורחם הרבה דברים בלתי־נעימים. הם דברו על החולשות הדיפלומטיות של ארצות־הברית, העולות אף על אלו שלהן, חוסר מדיניות ברורה בשלטון האמריקאי, חוסר תכנית וכח להוציאה לפועל, מבלי להתחשב בשיקולים פנימיים ובבחירות הבאות. בעוד שהקרמלין פרש על יריבו, נשיא ה„רפובליקה הדמוקרטית" גרוטהווהל את נס „גרמניה המאוחדת" ותכסיס זה הכניס למבוכה את מר אדנאור ואת מיניסטריו, מרגישים בפאריז מה מעורפלת היא המדי־

(סוף בעמוד ז')

י. בן־עמי

מתוך יומן רומא

א. הבחירות העירוניות באיטליה והנקודה היהודית

בשעה ששורות אלו יגיעו לקורא הישראלי תהיינה כבר ידועות התוצאות של הבחירות העירוניות המתקיימות ב־28 מחוזות באיטליה. (הסיבוב השני של הבחירות יתקיים ב־7 ביוני).

הקומוניסטים הצליחו בזמן הבחירות העירוניות האחרונות שהתקיימו בשנת 1946, להשתלט על שליש של כל ההנהלות. השלטון הקומוניסטי במרכזים עירוניים גדולים, כגון טורינו, בולוניה, פלורנץ, גינואה, ונציה הורגש במדה ניכרת בחיי יום־יום של העם האיטלקי, ויותר מפעם אחת היתה הממשלה אובדת עצות לגבי „מדינה בתוך מדינה" זו.

הפעם מתמודדים מצד אחד המחנה הדמוקרטי החפשי עם המפלגה הנוצרית־דמוקרטית בראשו, ומצד שני — החזית סוציאליסטית־קומוניסטית (מפלגה קומוניסטית וקבוצתו של ננני).

הראשונים יוצאים בסיסמה של „שחרור המועצות העירוניות מהגייס החמישי האדום", ואילו האחרונים מבטיחים לבוחריהם, כי כל המצביע ל„חזית העממית", מצביע למען השלום ונגד המלחמה.

הפעם נקטה הכנסיה הקאתולית עמדה גלויה במלחמת הבחירות. החשמנים פירסמו כרוזים מיוחדים למאמינים, בהם הם מציינים, שכל הנמסר לסוציאל־קומוניסטים הנו „בגידה לגבי אלהים והכנסיה". בטאון הוואתיקן „אוסרבאטורה רומאנו" מזכיר לאיטלקים על גורל הכנסיה הקאתולית בארצות מעבר למסך הברזל, ופונה אליהם שידאגו, כי אויבי הדת יורחקו על ידיהם מהנהלות הערים.

עמדתה של הכנסיה הקאתולית גרמה להתעוררות רבה במחנה הסוציאל־קומוניסטי, בטאוניהם „ל'אוניטה" ו„אוואנטי" מפרסמים יום יום מאמרים חריפים נגד הכנסיה וקוראים להמונים שישתחררו „מהעסקנים של ימי הביניים". הנציגים הקומוניסטים בפרלמנט ובסינאט הגישו שאילתות דחופות, בהן הם דורשים מהממשלה כי תאסור על פעולות הכמורה שהן נוגדות את מובנו של הקונקורדט, אשר נחתם בשנת 1929 בין המדינה והכנסיה. כפי שמתברר לא ירשו חוגי הממשלה לדון בשאילתה זו לפני הסיבוב הראשון של הבחירות, ז. א. לפני ה־27 לח. ז.

המערכה העיקרית תתחולל סביב מרכזי־הפועלים הגדולים, כגון מילאנו, גינואה וטורינו, ביחוד בעיר אחרונה זו גייסו הקומוניסטים את כחותיהם ותעמלניהם המעולים ביותר, כדי לשמור על השלטון בידיהם. הביולטין של הקומינפורם מיום 18 לח. ז. מכנה את העיר טורינו כ„חיל החלוץ של הקומוניזם המערב אירופי", והוא מביע את „אמונתו המלאה", כי המוני הפועלים האיטלקים יידעו איך להבטיח גם להבא את „שלטון הפרולטריון" בעיר. נכון הוא, שטורינו, היא העדש של הקומוניזם האיטלקי. כאן פתחו במצעדם האידיאולוגים והמנהיגים של הקומוניזם האיטלקי גראמטצי וטוליאטי. כאן הופיע גם ה„קאטכיזם האדום" שלהם בשם „הסדר החדש". לפיכך תהיה כאן מלחמת הבחירות עקשנית, מאחר שזו תהיה מלחמה על פרסטיז'ה.

הדעה הכללית היא, כי הפעם יפסידו הקומוניסטים הרבה מעמדותיהם הקודמות. אין זה גם מן הנמנע, כי במקרה שהתנועות הדמוקרטיות תוכלנה להעמיד מיד מולם מנגנון בחירות פעיל, שיוכל להתמודד עם הארגון הקומוניסטי המצוין, ישיגו הדמוקרטים נצחון ניכר.

גם במערכת בחירות זו לא נעדרת הנקודה היהודית. זו הפעם הראשונה, מזמן המלחמה הועסקה דעת הכלל האיטלקית בבעיה היהודית, וזה בצורה לא נעימה ביותר.

נגע בה ראש הממשלה דה־גאספרי בנאום שנשא באסיפת־עם בככר סיניוריה בפלורנץ. לפי העתונות אמר: „בעבר וכן באחרונה קרה, שאנשים השייכים לדתות וגזעים אחרים, וביחוד יהודים, נטלו לעצמם את הזכות לתת את הפירוש הנכון של הברית־החדשה הנוצרית. אני מצהיר, שלמעשה אין הם מסוגלים ללמדנו מהו הפירוש הנכון של הברית־החדשה. עלינו לדחות בכל תוקף את העצות, את הבקורת ואת ההערות. אנו, הנוצרים, לא עלה בדעתנו מעולם לפרש את בעיות החוק היהודי ולהשתמש בהן לצרכים פוליטיים..."

בכרוזה זו שנמסרה על ידי ראש הממשלה דה־גאספרי בנוכחות 60 אלף אזרחים איטלקים עוררה התמרמרות רבה בקרב היהדות האיטלקית. העתונות הסוציאל־קומוניסטית ניצלה מיד את העובדה והוסיפה פירושים משלה.

ואילו המנהיגים הרשמיים של יהדות איטליה הביעו את תמהונם, שדברים כאלה הושמעו על ידי אדם, המסמל כיום את התחיה הדמוקרטית באיטליה.

אף אחד מהנציגים המוכרים והמנהיגים הדתיים של היהדות האיטלקית לא הטיף מעולם, לא ביקר ולא נתן עצות בפומבי, לנצרות האיטלקית, ביחס למובנה ופירושה של האבנגליה.

לפי דעתו הרשמית של ועד הקהלות הנה הצהרתו של דה־גאספרי תוצאה של התקפותיו התכופות של המנהיג היהודי־קומוניסטי פרופסור אומברטו טראציני על הכמורה והכנסיה. משום כך גדול גם התמהון, למה למד ראש הממשלה במקרה זה מן הפרט אל הכלל והטיל את האשמה על הצבור היהודי כולו באיטליה, כלום מדינאי כה מנוסה כמר דה־גאספרי אינו יודע, כי דבריו יכולים לשמש שמן על גלגלים של עגלה, אשר אם תגיע למטרתה, עלולה היא לשבור הכל שמשטר דמוקרטי יצר במשך שש שנים באיטליה?...

ואם היה בדעתו של מר דה־גאספרי לתת על ידי הכרזתו פיצוי לכנסיה, אשר נקטה רק לפני זמן קצר עמדה מאוד מעורפלת לגבי מפלגתו, או שהוא קיוה למשוך על ידי כך קולות במבצר הפאשיסטי ובמדה ידועה האנטישמי לשעבר, פלורנץ, וכיום מעוז קומוניסטי, — אם זו היתה הסיבה, הרי טעה טעות גסה.

הקונגרס הרביעי של התנועה לפדרציה עולמית

בדרך כלל אין מזל לרומה לאכסן אצלה קונגרסים פוליטיים או כינוסים. אמנם המדינאים באים הנה לחופשה ונופש, הם מתפעלים מן היופי של הנוף האיטלקי והם נהנים מהכל ש„העיר הנצחית" מסוגלת לתת להם, אבל בפוליטיקה עולמית אין עוסקים כאן. יתכן שיעסקו בעתיד, אבל לעת עתה לא.

לפיכך קבלתי ברצון את ההזמנה של מזכירות הקונגרס לפדרציה עולמית.

יצאתי לדרכי ל„כיכר איספאניה" שנתפרסמה מיצירותיו של ברגסני ואשר זאב ז'בוטינסקי שר עליה בהתלהבות נעורים באחד משיריו שהוקדש ל„כיכר". באחת הסימטאות הצדדיות שתקופתה מימי הבינים, בה נמצא „רובע האמנים", מצאתי את הבנין, בו מקיים הקונגרס את ישיבותיו.

דגל כחול שעל רקעו מצויירים 8 עיגולים בצבע זהב, והמחוברים על ידי צלב של אנדריי הקדוש, מקבלים את פנינו בכניסה.

באולם נמצאים למעלה מ־150 צירים, שבאו מכל פנות תבל (פרט למסך הברזל). חיפשתי נציג של ישראל, אך לצערי לא מצאתיו. כנראה שבישראל האנשים הם „מציאותיים" יותר וענינים מסוג זה אינם מוצאים כאן אוזן קשובה...

ברגע שנכנסתי לאולם נאם יושב ראש הישיבה אנגלית, ואם אינך שומע שפה זו, עומדים לרשותך על שולחנך 2 טלפונים. כשאתה מרים השפופרת של האחד אתה שומע את תרגום הנאום בצרפתית, וכשאתה מרים את השניה — באיטלקית.

לפי כל הסימנים ניכרת בקונגרס יד מארגנת מנוסה בנוסח אמריקאי מודרני. לא נעדרו גם מזכירות מסבירות פנים המחלקות מיד את הטקסטים של הנאומים, שהושמעו, בשפות אחדות.

ידידי, עתונאי שוויצרי, אומר לי כי הסדורים בקונגרס מזכירים לו לחלוטין את זמני חבר־העמים במקום מושבו ג'ניבה. הקונגרס מזכיר גם בהרבה את או"ם הנוכחית, אך יש בו גם התקוה לעלות עליה...

הנה באו צירים מהעולם כולו, כדי להתוכח ולמצוא את הדרך הטובה ביותר, אשר ישכנע את כל המדינות והעמים ושעליהם להתאחד וליצור מדינה אחת שתקיף את תבל כולה, ואשר תתנהל על ידי פרלמנט עולמי, וחוקיו יחייבו את הכל: אמריקאים ואירופים, בני־אסיה ואפריקה, צהובים ולבנים, שחורים ואדומים. רק כך — בלי מחסומים ובלי מלחמות.

הספיק להטיל מבט על האולם ולראות את בליל הגזעים והצבעים, כדי שתתחיל להרהר. הנה רואה אתה שני כושים המשוחחים עם צרפתיה אלגנטית, והם מסיימים את שיחתם בחיוך נעים. במרחק־מה מהם יושבות הודיות אחדות המשוחחות עם 2 סטודנטים יאפאניים, ובאולם כולו בליל של לשונות וקולות. וערבוביה של לבושים ושלל־צבעים.

הנה מקבל רשות הדיבור הפרופסור האמריקאי אנדריוס, נשיא מחלקת המשפטים של האוניברסיטה הסיראקוזית. אחריו מדבר נשיא הקונגרס, הלורד ביד אור, פרלמנטרי בריטי ותיק. הוא קיבל גם בזמנו את פרס השלום של נובל.

אחריו מקבלת רשות הדיבור הנציגה ההודית, מעוזריו המקורבים של גאנדי ויועצתו של ניהרו כיום. היא קוראת גם ברכה של אליזבט מאן־בורגיזה, בתו של תומאס מאן, חסידה נלהבת של רעיון הקונגרס שלא יכלה להשתתף בו עקב מחלתה.

כשיצאתי מבנין הקונגרס הרהרתי: האם זוהי אוטופיה, הסיסמה של פדרציה עולמית של העמים?

ברור, שכיום קשה לשפוט על זה. אנו חיים בתקופה של פצצת־אטום התלויה כחרב־דמוקלס מעל לראשיהם של מיליוני בני־אדם, העלולים להפוך כבר מחר לקרבנותיה. הנה נופלים מאות אלפי קרבנות במלחמת קוריאה, ומי יודע מהי ההפתעה המחכה לנו מחר בקשר למאבק הנפט בפרס? היום, כשהעולם מחולק לגוש מערבי ומזרחי השונאים זה את זה ומתכונים למלחמת עולם חדשה, נראה ודאי הרעיון של פדרציה עולמית של „שוים בין שוים" כאוטופיה ממש.

אבל מחר? בעתיד הרחוק? היוכל לטעון מישהו שלא יתגשם הדבר?

„מילואים לדו"ח ברזילי"

פריסות שלום עגומות מיהדות פולין

מפקד העיר קיאלץ בימי הפרעות, שנידון בשעתו למאסר, נתמנה למנהל משרד הדרכונים בפראגה. מצבם המדוכא של יהודי פולין. מבוקשם היחיד עליה. ממשלת פולין הפסיקה מתן היתרי יציאה.

מאת סופרנו

מר ברזילי, איש מפ"ם, ציר ישראל לשעבר בפולין מסר לפני שבועות מספר באסיפה עם בתל־אביב דין וחשבון על תקופת כהונתו בשגרירות בוורשה. הוא אמר כולו הלל ושבח למשטר הנוכחי בפולין ולממשלתה. „הובטח לו — ממקורות מוסמכים ביותר, כי העליה תמשך גם להבא" הצהיר השגריר לשעבר. ככנור מסייע באסיפה שמש יצחק גרינבוים, בעל „רשות היחיד ברשות הרבים", ב„על המשמר" המפ"מי שלפי מקורות יודעי דבר מתכונן להופיע לבחירות לכנסת ברשימת הקומינפורם מיסודה של מפ"ם.

הרשימה המובאת פה מוסרת תמונה לגמרי אחרת על מצב היהודים בגלות פולין. כדאי, שקוראינו ידעו גם את הצד השני.

לאחר המלחמה החלו בפריז מתרכזים פליטים פוליטיים מארצות מזרח אירופה. ביניהם גם מספר ניכר של פליטים פולנים. הם נמנים לרוב למפלגת הפ.פ.ס. (מפלגת הסוציאליסטים הפולנים). בעריכתו של העסקן הסוציאליסטי הידוע. זיגמונט זאראמבה, מוציאה הפ.פ.ס. בפריז כתב עת תלת־חדשי בשם „סוויאטלה" (אור). מפקידה לפקידה מביא העתון הזה פרטים מעניינים ביותר על המצב בפולין. ביוליון האחרון אנו מוצאים תאור ארוך על הלכי הרוח השוררים בפולין דהאידנא.

גם בין פולין ורוסיה מפריד „מסך ברזל"

האוכלוסיה בפולין חיה עכשו באוירת אימים, אסור להביע בפומבי רעיונות על מדיניות הממשלה. התושבים חייבים לשתוק, הם נמנעים משיחות מדיניות אפילו בחוג מצומצם של ידידים. ההלשנות הן חזיון יום־יומי. בכל מקום שאתה בא עליך להעמיד פנים, כי שבע רצון הנך. אבל במעמקים מתרחש בכל זאת משהו. מזמן לזמן פורצות שביתות ומחאות במקומות שונים במדינה. לכן הוקמו בפולין מחנות רכוז — דוגמת המחנות ברוסיה, ואלפי אנשים כלואים כבר שם, למען ישמשו אזהרה לאחרים.

בפולין שכר הפועלים הוא כל כך ירוד, שאין ידם של המוני העובדים משגת לקנות המצרכים החיוניים ביותר. יש, כנראה, בדעת השלטונות להשוות את רמת חייהם של המוני העמלים בפולין לזו שבברית המועצות. אבל המוני העם מגלים עקשנות רבה במלחמתם למען רמת חיים הוגנת. בתנאים הנוכחיים אין לפועלים כל אפשרות לארגן שביתות או אסיפות מחאה. הכל נעשה ללא הכנות מראש, הכל מבוצע באורח ספונטני. למרות זה חייבת הממשלה לא פעם להתחשב במחאות הפועלים ולחזור בה מתכניותיה המנצלות. לא מזמן הונהגו דרגות שכר חדשות, שמטרתן נצול יותר יעיל של הפועלים במכרות, במפעלי התעשיה, בבתי המלאכה וכדומה.

על רקע זה קיים, איפוא, מאבק אלם אבל חריף בין הפועלים ובין המשטר מאידך גיסא. המוני הפועלים מגלים התנגדות למשטר הכלכלי ה„מתקדם", שיהיה, למעשה, משטר רעב.

אין תועלת בהבטחות שהממשלה נותנת להמונים. המחסור גדל והולך. קשה להשיג בגד או זוג נעליים. רוב האוכלוסיה הוא נגד המשטר. שונאים אותו, ומצפים לרגע המתאים שיתמוטט. המאורעות בקוריאה עוררו גל התלהבות בוורשה, כשנודע שאמריקה והאומות המאוחדות מגלים התנגדות להתקפת הקומוניסטים.

אחרי מספר שנות השלטון הסובייטי בפולין קיים עדיין חייץ עבה בין פולין לבין הטריטוריה של ברית המועצות. חוץ מפקידים גבוהים הנוסעים בשליחויות רשמיות לא הורשה עוד לאוכלוסיה הפולנית להכנס לטריטוריה של רוסיה, וכן גם להפך. למרות הכל קיים עוד הבדל גדול בין „החיים העניים" בפולין דהאידנא ובין החיים „המאושרים" בברית המועצות. ולכן טוב שכל ארץ תדע פחות על רעותה. מסך הברזל בין פולין לבין רוסיה עוד נשאר בכל זאת החייץ המבדיל בין המזרח ובין המערב.

כך מקילים על היהודים לצאת...

אבל כל זה אינו נוגע לחיים היהודיים למעשה. אין כיום בפולין חיי צבור יהודיים. ואין כל סימנים שהמצב ישתנה לטובה בעתיד הקרוב. אומדים את מספר היהודים כיום בפולין בארבעים אלף נפשות, מחציתם בערך הם בעלי שמות פולניים. „אנוסים", שאינם רוצים, כי ידעו מי הם.

היהודים בפולין חושבים עכשו רק על דבר אחד — „לצאת" — איך לצאת לעולם החפשי. למרות הבטחתה של הממשלה, כי כל יהודי שירצה לעלות, תנתן לו האפשרות לכך, בכל זאת עוברים יהודי פולין שבעת מדורי גיהינום עד שהם מצליחים להשיג את מטרתם.

ובין האנשים, שבקשתם להיתר יציאה נדחה, ישנם כאלה שמשפחותיהם נמצאות כבר בישראל. ישנם גברים, שנשותיהם עלו כבר לארץ ישראל, וישנן נשים שבעליהן נמצאים כבר בישראל, ילדים שהוריהם עלו כבר מזמן. כל האנשים האלה חסלו את עסקיהם והם יושבים על מזוודות ארוזות. הם מקוים, כי הממשלה תמלא את הבטחתה. יהודים אלה מלאים את משרדי הממשלה המטפלים בהגירה. לעניני הגירה של היהודים נפתח משרד מיוחד בחורבה עזובה בפראגה (פרבר של וורשה). בבנין זה היה קודם מחסן לירקות, אין בו חדר המתנה, והיהודים חייבים לשבת לחוצים על המדרגות, ומבית השמוש הסמוך נשאים לנחיריהם ריחות סרחון וצחנה.

— ליהודים הרוצים לברוח מפולין גם זה מספיק — עונה פקיד ליהודים הבאים אליו בתלונה.

יהודים עומדים שם שעות רבות. הצפיפות גורמת, לפעמים, להתעלפויות. על הדלתות בחוץ צובאים אנשים הנדחקים לאשנבים, לפקידים שבידיהם גורל היהודים... הפקידים מודיעים לאחד אחרי השני: הבקשה נדחתה... נדחתה. ישנם יחידים המקבלים רשיון.

המסדרון הצר מלא קולות בכי, רעש והמולה. היהודים אינם רוצים ואינם יכולים להבין מדוע נדחתה בקשתם. והמאושרים הבודדים מצטרפים לבכיתם. והנה עובדה מזעזעת המוכיחה בידי מי נתון גורלם של חמשה עשר אלף יהודים הרוצים להגר, מיהו המונע בעדם לעלות.

מנהל משרד הדרכונים

מנהל משרד הדרכונים הוא אותו הברנש, שהיה מפקד עיר קיאלצה בזמן הפרעות שם לפני חמש שנים. הממשלה הכירה בשעתו באשמתו בגלל אי דיכוי הפרעות. הוא הועמד לדין ונידון למאסר. אבל, כנראה, שלא אירע לו כל רע. הוא הופיע פתאום בתור מנהל משרד הדרכונים בפראגה. בידיו הפקידה הממשלה את גורל שארית הפליטה של יהדות פולין הרוצה לעלות ארצה. רבים הרוצים לפנות אליו, אבל הוא אינו רוצה לקבל פני איש. חיילים באקדוחים חוסמים את הדרך אליו. היהודים מתחכמים ומחכים לו ברחוב, כשהוא מגיע במכוניתו. אבל, המפקד מקיאלצה לשעבר מדבר אתם גסות. הוא מחרפם ומגדפם. קרה מקרה, שהברנש הזה זרק מהמדרגות אשה הרה. היא היתה בחזקת סכנה. המפקד מקיאלצה נבהל, וברצונו לטשטש את הרושם אשר דרכון יציאה לאשה הנ"ל.

אלה הם מעט מן המעט על מצבה של יהדות פולין. היבסקציה המקומית מוסיפה מצדה לא מעט צרות ולא מעט נימוקים לדיכוי כל רצון של יציאה. והבטאון שלה מנהל תעמולה אנטישראלית גלויה מתוך הסתה שאף עתונים אנטישראליים מובהקים לא מעלים אותה על דפיהם.

רודנות בכסות כבשים...

(סוף מע' ד ג')

דוגמא מאלפת טריה על משמעותה של דימוקרטיה בנוסח „השמאל".

ל„שמאל" בפתח־תקוה אירע המזל ובעזרת סכסכנות בלתי טהורה השתלטו על העיריה. אם כי בעית מצוקת המים טרם פתרו השליטים החדשים, ואף בשטח הכספים מורגשת, צליעה מסוימת הרי על המנגנון הם מנסים להשתלט ולכפות את רצונם. ואירע המקרה והעיריה החליטה לנכות ממשכורת עובדיה עבור קרן שביתה מסוימת החלק הגדול של מנגנון העיריה נכנע מי מתוך הכרה ומי מתוך פחד מפני השלטון החדש. ברם נמצאו כשני עשרות „פאשיסטים" ו„חבלנים" אשר התעקשו וסרבו לתרום לקרן זו. הם התמרדו. הקימו שערוריה ולאחר לחץ נאלצה העיריה לסגת והסכימה לשלם את המשכורת במלואה. ברם אל נא תטעו ותחשבו כי בזאת נסתיים הענין. אילו כך היה הרי יכלנו לחשוב כי חיים אנו במושגי דמוקרטיה. והנה גשה הלחץ בעקיפין.

המתמרדים קבלו מכתבים חוזרים מארגון הפקידים ובהם מאיימים על המתמרדים כי באם יעמדו בהתנגדותם הרי ארגון הפקידים לא יגן יותר על עניניהם. יתר על כן הארגון. כך כתוב בחוזר, לא יתן את המלצתו להעלאה בדרגא. וזאת כמובן מבלי להתחשב אם אותו פקיד ראוי לעלות בדרגא.

המענין בנוהג זה שהפך לקבע במדינה תחת המשטר הנוכחי הוא כי הרודנות מוכנסת לתוך מערכת החיים וזורמת בכל עורקי המדינה. ועוד מנסים לעטפה בכסות כבשים. כותב טורים אלה כאלפים אחרים שלם לא במעט למען הקמת המדינה. אין הוא דורש מבקשים שכר אלא האפשרות לנשום בתוככי המדינה אויר צח. חרות מפחד רודנות וחופש מאימת שרירות מדכאת. בשאט נפש תדחה הטחת האשמה של מחבלים בגוף המדינה. מזכרונו של כותב טורים אלה טרם נשכחה החוית של ה־14 במאי ההיסטורי עת עמדנו במחנה גילגיל בישימוני אפריקה בדמעות גיל שמענו כי המדינה קמה והיתה לעובדא. מאושר הוא כותב טורים אלה כי זכה לחיות במעמד משלוח מברק הברכה הראשון לראש ממשלת מדינת ישראל. כיון שרבבות החולמים והלוחמים לשחרור המולדת יודעים כי המדינה לא הורדה על מגש כסף ולא נתנה במתנה ע"י קניניהם ומשום כך יקרה לנו ממשלה עברית עצמאית ותהיה אשר תהיה. הנפש הזדעזעה עמוק בראותה את הרודנות משתלטת במדינה ולו גם בכסות כבש, ועל כן נתקבלה בסיפוק ההצלחה במערכה המדינית למען שחרור המדינה מחוקי החירום שהם הנם המחבלים היסודיים במהותה ובשלומה של המדינה שכה יקרה לנו...

משה אייזנמאיר

אני מאמין בשינוי משטר!

מוקדש לחבר הכנסת א. לבנה, אחד „הגויים הטובים" שבתוך מפא"י, וממנהיגיה האמיצים המעטים, בהוקרה עבור מאמרו: „מה יקרה כשמפא"י תאבד את השלטון"

א

להמשיך את קיומו של משטר דמוקרטי למחצה, או להופכו לשלטון כוח וכפיה גלוי — זאת היא השאלה בפניה העומדת מפא"י לאחר אבוד הרוב הפרלמנטרי, ובתוצאה מכשלונות חמורים במדיניות חוץ ופנים. כל המאורעות אשר אירעו בימים האחרונים, ואשר הגיעו לשיאם ביצירת מחנות רכוז במדינה, אינם אלא הדים לדפיקות בקיר אטום של הסתבכות בפניו נעצרה מפא"י באין אפשרות — זו בפעם ראשונה מזה שלושים שנה — להבקיעו.

מפא"י טרם החליטה סופית בשאלה גורלית זו להמשך קיומה. אך לפי שעה מסתמנת באופק תכניתה לזמן מוגבל, והיא בת שני שלבים:

א) בשלב ראשון (עד לבחירות): להמשיך במשטר דימוקראטי מדומה, משולב בשיטת משטר מעורב של פעולות אדמיניסטראטיביות רודניות אנטי־קונסטיטוציוניות. מובהקות למעשה מחד, והסתמכות על עקרונות שלטון דימוקרטי להלכה מאידך. ובתור אמצעי לווי בשלב זה — מעשי הפחדה של מפלגות וצבור כולו.

ב) בשלב שני (לאחר הבחירות לכנסת ובמקרה של מפלה בהן, עד כדי חוסר אפשרות של הרכבת ממשלה יציבה).

ירידה לאופוזיציה, פעולות [illegible], קיום שביתות פועלים, חרם כלכלי על ידי הקטנת פריון עבודה, הפחדת משקיעי הון פרטי על ידי אי־יציבות כלכלית, התנגדות מסיבית של פקידות [illegible], ו... מלחמת אחים. (על כך רומז רמז לא דק לגמרי מר לבנה האמיץ, בטרם קרה הדבר).

במאמר הזה יעשה נסיון להעריך את סכויי מפא"י להצלחת השלב הראשון בלבד של תכניתה, וכן סכויי האופוזיציות לשנות את המשטר לאחר הבחירות לכנסת השניה.

ב

שני שרים של ממשלת מפא"י עזרו יותר מכל דבר אחר לירידת קרנה של מפלגתם וממשלתם, והם: מר דב יוסף ומר משה שרת. כשלונותיהם בשטח הכלכלי בפנים המדינה, הסתבכות עם מעצמות גדולות בסכסוך עם הערבים, לרבות הכשלון עם הסורים במדיניות חוץ, יצרו הכרה בשנויים טכסיסיים למען יצירת רושם של שנוי מדיניות. וכל זאת תוך כדי מאמץ לא לסכן את הנכסים המפא"יים — הערובה הבטוחה היחידה לשמירת השלטון. אך תפקיד זה אינו קל כל עיקר, וכל שנוי בשטח זה כרוך בסכנה, וגורם להסתבכות. כדוגמה — אחת מני רבות — תשמש לנו הצעת חוק ביטוח בישראל, שהוגשה לכנסת על ידי ועדת העבודה. הבעיה היא כיצד לשלב את מוסדות הביטוח הסוציאלי הקיימים במדינה, וביחוד קופת חולים של ההסתדרות „הכללית" וקופות התגמולין למיניהם, אשר לפי ההצעה צריכות ליהפך למוסדות ממשלתיים למחצה. המטרה העקיפה של הצעת חוק זו היא למשוך את קולות הצבור, אך הסכנה הנשקפת מכך היא אבוד נכסים, מבצרי השלטון, במקרה של אבוד הגה השלטון במדינה.

אך מפא"י אינה בוטחת בהקלות אלה בלבד, ואף לא במליונים אשר ספק אם יספיקו לזריקות־חסון לשלטון הגוסס. כאמור תנסה מפא"י, בשלב הראשון, לשלוט באמצעות פעולות אדמיניסטראטיביות רודניות. חוסר חוקה ואפשרות של מתן פרושים נוחים לכל חוק מאפשרים זאת. אך כאמור תנסה מפא"י ליצור בסיס להסתמכות על עקרונות השלטון הדמוקראטי — ויש לחשוש כי גם תצליח בכך, עקב הקונסטלציה אשר נתאר אותה להלן — למרות היותה בסכנה מתמדת של חוסר רוב.

הכרזה אשר פרסמה מפא"י כי חוקי חרום בריטיים, בלשונה „חוקי הגנת המדינה"... „יחוקקו מחדש", רומזת ברורות.

מפא"י תמשיך במשחק הפוליטי בין „הדתיים" לבין „הכלליים". כיום „[illegible]" נוכח מפא"י, על אף היותו כשלון לממשלה, הנו מכה כבדה ל„דתיים" באשר, לפי חשובי מפא"י, יצליח „לרפף" אותם מעמדתם „האופוזיציונית". „[illegible]" זה נועד מחד גיסא להפחידם בהוליך ה„כלליים" — השותף האפשרי לקואליציה במקום „דתיים", ומאידך גיסא להכשירם כ„ילדים טובים" להמשכת הקואליציה („בלתי יציבה"? — מאימתי זוכר בן־גוריון את אשר אמר אתמול?), במקרה ש„הכלליים" לא ישיגו רוב המכשיר אותם כשותף פוטנציונלי — להפחיד את „הדתיים" — אין לך דבר קל מזה כי הם מעולם לא הצטינו באומץ לב אזרחי ומדיני. בעקיפין נועדה [illegible] הזאת לעצור בעד „הכלליים" מנהול תעמולתם הקיצונית, ולהזיק בתוך מפלגתם את עמדתם של הרבים שבראשם עם מר ברנשטיין בראש, נגד קבוצות ספיר־פרלין—גיל.

משחק מפא"י בין „דתיים"—„כלליים" מזה, ופחד מפ"ם בפני ירידת שלטון מפא"י מזה — דבר העלול אמנם לחזק במדה מסוימת את מעמדה של מפ"ם בקרב הפועלים, אך בסופו של דבר סכנה בו לעצם קיומה של מפלגה זו — יאפשרו לממשלה זאת לשלוט עד הבחירות ואף להעביר חוקים רודניים על ידי השגת רוב פרלמנטרי ברוב ההצבעות, להסוות פעולות אדמיניסטרטיביות רודניות תחת קליפה של משטר דימוקרטי — פרלמנטרי מדומה. זאת תכנית מפא"י עד הבחירות.

הסכויים להצלחתה הם לצערנו — ולצער העם — רבים. אך מה תהיה השפעתם על תהליך התחסלותו של משטר מפא"י, אשר החל ונמשך?

ג

מפלגות „החזית הדתית" — בין אם מפא"י תצליח להבקיע פרצות בתוכה על ידי קריעת האגפים הפועליים ממנה, או לא תרצינה כי ישותפו בממשלה העתידה לקום, בין אם תהיה זאת ממשלה מפא"ית ובין אחרת. הבעיה והסכנה הם „הכלליים".

קיים היום ויכוח בקרב הצבור על סבות אכזבת האזרח מנצחונם של „הכלליים" בבחירות המוניציפליות. ההשערה אשר הביע כותב הטורים האלה למחרת הבחירות מתאשרת. אך מי שאומר כי „הכלליים" אינם רוצים בשנוי משטר, עושה עוול להם ולאמת. יש להם סבות מספיקות לשנוי משטר כלכלי בארץ — תשאלו את תומכיהם מחוגים מסויימים ויאמרו לכם. אמת היא כי הם לא מאמינים באפשרות של שנוי משטר. כי לא תנועה מדינית המה, ולא יראו את הנולד, ובהיותם מחוסרי אמונה באפשרות זו, המסקנה ההגיונית היא: ליצור קרקע לאפשרות של שתוף בין משטר הישן, בתנאי של וויתורים פה ושם. ודרך הגיון זו מובילה לעוד מסקנה. מנהיגים אנשי „ביזנס" המה, ויודעים כי אין להחזיק „ארטיקל" חדש של סחורה זמן רב מדי על מדפי החסנים, וצריך למכרה בזמן מסוים, לפי התמורה המקסימלית, האפשרית. והוא הדין — לפי דרך מחשבתם או חוסר מחשבתם — לגבי ביזנס פוליטי: אין להמשיך זמן רב מדי באופוזיציה. כי ישנה בישראל תנועה פוליטית רציונית, תנועת משטר. חרות, הרוצה ומאמינה בשנוי משטר בכנות ובעקביות, המוכנה להסיק את כל המסקנות הנובעות מהכרה ואמונה זאת, והיה אם יתהדק החבל הדוק רב מדי סביב צווארו של האזרח, וקצה נפשו מלהאמין בהבטחתם של „הכלליים" על מלחמתם לשנוי פני הדברים במדינה — ופנה הוא לתנועת החרות בישראל, תנועת משטר הצדק הנבואי בישראל ורוח החופש של המערב הנאור.

ואז, הברירה אשר בידם היא — כניעה למפא"י או המשך באופוזיציה אשר פרושה עבורם — חזרה למה שהיו; מפלגונת קטנה הקפואה על שמריה, ואוספת דולארים עבור... מפא"י.

משום כך עלינו להמשיך להדריך את „הכלליים", יחד עם כל הצבור, ולהפיח בהם רוח של אמונה באפשרות של המרת שלטון המפלגה בשלטון העם.

אך יחד עם זאת נאמר להם — כיום הגיעה השעה אולי האחרונה לאמר את זאת — דברים ברורים: אתם בעד שנוי משטר או לאלתר, או לאו? והיה אם כן הדבר, תנו ידכם ונלכה יחדיו, בגלוי, בהוות [illegible] למען יאמין גם העם כי אפשרי הדבר. אך אם לאו — אל לכם להסיח את דעת העם מעיקר העיקרים בהווה, מבעור המשטר הישן, כי תהליך הסולו החל. ואז — גם אם תשיגו בפת מלא, וגם אם תתחדשו — נבריז עליכם [illegible] אל העם, בשורה אחת עם אויב מספר אחד של חרות האזרח בישראל.

ואשר לחברי השורה של תנועת החרות המסתייגים — מטעמים אלה או אחרים — משתוף פעולה עם מפלגת הציונים „הכלליים" יאמרו דברים לא פחות ברורים: אין משנים משטר במדינה בלי לכוד כל הכוחות המתנגדים לו בעלי השפה המשותפת. תנועת החרות ומפלגת הציונים הכלליים הינם יסוד מוצק לכנון בנין משטר אחר במדינה — אחרים יבואו ויוסיפו לבנים. אמת היא, ואין זה הגיוני ו[illegible] להסתירה — כי מפלגה זו כוללת בתוכה אי אלה אנשי מעשה מובהקים בשטח השלטון המהימני, ולכלכלת המדינה, והיא חולשת על העורף הציוני [illegible] אמת היא כי מפלגה זו לא מסוגלת ליצור יסודות [illegible] כי מדיניות היא אופי [illegible] של תנועה מדינית אמיתית. גם ההפוכים אחרי „אידיאולוגיה" זה [illegible] הרעוע של מפלגה אזרחית־סטטית. רפים, בלתי כשרים לכך. האכזבה השוררת כיום בקרב הצבור וכן בתוך המפלגה עצמה, לאחר הנצחון הבלתי צודק בבחירות המוניציפאליות — תשמש נא אזהרה לעתיד.

ובכל זאת אין טעם לזלזל בעליתם של „הכלליים", ישנם תהליכים בהתפתחות החברה וגופים צבוריים, הנגרמים על ידי השתלשלות מאורעות — מקריים או מכוונים — אשר אין למנעם, ויש לקבלם כעובדה — אם כי אין חובה להסכים אתה — באשר באי־צדק ובאי־תועלת יסודם. השאלה היא כיצד לכוון נחל המתגבר, אשר מימיו הסוערים זורמים ללא תועלת, הימה, לתוך נהר גדול אשר מימיו זורמים בביטחון, למען הניע את גלגלי מכונות הישע והמעש. השאלה היא כיצד לכוון תהליך בלתי מועיל לאפיק הנכון.

ד

כל מי שקרא את כרוז מפא"י המוקדש כולו לתנועת החרות — דבר המעיד על שנוי הרדיקלי בתעמולתם לגבי תנועתנו, לעומת היחס של בטול והתעלמות שהיה נהוג עד עתה — קבל עוד פעם ראיה והוכחה נוספת מה רבה הסכנה הנשקפת לשלטונה של מפא"י מצד תנועת החרות. אנשי מפא"י הם ריאליסטים, ואת הסכנה הזאת העריכו כראוי, כי יודעים הם שקיימים תהליכים היסטוריים שאין בכוחם של בריות למנעם. אפשר להאט את קצב התפתחותם — וזאת מנסה לעשות מפא"י בתקוה כי אולי ישתנו אי פעם הגורמים האוביקטיביים לתהליך זה.

הסיסמה אשר נזרקה פעם על ידי תנועת החרות חודרת לאט לאט אך בהתמדה, להכרתו של הצבור, להחיש את הקצב — זאת היא המשימה: שנוי המשטר. אין זו יותר שאלה הטעונה הוכחה של מבחן המציאות — זו שאלה של זמן בלבד כבר שיגדל מחנה המאמינים ובכן יתקרב היום המקווה. אמונה היא פרי הרצון ורק אמונה המעודדת בנתוח קר של ההגיון — סופה להתגשם.

חשב ופתור!

א. חבה נפלם דרך לצריח

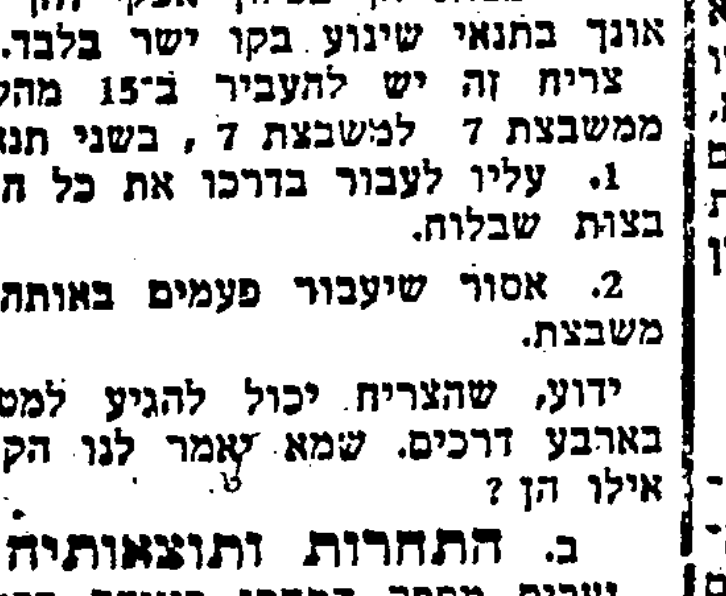

הסתכלו נא בלוח שח־מט שלפניכם. בתוך משבצת 7 עומד צריח. ידוע, שלפי כללי משחק השח־מט רשאי הצריח לעבור במהלך אחד כל מספר שהוא של משבצות הן בכיוון אפקי והן במאונך בתנאי שינוע בקו ישר בלבד. צריח זה יש להעביר ב־15 מהלכים ממשבצת 7 למשבצת 7, בשני תנאים:

1. עליו לעבור בדרכו את כל המשבצות שבלוח.
2. אסור שיעבור פעמים באותה המשבצת.

ידוע, שהצריח יכול להגיע למטרתו בארבע דרכים. שמא תאמר לנו הקורא, אילו הן?

ב. התחרות ותוצאותיה

נערים מספר התחרו ביניהם בקליעה למטרה. משנסתיימה ההתחרות נודע:

א. שמספר נקודותיו של עוזי גדול משל אורי במספר העשרות שבסך נקודותיו של הראשון.

ב. גדי זכה ב־3 נקודות יותר מאשר מיכה.

ג. משנוסיף אל נקודותיו של עזרא 5 נדע בכמה נקודות זכה אריה.

ד. מיכה זכה ב־10 נקודות יותר מאשר יצחק.

ה. עזרא זכה ב־4 נקודות יותר מאשר עוזי אולם מספר נקודותיו היה ב־5 פחות משל אריה.

ו. משנוסיף לאריה 2 לנקודותיו נדע בכמה נקודות זכה יצחק.

ועתה הבה ונחשוב בדרך ההגיון לכמה נקודות זכה אורי מאחר שידוע שהמנצח הגיע לשיא של 90 נקודות? ובכמה נקודות זכה כל אחד מהמשתתפים בהתחרות?

ג. התוכל להוכיח?

כל אדם שחי אי פעם החליף לחיצת יד עם מספר מסוים של בני אדם.

והרי עובדה מענינת. מספרם של בני אדם אשר החליפו מספר בלתי זוגי של לחיצת ידים הוא — זוגי דוקא.

התוכל להוכיח זאת?

במערכות עולם

ההולך שמשו של הסוציאליזם ושוקע?

מספקותיו של דימוקרט

מפלגת-העבודה באנגליה היא מטבע-בריתה מפלגה סוציאליסטית, וממשלתה עכשיו ביסוד אינטרנציונל-סוציאליסטי חדש. היא אף מכריזה על עצמה כמפלגה „סוציאל-דימוקרטית" ושוללת כנוי זה מהקומוניסטים שאף הם מכריזים על עצמם כסוציאליסטים, ומכנים את עצמם: „דימוקרטיה-עממית".

שני המתחרים גם יחד מסכימים שמטרת-חפצם לימים הבאים, היא אפוא ל„חברה-בלתי-מעמדית", ושניהם מכריזים על עצמם, כל עוד קימים מעמדות, כבעל מיצגי-מעמד-העובדים, בעיקר. כל אחת מהן מתנגדת בגלוי, לרכושנות, וניצול ולאי-שויון-המעמדות, ומגנה את תורת האינדיבידואליזם הכלכלי, ואת שטת-ה„לאיכפת". ושתיהן עומדות בתוקף על הצרך בשטה כלכלית מתוכננת, המיועדת ליצר את מצרכין הראשונים שלאדם, ללא ציות להוקי-שוק מוויסתים. שתיהן מודות בבעלות-הצבור, והכוונת אמצעי-הייצור העיקריים, בחלוקה ובחליפין. אכן אפשר למצוא בתוך סבכי הדוקטרינות החברתיות את שרשי עקרונות הסוציאליזם?

רבים היו עונים על שאלה זו, לא מזמן-רב, שתורת-המפתח הסוציאליסטית היא ההלאמה, או הסוציאליזציה בכל-צורה-שהיא שלאמצעי-הייצור, כדרך האחת והיחידה להבטחת ייצורם שלמצרכים הנחוצים ביותר, או לחלוקתם הצודקת.

אבל מטרה יסודית זו תושג רק בשתי דרכים. היא יכלה להתבטא בשנוי-מהפכני בבעלותם של הקרקע וההון, וסלוק מעמדות-הבעלות-הקודמים בעלי-זכויות-היתר, או באופן אלטרנטיבי; היא יכלת לכלול רק העברת-הבעלות, ופקוח על אמצעי-הייצור, לצבור, מבלי-פגוע בתביעותיהם של-בעלים-הקודמים לרווחים ללא-זכות, — העברה הדרגתית הנתנת-לבצוע ללא מהפכה חברותית וללא שנויי-יסודי במערכת-המעמדות. בהעקיפנו על צדו האחד של תהליך זה, נמצא, שהמהפכה וההחרמה בלבד, הם מנת-חלקת. ובאופן השני נמצא אבולוציה ותשלום פצויים „צודקים" אין כל ספק שגם הדוגלים באופן-הבצוע השני מציעים להסל בהדרגה את מעמדות-הבעלות על-ידי הטלתם של מסי-הכנסה, מס-הון ומסי-ירושה גבוהים. אך זהו תהליך מיוחד. לפי ההשקפה השנית אין ההלאמה אלא אמצעי-שעבוד שלתעשיה לפקוח-צבורי מתוכנן ללא שנוי-ישיר במערכת-המעמדות.

וכאן קים ההבדל היסודי שבין הקומוניזם והסוציאליזם-הדמוקרטי של מערב-אירופה.

הקומוניסטים הנם בעד מהפכה במערכת-המעמדות, כצעד הראשון הכרחי, והסוציאליסטים המערביים, הנם בעד תכנית של סוציאליזציה-נתחים הדרגתית, צמודת חלוקת-מסים חדשה. ומכאן, במקום שהקומוניסטים תופסים את השלטון, הם הורסים מיד את מערכות-המעמדיות הקימות, מקום שצריכה להוצר במהירות-הבזק מערכת-מעמדות חדשה, כדי שהחברה לא תנופץ לרסיסים.

דבר זה מצריך שטה שרירותית ללא-רתת בפקוח מפלגה מרוכזת וממושמעת למופת. כמו כן מצריך דבר זה הקמת מרות חדשה, המוכרחת לעבד גם היא תוך משמעת-ברזל וציות, גם לשם בנינו של הסדר החדש, וגם לדכוי כל הנעמד בדרכה ומפריע לה. אין הטוטליטריות מעורה איפא, בטמפרמנט-הרוסי בלבד, אלא היא תולדה בלתי-נמנעת של פיתות-פתע של מערכת החברה הקודמת.

כשהסוציאליסטים-הדימוקרטים מתחילים לבנות את הסוציאליזם, אין התהליך מלווה רשם-חרסני כזה. השאלה היא רק אם אמנם בא הסוציאליזם בעקבות-הבנין? בארצות הרגילות לשלטון דמוקרטי-פרלמנטרי אפשר לפעול הרבה לטשטוש אי-השויון-בהכנסה על ידי הטלת-מסים מודרגת, ופתוח נרחב של כל השרויות הסוציאליים, בו בזמן שמספר תעשיות יכולות לעבור לרשותה של המדינה. אבל, האם מזת ייבנה הסוציאליזם, או אף הדרך אליו?

אי-שויון-המעמדות ילך, ויטושטש אמנם, ביחס להכנסות-ולהוצאות. ואפשרויות רבות תפתחנה לטפוס בסולם-החברותי, אבל מערכת-המעמדות בעיקרה, נשארת ועומדת בעינה. אותו סוג-האנשים המחזיקים ותופשים את אותן המשרות בחברה כמקודם, ובתור תוצאה מכך גדל והולך היחס-המספרי של תופשי-משרות-המפתח המתנגדים לסוציאליזם. כמו-כן הולכת התלהבות ההמונים ופגה, ללא הופעת-פתע של מנהיגות-חדשה.

וזוהי החידה הסוציאליסטית! הקומוניזם מקבל כח-דחיפה והאצה כתמורה לאוטוריטריזם ואי-הסבלנות המנוגדים למסורת הליברלית בכללה, שדורות כח רבים נתנו את נפשם על בניה, בעבר.

כשעולה בידו של הסוציאליזם הדימוקרטי לתפוש את השלטון הוא משכלל אמנם ביותר את התנאים הכלכליים של השליש הנמוך של ההמונים, אבל נכשל עד היום בהאדרת הרצון-להועיל, שבלעדיו נשארים כל המבצעים רופפים, ובעיקר בגלל, שמקורות-כחותיו שלמעמד-השליט-הקודם לא דללו ויש באפשרותם לחזור ולתפוס את השלטון בכל עת שאמון הבוחרים בכוחות הסוציאליזם כמשפיעי-שפע-רב יתאכזב. יתר-על-כן, הסוציאליזם הדימוקרטי, הנותן בין הרכושנות והקומוניזם לא הצליח להראות עצמו כבעל-יכלת לרכישת-כחות, ולו גם למראית-עין בלבד, בהרבה מדינות, לרבות מדינות-המערב. אין-אונים הוא בארצות-הברית ומשנת 1945 ואילך, נתרופף כח-השפעתו גם במרבית מדינות-אירופה-המערבית, ואף גם במזרח-אירופה, ומחוץ ליבשת אין כח-השפעתו גדול.

הסוציאליזם הוא שטה שאינה-נתנת-לבצוע, ללא הדף-צבורי, חדשים-לבקרים, כשם שעלה בידי הקומוניסטים הרוסים להדפו ברוסיה, בסין וביוגוסלביה. אבל סוג המהפכה החברתית ששטף דעבר, כשוט שוטף, על פני הארצות הללו, לא יבא ולא יעלה על דעת עמים שמרבית אזרחיהם נהנים מזין רמות-חיים תקינים ומחרות אישית ופוליטית רחבה. בצרפת, למשל, קימת מפלגה-קומוניסטית אדירה אבל, ללא נוכחותם שלרוסים לשם הגשת-עזרה במקום, יוכל כל נסיון-למהפכה להגמר בדיקטטורה של הזמין.

איטליה, שמרבית תושביה עניים-מרודים הם, יוצאת מכלל-זה וכמוה בספרד. גרמניה מהוה מקרה מיוחד, בגלל נוכחותם של פליטים במספר רב, דלים וריקים, ולרגלי קיום מדינה קומוניסטית במזרחה, אבל הבראה כלכלית תמנע במערב-גרמניה מהפכה קומוניסטית ותעשנה לבלתי-אפשרית.

שאלה זו אינה קימת בבריטניה ואף לא ביתר מדינות-המערב, שתועמדנה פעם בפני בחירה-חפשית בין שלטון קומוניסטי, או שלטון הדימוקרטית הסוציאליסטית הקיים. שטת-השלטון הקומוניסטית אינה גלוית. מפלגות קומוניסטיות יכולות רק לשמש כמטרידות או במוצא אחרון, כמחריבות.

השאלה העומדת, איפוא, בפני הסוציאליסטים הבריטיים אינה, אם לעבור לקומוניזם, אלא כיצד לקבל הדף-חדש בנסיונם, להתקדם לקראת הסוציאליזם, לפי דרכם הם. ויש לחשוש שהם נכשלים בזה בגלל קוצר-בינתם. שקימות אך ורק שתי שיטות לעורר אנשים מתרדמת-מרמוטה וליצירת המנהיגות הדרושה. הדרך האחת היא, הדרך המרוכזת של הטלת-מרות ובנית מפלגה ממושמעת המשמשת כמקור-כח יחיד, ומעניקת כח-הדברה חזק על סוכניה, בכל השטחים ומניעים את המוני העם להנותם משלטונם הם. דרך זו היתה דרכם של הנאצים, והיא-היא גם דרכם של קומוניסטים. המוצא האחד לזה הוא, לפזר את הכחות, להטיל כח ואחריות לתוך ידים רבות, לסמוך על אנשים המפילים את מנהיגי פלוגותיהם שלהם הם משתיכים — ולשוב לתת למנהיגים חדשים אלה עדוד מלא. להשתמש ביזמתם הפרטית ולעמוד בראש ולשמש לשאר האנשים כדוגמא והשפעה, שלא על ידי הפעלת-כח מיופה מהמרכז. בין שתי דרכים אלו, ואין עוד דרך, מלבד שביל-הזהב — שבוני-הסדר-החברותי-החדש, כבכול, יירשו לעצמם פחות מכל שאר הדרכים.

בבריטניה אין מנהיגות מסוג שני זה מוקמת כלל. ממשלת הליבור אף לא ניסתה להקימה. לא במפעלי-התעשיה המולאמים, לא באגודים-המקצועיים, ואף לא בתנועה הקואופרטיבית, לא נתנו גם לתקיפים שבהם, דבר-מה קונסטרוקטיבי-תובע לעשות. בסקטור המולאם, הוקם מבנה מדוגם — בעיקרו מפעלי-ענק רכושניים, כדוגמת I.C.I. והאחודים-המקצועיים. מתוך פחד מפני תנועות הרסניות, חשדו בכל הצעת להטלת-כחות ממשיים, בידי פלוגות בתי-חרשת, ובכרו, שטת-רכוז, כשטה הנוחה ביותר לשם משא-ומתן קולקטיבי.

בשום מקום לא נתן ליזמת מקומית יותר מדי חפש, ולא למנהיגות חדשה — אפשרות רבה לעליה. קל להגן על מה שנעשה, כי על יסוד ההנחה, שכל שטה אחרת היתה כרוכה סכנות מרובות, שהמצב הכללי בעולם אסר על בריטניה להסתכן בהן, ושהיה בהן משום גרוי-יצרים שלמעמד-השליט אין להחליפו בזמן קצר. אבל המחיר ששולם בעד נוחיות אלו גדל מאד, והוות שתוק היזמה הסוציאליסטית.

ובאמת, אם הסוציאליזם הדמוקרטי יצליח המטרה העיקרית שתעמוד לפניו, תהיה, יצירת מנהיגות חדשה מקובלת על הכל, כיאות למסורת של שומרי החרות, שמתפקידו של הסוציאליזם-הדימוקרטי לא להרסו אלא להאדירו. אין דרך שלישית בין פזור-כחות ודיכוי-ההמונים על ידי פקוח אוטוריטרי, חוזרים בהחלט, הודות לה, לדרכי החיים שלנו. כיצד יתורגם פזור-כחות, הנזכר לעיל, לתוך תנאי-מדיניות סוציאליסטית איתנים, אשתדל להוכיח במאמרי הבא. ג. ד. ה. קול.

ניו סטטסמן אנד ניישן

רוסיה בחיי יום יום

רכבות בעלת קרונות להובלת משא קונסטרוקטיבי-תובע לעשות בסקטור או בקר נעצרת בתחנה. מסביב חיל משמר, שאינו מרשה לגשת. סימן, שברכבת זו מובילים מוגלים. ללא שום התראה, יורים בזר המתקרב. בהמוניהם הוגלו תושבי הארצות הבלטיות והטאטארים של קרים. המוגלים אינם יודעים לאן הם נוסעים. יש אומרים, למחוז התעלה של הים הלבן (צפוף מעוב רוסיה האירופית) ויש אומרים מזרחה מהרי אוראל. ברם, המוגלים אינם מפסידים דבר, פרט לגעגועים למולדת. כי תנאי החיים קשים גם התם במולדת וגם הכא בגלות.

האדם המערבי אין לו מושג על הניצול בו מנוצל העובד ברוסיה העכשוית. באמצעי תעמולה בלתי פוסקת, מנסים להעלות את התוצרת הן בכמות והן באיכות, אבל בעיקר בכמות.

ישנם ענפי תוצרת מיוחסים וישנם מוזנחים. בראש המיוחסים עומדים מפעלי הפלדה וברזל. ובשורה כמעט אחת אתם: כל מיני מכרות, שדות נפט, חשמל, מפעלי מתכת, מכונות חקלאיות. ולעומת זאת שוררת הזנחה מוחלטת בתעשיה הדקה. כי אין דאגה לצרכיו של האדם. אין דואגים להכנת מלבושים, כלי בית וכו'. איש המערב לא יאמין למידת ההזנחה, הקיימת בזה. למשל, מיצרים מכוניות מסע במידה מצומצמת ביותר ולעומת זאת מרבים ביצירת מכוניות משא. המכונית מתקלקלת במהירות מאחר וחסרים אבזרים מבשרת בקולי קולות: מחיר מקלט רדיו ירד ב-34,8% וכל זה לכשמעטים יכולים להרשות לעצמם רכישת מקלט.

הניגודים בין לאום ללאום הם עמוקים. אשה רוסיה מסרבת בדרך כלל להנשא לקירגיזי או למונגולי, קווקזים, טאטארים, אוזבקים מרחיקים את עצמם בצורה בולטת מהרוסים והמונגולים. במפעלים, בהם עובדים פועלים בני לאומים שונים, מרגש רגש של „לא ידע" (איגנורציה). אבל מעל לכל, — השנאה ליהודים. האנטישמיות היא בדמו של הרוסי. כמובן ואין מביעים רגשות אלה בפומבי.

רוסי מחשורה משוכנע, שאין תרבות, אלא הרדיו. האוטו. מרבים בהרצאות על תגליות טכניות. בכל מקום פומבי (תחנות הרכבות, קולנוע, תיאטרון, בית חרושת, בית ספר, גן ילדים, מסעדות) קיימות דיאגרמות המבליטות את ההצלחות בתעשיה בחקלאות, מכריזים על האחוזים ולא על הכמות... לעומת ההצלחות בסוביטיה, מבליטים את הכשלונות במערב. באחד הסרטים מראים אשה אמריקאית, שנידונה למוות מפני שילדה ילד כושי. אחד הסרטים עסוק בתעמולה כלפי אנגליה. פשוט מאוד, לקחו סרט מתוצרת הרייך השלישי של גבלס, שינו בו משהו והרי זהו סרט סוביטי. המדובר הוא על הסרט „אוהם קריגר", המוקדש למלחמת הבורים למען חרותם נגד האנגלים. להמון חסרה הבנה כלפי התיאטרון. בשעת ההצגה שוררת המולה, משוחחים מעשנים: אוירת בית מרזח. משוכנע, שעמו הגיע לפיסגת התרבות. ותרבות — פירושה בין היתר, ריקודים המוניים. אין לרוסי הבנה על ההבדל בין תרבות לבין החידושים הטכניים.

(„וולטווכה")

חוק הבחירות הצרפתי החדש

חוק הבחירות המתוקן, לפיו תבחר צרפת ב-17 ביוני את האספה הלאומית החדשה, מהוה שיטה מסובכת שנוצרה ע"י מפלגות הבינים של ממשלת הקואליציה הנוכחית במטרה מיוחדת לשמור על הרוב שלהן כנגד אנשי דה-גול מימין והקומוניסטים משמאל.

החוק המתוקן, שביסודו הנו תקון השיטה המסובכת למדי של יצוג יחסי, גרם לבקורת חריפה מצד הקיצונים מימין ומשמאל, בתור שיטה בלתי-דמוקרטית לשם השפעה מוקדמת על הבחירות. האחראים לשנוי החוק טוענים, לעומתם, כי זוהי הדרך היחידה להבטחת קיומה של הדמוקרטיה הפרלמנטרית.

לדברי מפלגות הממשלה, היתה צרפת עומדת בפני הסכנה, לולא התקון, של אספה לאומית חדשה שאינה ניתנת לניהול ומחולקת באופן שוה בין האלמנטים הרפובליקניים שלהן לבין הקומוניסטים ותומכי הגנרל שרל דה-גול. המטרה של מניעת מצב כזה מודגשת באופן ברור בחדוש העיקרי של החוק המתוקן.

חדוש זה הנו [illegible] יצירת אחודים בין המפלגות או הקבוצות המיצגות מועמדים ב-30 מבין 90 אזוריה של צרפת. הוא מאפשר לאחודים האלה לקבל את כל ה„כסאות" באזורי הבחירה בהם קבלו רוב מוחלט. במקרה שאף אחוד או מפלגה לא ישיגו רוב מוחלט, תיעשה החלוקה לפי שיטת היצוג היחסי של 1946.

הוכחה נוספת, שתקון זה מכוון נגד אנשי דה-גול והקומוניסטים, משמש הסעיף המוציא את אזורי הבחירה של סיין ושל סיין ואואז (פריס ופרבריה) מכלל שמוש בחלק זה של החוק. שתי המפלגות הקיצוניות יש להן תומכים רבים במחוז פריס. לפיכך הוטלה על שני אזורי הבחירה האלה שיטת היצוג היחסי ללא אחודים בין-מפלגתיים, ואף נערכה שיטת ספירה מיוחדת למען תת למפלגות הבינים החלשות יותר אפשרות לתפוס מקום נכבד בין הקומוניסטים ואנשי דה-גול.

היות והאידיאולוגיה של הקומוניסטים ואנשי דה-גול יחד אינה מאפשרת כמעט כל הסדר של אחוד, נותן החוק החדש יתרון ברור למפלגות „שביל-הבינים", אם הן תוכלנה להתגבר על הנגודים שביניהן ולפעול במשותף. נשאר רק לחכות ולהוכח, עד כמה הן תצלחנה בשטח זה. בכל אופן, הן יצרו לעצמן את השיטה הדרושה לשם כך.

לאחר שהסוציאליסטים, הסוציאליסטים הרדיקליים והתנועה הרפובליקנית העממית הפרו-קתולית נמצאים בקואליציה ממשלתית במשך מרבית הזמן של 5 השנים האחרונות, יש להם כעת האפשרות לשמור על מעמדם בבחירות הקרובות. האחוד הוא האמצעי שלהם ללחום נגד האופוזיציה הכפולה, אשר כל אחת ממפלגותיה הנה יותר חזקה מכל אחת ממפלגות הממשלה.

והנה דוגמא, כיצד תוכל ברית בין המפלגות המתונות למנוע יצוג הן מן הקומוניסטים והן מאנשי דה-גול באזור בחירה מסוים, אף אם תזכה אחת ממפלגות האופוזיציה ברוב ושתיהן כאחת תשגנה יותר קולות מכל מפלגה אחרת. נניח שבאזור הבחירה א', שצריך לבחור 4 נציגים, נתחלקו 100.000 הקולות כדלקמן:

דה-גול	23.500
קומוניסטים	21.500
רדיקל-סוציאליסטים	20.000
סוציאליסטים	18.000
תנועה רפובליקנית עממית	17.000
	100.000

אחוד בין שלש המפלגות האחרונות יבטיח להן את כל ארבעת המקומות, היות וביחד יהיה להן 5.000 קולות, המהוים רוב מוחלט. הקומוניסטים ואנשי דה-גול לא ישיגו במקרה זה ולא כלום, מלבד זכרונות מרים על מערכת הבחירות והרגשה מרגיזה שבשיטת בחירות רגילה של יצוג יחסי משחקם לא היה אבוד. אמנם, שיטת היצוג היחסי תפעל גם במקרה זה, אולם אך ורק כדי לחלק את ארבעת המקומות בין מפלגות הברית.

דבר זה נעשה בהתאם לשיטה של הבחירות האחרונות (נובמבר 1946). שיטה זאת של יצוג יחסי נקראת שיטת „לה פלי פורט מואין" (הממוצע החזק ביותר) ופועלת כדלהלן: הרדיקל-סוציאליסטים, בתור המפלגה החזקה ביותר של הברית, מקבלים באופן אוטומטי את הראשון מארבעת המקומות.

הצעד הבא הוא למצוא את „הממוצע החזק ביותר": מוצאים אותו ע"י חלוקת מספר הקולות שקבלו הרדיקל-סוציאליסטים (20.000) לשנים, מה שמסמל את המקום האחד שכבר ניתן להם והמקום השני שמטפלים בקביעתו. את התוצאה (10.000) משוים אז עם מספרי יתר מפלגות הברית. היות ומספר זה קטן מזה של מפלגת הברית השניה בגדלה, מקבלים הסוציאליסטים את המקום השני.

מספר הקולות של אלה מחולק אז גם הוא לשנים, מה שנותן להם ממוצע של 9.000, שהנו יותר קטן ממספר הקולות של הרפובליקנים העממיים. לכן נמסר המנדט השלישי למפלגה הקתולית, הנכנסת אף היא לרשימת הממוצעים עם 8500 קולות, שהם מחצית הקולות שמפלגה זאת קבלה (17.000). לאחר בדיקת הממוצעים (10.000, 9.000, 8.500) נמסר המקום הרביעי והאחרון לרדיקל-סוציאליסטים, העומדים בראש הרשימה.

אילו היה מספר המנדטים יותר גדול, היה תהליך זה נמשך; במקרה זה היו מחלקים את מספרי הקולות לשלשה מיד לאחר מסירת המנדט השני למפלגת שבראש הרשימה. ואילו לא היו כל בריתות, אף אז לא היו משתמשים בשיטת חלוקת המנדטים לפי רוב קולות, אלא באותה שיטה עצמה של יצוג יחסי. דבר זה היה נותן לאנשי דה-גול, לקומוניסטים, לרדיקל-סוציאליסטים ולסוציאליסטים מנדט אחד לכל אחת ממפלגות אלו, והרפובליקנים העממיים היו נשארים ללא מנדטים.

בהטילן שיטה מיוחדת של יצוג יחסי על מחוז פריס, לא עשו מפלגות הממשלה מעשה ללא טעם. הקומוניסטים חזקים במיוחד ב„חגורה האדומה" של הפרברים המקיפים את הבירה, ואנשי דה-גול יש להם רוב במועצת העיר פריס. השיטה שהומצאה בשביל אזורי הבחירה הפריזאיים היא איפוא זו של „לה פלי פורט רסט", או היתרה החזקה ביותר.

כיצד פועלת שיטה זו, וכיצד היא יכולה לעזור למפלגות הממשלה החלשות במחוז זה, אפשר לראות מהדוגמא דלהלן: נניח שבאזור בחירה מסוים, אשר צריך לבחור בארבעה מועמדים, תהיינה תוצאות הבחירות כדלהלן:

דה-גול	30.000
קומוניסטים	22.000
רדיקל-סוציאליסטים	18.000
סוציאליסטים	14.000
	84.000

הפעולה הראשונה היא — למצוא את מודד הבחירות, שיהיה במקרה זה 84.000 מחולק לארבע, ז. א. 21000. אנשי דה-גול, שקבלו 30.000 קול, מקבלים איפוא מנדט אחד ונשארת להם יתרה של 9000. הקומוניסטים, עם 22.000 קולות, מקבלים את המנדט השני ויתרה של 1000. גם הרדיקל-סוציאליסטים והסוציאליסטים, אף כי לא השיגו את מספר הקולות הדרוש, מקבלים כל אחד מנדט אחד. אילו היה מספר המנדטים יותר גדול, היו היתרות משמשות לצורך החשובים הנוספים, אולם במקרה דנן הן נשארו ללא שמוש.

אילו היו משתמשים במקרה זה בשיטה של הממוצע החזק, זו שמפלגות הממשלה הכינו לעצמן מחוץ לאזור פריס, הן היו יוצאות בתוצאות פחות רצויות להן. לפי השיטה הזאת היו אנשי דה-גול זוכים במקרה זה בשני מקומות, והקומוניסטים והרדיקל-סוציאליסטים — במנדט אחד כל אחת. הסוציאליסטים היו נשארים ללא כל מנדט, ופירוש הדבר הוא מנדט אחד פחות בשביל המתונים.

סעיף חשוב אחר של החוק המתוקן מחזיר את האפשרות של בחירות-משנה. זהו מוסד מימי הרפובליקה השלישית, אשר בוטל עם הקמת הרפובליקה הרביעית לאחר המלחמה. החלטה זאת, לפנות אל העם בכל מקרה של מקום פנוי באספה הלאומית, בגלל מותו או התפטרותו של אחד הצירים במשך התקופה הרגילה של חמש שנות קיום הפרלמנט, מהוה אולי את סימן ההיכר היחידי המוכר לאדם זר, שאינו רגיל לאופי המיוחד של החיים הפוליטיים בצרפת בעלת המפלגות הרבות.

לפי חוק הבחירות של 1946, לא היו נערכות בחירות במקרה של התפנות מקום באספה הלאומית, בתקופת הבינים. המפלגה שלה היה שייך מקום זה בדקה פשוט את רשימת מועמדיה משנת 1946, ושלחה את העומד בראש רשימת המועמדים שלא נבחרו אז לאספה הלאומית. שיטת זו לא נתנה לעם כל אפשרות להביע את דעתו, שעלולה להשתנות, במשך זמן כהונת הפרלמנט. כעת מוחזר נוהג רצוי זה של פניה לעם בתקופת הבינים, לשם עדוד או אזהרה לממשלה הקיימת.

(ניו-יורק הרולד טריביון)

הפוליטיקה הבריטית בסין

הממשלה הבריטית, הנתונה ללחץ דעת הקהל בארצות-הברית והאופוזיציה השמרנית בארצה, עשתה שני שנויים חשובים בפוליטיקה שלה ביחס לסין הקומוניסטית — שנוי אחד פוליטי והשני כלכלי.

בשטח הפוליטי, ותרה הממשלה הבריטית על הרעיון של מסירת פורמוזה לסין, מתוך תקוה שזו תשיב בהפסקת המלחמה בקוריאה. בשטח הכלכלי, היא הסכימה להפסיק כל אספקה של גומי וחמרים אסטרטגיים אחרים.

ע"י שני ויתורים אלה לפוליטיקה האמריקאית מקוה הממשלה להקטין את הרגשות האנטי-בריטיים בארצות-הברית, כך ששתי המדינות האלו תוכלנה להתקרב יותר.

ותורים אלה ושפור היחסים האנגלו-אמריקאיים אופשרו ע"י הרחקתו של הגנרל דוגלס מק-ארתור מפקוד הכוחות של או"ם בקוריאה. בהרחיקה את גנרל מק-ארתור, דבקה ושינגטון באופן ברור ברעיון של מלחמה מוגבלת בקוריאה. לכן נוטה עתה לונדון לאחוז באמצעים יותר חמורים לשם נהול מלחמה כזאת.

הפוליטיקה ה„פייסנית" של בריטניה לגבי סין הלכה וגברה באופן מקביל להתגברות הסכנה של מלחמה כללית באסיה כתוצאה מהפוליטיקה של גנרל מק-ארתור. נראה היה, כאילו קותה בריטניה למנוע מלחמה עולמית ע"י גנוני ידידות כלפי סין, כמשקל שוה נגד הפוליטיקה העוינת של אמריקה.

הרחקתו של הגנרל מק-ארתור, והבהרת הפוליטיקה האמריקאית ע"י הנשיא טרומן והגנרל מרשל, הקטינו את פחדה של בריטניה ממלחמה עולמית. וזה אף נתן לה לבריטניה את האומץ לחזק את הפוליטיקה שלה לגבי סין — תוך אמונה מתמדת שהמלחמה בקוריאה תשאר מוגבלת ולא תורשה להתרחב וליהפך לתבערה כללית.

ההחלטה על הפסקת אספקת הגומי דרשה אומץ רב והיתה קשורה בסכון רב יותר משרואים זאת באמריקה, מחוץ לסכנה של התקפה ישירה, היה על בריטניה להביא בחשבון גם את האפשרות של פעולת תגמול מצד סין.

הונג-קונג תלויה ביבשת הסינית בנוגע לאספקת המזון שלה, ומה שיותר חשוב — גם בנוגע לאספקת המים. אילו היתה סין מפסיקה את אספקת המים להונג-קונג, דבר שעלול עוד לקרות, כיצד אפשר היה להציל את האוכלוסיה האזרחית?

סין יכולה לנסות להביא לנפילתה של הונג-קונג ע"י רעב וצמא, בבדדה אותה כשם שהרוסים נסו פעם לבודד את ברלין המערבית. האם מוכנות מעצמות המערב להקים „רכבת אויר להונג-קונג", כהמשך ל„רכבת האויר לברלין"?

זהו „גשר" שבריטניה תהיה נאלצת לעבור, אם ובשעה שתגיע אליו; בינתים היא נאלצת לסכן את בטחונה של הונג-קונג, כשהחליטה להפסיק את האספקת של גומי וחמרים אסטרטגיים אחרים לסין.

כמובן שאין היא נוטה להגביר את הסכון הזה ע"י אמברגו כללי על המסחר עם סין, כפי שדורשים אמריקאים מסוימים. אילו היה על בריטניה לבחור בין אמברגו כללי על סין לבין אמברגו כללי על רוסיה, נראה שהיא היתה בוחרת בדרך השניה.

יש איפוא לצפות, שממשלת בריטניה תתנגד לכל לחץ לטובת אמברגו כללי על המסחר עם סין, בטענה שמסחר זה אינו מועיל למאמץ המלחמתי של סין. עמדתה נעשתה עוד יותר חזקה הודות לעובדא, שהגנרל מק-ארתור הרשה לסחורות יפניות לתשלח לסין דרך הונג-קונג. היצוא היפני להונג-קונג עלה מסכום ממוצע של קצת מעל ל-500.000 לי"ש לחודש, כפי שזה היה במחצית הראשונה של השנה הקודמת, לסכום ממוצע של כמעט 3.500.000 לי"ש לחדש ברבע השנה האחרון.

(ניו-יורק הרולד טריביון)

המלקוח הגרמני של רוסיה

כלכלן מהאזור המערבי מעריך את הסכום ב-10.7 ביליון דולר תוך 5 שנים — 700 מיליון דולר יותר משנדרש לכתחילה

נסיון להעריך את הסכום הכללי של ה„מלקוח" הרוסי מגרמניה המזרחית, בפצויים גלויים ונסתרים, נעשה ע"י ד"ר פרנץ רופ, אחד הכלכלנים הבולטים של גרמניה. החוברת שלו — „תשלומי הפצויים של אזור הכבוש הסוביטי" — נהנית מתמיכה רשמית של ממשלת גרמניה המערבית, היות וההקדמה לה נכתבה ע"י יעקב קייזר, המיניסטר לבעיות כל-גרמניות, היא אף פורסמה ע"י המיניסטריון שלו.

ד"ר רופ מדגיש בצדק, ששום דו"ח על נושא זה אינו יכול להיות מדויק מבחינה סטטיסטית, היות והגרמנים המזרחיים, ואולי אף הרוסים עצמם, אינם יודעים את הסכום המדויק של פצויים ששולמו עד כה.

לאחר הקדמה זו, מסכם ד"ר רופ את המספרים שברשותו, בהשתמשו במספרים רשמיים של הסטטיסטיקה המזרח-גרמנית עד כמה שישנם כאלה, ומגיע לסכום רב-רושם של 10.700.000.000 דולר, ששולמו תוך חמש השנים האחרונות. סכום זה, הוא מדגיש, עולה על הסכום של 10.000.000.000 דולר שנדרש לכתחילה ע"י הסוביטים.

הרוסים הקטינו בשנה שעברה את הסכום הנדרש עלידם, בהורידם את מחצית הסכום שעוד הגיע להם לדבריהם. אולם מאחר שהם נקבו רק בסכום של 3.7 ביליון דולר בתור הסכום ששולם במשך 1950, הם העמידו את גרמניה המזרחית במצב כזה, שהיא צריכה לשלם עוד כמעט סכום שוה לזה שהיא כבר שלמה.

ד"ר רופ מעריך ב-5.000.000.000 מרק את המפעלים והציוד שפורק ע"י הרוסים. לדבריו זוהי הערכה מתונה, והיא אף מתאימה להערכתם של מומחים אחרים, כשם שמתאימה גם הערכתו של 2.500.000.000 מרק בעד בתי-החרושת שהוחרמו ואורגנו כמפעלים בבעלות סוביטית.

כן מניח ד"ר רופ, שהמפעלים שפורקו היוו כמחצית היצור התעשיתי של האזור הסוביטי בסוף המלחמה, והמפעלים בבעלות סוביטית מספקים כשליש היצור הנוכחי של האזור. את אי-ההתאמה הנראית במספרים אלה אפשר להסביר בחלקה ע"י העובדא שבתי-החרושת שנתפסו ע"י הסוביטים הנם המודרניים ביותר, ולכן גם היקרים ביותר, ובחלקה ע"י יכולת היצור החדשה שהושגה בשנים האחרונות.

בנסותו להעריך את סכום הפצויים שנלקחו ע"י הסוביטים מהיצור השוטף ובדרכים בלתי-ישירות שונות, נכנס ד"ר רופ לתסבוכת. לפי מספרים רשמיים של האזור המזרחי, הגיע סכום הפצויים מהיצור השוטף ל-6.700.000.000 מרק לפי המחירים הנוכחיים, או 5.400.000.000 מרק לפי מחירי 1944, שהרוסים משתמשים בהם לצרכי הנהלת החשבונות.

מקורות בלתי-סוביטיים העריכו את הפצויים האלה בסכום של 12.000.000.000 מרק, או כמעט פי שנים מהסכום הרשמי, ד"ר רופ מנסה דרך חדשה: הוא בדק את תקציבי המדינות המזרח-גרמניות השונות, וכן של הממשלה המרכזית, ומצא שסכום כולל של 23.000.000.000 מרק הוקצה והועמד לרשותם של הרוסים.

לסכום זה הוא מוסיף 3.600.000.000 מרק שממשלת גרמניה המזרחית השתמשה בהם לתמיכות לשם יצור סחורות-פצויים, ועוד 1.600.000.000 מרק ששולמו ע"י הנהלות הרכבת והדואר. הסכום הכולל של למעלה מ-28.000.000.000 מרק הוא הוא, לדבריו, הסכום שהועמד לרשות שלטונות הכבוש.

הוא מנכה מסכום זה 9.000.000.000 מרק שהוצאו, לפי הערכתו, לצרכי מנגנון הכבוש, ומניח שהיתרה בסך 19.000.000.000 מרק הלכה לפצויים. סכום זה כולל פצויים מהיצור השוטף, הוצאות על מכרות האורניום, קניות ע"י חברות מסחריות סוביטיות, בעיקר ליצוא (שלא נזקף לזכות חשבון הפצויים), וקניות רכוש.

שיטה דידוקטיבית זאת אינה עומדת בפני הבקורת: אמנם הנחה, שהסוביטים השתמשו בסכום הנ"ל של 28.000.000.000 מרק, נראית להיות מוצדקת, אולם מאידך אין זה קל כלל להסיק, מה הם עשו בכסף זה. ודבר זה הוא חשוב מאד לאור הנחה השניה של ד"ר רופ — שהחשבון צריך להיעשות בדולרים לפי השער של 2.5 מרק לדולר.

לסכום של 19.000.000.000 מרק הוא מוסיף עוד 7.500.000.000 מרק בעד בתי-החרושת שפורקו ושהוחרמו, ובחלקו את הסכום הכולל ב-2.5 הוא מקבל את הסכום הסופי של 10.700.000.000 דולר.

השער של 2.5 מרק לדולר הנו השער שהרוסים קבעו לחישובי סחר החוץ של גרמניה המזרחית. יתכן ששער זה הנו לערך נכון, אם דנים על משלוחים מהיצור השוטף. אולם מאידך, במקרים בהם הרוסים לקחו פשוט את המרקים המזרחיים וקנו בהם מרקים מערביים בשוק החפשי, צריך היה לחשב את השער לפי 20 מרק לדולר.

אבל אם טעות זאת העלתה את סכום הדולרים של ד"ר רופ במידת מופרזת, הרי שמצד שני נעשו על-ידו גם טעויות אחרות, בכיוון ההפוך, כגון זו שהוא הכליל בחשבון הכספים שהועמדו לרשות הרוסים רק סכומים תקציביים בלבד. אין איש יודע בדיוק כמה השיגו הרוסים ע"י תפיסת מפעלים הן בגרמניה והן במדינות מזרחיות שונות, ע"י העברת פקדונות בנקים לזכותם וע"י הדפסת שטרי כסף של שלטונות הכבוש.

לשם הדיוק צריך היה להכליל בחשבון גם סעיפים כאלה כמו „שלל מלחמה", דבר שגם לדעת ד"ר רופ אין איש יכול להעריך בדיקנות כלשהי. כן אינו ניתן להערכת ערך עבודתם של שבויי המלחמה הגרמניים. יתכן איפוא, שבתוצאה סופית מספריו של ד"ר הנם מתונים למדי.

(ניו-יורק הרולד טריביון)

חמרי-גלם ותצרכתם הבין-לאומית

המחסור הרב בחמרי-גלם, ההולך וגדל במהירות-בזק, עד למימדים המדאיגים דהאידנא כדי מניעת כל אפשרות-פקוח, גורם קשיים רבים בהגדרת אפין המדויק של הבעיות ההולכות ונגרמות על ידו.

ברור, שקימים שני סוגים של מחסור. קדם-כל בא המחסור בגלמים-ראשוניים, כגון: פחם, גפרית, עפרות-ברזל, צמר ובדיל, שביחס אליהם כפי שהתברר עוד בתחילת שנת 1949, לא הספיקה תפוקתם כדי ספוק הצרך הנורמלי הגדל והולך אף הוא. ובשנית, קימים צמצומים מלאכותיים הנגרמים בחלקן בגלל הירידה-התלולה בסחר-העולמי בסוף שנת 1949 בגלמים שניים כגון: הכותנה והבדיל, שתפוקתן צומצמה באופן ארעי, בחלקן ע"י הדרישה הבלתי-נורמלית שבאה לרגלי האגירה ותכנון-ההזדיינות המוגברת החל מיוני 1950, בחמרי-גלם כגון: צמג, נחשת, אלומיניום, ניקל ומוליבדנון.

דבר ברור הוא, שהאמצעים שיש בהם כדי תקון מחסור החמרים מן הסוג הראשון בהצלחה, לא יצלחו ולא יועילו לתקון מחסור הגלמים מן הסוג השני.

כל הדואגים עתה לתכנון המכונת הבין-לאומית כלהבטחת אספקת-גלמים-נדירים תקינה לכל הארצות הזקוקות לכך, טוב יעשו אם הם ישימו לבם להבדל היסודי הזה.

נקודה חשובה שניה בעלת-ערך-רב היא: שכל האמצעים שיבא עליהם הסכם, הרי עיקר הצלחתם או כשלונם יהיה תלוי בערכם של הדולר והשטרלינג שעליהם מבוססת המדיניות-הכספית והמסחרית של הארצות המעונינות.

המחסור-הרב בחמרי-גלם מן הסוג הראשון יש לראותו כבעיה לזמן-בינוני או לזמן ארוך, שתוכל להפתר ע"י מדיניות-השקעה מחוכמת, ותנאי-ההמלצה של כל מוסד ומוסד שיופקד לטפל בה יצטרכו לכלול בתוכם עדוד מספיק להגדלת-התפוקה ולפתוח מקרות חדשים.

גישה חדשה דורשת גם בעית-ההשקעות. בעבר, בעיקר בתקופה שלאחר המלחמה האחרונה התבלטה נטיה לרכז את רוב ההשקעות בתעשיות מיצרות בתפוקה רבת-ערך, ולזלזל באפשרויות שלתעשיות הראשוניות. ובתור תוצאה מזה, הגענו למצב הנוכחי שיכלת-ייצורת-הכמותית של התעשיה-העולמית עולה על תפוקתן של חמרי-הגלם. רכוז-השווקים במחצית השניה של שנת 1949 העלים בחלקו על מפנה זה, אבל התקופה הקצרה האחרונה של בקוש מוגבר הספיקה כדי להוכח שהתקופה הנוכחית של חרבה חמרי גלם יסודיים אין בה אפילו כדי שתספיק לאגירת חמרים ראשונים לשעת-חרום של פחד-פתאום.

אין כל ספק שהשקעת-כספים, בעשר השנים הבאות תצטרך לחיות מופנית, מרוכזת ומוקדשת אך ורק לתכנון הגברת תפוקת חמרי-הגלם, כדי אספקה מלאה לתצרכת-התעשיה.

פתרון חלקי אפשר למצא לבעיה זו, אף בתקופת-הבינים, אם תותאמנה מדיניות ההשקעות האירופית והאמריקנית.

האמריקנים בעצמם טפלו אף הם בהצעות כלליות לפתוח מקורות חמרי-הגלם ותפוקתן המוגברת מאז 46-1945. מקורות-תפוקה אלו הולכות ומוגדלות עתה למען תת אפשרות לספק את הדרישות של ההזדיינות המוגברת, נוסף לדרישות התעשיה האמריקאית המתפתחת אף היא והולכת, אלא שיש לזכור שהבשלתה של אופן-ההתפתחות הזו תארך תקופת-זמן אקוכה יותר, מהזמן הדרוש להרחבת יכלתה שלתעשיה האמריקנית.

מגידי-עתידות באמריקה מתנבאים שדרכי-התעשיה-המוגברת לא יסופקו עלידי תכניות-הפתוח הקימות. הדברים אמורים בעיקר על הגלמים הבסיסיים, כגון: עפרות-ברזל וגפרית, ויש חשש כי כתוצאה מזה יגדל עוד יותר לחצה שלתעשיה-האמריקנית על מקורות חמרי-הגלם שלאירופה, ברור, שהדבר הזה יכל היה לקבל תקון, אילו היתה אמריקה, מקילה על השקעות אירופיות בתכניות לזמנים ארוכים לשם פתוח מקורות לגלמים יסודיים, ובתכניות השקעה לזמנים בינוניים לשם פתוח אמצעי תפוקה אלטרנטביים, כדי להשיג חמרי-גלם עקריים נוספים בכל מקום שאפשר. החשובה שבהם היא הגפרית. טעמי-המחסור בגפרית הם פשוטים מאד. הבקוש הגדל והולך לגפרית בכל ענפי-התעשיה בא עד עתה לידי ספוק ע"י הספקת סלע-גפרית אמריקאי, שהיה מופק בהוצאות לא-גדולות ביותר. אוצרות סלע-גפרית הולכים עתה ואוזלים, ולמרות שאין פתרון מהיר מתקבל-על-הדעת לבעית המחסור-בגפרית, הרי ישנם כל הסימנים לכך, שאפשר למצא פתרון משביע-רצון לתקופת-בינים של המחסור, על ידי הפקת גפרית מפיריט, אם תמצא אפשרות של השקעת-הון הגונה, לבנין המפעל הנחוץ לשם כך.

חמרי-גלם שמחסורם הוא מלאכותי בלבד יוצרים בעיה שונה תכלית-שינוי, שאפשר לטפל בה על יסוד הסכמים בין-לאומיים, ע"י השפעה באופן קואופרטיבי על קביעת המחירים ע"י היצרנים העקריים, ואם על ידי חוזים לזמנים ארוכים, עם החשובים שבספקים, ואמנם כעת מטפלים כבר בוואשינגטון בהקמת „ועדות-מצרכים".

מחסור מעין זה מתיחס באופן ישיר למצב-התשלומים של מדינות שונות. אחת הבעיות החשובות ביותר לכל הארצות מספקות הגלמים היא שעליהם להכנע ולותר על זכויות-יתר שתתאמנה ע"י המחירים הגבוהים הקימים להמרי-הגלם שלהם, למחירים מיוחדים זולים יותר, לזמנים ארוכים, וקבועים ונוחים. במקרה של בריטניה, למשל, נסתם תהום-הדולרים. בעיקרו, על ידי הגברת-קניתה של אמריקה, של חמרי-גלם, בתחום השטרלינג במחירים גבוהים. עובדא זו צריכה להיות מאוזנת לעומת יקר-המחירים של אותם הגלמים לשמוש התעשיה הבריטית.

תהום-הדולרים לכשלעצמה דורשת אף היא ברור חדש לאור תנאי-הזמן. האמריקנים מתימרים להביט על עצמם כמו על „מלוה" כלפי בנות-בריתם וידידיהם החל משנת 1945. לאור דרישותיהם המוסריות והחשובות שהם עומדים עתה לדרוש מכמה מדינות מהנחשלות, כביכול, ובתוכם גם מעמי תעשיה שלמערב, בכדי להחליש את השפעת הקומוניזם, טוב היה, אילו הסכימו האמריקאים לעיין-מחדש בבסיס, שעל-פיהו יוכלו לממן את הפעולות הנחוצות למען תגיע למטרה זו, ולמען בצע את זה בכוונות עליהם להתחיל להביט על עצמם כמו על „משקיעים" ולא „מלוים". האמריקנים הם עכשיו הבנקירים שלעולם — וזה מחייבם לקבל על עצמם את תפקידה של אנגליה במאה שחלפה.

האם זה מן החכמה, למשל, להמשיך לעודד את בריטניה וארצות מערב-אירופה, להתאמץ ולהצטמצם עד לדרגה העליונה של הסכון, על מנת שיוכלו להגביר את ייצואם לארצות-הברית, בעת אשר ארצות-אסיה זקוקות לייצוא זה מיד, כהגבה לו. הקומוניסטית?

כל הארצות המיצרות, לרבות, כמו-כן, ארצות-הברית הועמדו אל מול פני העובדא שעליהם לצמצם את ייצוראם, בכל אפן לעת-עתה, התוצאה הרצינית ביותר מכך, תפול על הארצות המכונות „נחותות", שהן-הן מספקי חמרי-הגלם החשובים ביותר והעקריים בעולם. ארצות אלו תוכלנה למצא לחן שווקים לחמרי-הגלם שלהן במחירים גבוהים יותר, אבל ספק הוא אם ימצאו להן אפשרות להפוך את רווחיהם המגודלים, לאספקת סחורה מוגמרת שהם זקוקים לה כל-כך. במצב הדברים הנוכחי בעולם יגרום דבר זה כאב-ראש פוליטי, כאשר חלק-הארי של חמרי-הגלם שאפשר לה לאירופה להשיג הולך ונבלע על ידי ההזדינות המוגברת הבלתי-פרודוקטיבית ויצירת הנשק, שהצרכנים לא מקבלים מזה ולא-כלום, וכתוצאה מזה, לא יספיק היצוא אפילו כדי תשלום בעד חמרי-הגלם לפי מחיריהם הגבוהים.

כל תכנית-הייצור האירופית התלויה בתפוקה מוגברת, ובהחזקת הוצאות-התעשיה בדרגת נמוכה, תעמוד, איפא, בסכנה רצינית ביותר. מתווי-המדיניות שלעולם המערבי הן, ומוכרחות לחמש שיך להיות, ארצות-הברית ובריטניה-הגדולה, המיצגות שתיהן גם יחד, את מרבית-העמים הרוצים להיות בני-חורין ולא משועבדים. ובידי שתיהן להסכים על מדיניות אחידה של הדולר-שטרלינג, גם לשם רכוז להשקעות, וגם לשם יציבות מחירי המצרכים העיקריים. יצרני חמרי-הגלם החשובים ביותר בעולם, שיכים אף הם, ברובם, לאיזורי הדולר או השטרלינג. אף ארצות שמחוץ לאזור הדולר-שטרלינג, כמו צרפת, שיש לה אספקה-עצמית של חמרי-גלם עיקריים, כמו: עפרות-ברזל ומנגנז, תלויות גם הן באספקת דולרים ושטרלינגים לשם השגת חמרי-גלם שונים. ומדיניות השטרלינג-דולר היא בעלת חשיבות רבה לכלכלתן. אבל הרבה ממיצרי חמרי-גלם בסיסיים, חשובים ובעלי-ערך, בהיותם קשורים ביחסי-מטבע לשטרלינג או לדולר, אינם חברים באף-אחת מההסתדרויות הבין-לאומיות, הקשורים באפן ישיר בתכניות-כלכלה והגנה מערביות. השתתפותם תוכל להתקבל רק תוך שבנוע על בסיס מסחרי בלבד, כדוגמא למדינות הנמצאות במצב זה תשמשנה ספרד, המיצרת, פיריטים, גפרית, נחשת וולפרם. אינדונזיה, מיצרת-הצמג השניה במעלה בעולם. וארגנטינה ואורוגוואי המייצרות צמר. אירופה, לרבות בריטניה, סובלת עכשיו ממחסור בפחם, המשפיע על כל הכלכלה שלה, במדה גדולה ששום גורם אחר לא השפיע ככה. מתפתחת והולכת ההרגשה שעוד מעט לא ישיגו המרי-גלם באירופה, אלא תמורת פחם. מאידך, גורם המחסור בפחם, המשמש לתערובת עפרות-הברזל לשם ייצור פלדה, לדרישת גלמים יותר עשירים בברזל, כמו דרישתם של ארצות בנלוקס לעפרות-ברזל שוודיים, מפני עשרם בברזל. וכל זה גורם לחפוש מקורות גלמים יותר עשירים באחוזי-מתכת, ובמקומות אחרים מורגשת גם הצרה הגדולה של אבטלה הממשמשת ובאה בגלל מחסורים שונים. אין איפא, כל ספק, בתור סכום דברינו כי גישה אחידה לשאלת הדולר-שטרלינג יהיה בעל ערך רב. גם להחזרת-אמון בעולם בפתוחו ופתוח המקורות במקומות שקיים מחסור, וליצוב תנאי-האספקה העולמיים ומחיריהם, ביחס לחמרי-גלם אלו שחסרונם הוא מלאכותי בלבד כתוצאה מהאנדרולומוסיה ואי-הסדרים הנוכחיים בעולם.

(וורלד טודיי)

קונגרס עולמי לעניני נפט

האג, [illegible] (סי"צ) — מחר יפתח כאן הקונגרס העולמי השלישי לעניני הנפט שבו ישתתפו נציגים של 40 מדינות. ארצה"ב שלחה משלחת של 300 חברים המהוה 40 אחוז מכל הצירים. שתי הועידות הקודמות התקיימו ב-1933 ו-1937.

בעית הלאמת הנפט הפרסי אמנם לא הועמדה על סדר יומה של הועידה, אולם חברות הנפט בעולם מעונינות בבעיה, וללא ספק תעוררנה השאלה בהמשך הדיונים.

באותה שעה שתתכנס ועידה זו, יישב גם בית הדין הבינלאומי בהאג וידון בתביעות חברת הנפט האנגלו-איראנית כדבר קיום בוררות בענין הלאמת

תסבוכת הנפט בפרס

ממשלת פרס נתחלפה, ומדיניות הנפט שלה החריפה. עובדות אלו עשויות כנראה לפתוח פתח לתקופת מתיחות חדשה.

כדי להבין הבנה טובה יותר את המצב הנבוך והמעורפל בו נסתבכה תעשית הנפט בפרס, כדאי לראותו במסגרת הרחבה של תעשית הנפט העולמית, הפועלת בתנאים מוזרים בחלקים רבים של העולם. חברות נפט הולכות אל מקורות הנפט; ענפי הייצור הולכים אל מקומות הקיחה; ומקומות אלה הם שדות-פעולה שבהם לא היה בוחר סוחר כלשהו בלי היסוסים.

* * *

מחוזות רבים בעולם זכו, זה אחרי זה, לפעילות פתאומית ולסיכויי עושר רב, לאחר שנתגלה נפט בתוכם שהיה לאחד המקורות העיקריים של האנרגיה בשירות האדם.

במדינות אחדות בחוף מפרץ מכסיקו והים הקאריבי היו ממדי פיתוח הנפט גדולים יותר והשפיעו יותר על חיי הכלכלה מאשר בפרס. לעומת זאת, במדינות אחדות אחרות של המפרץ הפרסי היה פיתוח הנפט מהיר יותר מאשר בפרס. האוכלוסיה הילידה היתה פרימיטיבית יותר, וההשפעה היתה פתאומית יותר.

אפילו ויניצואלה, שהיא המתחרה העיקרית של המזרח התיכון בשטח ייצוא הנפט, מצאה — ומוצאת עדיין — קשיים במאמציה לנצל את הכנסתה העצומה מן הנפט לטובת הציבור מבחינה כלכלית וסוציאלית.

אין כאן בעיות העשויות להיפתר מאליהן. יתכן בהחלט, כי התנאים הכלכליים והסוציאליים של מדינות המזרח התיכון משתבשים והולכים, בעוד שתעשית הנפט הולכת ומתפשטת. פרס אינה הדוגמא הקיצונית ביותר.

התפקיד החשוב של ניהול משא-ומתן בין חברות-הנפט ובין מדינות-הנפט היה פשוט יותר מבחינות רבות, אם היתה כלכלת המדינה פרימיטיבית יותר, אם היה משטר השלטון פשוט יותר ואם הוצפה המדינה מגיאות הנפט באורח פתאומי יותר מאשר בפרס.

משום כך לא נתעוררה עדיין הבעייה בערב הסעודית ובקווייט, אם כי יש לצפות לכך בעתיד הקרוב.

פרס היא מדינה בעלת אוכלוסיה אזרחית מפולפלת יותר מחברותיה. יש לה כלכלה מסובכת ביחס. זוהי אומה עתיקה ובעלת רצון עצמאי. עובדות אופיניות אלו מסבירות במידת-מה את המאורעות בפרס. ההתנונות הכלכלית המיואשת של פרס מאז המלחמה — התנונות בכל ענפי הייצור מחוץ לענף הנפט — עוררה אחריה התגברות המבוכה הסוציאלית ומחאה לאומית קולנית.

* * *

אין להאשים את חברת הנפט על כשלונותיה ופיגוריה של הכלכלה הפרסית. אולם מכיון שחברת הנפט היא המפעל המתקדם היחידי במדינה המקור היחיד החשוב של עושר חדש, והמפעל העיקרי הנכרי שבמדינה, היא נהפכה בהכרח למטרת תרעומת.

בגבולות האחריות המקובלים של מפעלי מסחר ניהלה החברה את ענינית על הצד הטוב ביותר, אם יש בכלל מקום לביקורת, הרי אפשר להאשימה אך ורק בחוסר ראית-הנולד או בחוסר יוזמה מחוץ לאותם הגבולות המקובלים. המאורעות עשויים להעלות לאור מגרעות כאלה בכל זמן שהוא ובכל אותם המקומות בעולם שבהם מנהלים יצרנים וסוחרים של נפט את עסקיהם המסובכים בסביבה פרימיטיבית ובלתי-יציבה, בעוד שהם מתגאים על כך, שהם אינם מתערבים בעניני פוליטיקה.

למעשה אין תהום ללא גשרים בין תועלת הבריטים לבין תועלת הפרסים בנפט הפרסי. אילו נותקה תפוקת הנפט בפרס מן הארגונים המשוקים אותו במדינות רבות, היתה זאת אבידה רצינית לעולם המערבי. אולם לא היתה זאת אבידה שאין לה תקנה, ואילו הנזק העלול להיגרם מכך לכלכלה הפרסית, הוא יהיה באמת קשה לתקן.

* * *

לאחר שהחריפה אפוא ההסתה נגד הבריא צריך להייב את ממשלת פרס — שלא היתה מסוגלת כנראה להתנגד לתביעה — לבקש צורה של „הלאמה" שאינה מתנגדת לתועלת הפרסית החיונית הזאת. אפשר היה להמציא פתרון המציע לפרס הן הכנסה גדולה יותר והן שיתוף לאומי בתעשית הנפט. אולם התביעה להלאמה התגברה והחריפה במהירות כזאת, עד שלא נותר עוד זמן למחשבה בטהראן או להצעות בלונדון, ביום ששי האחרון השתחווה מיסטר חוסין עלה, ראש הממשלה, לפני התביעה הזאת והתפטר ממשרתו.

ד"ר מוסאדיק, מנהיג החזית הלאומית שאירגנה בעיקר את התנועה נגד חברת הנפט, השיג את תמיכתם של שני בתי הפרלמנט במינויו לראש הממשלה, ונתאשרה תכניתו לקבלת ציוד החברה על ידי גוף לאומי חדש.

התכנית אינה אלא שירטוט כללי. בחיפזון כזה ובהיעדר ממשלה של ממש קשה לתת צורת חוק לפעולה מרחיקה ומקיפה כזאת.

* * *

במילים כלליות, חוק זה מסמיך ועדה משותפת של הפרלמנט והממשלה להכין זכיון של חברת נפט חדשה לאומית; לפקח בינתיים בפרוטרוס על התנהלות „החברה הקודמת" הפועלת בתור אפוטרופוס של רכושה שלה הנחשב כמופקע החל מתאריך מסוים במארס; להקצות את החלק הרביעי של הרווחים המופקים, בעתיד לכיסוי אי אלו תביעות אפשריות של החברה — שהרי ד"ר מיסאדיק — בניגוד לקומוניסטים — היה תמיד דוגל בעמדה, כי יש צורך לשלם פיצוי.

על הועדה להכין תכניות ולשגר סטודנטים פרסים לחוץ לארץ ללמוד כיצד לנהל את התעשיה. עליה להודיע על פעולותיה כעבור שלשה חדשים, ולהמשיך במכירת הנפט לאותם הלקוחות שהיו קונים אותו בשלש השנים האחרונות.

אלה רק עיקרי התכנית שנערכה בחיפזון תחת לחץ ההתרגשות ובלי מחשבה על יום-המחרת. אפילו יאשר אותה השאה הפרסי, אין להניח כי החברה או ממשלת בריטניה תאשר אותה.

דעת הציבור הפרסי הרוגשת מצאה סיבה חדשה לתלונה בכך, שנציגי בריטניה ואמריקה התכנסו בוואשינגטון לויכוח על תוצאות סיכסוך הנפט לממשלותיהם. למעשה שיחות אלו לא זו בלבד שהיו הכרחיות, אלא היו חייבות להיערך מזמן. מזמן היה צורך תכוף לתיאום טוב יותר בין מדיניות הבריטים ובין מדיניות האמריקנים במזרח התיכון.

* * *

הבריטים והאמריקנים בפרס לא שיתפו פעולה מבחינת הסיוע לפרס בשטחי הכלכלה, הכספים והטכניקה. אפשר להטיל חלק גדול מן האשמה על מגרעות של הפרסים עצמם; אולם נשארת העובדה, כי הכלכלה הפרסית היתה מידרדרת במדרון, בעוד ששתי ממשלות המערב, בעלות האינטרסים העיקריים בשטח ההוא והמעונינות במידה שוה בעצירת ההתמוטטות, לא היו מסוגלות מעולם לתאם את מאמציהם בכיוון זה. עובדה זו שהן מתיעצות סוף-סוף, אינה משמשת עלבון לריבונות הפרסית.

מבחינת המשפט והתועלת יש להתנגד לתכנית הפרסית להפיר בפעולה חד-צדדית את התחייבויותיה על פי הזכיון שניתן לחברת הנפט האנגלו-פרסית. אולם זוהי עובדה חיונית לפוליטיקה של ממשלות מערביות ולחברות מערביות בכל המחוזות הנחשלים, ובעיקר, במחוזות בעלי עושר במחצבים: יש צורך להמציא אמצעים לדרבן ולשכלל את כלכלת המדינה ולאפשר לאוכלוסים לסייע לעצמם. כי אלמלא כן, אי אפשר למנוע, כי מפעלי תעשיה נכרים, הפועלים במדינה ההיא, יהיו נתונים בהכרח לסכנות סיכול ואכזבה. אינם יכולים לחיות בהתבדלות מן התנאים המסובבים אותם.

מוסף לספרות, אמנות וחינוך

בעין בוחנת

לסיפוריו של אשר ברש

„סיפורים נבחרים" / אשר ברש / הוצאת „דביר" תל אביב

מלים ספורות על ההוצאה עצמה: בד בבד עם הרהבתה הכמותית של סדרות „דביר לעם", עם כל ספר חדש, עם כל סידרה נוספת הולכת ומתגבשת מגמתה. עורכי הספריה ומוציאיה מעידים שמתפקידיה של ספריה זו להגיש לקורא „ספרים מובחרים במקור ובתרגום שיש בהם כדי לחזק את הקשר שבין הדורות ולהאיר את עברנו הרחוק והקרוב" — אולם מטרה זו כל כך כללית היא, כל כך מקיפה ומשום כך בהגדרתה מחייבת עד שאפשר לכלול בה כמעט כל ספר טוב. נטולה היא קו בורר ותכנית מעובדת מראש. על כן גם לא יפלא שבסידרה הראשונה הועלו „ערב רב" של יצירות שונות, כגון „המכשפה" „קשטיליה" עם סיפורים קטנים של מנדלי ושלום עליכם בשורה אחת עם תרגומים משל אריסטופנס ופרץ בצדי „אהבת ציון" והבלדות של מלצר. אף על פי כן, אם הגזרה נכונה אין כאן — אין להגיד, שהספריה משוללת בחירה היא, להיפך, הבחירה דווקא קפדנית פה, ולו גם עורכיה לא דייקו בהגדרתה. כי הנה באים הראשונים בספרי הסידרה השנייה ומעידים גם על קודמיהם, כי כל זכותה של הספריה הזאת היא בטיפוח היצירות השרשיות, הן מבחינת ערכם הספרותי והן מבחינת קשרם עם תרבות העולם ותרבותנו. שרשיות זו, אינה מתבטאת דווקא „בקשר שבין הדורות", כי אם בקלסיות ובטיפוסיות שבדור זה או אחר בפני עצמו — והיא המציינת את טיב הספריה הזאת בעיקרה ומוסיפה על מובנו המקובל של המושג „ספריה לעם" גם תוכן פנימי יותר — ערובה לרצינותה.

• • •

בספריה זו הופיע עתה קובץ סיפורים מן הנבחרים של אשר ברש, והם — לא זו בלבד שיש בהם כדי להעמידנו על טיב יצירתו רחבת־ההיקף ועשורת־הפנים של הסופר הזה עם כל צביונו העצמאי ונופך גילוייו המקריים, אלא באים הם גם להעיד על טיב הספריה כולה. קובץ זה משקף אמנם בזעיר אנפין את ממדי הספריה ואת דרכה למטרתה — טיפוח היצירות השרשיות והפצתן בקרב העם. בסיפורים מעטים אלה עוברים כמה וכמה דורות, מהם רחוקים ומהם קרובים, כשיחודם השרשי עולה וצף על פני שטחי מציאותם ומתגלה מתוך נבכיה העמוקים בעיקר תמציתה, בעצם נקודת המוקד שלה, המפיצה אור על פני כל מה שמתרחש בה. זוהי עיקר דרכו של ברש המספר ומכאן מידת מקוריותו בספרותנו החדשה, לו גם דומים לה במידה מסוימת תימצא בספרות העולם.

כל סיפור וסיפור שלו, דן לכאורה בתמונת הווי והתרחשות שכיחה, קו ההתארעות מתפתח בה באורח הגיוני, כולו ארצי, נבון, רציונלי ללא כל „אפתעות" ניסיות, להוציא אותה גימטריא לא נבונה ומלאכותית של תשעים אמה קרקע כנגד מום שבסיפור „באר לחי". הדמויות ארציות, מלאות, חיות וריאליות אף חן — חטובות בבטחה, בצבעים — לו גם דלים — אך בהירים, מתוארים בסגנון שקוף, פשוט, שהביטוי המדויק מציין אותו יחד עם נימה לירית קלילה. אך בהקבל לקו זה נמתח פתאם צלו האירציונלי, עולה הוא נעלם וטמור ממעמקי הנפש כוח מתפיסי כמעט, המשתלט עד מהרה על הכל, הופך למניע ראשי ומבלי לאבד מתבונת מבנהו ומהגיוניותו מביא הוא את הסיפור לקיצו המפתיע דווקא ברציונליותו.

• • •

עם שקילה ראשונה נראים סיפורים אלה רחוקים מכל טיפוסיות וכאילו אינם מוצגים אלא גלריה של דמויות חולניות. גיבורו המרכזי של כל סיפור וסיפור לוקה במחלה — והרי ליקויים חולניים אינם יכולים לעצב את טיפוסיותם של דור שלם או חברה מסוימת. הנצ'י הרוקמת הגיבנת („רקמה"), הגלח מרקובסקי וכן אשתו של מנהלי, הדמות הפיזודית לכאורה („יהודי מצוה נחלץ") — מן העבר הקרוב שבהווי העיירה הגליצאית; דון חוסי „הנשאר בטולירה" וישראל — מיכל השמש — ב„מול שזר שמים" מימי גרוש ספרד ופרעות גונטא; נתן חי („באר לחי") ומלרה („התחיה") — מן ההווי הארצישראלי מימי העליות הראשונות — כל אלה ה„משוגעים לדבר אחד", חולי הרוח, מהטיפוסיות יש בהם, כי ישמשו באות רוח לדורם או חברתם; אף על פי כן יפה עשו עורכי הספריה בבחרם בהם כבנושאי השרשיות בספרותנו. כי באורח מפליא מצליח המחבר לשלב את האינדיבידואליות החולנית של גיבוריו בהווי תקופתם עד שמחלתו של אחד מהם אינה אלא ביטוי נאמן לתופעת־חיים המחלחלת בנבכי החברה. תופעה המקפלת בתוכה את רחשיהם והגיגיהם של רבים, את ביעותי דמיונם, פחדי־קיומם מעצוריהם הנפשיים ויצריהם, להטי חלומותיהם, הלכי־רוחם הכמוסים. המחלה נעשית טיפוסית, מובנת, רציונלית מאד, נוגעת לשרשי חייו של הדור ועל פיה אנו מכירים את כל אורחותיו.

• • •

אך עוד קו אופיני עד מאד, המרחיב עוד ביותר שאת את יסוד הטיפוסיות הזאת, מציין את סיפוריו של ברש. לפי קו זה נטוית העלילה על תופעה אחת יסודית, החוזרת בצורותיה השונות בכל אחד ואחד מסיפוריו ענינה ביסוד — הייתי מגדיר אותה — האוקציוני שלה. נקודת המוקד של כל עלילה וכל התרחשות היא בעיקרה, שהגבורים נאלצים להעקר ממקומם. בעלה של הנצ'י הגיבנת ואף היא עצמה נעקרים מביתם, הגלח מרקובסקי אף הוא עוזב את מקום שבתו וכן בסיפורים היסטוריים — אותה עקידה גדולה שבגירוש ספרד, שכל אשר קורה את דון חוסי נובע מנה, ואותה בריחה מבוהלת של יהודי טטייב מפחד הקוזקים, גלגוליו של נתן חי ונדודיה של מלכה — היסוד האוקציוני בכל אלה הוא הגורם הראשי לכל העלילה והעמידה במבחנו מעצבת את דמות גבוריו החולניים. ובהיות יסוד זה עיקר קללותיה של גלותנו, אפנים סיפוריו הקטנים של ברש לא רק מידה גדולה של טיפוסיות שרשית, כי אם בחולניות גבוריו מתגלמת גם האיומה במחלתנו — אשר גלות ועקירה שמה, שעקבותיה עדיין לא נתרפאו גם על קרקע המולדת.

ש. אליצמן

בשדה הפרשנות

תנ"ך לכל / ספר ישעיהו / ערוך ומסודר על ידי הד"ר אליהו בלנק.

ד"ר אליהו בלנק, מי שהיה פעם עורך דין בהונגריה, התמסר מאז בואו ארצה מלפני כ"ה שנים, לתפקיד ספרותי חשוב ומועיל — עריכת ספרי עזר והפצתם בבתי ספר. והופיעו עד עתה מהדורות ספרים אלו: א) דברי ימי ישראל, מראשית האומה עד ימינו. ב) היסטוריה כללית (ספר ראשון — הזמן העתיק. ג) היסטוריה כללית — ימי הבינים והזמן החדש. ד) ארץ ישראל ספר גיאוגרפיה (7 מהדורות) ה) תמצית התנ"ך ומבחר פניניו חלק א' חמשה חומשי תורה (אזל). ו) תנ"ך לכל — ספר „יהושע".

וכהמשך לסדרת התנ"ך, הוציא המחבר אחרי התאמצות רבה מחמת המצטין בבאור שוטף ובהיר.

הטקסט מנוקד וברור, והתחיל באור מלים בודדות וזרות, וחלקי משפטים שצריכים פירוש, לתלמידים ולמתחילים להגות בתנ"ך, ואף למתלמדים (באותיות פטיט ובסוגריים). המחבר המנסה נוקט בכלל הגמרא „לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה" (פסחים ג').

פירושים נוחים כאלו והסברות קצרות וקולעות לדברי הנביאים, צורך השעה הם. כי הנה עוד מעט ועל התלמיד לגמור את חוק למודיו לצאת להגנת הארץ ולתרגילי צבא, על כן צריכים לבוא לעזרתו — ולתת לו בכמות קטנה ובצורה מצומצמת ומגובשת הרבה תורה.

את זה עושה מחברנו הותיק, שהולך מחיל אל חיל, ומוסיף חריצות ונסיון מחיבור אחד למשנהו, מעידות על כך המהדורות הגדולות של כל ספר מספריו סימן שכיוון את השעה ודבר בעתו הוא.

יש כמובן עוד אפשרויות של פירושים אחרים, השקפות שונות ומושגים שונים בנוגע לכל פסוק ופסוק, והמחבר יכול למען הקיצור והצמצום לבחור רק באחד. כמובן שיש להקל לתועלת התלמיד, ואין להטרידו בגירסות נוספות של פרשן זה או אחר, כי בשורה הראשונה עליו ללמוד ועל כגון דא כבר אמרו חז"ל „לגמור איניש והדר ליסבר". בחר המחבר מהסולת ומהמונופה של הפרשנים החדשים והפופולריים כגון גורדון, פרופיסור סגל, ד"ר א. קמינקא, ביאליק, ש. בן ציון וכו' וכו' הנשענים בעיקרם על ראשוני הפרשנים, ובראשם רש"י ומורים ותלמידים יחזיקו לו בודאי טובה על כל זה — והוא ראוי לכך. בראש כל פרק — מבוא תמציתי על הנביא ותקופתו שברכה רבה בו לתלמידים.

אברהם כהנא (אבר"ך)

מבעיות החינוך החדש

אלברטו בוראביה / אי־ציות / הוצאת סקר וארבו"ג, לונדון

בארצנו, בה שוררת הבנה לבעיות הפסיכולוגיות של הנוער, לגיל ההתבגרות, ל„אל תשמע בני" — מן הדין שספרו קטן הממדים של אלברטו מוראביה „אי־ציות" יעורר התענינות. הספור או המחקר הפסיכולוגי בן 160 העמוד, שתורגם לאנגלית מאיטלקית, מפתיע בהסתכלות העמוקה לתוך נפש הנער המתבגר. מרד, אי־רצון זמני־לגבי הורים המהוים התגלמות המאטריאליזם והכסף, משמשים היסודות העיקריים. נקודת המשבר הוא הרגע כשגיבור הספר נכנס פתאום לחדר השינה של ההורים ומוצא אותם ערומים למחצה ומגוחכים, כשידיהם מלאות כסף, בשעה שהם מורידים מהקיר תמונה קדושה שמאחוריה נמצא מחבוא לכסף. לפני תמונה זו נצטוה לכרוע ברך ולהתפלל. מכאן המרד, מרי פאסיב בבית, אי־ציות פעיל בבית־הספר והזנחה בלמודים, הרוח המנתחת והמתחילה להשתחרר מכפית הציות מתגלה בשלילת החיים על כל תופעותיהם, הכסף, השעשועים והאוכל.

הוא מוותר מתוך הכרה על הכל שהיה לפנים גורם לו עונג. את אוסף הבולים הוא מוסר לחבריו; את ספריתו בת 300 ספרים הוא מוכר בפרוטות, ואת הכסף שקיבל וכן את הסכומים שהיה מקבל מאבא כל שבוע, הוא קורע לגזרים וקובר אותו באדמה בפינה נידחת בגן; נדמה לו, כי על ידי כך קבר והטמין באדמה חלק מעצמו, הוא מרגיש קורת־רוח ורחמנות על עצמו.

זהו פסימיזם־נעורים טיפוסי, המגיע עד לידי שאיפה למות, להשמדה עצמית. הגיבור מרגיש שהוא אינו מתאים לסביבתו והוא מתנגד לשיגרת חיי יום־יום. בתחומי הרגשה זו חלות החויות המיניות הראשונות עם מחנכת הגדולה ממנו בשנים המתגוררת במשך זמן־מה בביתם, יאושו ורצון המוות שלו מתגברים, כשהיא מתה. הוא נופל למשכב, באים חדשים של קדחת, שתוארו בכח שיכנוע רב, אחר כך משבר — החלמה, ובעקבותיה רצון מחודש לחיים. מסייעת לו בכך מטפלת, אף היא אשה בגיל בינוני אשר מכניסה אותו לסודות המין. דבר זה הופך בעיניו כהשלמה עם החיים. הוא מתחיל לראות את עצמו כחלק של משהו שלם, כגלגל במכונה נצחית.

מבנהו הספרותי של הספר — מעניין מאוד, הוא תחום בתוך מסגרת של התקופה בין השיבה מהחופש והנסיעה להרים. הספר מציאותי, אך בעת ובעונה אחת סוריאליסטי בגלל רגישותו היתרה של הגיבור. רוחשים תיאורים של חלומות וקדחת שהם כמעט תיאורי־בלהות. החויות המיניות — מציאותיות ויחד עם זה פשטות וחסרות צביעות ורחוקות מפורנוגרפיה.

יתכן ובעיותיו ומשבריו של הנוער שלנו הם אחרים, מסגרת הבית וב־ארגוני הנוער משוה להם אופי שונה. אבל הבעיה של משבר הנעורים לכשעצמה היא אחת האקטואליות ביותר בכל חברה, ומנקודת מבט זאת רצוי היה לתרגם ספר זה לעברית.

ר. ט.

יג"ר עצמאון

כַּרְמֶל שֶׁלִּי

כַּרְמֶל שֶׁלִּי הָיָה יָרֹק תָּמִיד;
בְּטֶרֶם צָפַר עָם דּוּק־אֵד עוֹלֶה מַיִם,
בִּכְסוּת־מִשְׁנֶה כֵּהָה עַל גַּב טַלִּית
מִרְקַם־צִיצִים, וּמִקְלְעוֹת אֵזוֹב בֵּינַיִם.

בְּצָהֳרֵי־יָמִים שֶׁלָּהַב כָּאוֹר
מִסָּכָךְ פּוֹרֵשׂ עַד גִּבְעוֹל זֶה כְּבָר כָּמֵשׁ —
מִשְׁטַח־דִּי־נוּר שֶׁלֹּא יִפְסֹק מִנָּהוֹר
כְּסֻנָּה־פְּלָאִים הַלָּזוּ, קֶסֶם בִּשְׁנוֹת־„חָמֵשׁ".

עַד יָצָא יוֹם דַּרְכּוֹ הַחֲרִישִׁית
מְעִיר סוֹלְלָה בְּתוֹךְ נֶגֶר וְאַרְגָּמָן,
וְהַד רַב־גּוֹן, כְּשַׁלְהֶבֶת פְּלָאִית,
יִדְעַךְ כָּאֹפֶל בְּמַחְשָׁךְ, בְּלֹא־סִמָּן —

וּנְתִיב־שָׁרוֹת כִּי בָּא עַד אֶרֶץ־נוֹד,
בְּתִיק־תְּפִלִּין אֶנְצֹר זִכְרוֹן בֵּית־אָב רָחוֹק,
אֶזְכֹּר חֵיפָה בָּאוֹר שִׁבְעָה שְׁמָשׁוֹת,
וְכַרְמְלִי אֲשֶׁר הָיָה תָּמִיד יָרֹק.

יוסף נדבה

עַל חָרְבוֹת אַשְׁקְלוֹן

בְּצֵל מַרְבַד־קְסָמִים פָּרוּשׂ עַל פְּנֵי הַתֵּל,
רְקוּם מַרְגָּנִיּוֹת לְמוּל חַמָּה זוֹהֶרֶת,
נָמָה לָהּ אַשְׁקְלוֹן, בְּגֵיא חוֹמָה וָחֵל,
נִשְׁקֶפֶת אֱלֵי יָם בְּתוּגַת־לֵב נִסְתֶּרֶת.

רָעֲמָה אֵשׁ־תּוֹתָחִים אֵי־שָׁם בִּשְׂדוֹת הַקְּרָב
נִתַּץ בַּרְזֶל־פָּארוּק בִּידֵי גִינֵי שִׁמְשׁוֹן,
וּבַעַל „פּוּמְק" וְ„סְטָן" נִקְלַע בְּיוֹם קְרָב
בְּשַׂר בְּרֹאשׁ חוּצוֹת עַל בֹּא עִבְרִי רִאשׁוֹן

עוֹמֵד תּוֹהֶה סְבִיבוֹ, שְׂרוּי בְּהוֹד קַדְמוֹן,
לְמוּל הֵיכְלֵי פַּרְעֹה, פִּסְלֵי דָּגוֹן וְרוֹמִי, —
וְאַטְלַס מְכַתֵּף עוֹלָם עֲמוּס יָגוֹן,
בִּמְקוֹם נוֹלַד עָרִיץ וּמֶלֶךְ אֱדוֹמִי [1].

וּפֹה לְבֵית מֶרְחָץ יָרַד בְּרַבָּנְמְלִיאֵל,
וְזוֹ הַמְּעָרָה — מִשְׁכַּן בַּעֲלַת־הָאוֹב [2].
שְׂרִידֵי קֶבֶר עַתִּיק סָתַר בֶּן יִשְׁמָעֵאל,
כָּאן „מַלְכַּת מִדְבָּר" — חָפְרָה אוֹצָרוֹת לָרֹב [3].

הָלַךְ עִבְרִי דוֹמֵם בְּשַׂרְעַפֵּי־תְהוֹם
אֱלֵי מִשְׁכַּן שׁוּעָל, לִמְקוֹם מִרְבַּץ הַתַּן,
כָּל אֶבֶן פֹּה תִּזְעַק לָשׁוּב יְמֵי שָׁלוֹם,
לְעַם חָלוּץ שׁוֹקֵד, יָקִים בִּנְיָן אֵיתָן.

על הבמות

„הבן יקיר לי"

מאת אשר נהור

מחזה בשתי מערכות מאת רולנד ומיכאל פרטווי; עברית — מ. קרוא; ההצגה — זאב ברבן; הצייר — ג'ניה ברגר.

הרעיון איננו חדש. עוד לאחר מלחמת העולם הראשונה נוצל על הבמה הנושא של בן נעדר, שההורים חושבים אותו לגבור שנפל בחזית המלחמה ואף נהנים מהילת הגבורה העוטרת אותו ולבסוף חוזר „המת" הביתה. ערך אותו הדבר מתרחש במחזה „הבן יקיר לי". אך אם חידוש בנושא אין כאן הרי אופן עיבודו ע"י שני המחברים האנגלים רולנד ומיכאל פרטווי, שהם אב ובנו. טבוע בחותם של ניבה תרבותית ושל ידיעה מעמיקה של סודות הבמה. לא לחינם כותב זוג חברים זה גם סצנריונים בשביל סרטי־ראינוע. כי אכן לא ניצל המחזה מ„לשות" קולנועית ואפילו מ„האפי־אנד" למחצה.

לפי מהלך העלילה עמד האב העיור לרצוח את בנו ה„מת", שהיה בעיניו גבור מלחמה עד שאמר להקים בחצי מליון לירות שטרלינג מועדני ספורט בים לכבוד זכרו ולבסוף הוא חזר ביתה כעריק מגונן ופושע. לאחר רציחת בנו צריך היה האב המאוכזב להטיל עצמו מעל גזוזטרת דירתו. אולם המחברים לא עמד הכח להיות עקבים עד הסוף ולהפוך את המחזה לטרגדיה. ברגע האחרון ניצל האב והוא אינו מגאל אפילו ידיו ברצח בנו. הלה מת מפחד לאחר בריחה דרמתית מפני אביו העיור, הרודף אחריו, כדי לרצוח נפשו.

זהו פתרון קל מדי ואם תרצו אפילו התחמקות גלויה. „הפושע" שהעיז לקום מקברו בבית־העלמין הצבאי שבגרמניה מוטט על ידי כך את אמונת האב בגבורת בנו — אמונה שהפכה לשגעון הערצה שאינו יודע גבול ומידה — בא על עונשו ובידי שמים דווקא. משום שהמחברים עושים אותו גם פושע אמיתי ולא לסתם עריק מוג לב, שערק מן החזית. היוצא מזה ששוב אין כל צורך לאב להתאבד. הוא נכנע לדין שמים ומצווה להקדיש את מועדון ספורט שהוקם לזכר בנו, לזכר כל צעירים שקפחו את חייהם במלחמה אכזרית.

אכן, סיום חלש, מלאכותי ולזאת עוד עם תוספת של פטריוטיות זולה. עפי"כ יש להגיד כי בחירת המחזה זה להצגה ב„אהל" היתה מוצלחת. דמות המוצקה של האב העוור, שבעיני האפלות הוא רואה את בנו יחידו דמות זוהרת באור יקרות של גבור מלחמה, שנתן נפשו בעד עמו, היא כל כך אנושית בשגעון ההערצה שלה ואף אכזבתו המרה, שהיא מחפה גם על „אפי אנד" הלקוי. סוף כל סוף אב שכול הוא חלק מן המציאות שלנו, עפ"י שהיא שונה תכלית שינוי מן מציאות האנגלית.

בעל בית החרושת האנגלי הנתון בגעגועותיו בהערצת זכר בנו. קרוב כן ללבנו — בתור אב שכול. רק כשנפגש עם בנו החוזר הביתה ובהחלטתו לרצות אותו הוא מתרחק מאתנו... את אכזבתו של האב אנו גורדים ואילו יחסו לבנו החי הוא כבר בניגוד לרחמי אב יהודי...

אך „אהל" הצליח לא רק בבחירת המחזה, אלא גם במסירת בימויו לאחד משחקניו הותיקים, הלא הוא זאב ברבן. ודאי, המחזה על סממניו הקולנועיים הוא טוב להצגה. ואעפי"כ נתגלה לנו ברבן ב„הבן יקיר לי" כבעל טעם מעודן והצגתו נקיה ומנופה בכל פרט ואף הקטן ביותר.

ברבן הצליח גם בחלוקת התפקידים. את התפקיד הראשי של האב העוור מסר ליעקב כנעני והלה משליט את דמותו על הבמה ללא שיור. משחקו של כנעני מחושב היטב. הוא מעצב את החרשתן הנוקשה והעוור בעקביות רבה ובמידת התאפקות הדרושה עד להורדת המסך. התאפקות זו לגבי חוץ והפניית המשחק לגבי פנים מציינת גם את משחקם של לאה דגנית, אשתו השניה של רוברט רולי העיוור, את חיה שרון ויעקב איינשטיין (הראשונה אשתו של הבן „המת" והשני בן זוגה החדש). דבורה קסטלנץ השתדלה להיות דודה אנגלית טיפוסית על שגעונה הספיריטואליסטי והדבר עלה בידה. מבין יתר המשתתפים יש להזכיר את יהודה שחורי, הוא הבן שקם מקברו, רעיה גולדין, עוזרת הבית, וחנן אב־דורי בתפקיד של ורד שכן.

ההצגה הטעונה מתח דרמתי רב היא קשה מאד וזהו אולי יתרונה הגדול ביותר. הבמאי ידע לרסן את השחקנים ולאכוף עליהם משחק מרוכז ואם תרצו מנומס מאד. וזה הישג רב לכל הדעות. מכל מקום המשמעת החמורה שעל הבמה היא לטובת ההצגה ואף לטובת השחקנים עצמם. לדעתנו מוטב היה אילו שיחק גם שחורי בהתאפקות יתר ביחוד חייב היה לנהוג חסכון־בקולו...

אגב, אותה המשמעת החמורה ניכרת גם בתפאורות. ג'ניה ברגר בנתה חדר מגורים די צנוע בשביל ארמון אצילים ישן, אך מותאם מאד לצרכי ההצגה ונטול קישוטי פאר מיותרים.

נסיונו הראשון של ה„אהל" למסור לחבר הלהקה את התפקיד להציג מחזה עלה איפא יפה והוא מבשר טובות. גם זהו הישג שאין לזלזל בו.

קצרות

על העתונות הישראלית

ניו־יורק, 27 (סט"א). לספרות הישראלית המתחדשת צפויה סכנה רצינית של צרות אופק, וסכנה זו יתכן להרחיק רק ע"י פתיחת שערי הארץ ומתן הזדמנות לסופרים צעירים להתנסות בחיי ארצות חוץ, שעליהם אין להם מושג — מתריע אלכסנדר רמתי ברשימה בכתב העת הספרותי היוצא לאור ע"י „ניו־יורק טיימס".

לדברי רמתי פועלים כיום בישראל 28 מו"לים, אולם לא לכולם יש גישה קוסמו־פוליטית, ויש בהם הדורשים סיפורים על נושאים ישראליים בלבד ובצורות ביטוי שלא תוכלנה להיות מובנות בשום מקום אחר. הסופרים הישראליים עומדים בפני הברירה לכתוב בשביל הקורא הישראלי או בשביל חו"ל — כתיבה שתהיה מובנת גם בארץ וגם מחוצה לה לא תיתכן שם.

רליף של הרמב"ם נקבע בבית הנבחרים בוואשינגטון כחלק מסדרה של פורטרטים של דמויות היסטוריות, אשר תרמו להתפתחות החוק האמריקאי.

מו"לים של 80 עתונים וכתבי־עת ומספר רב של סופרים בלתי־תלויים בחרו את סיפורו של ג'ון הרסי „הכתל" כסיפור האמריקאי הטוב ביותר בשנת 1950. „הכתל" הוא סיפור על חיסול הגיטו בורשה על ידי הנאצים ועל מרד היהודים נגדם.

נתקבלו למערכת

„עיונים בינלאומיים" ירחון למחשבה מדינית, בעריכת ב. יהודה.

לשוננו לעם, קונטרסים עממיים לעניני לשון בעריכת ע. איתן ומ. מדן, מחזור ב' קונטרס ח"ט, ניסן־איר תש"ט. הוצאת ועד הלשון העברית בארץ ישראל בהשתתפות מוסד ביאליק ירושלים. משתתפים: מ. גושטיין, נ.ה. טור סיני, ח.ב. רוזן, מ. מדן, ד. סדן, ד. ירדן. 48 עמ'.

י. ל. פרץ / אבן ואבן, פיליטונים ומאמרים, כרך ראשון, כתוב עברית ע"י המחבר, כרך שביעי, הוצאת „דביר" תל־אביב, תשי"א, שע"ח עמ'.

זוטות

העולם החדש

כל המפות שתוקפן היה יפה עוד לפני שלש או ארבע שנים איבדו את ערכן. העולם נשתנה מקצה אחד עד הקצה השני. כדי ליצור מפה שימושית הופיעו עכשיו בהוצאה הקרטוגראפית פרייטאג, ברנדס ואתאריה (ווינה) „אטלס־עולם" ו„מראה העולם החדש בתיאור גיאוגראפי־סטאטיסטי" מאת ד"ר אלואיס פישר. בראשון נמצאות 41 מפות ורשימה של 16.000 שמות (ערים, נהרות, הרים וכו'), בשני 20.000 עובדות אקטואליות לקורא היהודי גורמים ממש הנאה וספוק נפש כשהוא מוצא את השם „ישראל" כפארס אינטר פארס. והנה כמה עובדות ומספרים מתוך שני הספרים הנפלאים האלה שישום תלמיד, מורה, קורא עתונים, עסקן פוליטי ועתונאי לא יוכלו בנקל לוותר עליהם. הבקורת הטובה והחיובי ביותר היא הבאת ציטטות. הן מדברות בעד עצמן:

העולם: שטח העולם מורכב מרבע יבשת ומשלושת רבעי מים.

משקעים: „פיראדוס" צילה) נחשב כהמקום הדל ביותר במים בכל העולם. כשירד שם ב־25 לדצמבר 1936 אחרי 91 שנה בפעם הראשונה שוב גשם, הוקם מצבת־גשם...

שפות: לפי החקירות הלינגוויסטיות החדשות קיימות בעולם בערך 2800 שפות חיות ה־865 שפות היותר חשובות מתחלקות כדלקמן: אירופה 53, אסיה 153, אפריקה 118, אמריקה 424, אוסטרליה ואוקיאניה 117.

מלים: אוצר המלים של השפות המודרניות גברה באופן כביר. לשפה האנגלית מייחסים לרבות ביטויים מקצועיים 455.880 מלים (מילטון הסתפק ב־8000, שקספיר ב־15.000), לשפה הצרפתית 400.000, לגרמנית 150.000 (אצל לותר נמצאות 12.000), לאיטלקית ולרוסית 140.000 לכל אחת, לספרדית 120.000.

מספר היהודים: ישראל 1.300.000, אירופה (בלי שטחי רוסיה הסובייטית) 1.3 מיליון, רוסיה הסובייטית 2 מיליון, אסיה (בלי ישראל ושטחי רוסיה הסובייטית) 500.000, אפריקה 650.000, ארצות הברית 5.3 מיליון, קנדה 175.000, אמריקה הלטינית 500.000, אוסטרליה ואוקיאניה 35.000. ע"י הנאצים הושמדו 5.9 מיליון. 1939 היו בעולם 16.8 מיליון יהודים, מהם באירופה (בלי שטחי רוסיה הסובייטית) 7.2 מיליון, רוסיה הסובייטית 3.1 מיליון.

אנשים לפי צבעם: האנושות מתחלקת לפי צבעי עור: לבן 800 מיליון, חום 500 מיליון, צהוב 650 מיליון, חום־צהוב 100 מיליון, אדום־חום 50 מיליון, חום־שחור או אפור־שחור 85 מיליון, שחור 150 מיליון.

דתות: יהודים 11.2 מיליון, נוצרים 805 מיליון, בני דתות אסיה מזרחית 626 מיליון, מושלמית 364 מיליון, קונפוציוס וכו' 286 מיליון, בני דתות פרימיטיביות 124 מיליון, בלתי דתיים 121 מיליון, פולחנים פילוסופיים 1 מיליון.

אבדות במלחמת עולם השניה: מעצמות הברית איבדו 12.050.000 חיילים ו־35.585.000 אזרחים. ארצות הציר 5.076.000 חיילים ו־4.839.000 אזרחים.

אבדות המעצמות בחיילים:

ברית המועצות	7.000.000
גרמניה	3.320.000
יפאן	1.219.000
בריטניה הגדולה	390.000
ארצות הברית	343.000
איטליה	170.000
צרפת	166.000

גורל אנוש במלחמת עולם השניה:

מתים	57.500.000	(2.7% של האנושות)
פצועים	35.000.000	(1.6% " ")
יתומים	20.000.000	(0.9% " ")
עקורים	190.000.000	(8.4% " ")

ד"ר י. צ. כנר

יעקב רפופורט

דמדומים של יום

(סוף מגליון יום ששי שערב)

—„לא־אאא־בן" — יוסי הארוך, קולו מחלחל באויר הסדנא. יובל נוטל משמנת ארוכת־פיה מכן העשוי לדבר, ויוצקם לנוזלים על חודה־של־סכין. „לבל", היינו: מי־סבון שקצפם מרובה, ואין תפקידם אלא לצנן סכיני־חריטה. יובל מחזיר את הכלי למקומו, בסמוך למכונה, נוטל יעה ומברשת וכונס את אבקת האבץ.

— „ברכה לבטלה. חצק'ל אומר: ברכה לבטלה."

—„אלפרשטיין צוה לאסוף. אם הלה מצוה, משמע שיש הגיון בדבר".

יוסי מהדק את נצרת גלגלי־השיניים, ומיד מחליקה הסכין בהלוכה האוטומטי, בהשאירה מאחוריה נימה פלדית המשתלשלת מטה־מטה, כסליל מתכתי דקיק.

—„עבודה חלקה" — מתכוון יובל לגנוב את לבו של יוסי.

—„עבודת דרדקים" — מעוה יוסי את פרצופו המגושם, „לא־אוהב עבודה פוטיונית. אוהב אברגות. תן אברגה שיש עמה חלופי־גלגלים ודיוק של אלפית־מילימטר, ואני על הסוס. ואילו זאת, לא־כלום... לא־אאא־בן".

יובל מזדרז ויוצק מי־סבון על סכין הפלדה, ועד שאינו מסיים:

—„תן לי, יוסי. תנוח קצת. יצטרכו לברג, הרי אתה כאן. עשה טובה, יוסי. תן לי..."

יוסי מחייך לתוך שפמו העבות ומקנחו בפיסת־יד מגוידת, שמנונית.

— „מוטב, ואל תקלקל לי ,חומר'. ואם תשבר הסכין — — —"

יובל מנתקו לגליל התמסורת, מסובב את ידית הסכין ומושכה לאחור, מרשיש את שמאלו לתכנית המשורטטת, ובימינו הוא דולה ,קאליבר' כבד ממגרה: כלי־חרטים המדויק עד־אלפית"... שעה קלה הוא מודד את גלגלי האבץ, מפסיקו למרוץ המכונה, פותחו ל,ראש' ותוחב לתוכו גליל אבץ בין שני־מלקחיים, כהדקו לשניים, חוזר ומפעיל את פוסק־המכונה.

— „,תה בטוח במדה?"

—„ממממם".

הסכין מתקדמת אט־אט, מחליקה על ה,חומר' בלא־תקלה או שרטת. יוסי מושכו לכסא ונותנו בסמוך למכונה, מתיישב ומשעין את ידיו אל צלעו.

— „לא־יכול לומר שישנתי הלילה. עייף נורא... בחור כמוך, שיש לו ,אחת כזאת' בבית, רשאי לישון במנוחה... אהדכמוני מתהפך לכאן ולכאן, מבין אתה, ל־אא־בן".

תוך כדי כך הוא תופסה למשמנת, מתיז מי־סבון על חודה־של־סכין וחוזר למקומו:

— „הזהר בסכין" הוא גוער בבת־צחוק. „יאללה, עבוד". — — —

— „יו־־־בל, לטלפון" — חצק'ל בקרמן, שרוע, לבוש סנורו הנגרר כשובל, ושתי ידיו טעונות גלגלים. קולו עמוק, מלודי: „יו־־־בל, לטלפון".

— „רוץ, בחור" — יוסי נתר ונוטלה לידית־השפוע, „... ודרוש בשלומה של דרורית".

יובל מקנח ידיו במטלית ונוטלה לשפופרת במין רוממות־של־יראה:

— „האלו, כאן יובל".

מעברו־של־תיל מגחך הקול במין הנאה נשיית, נלבבת:

— „האלו, יובל. ,מכיר את קולי?"

הוא מכיר. והוא חש הכיצד חכו מתיבש, ובלבו שפתע נתפעם לבוכנת־משאבה. מרגיש הוא בחצק'ל בקרמן המציץ בו במין לגלגנות־של־כסיל, ומיד מבריח עצמו לדבר:

— „לא, לא־מכיר. מצטער, לא־מכיר..."

גחוכה של פלונית חוזר ומצליף:

— „אביגיל".

ודאי. הוא ידע. הוא הכיר; ומעשה־שטן, לשונו מגומגמת:

— „לא לא־מכיר. מצטער, לא־מכיר..."

— „אביגיל, יובל. ,שכחת? כך מהר שוכחים?"

— „הו, ודאי, אביגיל. מה שלומך, אביגיל?..."

— „טוב... שמע, יובל, הגעתי הבקר. ראיתיך ברחוב. אמרתי: הרי מכר ותיק. יובל, הן לא תעלב, לא־כן? בקרני הערב. מלון ,אבני־צדק'. מתי, יובל; בשש? בשבע? בוא־נא בשבע. ישר ממקום העבודה. אני ,מתה' לראותך..."

— „איני יכול, אביגיל. אהיה מלוכלך. אין לי בכאן בגדים נקיים. אני מצטער מאד..."

— „לא, לא, יובל. בוא. נשוחח. אני מחכה לך".

מעברה־של־שפופרת נפסק הזמזום. יוסי פנה מקומו ליובל:

— „אחוז בסכין. היא ,בועטת'. ,תא חולם; זה לא־טוב... אחוז בה חזק. יותר. יותר... ככה. ,תה חולם על מגדל הפורח".

— „חייך, יוסי, הפסק".

— „,מצב־רוח'! שטיא שבעולם. אחוז בסכין. סובב. סר־בבבב" — — —

*

לאחר מכן, שעה שבקש להסב אל שלחן־החורטים, משכן אלפרוביץ' בבת־ראש צחקנית:

— „הסב עמנו, יובל, כאן ה,פילה' נגס בגבנוני שפניו שעירות ואפוטרי יותר".

צנח בצדו ונטל את הפת. יוליקה, חתימת־זקן מבצבצת לה על לחי וכולה סגלגלית ככדור המנופח. עיניה בולשות לצדדין, וסופן נתקלות ביובל:

— „מה עבורך, מר טורנהיים?"

— „כרגיל".

ועד שיובל מהפך באשר לפניו, נועץ אלפרוביץ' מזלג לכלוכי בצלחת, דולה קמצוצו של נתח ומעיין בו במין תהייה משועשעת:

— „,פילה' יש לדעת כיצד להכין..."

על־יד על־יד הוא מחזיר את הנתח, כונס את ידיו לכיסי סרבלו ומחל מתנועע לכאן ולכאן:

— ,פילה' יש לדעת כיצד להכין..." הוא פוסק בניחותא. „תחילה משריץ את הנתח במים, — עד שיתרכך. והמדובר במים מלוחים... נתרכך הדג, סוחטין את מימיו ושוטחין על מגש, נוטלים לקופיץ ו,מעבדין' את הנתח דק־דק, כדרכה־של־עקרת... תוך כדי־כך מוסיפין פרורי־חלה (משל־חלה, דוקא, ולא משל־צנים) ומעט אבקת־ביצים, ומעט לימון... והתבשיל יעביר את הכל במקצצת, בבשר־הקציצות, להבדיל. סיים מלאכתו, הרי זה ישפת את מחבת־הדגים על כירה, וימלאנה בשמן. הרבה שמן... מכאן ואילך יסדר לו מיני קציצות בנוזלים. רבותי, ,פילה' מעין זה לא טעם רב־טבח מימיו..."

— „והשמן מניין?" — זאת, מפי יהוש. רגיל יהוש להקשות על הכל.

— „את השמן, ידידי" מחזיר לו אלפרוביץ', „את השמן מוסקים מן הזית".

יהוש דוחקו ליובל בקברת:

— „,תה יודע בכמה השמן?"

— „לאו, איני יודע".

— „בלירה אחת ושלושים גרוש — הבקבוק".

— „סכויים מועטים למתכונת שלי, חי־חי־חי..." — מפי אלפרוביץ'.

בורנגולד, קלסתר־פרצופו מקווקו קמוטים־קמוטים. עיניו כעיני הפרפרת, מבצבצות כגולות־של־זגוגית. הוא לועס במתינות, כפלוני שמלאכתו בקדש.

— „זה מוזר" הוא משיח כלפי השלחן, „,תה עמל ועמל, ונוטל את שטרות ה,חמש' וה,עשר', וסופם — לא כלום. הולכת אשתי ומבקשת לרכוש מה שמבקשת, והמקום סגור. נעול. וכמין פתק דבוק לפתחו־של־מקום: „בשל מחלה — היום סגור". „בשל קביעת המלאי — היום סגור". „בשל התיצבות מלואים — היום סגור". „לרגל שנויים — היום סגור". הסוחרים הללו, חבר עלוב..."

יובל, אך זה סיים את תבשיל הגריסין:

— „לא הייתי אומר כן, בורנגולד. אתה ואני — לא נפול מסוחר פלוני או סוחר פלמוני, במאום..."

— „וזה, מהו? נאום־בחירות?" — מפי אלפרוביץ'.

— „קש וגבבה... זה לא כבר נזדמן לידי מין מנוע פעוט שהוזקק ללפוף; עבודת שעתים־שלש, לא יותר. אמת נכון, חוטי הלפוף קשים בהשגה. אלא מאי? חזקה על בית־מלאכה כגון זה של קרמרשטיין שיהיו חוטיו מתגוללים במגרה גלילים־גלילים. ושוב, — אלא מאי? חס הוא, מר קרמרשטיין, לעסוק בענין ש,מצלצליו' מועטים... קצורו של ענין, הציץ במנוע ונקב: שבע לירות. שבע לירות, טבין ותקילין, תמורת לא־כלום... ואף על פי כן, הסכמתי. כלום ברירה היתה בידי? שח לי לבוא כעבור שבוע, ובאתי. לאו, המנוע טרם לופף. לאו, אף לא ילפפנו; חסר הוא חוטים... והרי הוא מוסר לידי את הכלי, פגום ופרוץ ומפורק... ,מצטער, אדון' — הוא אומר, ,זה לא־הולך'... כך, בפשטות. וחסל".

אלפרוביץ' גמע מן הכוס המהבלת, וכל כולו סומק:

— „וכי מה תבקש; הגינות? הגיון? אמור, על שום מה לא ,קרצת' בלירה נוספת?... יש מין תכונה לשטרות אדומים, ,תה יודע..."

— „,תה יחול ,לקרוץ' בשטרות בני־חמש?"

— „מממממ, לאו אינני. יש שיכולים..., טיחים, חביבי, טיחים. עד עשר ליום. זהו ג'וב. מכיר אחד, מרלאו, — מה ,תא יודע... וכי מה; ,תא מכיר את מרלאו?"

יובל חש בלחייו שהסמיקו כפרחי־ההרדוף:

— „הכרתי את מרלאו בצפת. לאחר השחרור".

— „הלה נוהג לצ'זבת על צפת עד היום... הס, היסטוריה. היום — בחורון מעין זה מתהפך בצרורות. „בא כמו־כלום, הולך כמו־כלום". בדיוק כך. הלה, משיזדקק ללפף מוטורים, — כל הקרמרשטיינים יעמדו על ראשם..."

— „,ני יודע... בחור זה השיג תמיד את שלו". — — —

*

סמוך לשביעית, ולאחר שנקה את כליו, מרחם בשומן ונתנם במגרות, נזדרז אל קיטון ה,שרות'. הסיר סרבלו ונתמסר לשטיפת אבריו בבורית. נתעסק כמה שעסק בתסרוקת, וסופו שחזר ולבשו לסרבל מתוך אנקת־שממון קלה. יצא ונפרד חטופות משאר העובדים שהמתינו בחוץ, ונפנה אל מלון „אבני־צדק".

פקיד הרשום מדדו במבט תמהוני ושלחו אל „קומה שלישית, מימין, חדר 29". יובל נשתהה דק או שניים בפני המראה שעל קיר הפרוזדור, ואחר מהר לעלות לקומה העילית. אביגיל הקבילה פניו בחיוך מצודד, שפתיה פשוקות, חושניות כשפתי הכושית. ראה שערה סורק לצדדין טבעות־טבעות, שצבען זהבהב. לבושה מין קימונו עטור גלדיולות, ולרגלה סנדל שגדיליו שמורטים.

— „רבוני, יובל. לא ראיתיך מזה עשרות בשנים..."

— „אף הבקר ראיתני, בת. אף הבקר, לא־כן?"

— „ודאי, יובל, ודאי שראיתיך. אנא, שב".

ישב וכנס את החדר כולו בראיה בודדת: קירות לבנים, תקרה מכוירת, חלון הנפתח מול שמים־של־ערב, ומטה, וארון, וכיור.

— „לא נשתנית במאום, יובל".

— „אף לא את, אביגיל".

חשפה טור שנים צחורות:

— „הכיצד מצב עניניך, יובל?"

— „חיים... ואת? הראיני־נא אצבעותיך; אף לא טבעת אחת? הריני מופתע, אביגיל. הכיצד זה, כלום אין הוא סבור — — —"

— „הוא מת, יובל. עבורי, לכל הפחות..."

יובל נזדקף בבת־ראש, ומיד חזר ונתכופף אל עברה של זו:

— „ארורים החיים".

— „הן, ארורים..."

קם ונתקרב לחלון, ונסתכל החוצה. בסמוך למקום נשתרע מקום־חניה למכוניות חיל־הים; כבדות, מגודלות ומכוסות בבראזנט. במרכזו של ככר נשתלשל מין פנס משרשרת שבעמוד, ולאורו הבחין יובל בשומר זלדקן שפסע אילך ואילך. לארכו־של־מגרש נמשך הרחוב; כהה, אפל, שחור. מעברו האחר נתבהקה חזיתו של קולנע, וכתובת ניאון בתרוג וכתום: „האמיני, יום יבוא"...

— „רצונך לומר לי משהו קונקרטי; משהו בלא־הכללה ובלא־רמזים?"

— „הוא היה רע. סם־המות".

יובל הסתובב, נסתכל בה כמה שנסתכל והחזיר בבת־קול מאופקת:

— „ולואי ואמרת לי דבר־של־ממש".

אביגיל הרכינה את ראשה.

— „מוטב. רצונך בפרטים? מוטב... זה היה זמן מועט לאחר השחרור. העבירו אותנו למין מחנה־מעבר בגילשון. פעם בא נהג ומסר לי מכתב ממרלאו: „לקחת אתי בגדי־ים ולבוא אל רכוז בן־ינאי". רצונך כי אכחיש? לא אכחיש; לבי נתפעם כמפוח. נסעתי. לא נטלתי אתי בגדי־ים או חלק. לאו, לא על שום מה שאתה מהרהר בו כרגע. פשוט, לא היה לי... ומשהגענו לתחום ה,ריכוז' חכה לי מרלאו, זקוף, מתוח, ומקטרתו בין שניו. נסתכל בי בעין פלדית, וזוף לא פסע כנגדי ולו צעד... חשתי עצמי הלושה עד כאב. „אלוקים שבשמים" התפללתי. „ולואי ויחזור הנהג לגילשון"... אזי נתקרב מרלאו, הושיט מקטרתו אל פני ונענעה אילך ואילך. „ההבאת אתך בגדי־ים?" — זו היתה ברכתו לשלום. עניתי: „לא, לא הבאתי". ראיתי פניו נזעמים, ועדיין היה לבי מתפלל כי תפתח האדמה את פיה ותבלעני חיים... ואולם מיד, דומה שהיתה בו מין רוח אחרת. „בואי אתי" אמר, „אראה לך דבר מיוחד במינו". הלכתי אתו אל מחסן בסמוך למקום. במקום הסתובב בחורון מומושקף שעסק בשמון ה,כלים'; מרלאו נתן בו מבט אפרורי; „אלכס", אמר לבחור, „הראה לנו באזה"... עדיין לא היתה אז ה,באזה' מין נשק סודי. שפיר הוא הראה לנו ,באזה'. ודאי בקש מרלאו להציג לפני את „רוב בניו וכבוד עשרו", ככתוב במגלה. אלא שתוך כדי־כך קרה דבר שהקפיא את דמי; אותו אלכס, שעה שנכנסנו מרלאו ואני למחסן, החזיק בסיגריה. עתה הטילה אל פנת־המקום. מרלאו הרעים: „טוראי, הטל את הסיגרה החוצה". אלכס הסמיק, ואני — השתי בצערו של זה, כבאב. כאב, כסורים־של־ממש... ומאחר מכן נסענו בג'יפ, עד לחוף בת־גלים. מרלאו שתה; אף נסה להשפיע עלי כי ארד לברכה. („לא אסתכל" — הבטיח...) ולאחר מכן חזרנו בג'יפ לגילשון".

אביגיל נשתתקה, והיתה נבטת ביובל במבט מהורהר;

— „אפשר יש לך סיגרה?"

הושיט לה, ומשהציתה את זו במצית מעוגל שנטלה מארנק, חזרה ונשענה על כרית; — „לפני שנפרדנו שאל לטיב שרותי. שחתי לו: „קשר". חקר עד מתי אעבד תהו יום. שחתי לו: עד אחת־עשרה. שאל: „המותר לי לבוא ולומר לך לילה־טוב?". שער־נא בנפשך: מרכוז בן־ינאי עד גילשון, בכדי לומר לי לילה־טוב... עניתי את שעניתי. שאל: אפשר ואשיג לי חופשה ונוכל לבלות בחיפה. עדיין הייתי כמין ,ירוקה' בבסיס; לא, לא ידעתי כלום זכאית אני לחופשה אם לאו. שח לי: „אף על פי כן, אם תשיגי את חופשתך, אבוא עמדך לחיפה". חזרתי לגדוד. מצאתי מין ,באלאגאן' של־מעלה־ראש. שש בנות זכו בחופשה, ואני האחת מן השש. וכבר היו החופשות ,תאומות', התחבורה מתוכננת למחרת היום, והכל שריר וקיים... שער־נא בנפשך: אך לפני שעה שחתי למרלאו כי אאחר לעבוד, וכי לא אוכל לבוא חיפתה, ועתה — הרי לך... וזאת־לא־זאת: הבנות הוזמנו למסבה ב„פנת הלוחם" שבקורס השכן. לבי נחש לי: אפשר ויבוא לאחל לי לילה־טוב... בקשתי את הפקידה במשרד־ה„קשר": אם יבוא מי וישאל לאביגיל, אמרי לו, — אביגיל ב„פנת הלוחם'... והוא בא. הוא שמע כי קבלתי חופשת סוף־שבוע. הוא לא מצאני עובדת עד אחת־עשרה. תאר־נא לעצמך את אשר הרהר והגה. וזאת לא זאת: הפקידה לא מסרה לו את מבוקשתי; פשוט, שכחה... אלא שסבר כי אשוב למקומי אותו ערב, עוד בטרם צאתי לחיפה. השאיר לי פתק: „אבקר בחיפה החל ממחר. בקריני בבית דודתי שברהוב כך וכך". אולם, לא חזרתי בערב הלז למקומי בגילשון. ,טרמפ' נזדמן לי מיד לאחר המסבה, ואזוז חיפתה. בליתי כאשר לא בלה עוד חיל מעודו. ומשחזרתי, מצאתיו למכתבו של מרלאו..."

— „ובכן נסתיים הענין?"

בפני אביגיל נסתמן חיוך מריר:

— „לאו. חזרנו להיות ידידים — כבראשונה. עד ערב אחד; הוא קרא לי לבוא הכרמלה. טיילנו, ובאנו למין חורשה אפלולית. ופתע שח: „אביגיל, מחר אצא ל,פעולה'. יילדי לי בן. באם לא אחזור — קראי לו מרלאו"... הוא לא נשק, לא חבק, בפשטות לא־כלום, אלא זאת: פקודה. „יילדי לי בן"... ואזי נסה את כחו באגרוף. כלום צעקתי? הכרמל רחב. לפרקים — הוא שומם... לאו, הוא ,לא בצע בי את זממו'... בכיתי. בכיתי. בכיתי..."

— „ובכך נסתיים הענין?"

— „אף לא בכך. הוא בקש מחילה. סלחתי. אהבתיו. כלום לא תבין? ושעה שהייתי עובדת על תמונותיו, (הוא צייר להפליא) הייתי גאה בו כל־כך... עד מות."

— „וכיצד נסתיים הדבר?"

— „יש מרפאת חיילות במנזר סטלה־קרוץ. הובאתי לשם על שום פצע בגב, ונשתהיתי שבוע. בסמוך לי שכבה בחורה חמודת־תלתלים, רקדנית בבאלט ,להקת הגליל'. כדרך בנות — שוחחנו על הא ועל דא. התידדנו. ספרתי על מרלאו... שאלה לפרטי־פרטים כדרכן של בנות. והיא האזינה לכל בתשומת־לב מרובה... וביום בו עזבה — נתיחדנו לשיחה. „אביגיל" אמרה, „לא אוכל לעזבך בטרם אומר לך דבר". ואזי ספרה לי; היא היתה חברתו. לפני. אמה התנגדה ל,שדוך'. וזאת לא זאת, כלום ידעתי היכן מרלאו כרגע? לאו, לא ידעתי. היא ידעה: בבית־החולים מס. 10, במחלקה הפסיכופאטית" — — —

— „ובכך נסתיים הענין?"

אביגיל הציתה סיגרה נוספת:

— „הן". ואזי: „יובל, אתה מאושר?"

— „נשאתי אשה. את דרורית".

— „שמעתי, קראתי... אמור: אתה — מאושר?"

יובל קם, קרב לחלון ונסתכל באורות הדולקים במגרש הסמוך:

— „הריני לומד להיות כן. וכי מהו האושר? רגש? תחושה? או — משהו ,נאצל' ובלתי־נתפס, כגון אהבה? לאו. אושר, פרושו: חדירה לתוך תודעת־הרצון. אושר, פרושו: התלכדות עם היידע... חייב אדם לעמוד על טיבו של ייחול. זהו האושר..."

— „פספוטי־ביצים, יובל. אתה והפילוסופיה".

— „אני מצטער".

אביגיל הטילה את זנב־הסיגרה מעברו־של־חלון וחוצה.

— „אינני יודעת על שום מה הזמנתיך אלי".

— „רצונך כי אלך?"

— „אינני יודעת. אינני יודעת..."

נטל את ידה, ונתהרהר, אחר השמיטה מכפו ונפנה אל הפתח:

— „מוטב כי אלך".

חזרה אחריו בבת־קול ריקנית:

— „מוטב כי תלך..."

— „שלום".

מכוניות שבעיר — הלוכן שוקט. אורן בוהק, לבנוני, ממקומו, בקרנן־של־שדרות, תו יובל אחר המכונות: תכלכלות, כהות, מהירות... והרי הוא מהלך אל עברו־של־רחוב, ידיו כנרסות, ראשו שמוט ומחו מרוקן. „ביר־אס־אי" מבקבק בצדו. הרי ברוך; ברוך החוזר ל„חצר", אל אמא־רות; אל ה,ממזרת'; דמותו מתרחקת חיש־קל, חיש־קל. יובל נאנח, ואין הוא יודע על מה זה ולמה. פלוני מברכו לשלום, ואין הוא מבחין. מחו מרוקן. חבורת חילות מהלכת, וצחוקן מחלחל. האחת דוחפתו, ואין הוא מרגיש. מחו מרוקן... מרוקן — — —

יוחש הטפול בתביעות באיזור הבריטי

לונדון — משרד החוץ הבריטי הודיע היום על מינוי ועדת חקירה, שמתפקידה לברר באיזו מידה התקדם באזור הכיבוש הבריטי בגרמניה תהליך ההחזרה לקרבנות הנאצים של רכוש הניתן לזיהוי. הועדה מתחילה בפעולתה בגרמניה היום לפי כתב מינוי חתום בידי המזכיר הפרלמנטרי של משרד החוץ הבריטי, הלורד הנדרסון, ומאושר ע"י שר החוץ מוריסון. כיו"ר הועדה יכהן השופט ה' עליון ליד הנציבות הבריטית העליונה בגרמניה, דניס ארסוליבאן, וחבריה הם נציגי יהדות בריטניה אלכסנדר לוין, איסטרמן ופרופ. נורמן בנטויץ'.

בסמכות ועדת החקירה לברר את חידת הטיפול בתביעות שהוגשו באזור הכיבוש הבריטי לפי חוק מס' 59 ואת הסיבות לעיכובים שנפלו בסידורן, וכן להמליץ על צעדים לסילוק עיכובים אלה כדי שהנציב הבריטי העליון יוכל לפעול בענין דנן לפני בוא המועד בו יצטרך לוותר על סמכויותיו המיוחדות בשטח זה לטובת השלטונות הגרמניים. הועדה זכאית לדרוש מכל האנשים והמוסדות הנוגעים בדבר עדויות בע"פ ובכתב.

ראשי הציבור היהודי קידמו בברכה צעד זה של הממשלה הבריטית, העשוי להחיש את הטיפול ב־14,000 תביעות הנמצאות כבר בדיון, וכן בעוד עשרים אלף שהוגשו ע"י המוסד היהודי, לקבלת רכוש יהודי נטול יורשים באזור הכיבוש הבריטי של גרמניה.

מכון לתרבות ישראל בבואנוס איירס

מחלקת החנוך והתרבות של ההסתדרות הציונית מנהלת מו"מ עם צירות ישראל בארגנטינה בדבר פתיחת מכון לתרבות ישראל בבואנוס איירס. תפקידו של המכון יהיה להדק את קשרי התרבות בין מדינת ישראל לבין הקיבוץ היהודי הגדול בארגנטינה.

עיריית ירושלים דנה על בעית המים

המו"מ מתנהל על ידי מר נחום לוין, שליח מחלקת התרבות בארגנטינה, ה[illegible] גם למען הקמת רשות עליונה לעניני תרבות שתפקח על כל הפעולות התרבותיות והחנוכיות באמריקה הדרומית.

במשך 3 שעות ומחצה דנה אתמול מועצת עיריית ירושלים במצב הקשה של אספקת המים בעיר.

גרעון המפעל הגיע לסכום של רבע מיליון לירות, והוא גדל בהתמדה בסכום נוסף של 15 אלף ל"י מדי חודש.

קודם לכן הקדישו לבעיה זו כמה וכמה ישיבות משותפות ועדת הכספים ועדת המים של העיריה. אולם בישיבה אלה צוינו סיבות הגרעון, הנובע מחוסר יעילות במנגנון המפעל ומנצולה. ומהפרש של 40 אחוז בין כמות המים המגיע לבריכת רוממה לבין הכמות שעבורה נשלחים חשבונות לצרכנים. בישיבות אלה הועלו כמה הצעות לתיקון המצב ובין השאר — העברת התשלום עבור המים מהדיירים לבעלי הבתים, התקנת מודדי מים בכל דירה, קביעת מינימום עבור כל חדר וחדר, הזמנת מומחים טכניים ומנהלתיים שישמשו יועצים לעיריה בענין זה, בדיקת המונים הקיימים וכו'.

כל חברי המועצה התנגדו בתוקף להעלאת מחיר המים, שהוא גם בלאו הכי גבוה בירושלים מכל יתר חלקי הארץ (150 פרוטה למטר מעוקב). הודגש המחסור במטבע זר הדרוש להשגת מוצרים חדשים, לשם גבית תשלומי המים מהדיירים, הכרח יהיה לרכוש 30 אלף מודדים, ואילו המציעים לגבות את התשלום מבעלי הבתים מדגישים כי לפי הצעתם יהיה צורך ב־6000 מודדים בלבד.

לאחר ויכוח ממושך הוחלט לדחות את קבלת החלטות לישיבה הבאה.

נציגי האופוזיציה לחצו לקבל החלטת מיד, וביחוד אחרי שראש העיר הזדהה מבחינה עקרונית עם עמדתם. נוסף לכך נעדרו אחדים מחברי הקואליציה והאופוזיציה קוותה כך להשיג את הרוב להצעתה, אולם בהצבעה הצביע גם ראש העיר בעד הצעת הדחיה.

פרס י. א. שלוש ז"ל של הקרן הקיימת לישראל

הפרס הדו שנתי ע"ש י. א. שלוש ז"ל שנוסד על ידי משפחת שלוש מתל־אביב, יחולק השנה בפעם השניה על ידי הקרן הקיימת לישראל. הפרס בסך 120 ל"י יוענק, לפי התקנון, "למי שיצטיין באמצאת כלי חקלאות סכניים או בשיפורים, או בהישגים לשיפור זרעים, יבולים, תנובת חלב, תוצרת וכו'. ה"הישגים" עצמם, או תאוריהם ותרשימיהם, יש להגיש ללשכה הראשית של הקרן הקיימת לישראל עד לס"ו בתמוז (19 ביולי).

חבר השופטים לפרס זה: יוסף וייץ (הנהלת הקרן הקיימת), לוי אשכול (הסוכנות היהודית); ד"ר י. כרמון (משרד החקלאות).

חלוקת הפרס תתקיים בבית הקרן ה' מנחם אב תשי"א, הוא יום פטירתו של י. א. שלוש ז"ל, שעל שמו נקרא הפרס.

רבני אמריקה תובעים לבטל חוקי-חרום

אטלנטיק סיטי. לבטל את חוקי החירום, ולהוכיח ליהודים בכל אתר ואתר ולכל עמי תבל שכל אדם בארץ זכאי להגנה המלאה של החוק — נתבעת ממשלת ישראל בישיבת הפתיחה של הועידה השנתית של מועצת רבני אמריקה, המתכנסת כאן. נשיא המועצה, הרב שמואל בריליאנט, הוסיף והזהיר שאסור לנדכאים להפוך למדכאים.

כן תבע הרב בריליאנט ממועצת רבני אמריקה לתמוך גם להבא באון בחזית הדתית המאוחדת בארץ, המהווה איחוד של כל המפלגות הדתיות למען חיזוק חיי התורה בארץ.

3000 איש בהפגנת ה"אגודה" בניו-יורק

ניו־יורק, — 3000 איש השתתפו אמש בהפגנה של אגודת ישראל וסמכו את ידיהם על החלטת הזדהות על היהודים הדתיים במדינת ישראל. כן אושרו מחאות נגד מעצר בני נוער דתיים בארץ והמדיניות האנטי־דתית של ראש הממשלה, שנתבע להבטיח לעולים החדשים חופש דתי ואפשרות לחנך את ילדיהם בבתי הספר הרצויים להם.

מ. סופרן ז"ל

לונדון, 30 (סס"א) — כאן נפטר בגיל 67 מ. סופרן, יו"ר המפלגה הרביזיוניסטית בבריטניה. הלויתו תתקיים מחר.

המנוח, יליד רוסיה וציוני ותיק, נתן בשנה שעברה שי לבית חולים במדינת ישראל ריאת ברזל על שם בנו הרצל, שהיה מזכיר האיחוד הרביזיוניסטי בבריטניה ומת לפני שנתיים.

למודעתך בחרות
מובטחת
הצלחה
מלאה

זמן הדלקת הנרות

ירושלים	7.01
תל אביב	7.19
חיפה	7.10

רדיו

יום ששי

10.00 "קונצרט בוקר זעיר". הסוליסט: אלכסנדר קראיאב (באס); 10.30 "מוסיקה מתוך סרטים"; 10.45 "עלי כינור"; 11.00 "מוסיקה לבאלט": א) צ'ייקובסקי, סואיטה מס. 2 מתוך "מפצח האגוזים" — ב) לורד ברנרס, "נצחונו של נפטון — ג) מאסאז'א, "שתי חיונות"; 11.45 שירים קלים, מפי גלאדיס סוואר תאוט; 12.00 תכנית לבתי חולים: "השמעתם השבוע?" לקט מוסיקלי; 12.30 צלילים לצהרים"; 12.50 ידיעות לחקלאים; 13.00 "לחייל": היצירה החביבה עליהם (עד 13.30); 13.45 פריסות שלום של עולים; 16.00 תכנית לעולי תימן; 16.20 תכנית "בכבשתך" למוסיקה קלסית: א) רוסיני, פתיחה "סאמיראמיס" — ב) סאן־סאנס, "קרנבל החיות" — ג) דביוסי, רביעיה בסול מינור; 17.30 "קבלת שבת" א) קריאה בפרשה ובהפטרה, מפי פנחס ברזל — ב) שיחה על פרשת השבוע, מאת פייבל מלצר — ג) פרקי חזנות, מפי יוסף טרבינר ביץ; 18.00 חדשות; 18.15 "במערכות מדיניותנו"; 18.30 "לנוער": "אי המטמון" לסטיבנסון, תסכית בהמשכים, מעובד לשידור בידי מיכאל אוהד (חלק ב'); 19.00 מוסיקה קלה; 19.15 תכנית ערבית; 19.45 מוסיקה קלה; 20.00 "בהתלכד עם", תכנית על העולה בישראל; 20.20 קריאה בתנ"ך בטעמי המקרא, מפי ציון כהן; 20.45 פרקי קריאה לערב שבת; 21.00 "קונצרט ליל שבת": א) באך, קונצ'רטו ברנדנבורגי מס. 2 בפה־מג'ור, בביצוע תזמורת המיתרים של בויד ניל ובניצוחו — ב) בטהובן, אחד־עשר מחולות וינאים, בביצוע התזמורת הפילהרמונית מלונדון, בניצוח פליקס ויינגרטנר — ג) מנדלסון, קאפריצ'יו בריליאנטה, אופ. 22, בביצוע מורה לימפאני (פסנתר) עם תזמורת סימפונית בניצוח בויד ניל. ד) שומאן, סימפוניה מס. 3 בדו מג'ור, בביצוע התזמורת הסימפונית של ה"אן־בי־סי", בניצוח ארתורו טוסקניני (הקלטות "קול אמריקה"). 22.15 חדשות באנגלית. 22.25 קיצור החדשות. 22.30 מצלילי מולדת. 23.15 "התקוה".

גלי צ.ה.ל.

יום ששי

18.33 — פרקי אופרה — טורנדוט (פוצ'יני) — חלק ב'; 19.30 — השבוע בארץ ובעולם; 19.40 — קריאות בתנ"ך מפי שלמה ברטונוב; 19.45 — "היו זמנים", פרשיות מתולדות ההגנה; 20.00 — קול ישראל לחייל: "בהתלכד עם" תכנית על העולה בישראל; 20.30 — חדשות (קול ישראל); 20.45 — פרקי קריאה לערב שבת (קול ישראל); 21.00 — המחנה רוקד.

שבת

7.30 "אדון עולם" ונעימות הארץ. 8.00 תכנית ערבית. 8.30 חדשות. 8.45 מוסיקה קלה. 9.00 "שחרית לשבת": א) ויואלדי, קונצ'רטו גרוסו ברה־מינור — ב) מוצרט, אדאג'ו ופוגה בדו־מינור, ק. 546 — ג) מנדלסון, פרק א' מתוך הסונאטה בלה־מג'ור לאורגן, אופ. 65 מס. 3 — ד) פורה, שני שירים (מפי לילי פונס) — ה) וייגברג, ואריאציות ופוגה על שיר אנגלי עתיק — ו) הולסט, שני פרקי זמרה למקהלה. 10.00 "חידון מוסיקלי". 10.30 מוסיקה קלה. 11.00 "מאולם הקונצרטים": א) אלכסנדר ריגר, אריוזו בסגנון עתיק, בביצוע תזמורת סימפונית קולית בניצוח המחבר. ב) אנטואן פראנסיסק, סאבאן ובראנל, ג) דבוז'אק, ששה בלה־מג'ור לכלי מיתרים, אופ. 48. ד) סטראווינסקי, סימפונית תהלים. 12.00 "במותינו לחייל": "בני הדוקטור" מאת ב. נושיץ, בביצוע תיאטרון "המטאטא". במוי: ד. דוידוב. 12.30 תכנית "כבקשתך" לשירים עבריים, מוגשת ע"י רות שפירא. 13.00 "בעולמה של ספרות", בעריכת י. זמורה: א) שיחה עם מו"ל — ב) שיחת ראובן אלקלעי על שני מלונים חדשים — ג) בקרית ספר. 13.30 חדשות. 13.45 פרקי חזנות. 14.00 חדשות באנגלית. 14.15 תכנית ערבית. 15.00 חדשות בצרפתית. 15.15 סיום. 16.00 "היצירה המוסיקלית בת זמננו", סידרה מוגשת בשיתוף "המרכז הישראלי למוסיקה חדישה": תכנית למוסיקה הולנדית חדישה (מתנת רדיו הילברסום): א) יוהן ואגנאר, פתיחה לקומדיה מאת שקספיר. ב) אלכסנדר וורמולן, קונצ'רטו לשני אבובים ולתזמורת. ג) הנס האנקאמאנס, פאסאקאליה וג'יג לפסנתר ולתזמורת. ד) רודולף מנגלברג, המנון על אמסטרדאם. 16.45 "הולנד שרה", תכנית שירים ומחולות הולנדיים עממיים. 17.00 "שעה באופרה": קטעים מתוך "פאוסט", אופרה מאת גונו (מערכה ג' וד'), בביצוע האופרה הישראלית. 18.00 חדשות. 18.15 "בשדה האמנות והתרבות". 18.30 "שירי שבת", מפי רגינה חומסקה. 18.45 "השכלה לעם", מדור מוגש בשיתוף המרכז להשכלת העם שע"י האוניברסיטה העברית: "לתולדות השתלטותה של אירופה על העולם", סידרת שיחות מאת ד"ר מיכאל וייזינגר: "התפשטות הרוסים באסיה". 19.00 אורחים לפני המיקרופון. 19.15 תכנית ערבית. 19.45 מוסיקה קלה. 20.00 "לחייל": "ושיודע לשאול", שאלות ותשובות מן האולפן, בעריכת שמואל רוזן. 20.27 המבדיל. 20.30 חדשות 20.40 חדשות הספורט, מאת א. אלכסנדרוני. 20.45 "בנתיבות השמים", שיחה מאת דוד זכאי. 21.00 "מלוה מלכה" (בעריכת אפרים די זהב): פרקי חזנות מפי ישראל מייזלס וקריאה מתוך ספרות השבת. 21.30 ילקוט פרשנות לפרשת "במדבר", מאת יששכר יעקובסון. 21.40 מוסיקה לריקודים. 22.51 חדשות באנגלית. 22.25 קיצור החדשות. 22.30 מוסיקה לריקודים. 23.15 "התקוה".

גלי צ.ה.ל.

שבת

18.33 — נעימות קלות; 18.45 — קצין העיר מודיע — לוח הצגות, קונצרטים ושאר תכניות בידור לשבוע הבא; 19.00 — התזמורת הזירהטרון (חיילי מילואים); 19.30 מאורעות היום; 19.35 — קומפוזיטור השבוע: ז'אק אופנבאך (תכנית ב'); 20.00 — קול ישראל לחייל: "ושיודע לשאול"; 20.30 — חדשות (קול ישראל); 20.40 — נגינת בינים; 20.45 — פרקי אגדה; 21.00 — מוסיקה לריקודים.

הכנת חשבונות מרשומים
בלתי מושלמים
מאזנים, מס הכנסה
ארגון משרד
פנה אל: ת. ד. 4227, ת"א

בתנועה

בה.ע.ל. ירושלים

ביום הראשון כ"ח אייר (3.6) בשעה 7 בערב תתקיים במשרדנו הסולל 9 ישיבת המועצה. כל חברי המועצה מתבקשים לדייק.

ב. נ. ח. סניף ת"א

ביום א' 3.6.51 בשעה 8.30 במלון סבוי, רח' גאולה מס' 5, תתקיים מסבת חברות בה ירצה הד"ר פרנד על הנושא: במה אנו הולכים לקונגרס הכ"ג, אורחים רצויים מאד. נא לדייק.

גוש הצפון תל־אביב

ישיבת ועד של גוש הצפון תתקיים ביום שני (4.6.51) בשעה 8.30 בערב, במצודת זאב בחדר 18.

ב. נ. ח. סניף ת"א

במוצ"ש 2.5.51 בשעה 8 בערב תתקיים מסיבת נשים בגן "עמוס" יפו רח' 4 מס' 13 בהשתתפות החברות: אניטה מילר. כהן ובתיה פרידמן אורחים רצויים מאד.

נתניה

ישיבת כל מוסדות התנועה בנתניה תתקיים ביום השבת, 2.6.51 בשעה 10 בבקר באולם בית־זאב, בהשתתפות ב"כ המרכז. על סדר היום: תכנית העבודה חלקת התפקידים לקראת הבחירות לקונגרס ולכנסת השניה. לישיבה מוזמנים: חברי ועדת הבחירות המקומית וחברי ועדת הבחירות האזוריות מטעם התנועה, נציגי הנהלת קפת חולים לאומית, ב. נ. ח. בנק העובד הלאומי, מפקדת בית"ר והאחראים על האזורים בנתניה. החברים הנ"ל מתבקשים לדייק.

בית־הכנסת ב"מצודה"

חברי התנועה העורכים שמחת בר מצוה מתבקשים לסדר את התפלה בבית הכנסת שבמצודה, ותערב להם התפלה.

בבית"ר

יוצאי בית"ר ורשה

מתבקשים למסור למזכירות במצודת זאב, המלך ג'ורג' 38 ת"א, את כתובותיהם של יוצאי ורשה הידועות להם.

בקור במעו"ז התקוה

ביום השבת כ"ז אייר תשי"א. 2.6.51 בשעה 17.00 יבקרו במעוז בית"ר התקוה נציב בית"ר פ. שמיר ובא כח מחלקת ההדרכה המפ. אברהם קרדינגר.

באל שבועות של בית"ר צ'כיה

באל שבועות של בוגרי בית"ר יוצאי צ'כוסלובקיה וההונגריה יתקיים במוצאי חג השבועות 10.6.51 באולמי קפה "גלינה", רציף הרברט סמואל 78 (שפת הים) תל־אביב.

תכנית אמנותית—הגרלה—הפתעות.

הזמנות אפשר להשיג: תל־אביב, מצודת־זאב, חדר מס' 5; נתניה, בית־זאב, אצל י. הלוי.

אצל י. הלוי, ראשון־לציון, מועדון התנועה, אצל מר אנגל; רמלה, קופ"ח לעובדים לאומיים, אצל מר פלטין; רמת־גן, מועדון התנועה, אצל מר הולנדר.

הכניסה רק לפי הזמנות. המעונינים בלינה בתל־אביב יודיעו על כך למצודת־זאב, חדר מס' 5.

המעו"ז בית"ר מצודת־זאב

בליל־שבת, כ"ו באייר תשי"א בשעה 9 תתקיים מסיבת ליל־שבת חגיגית, בה רצה אליהו מצא על הנושא: "התרבות העברית — לאן?" הנוער והחיילים מוזמנים!

שלטון בית"ר

בוגרי בית"ר — היכונו למיפקדכם!

לקראת פתיחת המחזור הראשון של בית הספר השלטוני למדריכים (מחזור ראשון של האקדמיה העולמית לבית"ר) — נערכות ההכנות הסופיות לפתיחת המחזור הראשון ביום ל' סיון (יום השנה להעלאתו לגרדום של שלמה בן־יוסף הי"ד). חניכים מסניפים ארציים רבים עומדים להגיע בקרוב ארצה למחזור.

אורח בפאריז

(סוף מעמוד ד')

ניות האמריקאית בשטח זה. עתה הגיעה השעה להתחייבויות הסופיות, ואין אירופה החלשה יכולה בלי עזרת ארה"ב להגיע לאותו מצב שיכריח את הרוסים להימנע מ"קוריאה אירופית". אולם אין לאירופה רגש הבטחון, כשהיא רואה כיצד מק־ארתור הטיל את מרותו על האדמיניסטרציה של טרומאן. ואם גם מק־ארתור לא רצה לוותר על אירופה, הרי אין דרכו זו שאירופה רוצה בה.

למר ווילסון ניתנה הזדמנות בזמן שהותו בפאריז להאזין לנאום. השמיע אותו אדם שבשום פנים אי אפשר לחשוד בו כי הוא אוהד את רוסיה. הגנרל דה גול. ואת הדברים שנאמרו על ידו מרגיש כל צרפתי. הוא דיבר על ברית עם ארצות הברית, אשר לא תוריד בכל זאת את צרפת לדרגת גרורה של ארה"ב. על הצורך לעשות הכל למען ההגנה נגד תוקפנות רוסית, אולם תוך שמירה על עצמאות המדינה.

ואיזנהאור הסביר לו, כי כנראה לא תהיה ממשלה צרפתית אחרת, אלא זו של הכח השלישי, המאשרת מדי פעם בנכונותה לשיתוף־פעולה עם ארצות־הברית. אבל אם גם מבינים בפאריז, שאין ארצות הברית מגלה "נטיות אימפריאליסטיות" ואין לה הטכניקה של השתלטות המדינית על אומות אחרות ואף אינה רוצה בכך, הרי אין לשכוח, כי אירופה אינה מכירה כדוגמת ארה"ב את המושגים דולאר, ביזנס ונשק, ועליה לפתור בעיות שאינן קיימות עבור וואשינגטון. ואל לה לאמריקה לשכוח את שותפה האירופי, כי אחרת קיימת הסכנה: כי שער המדיניות האמריקאית שירד פלאים באירופה, יוסיף עוד לרדת, וכי אנשי הקרמלין ועוזריהם שלא־מרצונם, הנייטרליסטים, יבואו על סיפוקם...

...ואם כי מר ווילסון הקיץ מאשליותיו ועזב את פאריז כשהוא מעוצבן במקצת, מאמינים חוגים יודעי־דבר, כי בקור־אורח זה בפאריז היה חשוב, משום שהוא יסביר לחבריו בוואשינגטון, מה חשוב הדבר לאחוז ביתר זהירות במושכות המשק העולמי...

מהנדס יועץ
שלום שלוגר
עורך פטנטים מוסמך
רח' יהודה הלוי מס' 8, ת"א, טל. 5064
רשום פטנטים, מדגמים וסימני־מסחר בישראל ובכל העולם. לשרות הקהל כרטיסיות מלאות של כל הפטנטים וסימני המסחר אשר נרשמו מאז שלטון המנדט. אוסף דוגמאות של סימני מסחר מכל העולם, חיפושים וחקירות. מחלקה טכנית: אינפורמציה טכנית כללית: אקספרטיזות, הערכות, תוכניות והצעות שפור ויסוד מפעלים.

רדיו
"בן גל"
שיא ההתקדמות
ההירלה תקבע את תור הקונים
חלק מהתוצרת שוחררה ותעמוד לרשות השוק המקומי. המעונינים מתבקשים להרשם בחנות:
רח' פרישמן 23, תל־אביב
תוצרת
"כל השמל"
יפו

אר־רב בע"מ
חברה לבנין ושיכון
קבלנים כלליים
לשיכונים. עבודות בנין.
סלילת כבישים.
עבודות ביוב וכו.
תל־אביב, רחוב אחוזת־בית 3, טלפון 4965

"רמט" בע"מ
חברה קבלנית להנדסה, סלילה ובנין
תל־אביב
רחוב לבונטין 7/9 ● טלפון מס. 4898
מוצ'אה לפועל עבודות בנין מכל הסוגים
עבודת שכון,
ביוב, כבישים,
גשרים וכו'

מי שאינו מחפש אינו מוצא
אנשים המתגברים על רגשי פחד וקומפלקסים והחולמים נגד פסליזם ודכאון.
אנשים בעלי זכרון טוב, כושר רכוז ורצון, בעלי רעיונות ואישיות הסומכת על עצמה.
משיגים את הכל — סודיות גמורה — תפנו עוד היום
פרופ' מריאן!
רח' אלנבי 11 תל־אביב, מ־10—1, 4—7

התזמורת הפילהרמונית הישראלית
הקהל מתבקש לרשום לפניו את תאריכי
קונצרט למנויים מס. 8
המנצח: היינץ פרוידנטל
הסוליסט: טוסי ספיבקובסקי (כנור)
תל אביב, "אהל שם" ב־8.30 בערב
יום רביעי 6.6 — סדרה 1
יום חמישי 7.6 — סדרת פועלים
יום שני 11.6 — סדרה 2
יום שלישי 12.6 — סדרה 3
יום ראשון 17.6 — סדרה 4
יום שני 18.6 — סדרה 5
יום רביעי 20.6 — סדרה 6
חיפה, אולם "ארמון", ב־9 בערב
יום רביעי 13.6 — סדרה 1
יום חמישי 14.6 — סדרה 2
ירושלים, אולם "אדיסון", ב־9 בערב
יום חמישי 21.6
רסיטלים קלאודיו אראו
חיפה, היום, 1.6, אולם "ארמון" ב־4 אחה"צ
ירושלים, יום חמישי 7.6, אולם "אדיסון", ב־9 בערב
תל־אביב, יום שלישי, 5.6, אולם "אהל־שם" ב־8.30 בערב
יום ראשון 10.6
רסיטל פרידה
יום רביעי, 13.6

המורה המפורסם
אנשל
ת"א, רח' עליה 3
(5 דקות מהתחנה המרכזית)
קורסים
הרשום
לכל הרקודים
החדשים
שעורים ליחידות
בכל שעות היום
קורסים מהירים בקיץ

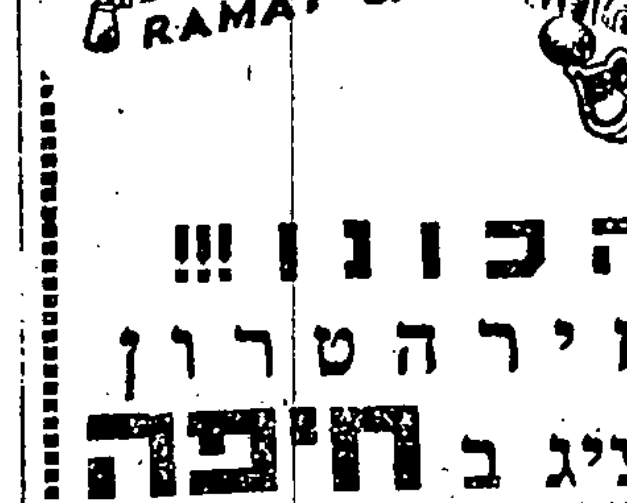

הכונו!!!
הזירהטרון
יציג בחיפה
מ־7.6 עד 18/6
(פרטים במודעות)

יומן הבחירות לכנסת השניה

חלוקת טופסי "הודעה לבוחר" בתל אביב־יפו

החל מהיום יחולקו טופסי "הודעה לבוחר" באזור הבחירות תל אביב־יפו. בכל הודעה מפורטים: —

1) מספר הזהות (מספר פנקס הזהוי או מספר תלוש הרשום)
2) מספר הקלפי
3) השם הפרטי ושם המשפחה
4) הכתבת

בעוד ימים מספר תפתחנה בתחום העירוני של תל אביב־יפו תחנות לבדיקת רשימות הבוחרים. אם יש כל אי דיוק בפרטים הנ"ל יפנה האיש מיד אל אחת התחנות האלה או לכל משרד דאר וימלא טופס של ערעור למשרד הפנים. משלוח הערעור פטור מתשלום.

האיש שלא יקבל "הודעה לבוחר" תוך הימים הקרובים אף הוא, נקרא להגיש ערעור כנ"ל ללא דחיה.

הודעות לציבור

במכון להשתלמות בירושלים

ההרשמה נמשכת משעה 17.30 עד 20, בגמנסיה רחביה, רחוב הקרן הקיימת.

חלוקת תעודות זהות באזור פתח־תקוה

משרד רישום התושבים בפתח־תקוה מביא בזה לידיעת התושבים והעולים הגרים במקומות דלהלן, אשר הזמינו תעודות זהות וטרם קיבלו אותם, כי ביום א', 3.6.51 וביום ב' 4.6.51 בשעות מ־5 אחה"צ עד 8 בערב יחולקו תעודות הזהות לתושבי המקום בשיכון הסוכנות "היובל" בבית הקולנוע, ובשכונת בילינסון בבית הציבורי.

ביום ג' 5.6.51 וביום ד' 6.6.51 בשעות 5 אחה"צ עד 8 בערב יחולקו תעודות הזהות לתושבי פג"ה במשרד לשכת העבודה בפג"ה ולתושבי שעריה בלשכת העבודה שעריה.

חלוקת תעודות זהות בתל־אביב

מביאים בזה לידיעת התושבים אשר הזמינו תעודות זהות במשרד רישום התושבים בתל־אביב, רח' אחד־העם 13, ואשר תאריך קבלת התעודה שנקבע להם הגיע כבר, כי עליהם לפנות בהקדם, לשם קבלת תעודת הזהות, לתחנת הרישום בבנין מלון סן־רמו, ברציף הרברט סמואל על שפת הים. התחנה פתוחה כל יום בשעות מ־9 בבקר עד 1 אחה"צ ומ־4 אחה"צ עד 8 בערב. ביום ו' מ־9 בבקר עד 1 אחה"צ.

המחלקה למרשם התושבים

מדריך לכל
תל־אביב
קניה ומכירה
רהיטים במחירים זולים ובאיכות משובחת, ארונות, מזנונים ב־4 דלתות, שולחן וכסאות. מוכנים ובהזמנה. אד' ו כל הורוביץ, ת"א, חובבי ציון 7, פתוח 7—6 אחה"צ.
תשורה המקור הזול לקנות מתנות בר־מצוה ולשלוח לחוץ לארץ דברי מתכת, כסף, עור וכל מיני תוצרת עדינה. המלך ג'ורג' 23. בואו והיווכחו.
שטיחים אצל ברל יו..., רח' גאולה מס' 49. קונה ומוכר, מתקן ומנקה.
קונים ומוכרים! מכונות, חלקים ומכשירים לנגרות ולתעשיות אחרות. "שוק־מכונות" הרצל 98, תל־אביב טלפון 3552.
שיעורים
ללמוד לרקוד! רק אצל הנס גוטו תל־אביב. רחוב בן־יהודה 64.
תרגומים מ־10 לשונות. עריכה סגנון, שעורים. לפנות למערכת עבור "פלויגלוט".
שעורים פרטיים בשפה העברית, בתנ"ך ובדקדוק, כן שעורי עזרה לתלמידי בתי־הספר במקצועות היהדות יתן מורה מאי. נא לכתוב למערכת "חרות", בשביל "אקדמאי".
שונות
סלון שאולי, סלסול תמידי קר וחם, מומחה מדופלם, רח' אחד העם 19, טלפון 2112. במחירים ממשלתיים.
חיפה
מתווך מוסמך, בתים, דירות, משרדים, מגו יים, חנויות ומשכנתאות. משה ביאלה, רח' יפו 45 קומה ג'. טלפון 4049.

משרד יובל תיאטרוני
מציג לעיד מספר קונצרטים את הזמר, השחקן החביב
משה אושר
יום א', 3.6 "נגה" גבעתיים
יום ג', 5.6 "חוף" חדרה

מוצאי שבת
2.6.1951
בשעות 7.30 — 9.30
2 הצגות
באולם
ישה חפץ
ליילה־לו

הצגת בכורה
טיהני
ולהקת הרביו הנפלא

בכל ערב
2 הצגות
בשעות 7.30 — 9.30
ביום ששי
הצגה יומית
ב־5.00

קולנוע "אופיר" תל־אביב
שבוע שני
ג'ין פואל — אן סותרן
כרמן מירנדה — ברי סוליבן
בסרט המוסיקלי הצבעוני הגדול
לאם אהבה, לבת תהילה
סרט מטרו — 9.30, 7.30, 3.30
במוצאי־שבת: 9.45, 7.45
— הזמנות בטלות —

קולנוע "זהר" תל־אביב
אוטובוס מס' 9
במוצ"ש 2.6 ב־7.30—9'30
ביום ראשון ב־3.30, 7.30, 9.30
לנה טורנר — ג'יי אליסו בסרט
שלשת המוסקיטרים
בימים ב', ג' ב־3.30, 8:
1. אדם וארבעת בניו
2. שומרי הסף
בימים ד', ה' ב־3.30, 8:
1. אשת משלי
2. איש החרב

קולנוע "עדן" תל־אביב
שבוע שני
החל ממוצ"ש 12.5
הסרט היהודי האחרון
עם המשחקת הדרמתית הגדולה
זיני גולדשטיין
2 שוועסטער
בימי חול 3 הצגות: 3.30, 7.30, 9.30
במוצ"ש 2 הצגות ב־7.30 וב־9.30
3 פגישות

קולנוע "תמר" תל־אביב
שבוע שלישי
של הסרט "טכניקולור"
האדם על מגדל אייפל
עם צ'רלס לוהטון, פרנצ'ט טון
— סרט "פורום־פילם" —
הצגות ללא הפסק משעה 10.15 עד שעה 18.00
ערב: 7.30, 9.30
היום: מרויקה
האולם מקורר ומאוורר!

קולנוע "מגדלור" תל־אביב
שבוע שלישי
ענק הסרטים הרוסיים
אנשים אמיצים
בהשת' צ'ירנובה, גריבוב.
בצבעים של "אגפא"
הנחות והזמנות בטלות!
3 הצגות ביום: 3.30; 7.30; 9.30.
במוצ"ש בשעה 7.45; 9.45.

קולנוע "אוריון" תל־אביב
שבוע שלישי
ג'וין קרופורד / דוד ברייאן
פנינה נוספת בשלשלת התפקידים המזהירים מאז: "מאבק הגורל" — "הומורסקה" — "בכבלי התשוקה"
הפשע חרץ גורלם
3 הצגות ליום: 3.30 — 7.30 — 9.30
במוצ"ש 2 הצגות: 7.45 — 9.45.
— ההזמנות בטלות —
היום 25.5 בשעה 3.30 אחה"צ
ביום ראשון 27.5 בשעה 11 לפנה"צ
"הפשע חרץ גורלם"

קולנוע "מוגרבי" תל־אביב
מונטגומרי קליפט, פאול דוגלס
במסכת הפלאים של ימינו
ראיתי את ברלין
מסעי הזניקה בתחומי המרומים הרדרסקופיים
שלש הצגות ליום: 3.30, 7.15, 9.30
במוצאי שבת: 8. 10
— הזמנות בטלות —

קולנוע "אסתר" תל־אביב
האולם מקורר ומאורר
הסרט הכביר בעל פרס האוסקר
כל אנשי המלך
ALL THE KINGS MEN
בהשתתפות:
ברודריק קרופורד — ג'ואן דרו
סרט שהכל מחכים לו
ואיש לא יחמיץ לראותו
3 הצגות ליום 3.30, 7.30, 9.30
במוצאי־שבת: 7.45, 9.45
— הזמנות והנחות בטלות —

קולנוע אלנבי תל־אביב
שבוע שני
היום היא אשת קלפים ולא אשת בעלה
ברברה סטנויק
אשת קלפים
רוברט פרסטון, סטפן מקניל
בעית המשחקים ההזודים
בכל המאויים וכחות ההרס
שלש הצגות ליום: 3.30, 7.30, 9.30
במוצאי־שבת 7.45, 9.45

האופרה הישראלית
הצגות בכורה
תל־אביב "הבימה" יום ג' 5.6 ב־8.30
תל־אביב "הבימה" יום ג' 5.6 ב־8.30
חיפה "ארמון" יום ה' 7.6 ב־9.00
פתח־תקוה "היכל" יום ה' 14.6 ב־8.30
שמשון ודלילה
אופרה ב־3 מערכות (4 תמונות)
בהשתתפות: אדים דה־פיליפ
ד. הלפרין, א. רייך, א. פעמוני,
ב. שרי, ש. לויו, מ. סוין,
מ. הוך, ר. דוד, מ. קבילי.
המנצח: מ. גולינקין.

הבימה
במוצ"ש 2.6 — "אגדת הנהר" ת"א
ביום א' 3.6 — "מות הסוכן" — ל־פועלים, תל־אביב
ביום ב' 4.6 — "מות הסוכן" ת"א
ביום ג' 5.6 — "אגדת הנהר" חולון
ביום ג' 5.6 — "חתונת פיגרו" פרדס חנה
ביום ד' 6.6 — "אגדת הנהר" ת"א
ביום ד' 6.6 — "מות הסוכן" ב־9 בערב ב"ארמון"
ביום ה' 7.6 — "חתונת פיגרו" — לפועלים, תל־אביב
ביום ה' 7.6 — "אגדת הנהר" יר' שלים
התחלת ההצגות הרגילות ב־8.30 בערב

תיאטרון קאמרי
מוצ"ש 2.6 "טרטיף" ב־7.20 וב־9.45 במגרבי תל־אביב
יום א' 3.6 "אויב העם" ב־8.30 במגרבי תל־אביב
יום ב' 4.6 "אויב העם" ב־8.30 במגרבי תל־אביב
יום ג' 5.6 "יונו והטוס" ב־8.30 במגרבי תל־אביב
יום ג' 5.6 "פונדק בדרך" ב־8.20 ברמה רמת גן
יום ד' 6.6 "קרא לי סיומקה" ב־8.30 במגרבי תל־אביב
יום ד' 6.6 "טרטיף" ב־8.30 אמפיתיאטרון נהריה
יום ה' 7.6 "פונדק בדרך" ב־8.30 במגרבי תל־אביב
יום ה' 7.6 "יונו והטוס" ב־8.30 בהיכל פתח־תקוה
התחלת ההצגות הרגילות ב־8.30 בערב

אהל
מוצ"ש 2.6 "הבן יקיר לי" תל־אביב
יום א' 3.6 "בסמטאות ירושלים" תל־אביב
יום ב' 4.6 "הבן יקיר לי" תל־אביב
יום ב' 4.6 "החייל האמיץ שווייק" רמתיים
יום ג' 5.6 "הבן יקיר לי" תל־אביב
יום ד' 6.6 "הבן יקיר לי" נהריה
יום ד' 6.6 "החייל האמיץ שווייק" תל־אביב
יום ה' 7.6 "הבן יקיר לי" הצגת־בכורה רחובות
התחלת ההצגות הרגילות ב־8.30 בערב

המטאטא
"בני הדוקטור"
יום א' 3.6 "חיות הנגב באות העירה" נס־ציונה
יום ב' 4.6 "חיות הנגב באות העירה" הדרה
יום ג' 5.6 "חיות הנגב באות העירה" תל־אביב
התחלת ההצגות הרגילות ב־8.30 בערב

ערב ערב באולם ישה־חפץ (ליילה־לו)
2 הצגות בשעות 7.30 — 9.30
טיהני
ולהקת הרביו הנפלאה
בכל יום שישי הצגה יומית בשעה 5.00

יפו
"נגה"
במוצ"ש, 2.6
שתי הצגות: 1, 9
בימים א' ב' ג'
בשעות 4, 7, 9
תולדות החטא
עם
הומפרי בוגרט
סוזן פרי

"יפאיר"
במוצ"ש, 2.6
שתי הצגות: 1, 9
בימים א' ב' ג'
בשעות 4, 7, 9
היצירה היהודית הנצחית
תקיעת כף
עם
זיגמונד טורקוף

שרות אוטובוסים 3, 42א', 10, טל. 80457

קולנוע "הדר" חיפה טל. 2509
החל ממוצאי־שבת 2.6.51
הדרמה האנושית המזעזעת
גורלה של אשה
בהשתתפות השחקנים המפורסמת
תולגאי קקרי
מדבר ומזמר הונגרית

קולנוע "מאי" חיפה
החל ממוצ"ש 2.6.51
הסרט הפולני
האוצר
עם הקומיקן המהולל דיטשה
ביומן ההדשות של "קולון־גבע" המוצג בחיפה אך ורק בקולנוע "מאי":
א) בן־גוריון מבקר באו"מ
ב) נשף הסטודנטים בחיפה
ג) ל"ג בעומר במירון
ד) תחרות כדורגל מכבי—דנדי

בחזית הבחירות לחרות

יום הדין קרב. מתח הבחירות נותן את אותותיו. הת[illegible] הקהל לדבר ה־אמת הולך וגובר. המפלגות היריבות מרכזות את כוחן נגד תנועתנו, בעתונות, בכרוזים, באסיפות־עם. סימן מובהק לעלית קרן תנועתנו בין הצבור. מאורעות השבועיים האחרונים, הן במדיניות החוץ והן במדיניות הפנים, גורמים להתפכחות הקהל.

אזהרותינו מתאמתות. דבר החרות נשא בפי כל. כמיהת העם לשינוי ערכין — להחלפת המשטר — מקבל את ביטויו המוחשי.

יום הדין קרב.

בסניפים:

ברוב סניפי הארץ נעשית העבודה במלוא הקצב. רוב הפעילים נקלטו במעגל העבודה השותפת והיקפה הולך ומתרחב.

עיקר הפעולות: בהסברה אישית בביקורים בבתי האוהדים. המפקד הולך ונגמר. אלפי משפחות מתגלות כאוהדים ותיקים ששמחו לבקור נציגי ועדי הסניפים. חומר תעמולתי, הבא לסייע למלאכת ההסברה האישית, הוגשה מטעם המרכז ואסיפות העם, המסיבות והפגישות משלימות את הפעילות ההסברתית העלונים, בשפות השונות, יתחילו „להופיע תוך 10 הימים הקרובים.

העבודה הארגונית מתרכזת בהשלמת הכרטיסיה, בבקרת זכויות ההצבעה, תעודות זהוי, חלוקת איזורים, הקמת תחנות איזוריות, יצירת חוגים לעולי ארצות, תאים מקצועיים, וגיוס כח אדם לחוגי הפעילים בסניפים.

המאמץ הראשון בשלב זה של מערכת הבחירות נותן לתקוה כי תנועתנו תצא בכבוד במערכת הבחירות למלוי המשימה.

למען החרות — נמגר את שלטון מפא"י וגרוריה.

„קרן חרות לבחירות"

בהסתמך על החלטת הועידה הארצית בדבר תשלום 3 ימי עבודה, תוך 3 החדשים הקרובים, לקרן הבחירות, מבוצעת עתה הפעולה בין המוני התנועה.

החל מעובדי מוסדות התנועה וגמור בעולים חדשים במעברות מרוחקות מעבירים את תרומותיהם — התחייבויותיהם העולים בהרבה מעל המכסות שנקבעו ע"י ועדות ההערכה.

השבוע הראשון למפעל הפנימי הרכיח מה מדת כח התנדבות. אנו בטוחים כי המפעל יקיף את כל המחנה הז'בוטינסקאי ומקרוב ומרחוק יענו לתביעה ואף למעלה מיכולתם. חברי התנועה יכולים להמציא את התחייבויותיהם — תרומותיהם ישר לבנק דיסקונטו מס' 1780, ת"א.

כחנו — בהתנדבות עצמית.

ועדי הסניפים:

למרות חלוקת התפקידים ורבוי העבודה המוטלת על חברי ועדי הסניפים ו[illegible] הפעילים הכרחי לדייק במלוי ההוראות הכלליות. היו ערים למתרחש במערכת הבחירות בעירכם והמציאו לנו את החומר הדרוש בצרוף הערותיכם. גייסו יותר פעילים וחלקו באופן רציונלי את התפקידים כבר עתה. דאגו לכלי רכב בעוד מועד. הקפידו על ההסברות האינדיבידואליות, בקרו בבתיהם, ה[illegible] את זכות הבחירה שלהם ודאגו להבאתם לקלפיות ביום הבחירות.

פעילותכם ואחריותכם דוגמה לתנועה.

חברי התנועה

עבודת ההסברה המרכזית ופעילותם של ועדי הסניפים נעשית במלוא הקצב א[illegible] עיקר העבודה רובצת על חברי ה[illegible] עצמם במגע היום יומי, בע[illegible] בבתים בתורים בשווקים, בחרו[illegible] שם תעשה המלאכה — עיקר המלאכה.

סיסמתכם אחת: „מה עשיתי אתמול והיום? תבקרו את מכיריכם ידידיכם, ה[illegible], תשכנעום. לכאורה נראה הדבר פשוט, אך זהו „הקרבן" הנדרש מכם כיום; לשכנע את מכריך לבוא להצביע למען תנועתנו.

בידכם ההצלחה!

מכינים אכסון לצירי הקונגרס

לשכת התיירות והועדה המכינה את הקונגרס הציוני מנהלים זה למעלה משבועיים ימים מו"מ מזורז עם ארגון בעלי המלון והפנסיונים בירושלים על הבטחת שיכון לצירי הקונגרס הציוני ואורחיו. כפי שנודע כבר הוכנו 400 מקומות שיכון לצירי הקונגרס בבתי המלון ובפנסיונים שבשכונות בית הכרם ובית וגן. מקומות נוספים יסודרו בחלקי העיר האחרים. המו"מ על תנאי הדיור לא הסתיים עדיין. בעלי בתי המלון מציינים כי דוקא הימים שנועדו לקונגרס הם ב„עונה החמה" ומסירת החדרים לשבוע ימים בלבד תגרום להם נזקים רציניים שעבורם הם תובעים פיצויים מאת המוסדות המכינים את הקונגרס.

עדות על תעלולי הקאפו פרידמן

„הנאשם איים עלי שכשם שהרג את אחי יהרוג גם אותי" — אמר ביום ה' שלמה דיקמן, בן 31, מפתח תקוה, בהעידו בבית משפט השלום בתל אביב בהמשך החקירה המוקדמת נגד מרדכי פרידמן, תלת נאשם במעשי פשע כלפי האנושות בשעה ששימש „קאפו" במחנה סגן.

„עלי לציין, המשיך דיקמן, כי בשעה שאחי ביקש לנוח הרגיש בכך גם הזקיף הגרמני, אך הלה לא העיר לו על כך דבר. רק פרידמן התערב, ואני עמדתי חסר אונים מהצד וראיתי כיצד אחי מאבד את הכרתו מהמכות.

העד דיקמן סיפר כי זכור לו מקרה שעקב מכותיו של פרידמן מת יהודי אדוק מעצורי המחנה, בן 20 בערך. הלה מת ימים מספר לאחר ש„ספג" את המכות מידי הנאשם.

שופט השלום ע: מטלון דחה את המשך החקירה ל־5 ביוני.

פקיד האוצר נאשם בהברחה

בערבות של 1000 ל"י שוחרר אתמול בבית המשפט בחיפה פקיד ממחלקת האוצר הנאשם בהברחת סכומים גדולים של כסף לחוץ לארץ.

היחיד והצבור

מר עמינדב אשבל מנהל חברת הכשרת הישוב, יצא אתמול במטוס „אל־על" לביקור של 3 חדשים בארצות הברית בעניני החברה.

חבר הכנסת ד. הכהן, יוצא לצרפת היום במטוס „איר פראנס".

ליט. קולונל פיטר מנדר־קאדליף, הנספח הצבאי בצירות בריטניה הגדולה בישראל, חזר אור ליום אתמול במטוס „חברת נתיבי אויר קפריסאים" מחופשתו בקפריסין.

„הפצצה" שנועדה לפוצץ את הכנסת הובאה אתמול כמוצג לבית הדין

הנאשמים רידר וורמיסטר הודו בחקירת המשטרה

— מאת סופרנו בירושלים זאב אפלבוים —

„הפצצה" שהקנאים עמדו להטילה לאולם הישיבות של הכנסת בעת ההצבעה על חוק גיוס הבנות, שהסעירה כל כך את הרוחות במדינה ועשתה רושם בחו"ל, הופיעה אתמול כמוצג בבית המשפט, בהמשך החקירה המתנהלת נגד 4 נאשמים בהשתייכות לארגון המחתרת „המחנה". „הפצצה" מורכבת מקופסת פח עגולה של טבק, והחומר שהקופסה מכילה מורכב מגליל פילם, פקקים של אקדחי צעצוע וחומר כימי אחר.

החקירה החלה אתמול ב־10.45 בבוקר ונמשכה עד שעה 2.30 בצהרים. אולם ביהמ"ש היה גם אתמול צר מהכיל את הקהל הרב שבא לשמוע את החקירה. בישיבה אתמול הקריאו קציני המשטרה את הודאותיהם של הנאשמים והשיבו לשאלות הסניגורים ופרקליט המדינה.

ראשון לעדים היה המפקח בודינגר ממשטרת חיפה ש„גויס" לפעולה בירושלים. בתשובה לשאלת הגב' בן־פורת, ב"כ התביעה סיפר העד, כי ב־16 במאי גבה עדות מיהודה רידר, הנאשם הראשון. „לפני גבית העדות היתה לי שיחה ידידותית, כללית, עם הנאשם שנמשכה שעתיים. בתום השיחה שאל אותי יהודה רידר מה יהיה גורלו אם יודה בהשתייכות לארגון הקנאים ובהשתתפות בפעולות. השבתי לו כי על זה יחליט השופט. לבסוף הסכים יהודה רידר למסור את עדותו ולאחר שהוזהר כחוק רשמתי אותה כדלקמן:

הודאתו של רידר

„שמי יהודה רידר, יליד גרמניה, עליתי ארצה בשנת 1937. בתקופת המנדט הייתי חבר ההגנה. עסקתי בהוראה במחנות. לפני למעלה משנה החלטנו אליהו רפול, מנשה לוי, שמעון בעדני „יאיר" ואנכי להקים את הארגון „המחנה" ומטרתו היתה „השלטת התורה במדינה". לארגון „המחנה" אין כל שייכות ל„ברית הקנאים". עם התרחבותו של הארגון שהגיע בסוף ל־35 חברים. חילקנו בינינו את התפקידים. אליהו רפול ואני היינו אחראים לבצוע הצתת שתי המכוניות הראשונות. אני הצתתי את המכונית הפרטית ברחוב החבשים בבקבוק נפט שלקחתי ממדרשת „סיני". הפעולה בוצעה בחצות הלילה שנה אחרי הקמת הארגון. **כל ההצתות שבוצעו לפני הי"10 בפברואר ש.ז. לא בוצעו ע"י הארגון שלנו, אלא ע"י „ברית הקנאים".**

לשם סימון המכוניות הנוסעות בשבת ערכנו סיורים בחוצות העיר ועקבנו אחרי מקום חניתן את מספרי המכוניות סימננו ע"י קיפול דף מתאים בספר שהמסייר החזיק בידו. הארגון ביצע 3—4 פעולות הצתה בירושלים. אני השתתפתי גם בהצתת האטליז ליד הכנסת.

„החלטנו להשיג נשק"

החלטנו להשיג נשק נגד התפרעות אפשרית של השמאל הקיצוני. „יאיר" רכש את הנשק. ב־1 במאי ש.ז. יצאנו אני וורמסר וכמה אנשים מחוליתו מזויינים באקדח כי קבלנו ידיעה שאנשי מפ"ם עומדים להתקיף את שכונת מאה שערים.

לשם מימון ההוצאות נכינו 5—10 אחוזים מהמשכורת.

הקצין דובינגר נחקר ע"י עורכי הדין ד"ר י. פרנק וטוסיה כהן.

הקצין דובינגר גבה גם עדות מנח וורמסר במטה משטרת ירושלים. וורמסר מסר את עדותו לאחר שהקצין הראה לו את כתב ההודאה של יהודה רידר. והרי עדותו של וורמסר כפי שנרשמה במשטרה:

מן ה„הגנה" לארגון למניעת חילול שבת

„שמי נח וורמסר, יליד פרנקפורט בגרמניה. הייתי חבר בהגנה ושרתתי בצבא ישראל. אני חשמלאי. מכר בשם אברהם מייזליש סיפר לי על קיום ארגון „למניעת חילול שבת". והבטיח לי לסדר את ענין כניסתי לארגון. נפגשתי עם מרדכי אליהו ומלאתי טופס קבלה תחת הכותרת „איגוד דתי ספורטיבי של חיילים משוחררים" והוזמנתי לועדת קבלה בבית כנסת בשכונת מוסררה. הוכנסתי לחדר חשוך ובחדר סמוך ישבה ועדת הקבלה. נחקרתי חקירה אישית, בתום החקירה נדרשתי לחזור על תפילה המתחילה בפסוק מתהילים. לאחר מכן קבלתי הוראות של המחתרת שהיסוד שלה הוא סודיות וציות. קבלתי שם קונספרטיבי — „נחום".

כעבור מספר ימים הוזמנתי לפגישה עם „יאיר" במגרש ריק. באחת הפגישות נודע לי שמוניתי כראש חוליה. וביום הראשון של חג הפסח נתמניתי כיועץ לתכנון פעולות. בהזדמנות זו נודע לי כי הארגון ביצע כמה הצתות בירושלים. אני בעצמי לא השתתפתי באף פעולה.

עלי הוטל לנתק את החשמל

באחת הפגישות במדרשת „סיני" עמדו על סדר היום 4 הסעיפים של הפעולה בכנסת. הוחלט לנתק את החשמל. תפקיד זה הוטל עלי. ב־14 במאי נפגשנו ליד קולנוע „עדן" ונקבע שעלי לחכות ב־9 בערב ע"י הטרנספורמטור לסימן אור או לשליח. הכנתי מוט ברזל לשבירת המנעול של דלת החצר. בשעה 9 בערב נפגשתי עם יהודה רידר והוא הודיעני שהפעולה נדחתה מכיוון שהדיון על חוק הבנות לא יתקיים הערב. רידר נתן לי את הפצצה ובקשני להביאה למחרת למדרשה. הסתרתי את הפצצה ובשעה 5.45 בבוקר ערכה המשטרה חיפוש בביתי ולאחר זמן מה ערכה חיפוש שני וגילתה את הפצצה".

איך חקרה המשטרה?

לשאלת עו"ד ד"ר פרנק הודה העד כי הוא ישב באולם הישיבות של הכנסת בישיבה הראשונה של יום ה־14 במאי. הוא הכחיש כאילו חקר את הנאשמים בחצות הלילה של יום מאסרם וכן הכחיש שהנאשם יהודה רידר נחקר במשך 16 שעות ללא הפסקה. העד לא אישר כאילו אמר לוורמסר כי „לא ניתן לכם לשרוף מכוניות".

העד הבא היה משה זיו, מפקח מאגף החקירות בחיפה, המדור הערבי. שגבה עדות מאליהו רפול. העד סיפר לנאשם כי יהודה רידר מסר עדות ואז ביקש רפול להפגש עם רידר, אחרי הפגישה מסר את עדותו שנרשמה ע"י העד.

איך נמצאה הפצצה?

סמל המשטרה סלומון סיפר בתשובה לשאלת בא כח התביעה כי בהיותו במטה המשטרה בירושלים שמע על חיפוש שנערך בבית מגוריו של וורמסר ושלא נמצא כל דבר חשוד. הוא קיבל הוראה לערוך חיפוש נוסף באותו המקום. הוא יצא עם הנאשם ונתלוו אליהם סגן המפקח הכללי של משטרת ישראל נחמיאס. בדירה בחוב בצלאל — בית שיבר. לאחר חיפוש מדוקדק שנערך בנוכחות הנאשם, מצא קופסת פח מטבק על אצטבא בקיר יחד עם צרכי חשמל. העד מזהה את ה„פצצה" העומדת על שולחן השופט. כן מצא מכונת כתיבה ושני מכתבים כתובים במכונה וכתבי יד אחדים. את כל הדברים המוחרמים מסר לקצין שילוני, פרט ל„פצצה" שהשאיר אצלו עד למחרת הבוקר ואז מסר אותה לידי חבלן משטרה.

יחד עם החבלן נכנס למחלקת הצילומים, שם פרקו אותה וצלמו את החלקים השונים.

בחקירה הנגדית על ידי עו"ד פרנק באיזה אופן גילה את הפצצה השיב העד שהקופסה היתה חשודה בעיניו כרימון יד מתוצרת בית. דרך החורים בתחתית הקופסה מצא גליל של עופרת.

לשאלה משום מה לא מסר את הפצצה באותו היום לידי חבלן המשטרה, השיב כי החבלן לא היה במשטרה ולא רצה להעביר אותה לידים אחרות, לכן סגר אותה במגירה עד [illegible] היום. העד הודה שקיבל הוראות לטפל בענין לפני ה־15 במאי. (יום מעצרם של הנאשמים).

החיפוש במדרשת „סיני"

סמל המשטרה סלומון השתתף גם בחיפוש במדרשת „סיני" ב־15 במאי. בחיפוש הזה נוכח גם המפקח עמוס בן־גוריון. מטרת החיפוש היה גילוי נשק. בשעה 5.30 בבוקר נכנסו לחדר מס' 59 ומצאו את יהודה רידר — הנאשם הראשון, בחדר לבוש פיז'מה. בחדר סמוך ישן במיטה אליהו רפול. עמוס בן־גוריון לקח זוג מכנסים מעל כסא שעמד ליד יהודה רידר. האחרון אשר המכנסים שייכים לו. הם נמסרו למפקח תבור.

המשך החקירה נדחה ליום ראשון.

תפילת הקנאים

„בשם בורא העולם הגדול הגבור והנורא לכבודו ולקדשו שמו יתברך, אלוקי ישראל, אלוקי הקנאים, יהי רצון מלפניו שמחשבותינו כוונותינו ומעשינו יהיו נרצים לפניו, יתברך ויאשר את דרכי חברינו ויברך מעשינו והשגחתו תוליכנו במסילות הגשמת מצוותיו, עמוד אש תורתו וענן כבוד שכינתו ילוה את הנוער הקנאי בדרכו הקשה והקדושה אמן כן יהי רצון".

תפילה זו נמצאה בין המיסמכים שהמשטרה החרימה בחיפוש אצל הקנאים.

סופר „הקול" נעצר על פי „המלצה"

— מאת סופרנו בירושלים —

רק עתה נודע כי נח ציינווירט, סופר „הקול" בירושלים נעצר לאחר שהמשטרה גילתה פתק ועליו היתה כתובה המלצה לקבלו לארגון המחתרת של קנאי הדת והשבת בירושלים. כן נאמר בפתק זה כי גם „אריה" (יהודה רידר) ממליץ לקבלו לארגון „מכיון שהאיש הוא בעל יוזמה ואפשר יהיה להפיק ממנו תועלת מרובה". עתה התברר כי נח ציינווירט ניסה אמנם להשיג ראיון בשביל כמה עתונאים עם מפקד הארגון — אך לא הצליח. הוא שוחרר אתמול לאחר שהמשטרה עצרה איש החשוד בכתיבת הפתק הנזכר.

בסך הכל כלואים עוד בכלא ירושלים 13 צעירים מהם 8 שנגדם כבר הוצאו פקודות מעצר ועוד חמישה — בחקירת המשטרה.

עירית ת"א זכתה בתביעתה על אדמות חוף־הים

שטח של 30 דונאמים מצפון לבית הקברות המוסלמי, שישמש להמשכת הטיילת לצורך שפת הים בתל אביב הועבר סופית לרשות העיריה לפי החלטת בית הדין העליון בירושלים מיום ה'.

המשפט על שטח זה בין העיריה לבין הממשלה נמשך משנת 1943. ממשלת המנדט טענה בזמנה שכיון שהשטח איננו רשום, הוא עובר באופן אוטומטי לרשות הממשלה. לעומת זה טענה עירית תל אביב כי כיון שהשטח נמצא בשטח שיפוטה של העיריה והוא חיוני ביותר לעיר, מחייב ההגיון כי השטח ימסר לה. בשנת 1949 ניתן פסק דין על ידי ד"ר יצחק רוים, סדר קרקעות, שקבע כי האדמות יירשמו על שם העיריה. ממשלת ישראל ערערה על פסק דין זה בפני בית המשפט העליון אשר החליט סופית ביום ה' כי יש לרשום את הקרקעות על שם העיריה.

ישבו בדין השופטים: מ. דונקלבלום, ש. אגרנט, י. ויטקין.

מטעם הממשלה הופיע ב"כ היועץ המשפטי מר מ. דציאן. מטעם עירית תל אביב הופיע עו"ד א. אולשנסקי.

נפתחה התחנה הממוכנת לבדיקת כלי־רכב

גמרנו אומר לשים קץ להשתוללות נהגים בדרכי הארץ. הנסיון הראה שברוב המקרים אשמים רק הנהגים בתאונות הדרכים — הכריז שר התחבורה ד"ר דב יוסף, בטכס פתיחת התחנה לבדיקת כלי הרכב שנערך ביום ה' אחר הצהרים במשרד הרשוי של מחוז תל אביב.

אשר לבעית התחבורה אמר השר יוסף, שפתיחת התחנה הראשונה לבדיקת כלי הרכב מהוה שלב נוסף בהתפתחות התחבורה בארץ. הממשלה הביאה מחוץ לארץ את מיטב המכשירים והציוד המכני.

אין לנו מכוניות מספיקות להסיע את כל הצבור. היו זמנים שחשבנו כי יעלה בידנו לעקור את התכונה של תושבי ישראל להרבות בתנועה ולהתגלגל בדרכים, אך הדבר לא עלה בידינו: עתה יש סיכויים רבים להגדלת מספר כלי הרכב בארץ. בזמן שהותי בארצות הברית קיבלתי הצעות שונות מיהודים הרוצים להשקיע הון במכוניות נוסעים. כן קיבלנו הצעות מאנגליה וצרפת לאספקת מכוניות בתנאים נוחים.

המפקח על התעבורה בדרכים במשרד התחבורה, מר מיכאל בר, אמר שעם פתיחת התחנה, המצוידת במכשירים משוכללים לבדיקת כלי רכב, נוכל לשמור ביותר קפדנות על הבטחון בדרכים.

השנה נבדקו 62 אלף כלי רכב, (מהם 39.000 במחוז תל אביב). 32.000 מכוניות נפסלו (מהן 20.000 בתל אביב). להלן מסר מר בר, שאנו מתקרבים בארץ למספר של 60 אלף בעלי רשיונות לנהגות (מהם 34.000 בתל אביב.)

את התחנה, הנמצאת בשטח מחנה המשטרה לשעבר בשרונה, פתחה באופן חגיגי אשתו של השר דב יוסף. לעתונאים ולקהל האורחים ניתנה האפשרות לסייר בבנין החדש של התחנה, הנראה כעין מוסך שארכו 60 מטר. לבדיקות ראשונות הובאו מכונות פרטיות, טנדר ולבסוף האוטובוס הצרפתי מטיפוס „שאסון". המכוניות עלו על פסים רחבים, ותוך דקות ספורות עברו את חמש העמדות, כשהבוחנים בודקים בדייקנות ובמהירות את המנועים, הצמיגים, האורגה וכד'. חלק מהבדיקות נעשה מלמטה, כשהמבקרים נמצאים במינהרה. מכשירים מיכניים הרימו במהירות את המכונות הבדוקות וגילו מיד את ליקוייהן.

בקצה המוסך חיכו לנהגי המכוניות פקידים, שהוציאו להם אשורים או הוראות לתיקון המכוניות, שבלעדיהן לא יוכלו לקבל רשיונות לנסיעה בדרכים.

(ע.)

יובאו 300 אוטומובילים צרפתיים

300 עד 400 אוטובוסים צרפתיים מסוג „שאסון" יובאו לארץ על ידי חברות התחבורה המקומיות, אם המכונית הראשונה, שהובאה השבוע לישראל תעמוד במבחן — הודיע מ. בר, המפקח על התעבורה בדרכים במשרד התחבורה.

בטכס הפתיחה של התחנה לבדיקת כלי הרכב בתל אביב, שנערך ביום ה' בנוכחותו של השר דב יוסף, הציג מר בר את ה„שאסון" הראשון. זוהי מכונית אפורה וארוכה, בעלת 45 מקומות ישיבה נוחים. לאוטובוס גג כפול עם מאווררים בפנים. מהירותו מגיע כדי 100 ק"מ לשעה. המעצ[illegible] האו[illegible] מופעלים בין רגע ופועלים בדיקנות מקסימלית. (ע.)

נפתחו מחסני קורדיאני

מחסני הערובה בקורדאני נפתחו בחלקם לקליטת מטענים המגיעים לנמל חיפה ולפי הסדר מיוחד עם הנהלת המכס אפשר יהיה בעתיד להעביר למחסנים בקורדאני מטענים ישר מן האניה. אתמול הועברו למחסני קורדאני מטעני עצים שהגיעו באניה „ובּרטור".

תחודשנה הטיסות לאילת

יש להניח שבזמן הקרוב ביותר יחודשו הטיסות לאילת" — ביום ה' המריא מטוס מיוחד לאילת ובו מומחים, כלי עבודה ומכשירים הדרושים להכשרת שדה התעופה באילת לחנית מטוסים. חברת „ארקיע" התארגנה מחדש והתחייבה לארגן שירות קבוע ומדויק לאילת.

במשפט בניאק

בהמשך משפט בניאק בחיפה העיד אתמול יוסף שיינברג שעבד במשרד הארץ־ישראלי בצ'כיה שסיפר כי אשתו של בניאק פנתה אליו וביקשה ממנו אשרת עליה לישראל, אך הוא סירב כיון שבניאק נוצרי. על כך ענתה האשה כי הוא מוכן להתיהד.

נפגעו ממוקשים

בנצרת מצאו שני ילדים בני 9—13 רמון, החלו לשחק בו וכתוצאה מכך התפוצץ הרימון ושני הילדים נפצעו קל. לאחר קבלת עזרה ראשונה נשלחו לבתיהם.

במעברת זרעין נכנסו מספר ילדים מהמעברה לשטח ממוקש. מוקש אחד התפוצץ והנערים סלמן עבדאללה אהרן בן 10, דוד יצחק יונה בן 9 נפצעו והועברו לבית חולים המרכזי בעפולה.

שנה מאסר לכייס

למאסר שנה אחת נדון אתמול על ידי בית המשפט השלום בתל אביב, מלך שלופר, בן 38 מיפו, שהובא לדין באשמת כייסות.

ב־23 במרץ ש: ז: גנב הנאשם ליד קולנוע „יפאור" את ארנקו של בכור רוז'ה מיפו, ובו 8 ל"י.

שופט השלום י. אבינל הטעים בפסק הדין כי הוברר לו שהנאשם הוא כייס מועד ולפיכך הטיל עליו את העונש המאקסימלי.

בספורט

בית"ר ירושלים — מכבי פ"ת

השבת על מגרש מכבי פתח תקוה תיערך תחרות ידידותית בכדור־רגל בין הקבוצות בית"ר ירושלים — מכבי פתח תקוה. ההתחלה בשעה 5 אחר הצהרים.

בתי מרקחת

ירושלים

ערב שבת: גבנט — רח' קק"ל; עמודים — רח' יפו.

שבת: שניידר — רח' בן־יהודה 18; בית־ישראל — בית ישראל.

תל־אביב

ערב שבת: בריטי — אלנבי 17; פרנקל המלך ג'ורג' 28; אלישע — פלורנטין 25; אחוה — דיזנגוף 165; הדסה — שכ' התקוה; ורסנו את מדג'ר יפו רח' 340 מס' 3;

שבת: א[illegible]ז — המלך ג'ורג' 1; ברכה — דיזנגוף 243; תקוה — בן־יהודה 41; עליה — העליה 23; מכבי — שכ' המכבי החדשה; רובוביץ — יפו, רח' 1 מס' 32.

מוצאי שבת: מגן־דוד — אלנבי 35; גרינברג — המלך ג'ורג' 46; ד"ר מיכלין — אלנבי 112; הגליל — בן־יהודה 80; מכבי — שכ' מכבי החדשה; נגה — יפו, רח' 298 מס' 3 ע"י קולנוע נגה.

חיפה

ערב שבת: משיח — עירק מול קולנוע הדר; רמב"ם — ארלוזורוב 29;

שבת: אנגלו אמ[illegible]ן — המלבים 39; הרצל — הרצל 43; בי[illegible]ק — קרית ביאליק.

טקס סיום קורס

טקס סיום של קורס ראשון לקציני [illegible] נערך אתמול בבסיס צבאי [illegible]. קציני [illegible] אנשי [illegible] בכל הקהילות שהתנדבו לשרת למעלה מ[illegible] ימים כדי לסיים קורס זה. בטקס שנוכחו בו מ"מ ראש הממשלה והרמטכ"ל רב אלוף יגאל ידין חולקו למצטיינים סמלי קורס הקצינים על ידי מר שרת וקציני צבא גבוהים לשאר החניכים. הרמטכ"ל מסר את גביע למחלקה שהצטיינה במפגן יום העצמאות.

ירושלים

השבת אבידה

מי שאבד לו סוודר בערב העליה לרמת רזיאל לטקס האזכרה יפנה למשרדי תנועת החרות בירושלים, המלך דוד 16.

בבית העם

השבת בשעה 11. ד"ר י. וינשטיין: „שבטי ישראל בהודו", ד"ר י. הרזון: סקירה מדינית.

נעצר על שסירב למכור

נעצר ירקן ירושלמי שסירב למכור בננות. הנ"ל שוחרר בערבות.

לצעירי אחדות ישראל

על כל צעירי אחדות ישראל בירושלים להיות נוכחים בבית הכנסת אחדות ישראל, השבת בשעה 3 אחר הצהרים.

„הפרח הלבן"

במוצאי שבת ולמחרתו ביום ראשון יופץ „הפרח הלבן" מטעם הליגה למלחמה בשחפת בירושלים. הליגה פונה לצבור הירושלמי בקריאה חמה, לתרום בעין יפה לזוגות המתרימים ולבוא לעזרת חולי השחפת בבירתנו.

חיפה

אונס

צעירה בת 17 [illegible] התלוננה במשטרה שלפני כ[illegible] ימים לקחה גבר בן 25 השקה אותה קפה מהול חשיש, ולכשנרדמה נאנסה על ידו. הגבר טרם נעצר.

תל־אביב

התאבדה

בבית חולים הדסה התאבדה צביה צצינסקי בת 23 הגרה בתל אביב, רח' גורדון 101. סיבת המעשה מחלה ממושכת.

הרצאת השופט ש. קסאן

„מי יבוא בקהל בני ברית"? — על נושא זה ירצה השופט ש. קסאן, סגן הנשיא של „בני ברית" בישראל בלשכת שער ציון, רחוב הוקח 36 בת"א.

ארגון יוצאי פביאניץ בישראל

מזמין את כל בני העיר לאזכרה ואספה כללית שתתקיימנה ביום ג', א' סיון תשי"א (5 ביוני 51) בשעה 7 בערב בבית החלוצות, רחוב המלך ג'ורג' 37 תל אביב.

בוגרי בית"ר יוצאי צ'כוסלובקיה והונגריה

מזמינים את חבריהם, ידידיהם ואוהדיהם

לבאל שבועות

שיתקיים במוצאי חג־השבועות, 10.6.51, באולמי קפה „גינה", רציף הרברט סמואל 78 (שפת הים) תל־אביב.

תכנית אמנותית
הגרלה
הפתעות

הזמנות אפשר להשיג:
תל־אביב, מצודת־זאב, חדר מס' 5, ובכל סניפי התנועה

— הכניסה רק לפי הזמנות —

קורסים להכשרת עובדים סוציאליים

ירושלים • תל־אביב • חיפה

קורסים להכשרת עובדים סוציאליים עומדים להיפתח על ידי משרד הסעד בירושלים, תל־אביב וחיפה. הקורסים יימשכו 7 חדשים. עם תום תקופת הלימודים ייכנסו התלמידים לעבודה במקומות שונים בארץ כעובדים סוציאליים מעשיים. לעובדים אלה נשמרת הזכות לרכוש תעודת עובד סוציאלי מוסמך לאחר השתלמות עיונית נוספת.

גברים ונשים בגיל 28—40 בעלי השכלה תיכונית (תעודת בגרות) ונסיון בעבודה סוציאלית או קרובה לה יכולים לפנות לאחת הכתובות הבאות:

1. ביה"ס לשרות סוציאלי, ירושלים, רח' אברבנאל 4.
2. הנהלת הקורס לעובדים סוציאליים, תל־אביב, רח' בלפור 36.
3. משרד הסעד המחוזי בחיפה, רח' ההר 29.

חרות־הצה"ר תלחם בקונגרס הציוני הכ"ג

למען:

ההסתדרות הציונית חייבת להיות מוסד בלתי תלוי, המייצג את יהודי הגולה ופועל למען שיבתם והשרשתם במולדת. על הכנסת להבטיח את מעמדה בארץ ישראל.

תפקידי ההסתדרות הציונית:

חנוך העם היהודי והנוער במיוחד למחשבה ציונית וארגונו לעליה והאחזות במולדת. טפול מיוחד בעלית היהודים מברית המועצות והגוש המזרחי ועדוד העליה מארצות הברית ומערב אירופה על ידי יצירת תנאי קליטה נאותים.

הדוק קשרי יהדות הגולה עם המציאות הרוחנית במדינת ישראל על ידי הפצת השפה והתרבות העברית.

גיוס **יהדות** הגולה למלחמה פוליטית למען הגשמה מלאה של מטרת הציונות ההסטורית ולתמיכה מוסרית, מדינית וכספית לשם החשת קצב העליה וקליטת העולים בחיי הכלכלה והרוח של המדינה.

עדוד הזרמת הון השקעות למען פתוח החקלאות, המלאכה, התעשיה והמסחר במדינה והפצת תוצרתה בכל העולם.

נלחם למנוע כל השפעה מפלגתית בעניני עליה, התישבות, עבודה וחנוך ולמען ביטול זכויות היתר של מפעלים מפלגתיים על חשבון היוזמה הפרטית. נתבע חלוקה צודקת של אדמות המדינה להתישבות הפרטית כקיבוצית, לעולים חדשים ולוותיקים.

נצל את ההזדמנות
הבטח חלק מחסכונותיך לפי השער הרשמי של 1 ל"י = 2.80 $
רכוש מיד שטרי חסכון צמודי דולר
המידה המקסימלית המותרת לך:
לכל מבוגר: 250 ל"י = 700 $
עד גיל 18: 100 ל"י = 280 $
הר[illegible]
בכל [illegible]

לוח שבועי
תנועת החרות
המרכז

סדרת פגישות, מסיבות ואסיפות

הסניף	התאריך	השעה	המקום	המרצים
חיפה, אספת עם באידיש	ליל שבת 1.6.51	9.00	קולנוע „הדר"	ד"ר א. אלטמן, אייזיק רמבה, יצחק יקין
שכ' התקוה	1.6.51 ליל שבת	11.00	מועדון התנועה	פתחיה שמיר, נציב בית"ר
שכ' התקוה, אידיש	שבת, 2.6	9 בערב	מועדון התנועה	יצחק שמואלי
חיפה	שבת, 2.6	11.00	קולנוע „ארמון"	ד"ר א. אלטמן, אייזיק רמבה, יצחק ידין
רמת־גן, אסיפת־עם	שבת, 2.6	11.00	קולנוע „אורדע"	ד"ר י. רובין, עו"ד ש. תמיר
ראשון־לציון	שבת, 2.6	11.00	קולנוע „נעמן"	ד"ר ש. יוניצמן
לוד	שבת, 2.6	11.00	קולנוע „החמישה"	י. הלפרין, ד"ר י. שכטר
יפו, אספת־עם בבולגרית	שבת, 2.6	10.30	קפה „קפולסקי"	ב. ארדיטי, אד. יוספוב הפותח: רוכנוב
טבריה, אסיפת־עם	שבת, 2.6	10.30	קולנוע „אלישבע"	ח. לנדאו, חבר הכנסת
מגדל־גד עברית ואידיש	שבת, 2.6	5 אחה"צ	בככר רח' הרצל ע"י הקולנוע	ד. יוטן
רמלה, מעברה עברית, רומנית, ערבית	שבת, 2.6	10.30	בככר	פימיה ספטפורי יוסף זמיר
באר־יעקב ספניולית, ערבית	שבת, 2.6	5 אחה"צ	בככר	ב"כ המרכז (ספניולית) ששון סלח מאיר
רמת־גן, שכון עברית, אידיש	שבת, 2.6	11.00	בככר	דב ברגר, זכריה מרחבי
חולון, שכ' בלוקוניב ספנ. [illegible] אידיש	שבת, 2.6	10.00	קפה „קולדמן"	ראובן פרנקו, רק משה
חולון, מעברה צרפתית ערבית	שבת, 2.6	11.30	בככר	ראובן פרנקו יהודה חרד
חולון, שכ' צריפונים ספניולית	שבת, 2.6	4 אחה"צ	בככר	שלמה ראובן
ראשון־לציון, ערבית	שבת, 2.6	11.00	בבית־הכנסת	ב"כ המרכז
עכו, שכון „עמידר" ספניולית	שבת, 2.6	11.00	קפה „שטרן"	ב"כ המרכז
שכ' מונטיפיורי תל אביב, אסיפת־עם	שבת, 2.6	11.30	ויצו	אסתר רזיאל־נאור חב' הכנסת הפותח: יחיאל [illegible]
יפו, אספת נשים	מוצ"ש, 2.6	8 בערב	מועדון התנועה	גב' אניטה מ[illegible]ר כהן גב' פרידמן, בת־ים

סקירות לחזית הבחירות

כנס ארצי של פעילי הקליטה מטעם תנועת־החרות והסתדרות העובדים הלאומית

כנס ארצי של פעילי הקליטה מטעם תנועת החרות והסתדרות העובדים הלאומית, שהתקיימה ב„מצודת זאב" בשבוע שעבר, היה מוקדש לפעולה המסונפת המתנהלת מטעם התנועה בשטח קליטת העולים החדשים והכשרתם לחיי הארץ.

פתח את הכנס בשם מרכז הקליטה מר יוסף וולקר, אשר סקר בנאומו את הפעולה שנעשתה והצליחה הודות לריכוז כל מוסדות התנועה. הוא ציין את העבודה המסורה של פעילי הקליטה המבצעים את תפקידם בתנאים קשים ביותר ותוך הפרעות הגורמים החיצוניים.

דו"ח מעשי נמסר ע"י החי' **מנחם ליבטר** — הוקם קשר עם הרבה מעברות. מקום כב' בפעולותינו תופסת העזרה הרפואית שנתאפשרה הודות לקופת חולים לעובדים לאומיים, שהעמידה [illegible] אמבולנסים ורופאים.

תכנית עבודה לעתיד הוצעה ע"י החי' **[illegible] יעקב** על הקמת הקשר עם העולים מיום הגיעם ארצה, הפצת עתונים וניהול הסברה מתאימה.

החי' **איפרמן** מבית [illegible] דורש להרחיב את הפעולה על כל [illegible] ללא יוצא מן הכלל, קיום [illegible] ויצירת קשר ועזרה למעברות מסניפי התנועה הסמוכים.

החי' **סטרול** נגע בשאלות סידור העולים בעבודות ע"י הלשכה.

החי' **זמיר** מוסר על המצב במעברות שונות ודורש להרחיב את הפעולה החינוכית וההסברתית.

חבר **אליעזר** מהרצליה דורש לקשר עבודת הקליטה עם הסניפים בכל המקומות הוא דורש להתחיל עבודה חזקה במחוז השרון.

החברים **גמילי ואחזי** מסרו על הפעולה שנעשתה לשם הגשת עזרה רפואית ויצירת הקשר עם חברנו ואוהדינו במעברות.

בכנס השתתף גם חבר הכנסת מר **חיים לנדאו**, שהרצה לפני הכנס על בעיות הקליטה והעליה, כן נוכחו ב"כ הועד הפועל של הע.ל. מר שלום כהן, חברי מרכז חרות מר ארדיטי ומר אולמרט (מנהל מחלקת התישבות).

בסיום הכנס נתקבלו החלטות בעלות חשיבות רבה לפעולה בעתיד. בין היתר ייערכו כינוסים איזוריים של חברינו במעברות.

אספת עם גדולה במחנה העולים תלפיות

כ"ג אייר תשי"א

היתה זו הפעם הראשונה שתושבי המחנה ראו אספת עם כה [illegible] במחנה. למעלה מאלף איש ואשה [illegible] באספה רבת־רושם זו [illegible] תחת כפת השמים. על במת הנואמים ישבו פרופ' ד"ר יוסף י. ר[illegible], מר סלה מאיר ששון — מראשי ונכבדי יהדות עיראק ומר יעקב חנן.

הפרופ' ד"ר י. ריבלין רתק את [illegible] במשך שעה ארוכה בנאום ממצה ורב תוכן בשפה הערבית. הנואם [illegible] פרשת המלחמה ההירואית [illegible] אשר אפשר, בעקבותיו, את [illegible] לויות המבוצע לנגד עינינו — [illegible] המשטר השורר כיום במדינה אינו מבטיח לנו את רכוז רובו של העם במולדת, שהוא צו גורלי [illegible] את התערותם של אלה [illegible] אלא ההיפך מזה — רק שנוי המשטר הנו הערובה לקבוץ גלויות ולחיי מדינה בריאים אשר אזרחיה ירוה בה שפע ואושר.

נאום האשמה כבר נגד הקיפוחים וההפליות [illegible] ועל [illegible] לעולי; כולם מהבירוקרטיה של המ[illegible] הממשלתי השמיע מר סלח מאיר ששון.

פתח את האסיפה מר יעקב חנן שהביא את ברכת הסניף לעולים. בתוך דבריו הזכיר הנואם כי השבוע מלאו שלש שנים לנפילת העיר העתיקה בידי צר ואויב, כן התעכב על פרשת חוקי [illegible] ומתקנות הרכוז שממשלת מפא"י [illegible] בארץ.

דברי הנואמים לוו תכיפות במחיאות כפים סוערות.

אחרי דברי המרצים השמיעו כמה מהעולים החדשים את תלונותיהם ואת התמרמרותם על [illegible] המשטר [illegible].

הגיע בשר

מטען של 1200 טון בשר הגיע אתמול באניה „ריאו לוואן". מטען שני עומד להגיע מארגנטינה מחר באנית הקירור „ריאו־קווינטו".

לידיעת המנהלים ומורשי קק"ל בבתי הספר בארץ

חומר לחג הבכורים נשלח לכל המקומות. בית ספר שירצה לקבל טופס נוסף או שנים מילוי הטכס יפנה למועצת המורים למען הקק"ל רחוב שפירא 11 וישלח אליו דחוף מהדורה שניה מוגהת ומתוקנת.

חלוקת מנות

במחוז ירושלים

חלוקת קפה טהור ותה: החלה היום חלוקת קפה טהור ותה לבעלי כרטיסים מסוג ג' בירושלים. המנה: 120 גרם קפה טהור או 100 גרם תה, או 60 גרם קפה ו־50 גרם תה, לפי התלושים צ־13, צ־19. בתי־חולים ומוסדות יפנו למר שטיבל, רחוב שטראוס לשם קבלת מכסותיהם.

עגבניות: נמשכת חלוקת העגבניות לבעלי כרטיסים מסוג א' וב' באזורים 4, 6, 10. המנה: 250 גרם, לפי התלוש ניקוב 273.

מחוז תל־אביב

המפקח על המזונות למחוז תל־אביב אכר על הבאת תפוחי אדמה מקומיים מן היצרנים לשיווק במחוז תל־אביב.

היתרי הובלה שהוצאו עד כה בטלים. פרטים על מכסה חדשית של תפוחי אדמה, שתהיה מותרת לשיווק בתל־אביב, יפורסמו בקרוב.

כל העבריינים על הוראה זו יענשו.

על במות הארץ

„הבימה"

במוצ"ש בשעה 8.30 בערב — „אגדת הנהר" תל־אביב

„אהל"

במוצ"ש ב־8.30 „הבן יקיר לי" באולם „אהל" בתל־אביב

תיאטרון קאמרי

מוצ"ש 2 הצגות „טרטף" ב־7.20 וב־9.45 במוגרבי תל־אביב

רסיטל קלאודיו אראו

מתקיים היום באולם „ארמון" בשעה 4 אחה"צ

קונצרט מיוחד

של התזמורת הפילהרמונית הישראלית לטובת קרן הפנסיה של המנגנים מתקיים במוצ"ש ב„אהל־שם" ב־8.45 בערב. המנצח אול פאראי, הסוליסט קלאודיו אראו (פסנתר).

טיהאני

במוצ"ש 2 הצגות בכורה באולם „ישה חפץ" של טיהאני ולהקת ה רביו בשעות 7.30—9.30.